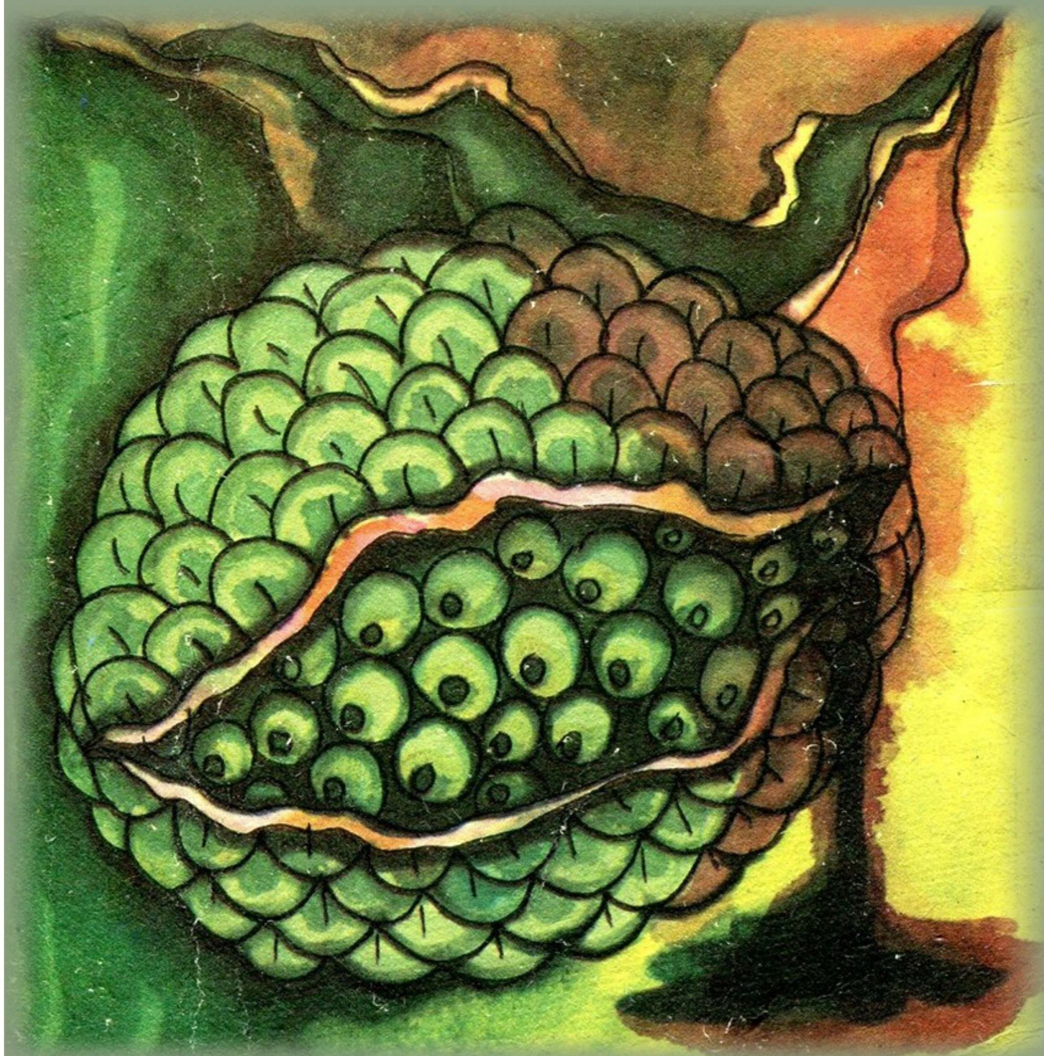
GRAHAM GREENE

Miezul lucrurilor

virtual-project.eu

GRAHAM GREENE

MIEZUL LUCRURILOR

Original: *The Heart of the Matter* (1948)

Traducere de:
LIANA DOBRESCU

virtual-project.eu

V.1.0

1979

Henry Graham Greene (n. 2 octombrie 1904 – d. 3 aprilie 1991) a fost un scriitor, dramaturg, scenarist și critic literar englez. Călătoriile în Mexic, Africa și Asia au determinat alegerea locului acțiunii diferitelor sale opere. Scrierile sale, de puternică tensiune și structurate după tehnica romanului polițist, explorează probleme politice și morale ale lumii moderne. Sunt reprezentate naturalist, fără iluzii, conflictele de conștiință ale omului părăsit în voia spaimei și singurătății. Bibliografie selectivă: The Man Within (1929); Stamboul Train (1932); It's a Battlefield (1934) (Un câmp de bătaie); England Made Me (1935); A Gun for Sale (1936); Brighton Rock (1938); The Confidential Agent (1939); The Power and the Glory (1940) (Puterea și Gloria); The Ministry of Fear (1943) (Ministerul groazei); The Heart of the Matter (1948) (Esența lucrurilor); The Third Man (1949); The End of the Affair (1951); The Living Room (Camera de zi); Twenty-One Stories (1954) (nuvele); Loser Takes All (1955); The Quiet American (1955) (Americanul liniștit); Our Man in Havana (1958) (Omul nostru din Havana); A Burnt-Out Case (1960) (Un caz de mutilare); A Sense of Reality (1963) (short stories); The Comedians (1966) (Comedianții); May We Borrow Your Husband? (1967) (nuvele); Travels with My Aunt (1969); The Honorary Consul (1973); The Human Factor (1978); Doctor Fischer of Geneva (1980); Ways of Escape (1980) (autobiografie); Monsignor Quixote (1982); Getting to Know the General (1984) (Memorii din Panama); The Tenth Man (1985); The Captain and the Enemy (1988); The Last Word (1990) (nuvele); No Man's Land (2005).

CARTEA ÎNTÂI

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL UNU

WILSON ȘEDEA pe terasa hotelului Bedford cu genunchii lui rozalii și golași lipiți de balustrada din fier. Era duminică și dangătul clopotului de la catedrală vestea slujba de utrenie. De cealaltă parte a străzii Bond, la ferestrele liceului, tinere fete de culoare, în treninguri albastru închis, se ocupau cu interminabila îndeletnicire, sortită eșecului, de a-și netezi părul sârmos. Wilson își mângâia mustața de curând lăsată să crească și visa, în așteptarea unui gin cu bitter.

Stând așa, acolo, orientat spre Bond Street, avea în față marea. Chipul lui palid dovedea cât de recent o părăsise pentru a debarca în port, după cum o dovedea și lipsa lui de interes pentru liceencele de peste drum. Era asemenea acului întârziat al barometrului care indică încă „timp frumos” mult după ce perechea lui s-a deplasat spre „furtună”.

Pe sub terasă, funcționarii de culoare treceau spre biserică, dar soțiile lor înveșmântate în rochii scânteietoare de după masă, albastre sau cireșii, nu-i stârneau nici urmă de interes.

În afară de Wilson, pe terasă nu se afla decât un indian bărbos cu turban care se oferise să-i prezică viitorul: probabil că nu era nici ora nici ziua potrivită pentru cei din rasa albă – cu siguranță că aceștia se găseau pe plaja aflată la depărtare de cinci mile; dar Wilson nu avea mașină. Singurătatea îi deveni aproape insuportabilă. De fiecare latură a școlii, acoperișul din tablă ondulată era înclinat spre mare și ori de câte ori vreun vultur, oprindu-se din zbor, se așeza pe ea, tabla zăngănea și zdrăngănea deasupra capului său.

Trei ofițeri din marina comercială, aparținând convoiului de vase ancorate în port, își făcură apariția urcând dinspre chei. Pe dată îi înconjurară niște băiețași cu șepci de elevi. Refrenul băieților, un fel de versuri de grădiniță, răzbătu slab până sus la Wilson: „Căpitan vrea huța-huța, sora mea-i atrăgătoare și e și învățătoare, căpitan vrea huța-huța”. Indianul cel bărbos se uita

încruntat la un șir de socoteli complicate de pe dosul unui plic – vreun horoscop sau poate numai evidența cheltuielilor pentru traiul zilnic? Când Wilson își îndreptă din nou privirea spre stradă, ofițerii reușiseră să scape de școlarii care acum tăbărâseră ca un roi în jurul unui singur marinar: îl conduceau triumfători spre bordelul aflat nu departe de sediul poliției, parcă l-ar fi dus la grădiniță.

Un picolo negru aduse ginul lui Wilson pe care acesta îl sorbi foarte încet pentru că nu avea nimic altceva de făcut decât să se întoarcă în camera lui încinsă și sordidă și să citească un roman – sau o poezie. Lui Wilson îi plăceau versurile dar le absorbea în taină ca pe un drog. Culegerea: *The Golden Treasury* îl însoțea pretutindeni dar era consumată seara în doze mici – o picătură de Longfellow, Macaulay, Mangan: „Continuă și spune cum, cu geniul irosit, trădat în prietenie, înșelat în dragoste…” Avea gusturi romantice. În public însă îl etala pe Wallace. Dorea cu înfocare ca în aparență să difere cât mai puțin de ceilalți oameni: își lăsase mustață pe care o arbora asemenea cravatei membrilor unui club – în chip de element comun – dar ochii îl trădau; ochi căprui de câine, ochi de prepelicar, ațintiți plini de tristețe spre Bond Street.

— Scuzați-mă, spuse o voce, nu sunteți dumneavoastră domnul Wilson?

Își înălța privirea spre un bărbat cu fața suptă, de vârstă mijlocie, purtând inevitabilul șort kaki, de culoarea fânului.

— Ba da, eu sunt.

— Pot să stau lângă dumneavoastră? Mă numesc Harris.

— Încântat, domnule Harris.

— Sunteți noul contabil de la U.C.A.?

— Da, eu sunt. Beți ceva?

— Am să iau o citronadă dacă n-aveți nimic împotrivă. Nu pot să beau alcool în timpul zilei.

Indianul se ridică de la masa lui și se apropie cu deferență.

— Nu se poate să nu vă amintiți de mine, domnule Harris. Dacă ați vrea, domnule Harris, să-i vorbiți prietenului dumneavoastră despre talentele mele. Poate ar dori să citească scrisorile mele de recomandație…

Teancul de plicuri soioase se afla întotdeauna în mâna lui.

— Numai de la vârfurile societății.

— Hai, ia-o din loc, șterge-o de aici, pungaș bătrân ce ești, făcu Harris.

— De unde mi-ați aflat numele? se interesă Wilson.

— L-am văzut într-o telegramă. Sunt cenzor de telegrame, explică Harris. Ce slujbă! Ce muncă!

— Văd limpede, domnule Harris, că soarta dumneavoastră s-a schimbat considerabil. Dac-ați binevoi să intrați pentru o clipă cu mine în baie... stărui indianul.

— Ia-o din loc, Gunga Din, n-auzi?

— Dar de ce în baie? se miră Wilson.

— Acolo își face întotdeauna prezicerile. Presupun că e singura încăpere ferită de care poate dispune. Nu m-am gândit niciodată să-l întreb de ce.

— Sunteți de mult pe-aici?

— De optsprezece luni afurisite.

— Vă întoarceți curând acasă?

Harris se uită lung spre port pe deasupra acoperișurilor de tablă. Zise:

— Toate vapoarele se îndreaptă în altă direcție. Dar când am să plec în sfârșit spre casă, n-o să mă mai vedeți niciodată pe aici. Coborî glasul și rosti cu venin, pe deasupra paharului cu citronadă: Urăsc locul ăsta. Urăsc oamenii de aici. Îi urăsc pe tuciurii ăștia blestemați. Nu e indicat să le spuneți așa, cred că știți?

— Servitorul meu pare băiat de treabă.

— Servitorul unui alb e întotdeauna de treabă. E un negru veritabil – dar ăștia, uitați-vă la ei, uitați-vă acolo jos la ăla cu pene boa. Ăștia nici măcar nu sunt negri adevărați. Doar indieni veniți din vest și care au pus stăpânire pe toată coasta. Funcționari la antrepozite, consilieri municipali, magistrați, avocați – Dumnezeule! Și așa până sus, în Protectorat. N-am nimic împotriva unui negru adevărat. Culoarea pielii ne-a dat-o cel de sus. Dar ăștia, Dumnezeule! Guvernului îi e frică de ei. Poliției îi e frică de ei. Uitați-vă acolo jos, făcu Harris, iată-l pe Scobie.

Un vultur fâlfâi din aripi, deplasându-se de colo-colo pe acoperișul din tablă ondulată, iar Wilson se uită la Scobie. Se uită cu totală nepăsare, supunându-se indicației unui străin, și rămase cu impresia că bărbatul îndesat, cu păr cărunt, care umbla singur pe Bond Street, nu prezenta niciun interes

deosebit. Nu avea cum să știe că aceasta era una din acele împrejurări pe care nu le poți uita niciodată: o minusculă cicatrice se formase pe memorie, o rană care avea să doară ori de câte ori se vor întruni anumite condiții – gustul ginului în miezul zilei, mireasma florilor sub un balcon, zornăitul de tablă ondulată, o pasăre hâdă săltând greoaie cu fâlfâit de aripi de pe o cornișă pe alta.

— Îi iubește atât de mult, continuă Harris, încât se și culcă cu fetele lor.

— Asta e uniforma poliției?

— Asta. Marea noastră forță polițienească. „Pierdută a fost și nu s-a aflat” – cunoașteți poezia.

— Nu citesc poezii, spuse Wilson.

Ochii lui îl urmăriră pe Scobie străbătând strada scăldată de soare.

Scobie se opri și schimbă câteva cuvinte cu un negru purtând o pălărie de panama albă; un polițist negru trecu pe lângă ei, salutând cu deferență. Scobie își continuă drumul.

— Probabil stipendiat și de sirieni, dacă s-ar cunoaște adevărul.

— De sirieni?

— Aici e Turnul lui Babei, explică Harris. Indieni din vest, africani, indieni autentici, sirieni, englezi, scoțieni la Biroul Lucrărilor Publice, preoți irlandezi, preoți francezi, preoți alsacieni.

— Ce fac sirienii aici?

— Fac avere. Dețin toate magazinele din nordul țării și majoritatea magazinelor de aici. Fac contrabandă și cu diamante.

— Presupun că există în cantități.

— Nemții plătesc prețuri bune.

— Dar el n-are și o nevastă pe-aici?

— Cine? Ah, Scobie. Are, într-un fel. Poate dac-aș avea o nevastă ca a lui m-aș da și eu în vânt după negrese. O să faci curând cunoștință cu ea. E intelectuala orașului, îi place arta, poezia. A organizat o expoziție de artă pentru marinarii naufragiați. Cunoașteți genul – versuri pe tema însingurării, scrise de aviatori, acuarele pictate de fochiști, pirogravuri executate în școlile de misionari. Bietul Scobie. Mai luați un gin?

— Cred că da, făcu Wilson.

2

Scobie coti pe James Street, pe lângă Secretariat. Clădirea cu balcoanele ei lungi îți sugera întotdeauna un spital. De cincisprezece ani asista la sosirea unui număr de pacienți; la fiecare optsprezece luni unii erau expediați acasă gălbejiți și nervoși, pentru ca alții să le ia locul – secretari coloniali, secretari la agricultură, trezorieri și directori la lucrări publice. Scobie urmărea graficul temperaturii fiecăruia – primul acces de mânie nejustificată, băutura în cantități tot mai mari, brusca revenire la principii, după un an de concesii. Funcționarii de culoare se comportau întocmai ca doctorii la căpătâiul bolnavilor: cu voioșie și respect suportau orice jignire. Pacientul avea întotdeauna dreptate.

După colț, în fața bătrânului *Bombax malabaricum* unde se adunaseră cândva întâii coloniști în prima zi petrecută de ei pe acel țărm neprietenos, se înălțau tribunalul și postul de poliție, o clădire mare de piatră, ca sforăitoarea laudă de sine a oamenilor slabi. Înlăuntrul acelui înveliș masiv, ființa umană suna pe coridoare ca un sâmbure uscat. Nimeni nu s-ar fi putut ridica la înălțimea adecvată unei concepții atât de bombastice. În orice caz, însă, ideea nu pătrundea mai departe de prima încăpere. Pe culoarele strâmte și întunecoase, în camera de anchetă sau în celule, Scobie detecta întotdeauna mirosul josniciei și nedreptății umane – duhoarea unei grădini zoologice, amestec de rumeguș, excremente, amoniac și lipsă de libertate. Podelele erau frecate zilnic cu peria, dar mirosul nu putea fi îndepărtat niciodată. Arestații și polițiștii îl purtau îmbibat în veșminte ca pe fumul de țigară.

Scobie urcă treptele largi și coti la dreapta, de-a lungul coridorului exterior acoperit, spre biroul lui: o masă, două scaune de bucătărie și un dulap, niște cătușe ruginite atârnate de un cui, ca o pălărie veche, un fișet: unui străin i s-ar fi părut o încăpere goală, lipsită de confort, dar pentru Scobie însemna – căminul. Alți oameni clădeau treptat sensul noțiunii de cămin prin acumulare – încă un tablou, din ce în ce mai multe cărți, un prespapier de o formă ciudată, scrumiera cumpărată pentru

cine știe ce motiv uitat, în timpul unei vacanțe uitate; Scobie își clădise căminul printr-un proces de simplificare. Cu cincisprezece ani în urmă pornise cu mult mai multe obiecte decât avea acum. Existase o fotografie a nevestei lui, perne din piele în culori vii cumpărate de la târg, un fotoliu, o hartă a portului, mare, colorată, pe perete. Harta i-o ceruseră cu împrumut alți colegi mai tineri: lui nu-i era de niciun folos; purta tot țărmul coloniei în ochii minții: de la Golful Kufa până la Medley era sectorul lui. Cât privește pernele și fotoliul, descoperise curând că în atmosfera sufocantă a orașului un confort de acest gen înseamnă numai căldură. Acea parte a corpului care se atinge sau se lipește de ceva transpiră automat. Ultimul dintre obiecte, fotografia soției, devenise inutilă prin însăși prezența ei. Venise la el în primul an al războiului acesta absurd și acum nu mai putea să plece: pericolul pe care îl reprezentau submarinele o fixase ca pe cătușele din cui. Și, un motiv în plus, fotografia era foarte veche și Scobie nu ținea să-și reamintească trăsăturile încă neformate, expresia calmă și blândă, datorată lipsei de cunoaștere a vieții, buzele supus întredeschise într-un zâmbet solicitat de fotograf. Cincisprezece ani modelează un chip, blândețea se estompează odată cu experiența, iar el văzând fotografia ar fi resimțit veșnic propria lui răspundere. El îi condusese pașii: experiența căpătată nu era decât experiența selectată de el însuși. El îi modelase chipul.

Se așeză la masa complet goală și aproape imediat sergentul lui de origine mende pocni din călcâie în pragul ușii:

— *Sahib?*

— Ceva de raportat?

— Comisarul vrea să vadă pe dumneavoastră, *sahib.*

— Ceva nou la capitolul infracțiunilor?

— Doi negri se bat în piață, *sahib.*

— Pe chestie de femei?

— Da, *sahib.*

— Altceva?

— Domnișoara Wilberforce vrea să vadă pe dumneavoastră, *sahib.* Eu spun mereu că dumneavoastră la biserică și că trebuie să mai vină înapoi, dar ea nu dezlipit. Zice că stă neclintit.

— Care domnișoară Wilberforce e asta, sergent?

— Nu știu, *sahib,* ea venit de la Sharp Town, *sahib.*

— Bine, o s-o primesc după ce stau de vorbă cu domnul comisar șef. Dar pe nimeni altcineva, bagă de seamă.

— Înțeles bine, *sahib.*

Pe coridor, în drum spre biroul comisarului șef, Scobie o văzu pe fată stând singură pe o bancă lipită de perete; îi aruncă o privire fugară și prinse doar vaga imagine a unui chip întunecat, de tânără africană, și a unei rochii de stambă violent colorată pentru ca pe dată fata să dispară din mintea lui, el continuând să se întrebe ce să-i spună comisarului șef. Acest gând îl frământase toată săptămâna.

— Ia loc, Scobie.

Comisarul șef era un om în vârstă, de cincizeci și trei de ani – în colonii vârsta se socotea după numărul anilor de slujbă. Comisarul șef, cu cei douăzeci și doi de ani de serviciu, era cel mai vârstnic om de-acolo, în timp ce guvernatorul era un puștan de șaizeci, în comparație cu oricare funcționar districtual care avea în spate cinci ani de experiență.

— Ies la pensie, Scobie, rosti Comisarul șef, la sfârșitul acestui stagiu.

— Știu.

— Presupun că toată lumea știe.

— Am auzit vorbindu-se despre asta.

— Și totuși dumneata ești al doilea om căruia i-am spus. Se știe și cine va fi numit în locul meu?

Scobie răspunse:

— Se știe cine nu va fi numit.

— Cumplită nedreptate, spuse comisarul șef. Nu pot să fac mai mult decât ce am făcut, Scobie. Dumneata ești un om care se pricepe de minune să-și facă dușmani. Ca Aristide cel drept.

— Nu cred că sunt chiar într-atâta de drept.

— Întrebarea e ce ai de gând să faci? Ei intenționează să numească pe unul pe care-l cheamă Baker, din Gambia. E mai tânăr ca dumneata. Vrei să-ți dai demisia, să te pensionezi, să te transferi, Scobie?

— Vreau să rămân pe loc, declară Scobie.

— Soției dumitale n-o să-i surâdă ideea.

— Mă aflu aici de prea multă vreme ca să mai plec.

„Biata Louise, gândi el. Dacă m-aș fi luat după ea, unde ne-am afla acum?” și recunoscu îndată că n-ar mai fi fost aici – ci într-un loc mult mai bun, cu o climă mai bună, leafă mai bună,

situație mai bună. Ea ar fi prins din zbor orice prilej favorabil: s-ar fi cocoțat cu agilitate pe scara socială și nu s-ar fi sinchisit de cei ce se târăsc jos, ca șerpii. „Am îngropat-o aici”, reflectă el, cu ciudatul, prevestitorul complex de vinovăție pe care-l resimțea întotdeauna, de parcă ar fi fost răspunzător și de ceva ce avea să urmeze, de ceva ce nici măcar nu putea să prevadă. Rosti cu glas tare:

— Știți că-mi place aici.

— Te cred. Mă întreb însă de ce.

— E așa frumos seara, explică Scobie vag.

— Știi ultima poveste pe care au scornit-o împotriva dumitale la Secretariat?

— Că sunt omul sirienilor?

— N-au ajuns încă așa de departe. Asta-i etapa următoare. Nu, cică te-ai culca cu negrese. Știi cum sunt, Scobie, ar fi trebuit să-i faci curte uneia din nevestele lor. Se simt jigniți.

— Poate c-ar fi mai bine dacă aș trăi cu o negresă. Atunci n-ar mai avea ce inventa.

— Cel dinaintea dumitale se culca cu zeci de negrese, spuse comisarul șef, dar asta n-a deranjat niciodată pe nimeni. Pentru el au născocit altceva. Ziceau că bea în secret. Bând în public, ca ei, era cu totul altceva. Îi făcea să se simtă mai bine. Ce cocină de porci, Scobie!

— Prim-adjunctul secretarului colonial nu e băiat rău.

— Da, prim-adjunctul secretarului colonial e de treabă. Comisarul șef râse. Ești un tip nemaipomenit, Scobie. Scobie cel drept.

Scobie se reîntoarse de-a lungul coridorului; fata ședea în penumbră. Era desculță, picioarele stăteau unul alături de celălalt, ca niște mulaje expuse într-un muzeu: nu aparțineau de rochia cochetă din stambă viu colorată.

— Dumneata ești domnișoara Wilberforce? întrebă Scobie.

— Da, domnule.

— Nu locuiești aici, nu-i așa?

— Nu! Locuiesc în Sharp Town, domnule.

— Bine, intră.

Scobie o luă înainte către biroul său, unde se așeză la masa de lucru. Nu exista niciun creion la vedere și trase sertarul. Aici și numai aici se acumulaseră obiecte: scrisori, radiere, un șirag de mătănii rupt – niciun creion.

— Care-i necazul, domnișoară Wilberforce?

Ochii îi căzură pe un instantaneu înfățișând un grup în costume de baie pe plaja Medley: soția lui, soția secretarului colonial, directorul învățământului ridicând ceva ce aducea cu un pește mort, soția trezorierului colonial. Suprafețele de piele albă expusă vederii îi făcea să pară o întrunire de „albinos” cu gurile căscate de râs.

Fata spuse:

— Proprietăreasa mea – intrat cu forța la mine în casă, aseară. Venit pe beznă și dărâmat toată despărțitura și jefuit lada cu toate lucrurile mele.

— Ai mulți chiriași?

— Numa’ trei, domnule.

Scobie cunoștea exact situația, un chiriaș lua o baracă de mărimea unei camere, contra cinci șilingi pe săptămână, ridica câțiva pereți despărțitori subțiri și închiria la rândul lui așa-zisele camere cu jumătate de coroană una – o casă de raport pe orizontală. Fiecare încăpere era mobilată cu o ladă conținând câteva vase de porțelan și un pahar „aruncate” de un patron sau furate de la un patron, un pat făcut din cutii vechi de ambalaj și un felinar de vânt. Sticla acestor felinare nu rezista mult timp și flăcăruile deschise gata întotdeauna să prindă un strop de parafină prelinsă înaintau spre pereții despărțitori din placaj și provocau nenumărate incendii. Uneori, când câte o proprietăreasă intra cu forța în casa ei, dărâma pereții care reprezentau pericolul și le lua lămpile chiriașilor, zvonul despre acest furt făcea rotocoale, ca pe luciul unei ape, și se tot mărea, atingând dimensiunile unui jaf de lămpi atunci când ajungea în cartierul european, și devenind subiect de bârfă la club. „Nu mai poți deține o lampă cu niciun chip”, se comenta.

— Proprietăreasa ta, i se adresă Scobie tăios, zice că tu-i faci multe neplăceri: prea mulți chiriași: prea multe lămpi.

— Nu, domnule. Nu scandal de lămpi.

— Scandal de femei, hâm? Tu fată rea?

— Nu, domnule.

— De ce venit aici? De ce nu căutat pe caporal Laminah în Sharp Town?

— El frate cu proprietăreasa mea, domnule.

— Așa, zău? Același tată, aceeași mamă?

— Nu, domnule. Același tată.

Întrevederea era ca un ritual între preot și enoriaș. Scobie știa cu precizie ce avea să se întâmple când unul din oamenii lui va cerceta cazul. Proprietăreasa va declara că i-a pus în vedere chiriașei să dea jos pereții despărțitori și, fiindcă nu s-a executat, a trecut ea însăși la fapte. O să nege că a existat vreodată o ladă cu vase de porțelan acolo. Caporalul va confirma acest lucru. Se va dovedi că nu e fratele proprietăresei ci o alt fel de rubedenie, incertă – -probabil cu reputație proastă. Mita – cunoscută sub denumirea respectabilă de remunerație suplimentară – va trece din mână în mână, furtuna de indignare și mânie care sunase atât de autentic se va domoli, pereții despărțitori se vor înălța iarăși, nimeni nu va mai auzi un cuvânt despre ladă și un număr oarecare de polițiști vor deveni mai bogați cu unul sau doi șilingi. La începutul serviciului său, Scobie se năpustise cu ardoare în aceste anchete; se trezise iarăși și iarăși în postura unui fanatic, susținând, din convingere, pe sărmanul și nevinovatul chiriaș împotriva bogatului și vinovatului proprietar. Dar curând descoperi că vinovăția și nevinovăția erau tot atât de relative ca și bogăția. Chiriașul nedreptățit se dovedea de fapt capitalistul bogat, realizând un profit de cinci șilingi pe săptămână de la o singură încăpere, după ce își acoperea chiria proprie. Mai apoi, Scobie încercase să lichideze în fașă aceste cazuri: discuta cu reclamanta și-i atrăgea atenția că ancheta nu va fi de niciun folos și, fără îndoială, o va costa timp și bani; uneori refuza chiar să ancheteze. Refuzul lui de a acționa avusese drept rezultat pietre azvârlite în fereastra mașinii, cauciucuri ciopârțite, porecla de „Om Rău” care îl însoțise ca o amprentă în tot decursul unei lungi și triste perioade și care îl iritase inexplicabil de tare, el nereușind în atmosfera aceea – jilavă și zăpușitoare – să ia lucrurile în ușor. Începuse de pe atunci să-și dorească încrederea și afecțiunea acestor oameni. În acel an suferise de o formă deosebit de gravă de malarie și fusese la un pas de a fi declarat cu desăvârșire inapt pentru serviciu.

Fata aștepta răbdătoare hotărârea lui. Aveau o capacitate infinită, de răbdare când se cerea să fie răbdători – întocmai cum nerăbdarea lor nu cunoștea limitele decenței atunci când le putea aduce un câștig. Erau în stare să stea liniștiți o zi întreagă în curtea din dos a vreunui alb pentru a obține de la el ceva ce nici nu stătea în puterea lui să le acorde dar, într-un magazin,

urlau, se băteau și se insultau ca să fie serviți înaintea vecinului. Scobie își spuse: „Ce fată frumoasă!” Era ciudat să te gândești că în urmă cu cincisprezece ani frumusețea ei nu l-ar fi frapat – sânii mici obraznici, încheieturile fragile ale mâinilor, coapsele tinere, puternic arcuite; pe atunci nu ar fi deosebit-o cu nimic de alte semene – o negresă. Pe vremea aceea o considera frumoasă pe soția lui; pielea ei albă nu-i amintea de un albinos. Biata Louise! Scobie rosti:

— Dă-i hârtia asta polițaiului de serviciu.

— Mulțumesc, domnule.

— E în regulă. Zâmbi: încearcă să-i spui sergentului adevărul.

Scobie o urmări cum dispare din birou asemeni celor cincisprezece ani din viața lui irosiți acolo.

3

În veșnica luptă pentru obținerea unei locuințe, Scobie fusese subminat și pierduse. În timpul ultimului concediu, bungaloul său din Cape Station, principalul cartier european, fusese atribuit unui inspector sanitar mai în vârstă, pe nume Fellowes, și Scobie se trezise aruncat într-o casă pătrată cu două etaje, construită inițial pentru un negustor sirian pe șesul din vale – o porțiune de mlaștină recuperată care avea să redevină mlaștină odată cu sezonul ploilor. De la ferestrele casei se vedea direct spre mare pe deasupra unui șir de case locuite de creoli; de cealaltă parte a drumului, într-o autobază militară, camioanele manevrau și fremătau fără încetare, iar vulturii, ca niște curcani domestici, se plimbau tacticoși prin gunoaiele regimentului. Pe muchea scundă a dealurilor din spate, printre norii joși, se aflau bungalourile coloniei; în cămări ardeau lămpi toată ziua, mucegaiul se aduna pe ghete – totuși acesta era genul de case pentru oamenii de rangul lui. În viața femeilor contează enorm să se poată mândri; cu ele însele, cu soții lor, cu ambianța înconjurătoare. Arareori se mândreau, cel puțin așa i se părea lui Scobie, cu cele ce nu pot fi expuse vederii.

— Louise, strigă el, Louise.

N-avea niciun motiv să strige: dacă nu era în *living-room* n-avea unde să fie în altă parte decât în dormitor (bucătăria era doar un simplu șopron în curte vizavi de ușa din spate); totuși îi rămăsese în obicei s-o strige pe nume, un obicei deprins în vremea când era îndrăgostit și nerăbdător. Cu cât avea mai puțină nevoie de Louise, cu atât se simțea mai răspunzător de fericirea ei. Când îi striga numele, striga precum danezul Knut împotriva valurilor – valurile melancoliei și dezamăgirii ei.

În zilele de demult, ea îi răspunsese, dar nu era o ființă obișnuită cu rutina ca el – și nici atât de prefăcută, își spunea Scobie uneori. Bunătatea și mila nu aveau forță asupra ei; ea n-ar fi simulat niciodată vreo emoție pe care n-o simțea cu adevărat și, asemenea unui animal, se lăsa în întregime pradă suferinței de moment, ca apoi să-și revină la fel de brusc. Când o găsi în dormitor, sub plasa de țânțari, îi evocă mai curând un

câine sau o pisică, până-ntr-atât i se păru de „din afară”. Părul îi era încâlcit, ochii închiși. Scobie rămase complet nemișcat, ca un spion în teritoriu străin, și chiar se și afla acum pe un teritoriu străin. Dacă pentru el „acasă” însemna reducerea numărului de obiecte la un minim statornic și prietenos, pentru ea „acasă” era similar cu acumulare. Măsuța toaletei era înțesată cu borcănașe și fotografii – el ca tânăr ofițer într-o uniformă din ultimul război, ciudat de demodată; soția Președintelui Tribunalului pe care, pentru moment, o socotea prietena ei; singurul lor copil care murise la școală în Anglia cu trei ani în urmă – o mutrișoară smerită de fetiță la nouă ani, în rochița de muselină albă a primei comuniuni; nenumărate fotografii ale Louisei singură sau împreună cu grupuri de infirmiere, în anturajul amiralului pe plaja de la Medley Beach, sau într-un ținut mlăștinos din Yorkshire cu Teddy Bromley și nevasta acestuia. Lăsa impresia c-ar fi adunat dovezi că are și ea prieteni ca tot restul oamenilor. O privi atent prin plasa de muselină. Fața ei avea tenta ivorie a atebrinei; părul, care avusese cândva culoarea mierii, era acum întunecat și năclăit din cauza nădușelii. Acestea erau momentele când urâțenia ei îl făcea să o iubească, când mila și sentimentul responsabilității atingeau intensitatea unei adevărate pasiuni. Tot mila îl îndemnă să plece; nu l-ar fi trezit din somn nici pe cel mai cumplit dușman, cu atât mai puțin pe Louise. Ieși în vârful picioarelor și coborî scările. (Scară interioară nu exista în nicio altă locuință din acest oraș de bungalouri, cu excepția reședinței guvernamentale, și Louise își dăduse silința s-o prefacă într-un lucru de care să se poată mândri, așternând covoare pe trepte, atârnând tablouri pe pereți). În *living-room* era o bibliotecă înțesată de cărțile ei, carpete pe jos, o masă indigenă din Nigeria și iarăși fotografii. Cărțile trebuiau șterse zilnic, pentru a le proteja de umiditate, și Louise nu reușise prea bine să mascheze cu perdele înflorate răcitorul, care stătea cu fiecare picior în câte un lighean smălțuit plin cu apă, pentru a-l feri de furnici. Servitorul așeza un singur tacâm pentru prânz.

Era un băiat scund și îndesat, cu fața lată, urâtă, dar atrăgătoare, caracteristică celor din neamul temne. Picioarele lui desculțe lipăiau încolo și încoace pe podea, ca niște mănuși goale.

— Ce are stăpâna? întrebă Scobie.

— Necazuri cu burta, răspunse Ali.

Scobie luă din bibliotecă o gramatică a limbii mende; era vârâtă în raftul de jos, unde coperta ei veche, ponosită, atrăgea mai puțin atenția. Pe rafturile de sus se aliniau șirurile anemice din autorii preferați ai Louisei – „tineri poeți moderni”, trecuți însă de prima tinerețe, și romanele Virginiei Wolf. Scobie nu reușea să se concentreze: era prea cald și absența soției lui se materializa în chip de parteneră guralivă, amintindu-i de toate responsabilitățile. O furculiță căzu pe jos și îl văzu pe Ali cum o șterge cu mâneca pe furiș; îl urmări cu drag. Erau împreună de cincisprezece ani – cu un an mai mult decât căsnicia lui – un timp îndelungat pentru a păstra un slujitor. Mai întâi fusese „băiat de serviciu”, apoi ajutor de servitor pe vremea când avea patru slujitori; acum Ali devenise servitor principal. După fiecare concediu, Ali îl aștepta la debarcader pentru a-i orândui bagajele cu ajutorul a trei sau patru hamali zdrențăroși. În perioada concediilor, mulți încercau să-l angajeze pe Ali în slujba lor, cu toate acestea Ali nu uitase niciodată să-l aștepte – afară de o singură dată când fusese arestat. A sta la închisoare nu era o rușine; doar un obstacol pe care nimeni nu-l putea evita la infinit.

— Ticki, se tângui o voce, Ticki.

Scobie se ridică imediat și urcă la etaj. Soția lui se ridicase în pat sub plasa de țânțari și, pentru o clipă, lui Scobie i se păru că vede o halcă de carne. Dar compasiunea apăru în urma crudei viziuni, izgonind-o.

— Te simți mai bine, draga mea?

Louise spuse:

— Doamna Castle a trecut pe aici.

— Îndeajuns ca să îmbolnăvească pe oricine, replică Scobie.

— Mi-a spus despre tine.

— Ce anume despre mine?

Îi adresă un strălucitor zâmbet fals; o mare parte din viață, omul își amână necazurile pentru mai târziu. Nimic nu dispare însă vreodată prin amânare. Scobie avea o vagă idee că, poate dacă amâni destul de mult, poți scăpa definitiv, odată cu moartea.

— Mi-a spus despre comisarul șef că iese la pensie și că pe tine nu te-au avut în vedere.

— Soțul ei vorbește prea mult prin somn.

— Dar e adevărat?
— Da. Știu lucrul ăsta de câteva săptămâni de zile. Dar n-are nicio importanță, draga mea, zău.
Louise spuse:
— N-am să mai fiu în stare să pun piciorul pe la club.
— Nu-i mare nenorocire. Știi, lucruri de-astea se întâmplă.
— O să-ți dai demisia, nu-i așa, Ticki?
— Nu cred că pot face așa ceva, dragă.
— Doamna Castle e de partea noastră. Era furioasă. Zicea că toți vorbesc despre treaba asta și spun tot felul de lucruri. Dragul meu, nu ești plătit de sirieni, nu-i așa?
— Nu, dragă.
— Am fost foarte afectată. Am plecat din biserică înainte de sfârșitul liturghiei. E o mârșăvie din partea lor, Ticki. Nu poți să accepți situația fără să te împotrivești. Trebuie să te gândești și la mine.
— Da, mă gândesc. Tot timpul. Se așeză pe pat și, vârând mâna pe sub plasă, o strânse pe a ei. Broboane mici de sudoare apărură acolo unde li se atingea pielea. Scobie urmă: Fii convinsă că mă gândesc la tine, dragă. Dar sunt de cincisprezece ani aici. M-aș simți pierdut oriunde în altă parte, chiar admițând că mi-ar da un alt post. Știi, să nu fii luat în seamă la avansare nu prea sună a bună recomandare.
— Am putea să cerem pensionarea ta.
— Pensia nu e atât de mare ca să putem trăi din ea.
— Sunt sigură c-aș putea câștiga și eu ceva bani scriind. Doamna Castle e de părere că aș putea să-mi fac o profesie din scris. Cu atâta experiență acumulată, făcu Louise, pătrunzând cu privirea muselina albă a pologului până la măsuța de toaletă; acolo, un alt chip în muselină albă îi întoarse privirea și Louise își feri ochii în altă direcție, apoi spuse: Dac-am putea măcar să plecăm în Africa de sud. Nu pot să-i mai suport pe oamenii de aici.
— Poate aș reuși să-ți aranjez o călătorie. N-au fost scufundate prea multe vapoare în ultima vreme pe ruta aceea. Ar trebui să ai o vacanță.
— A fost o vreme când și tu voiai să te pensionezi. Numărai anii. Făceai planuri – pentru noi toți.
— Ei, da, omul se schimbă, răspunse Scobie.
Louise îi vorbi neîndurătoare:

— Pe atunci nu gândeai c-o să te simți singur doar cu mine.

Își apăsă mâna nădușită pe a ei:

— Ce prostii spui, draga mea. Trebuie să te scoli din pat și să mănânci ceva.

— Spune, Ticki, tu iubești pe cineva, în afară de propria-ți persoană?

— Nu, doar pe mine mă iubesc. Atâta tot. Aha, și pe Ali. L-am uitat pe Ali, bineînțeles că-l iubesc și pe el. Pe tine însă nu, sâc, continuă el, tachinând-o, dar pe un ton mecanic, perimat, mângâindu-i mâna, zâmbindu-i, consolând-o…

— Dar pe sora lui Ali?

— Are vreo soră?

— Toți au, nu? De ce n-ai venit azi la biserică?

— Eram de serviciu, draga mea. Doar știi foarte bine.

— Ai fi putut să faci un schimb. Nu ești prea credincios, nu-i așa, Ticki?

— Ești tu pentru noi amândoi, dragă. Hai vino să mănânci ceva.

— Ticki, uneori cred că ai devenit catolic numai ca să te poți însura cu mine. Pentru tine nu înseamnă nimic. Nu-i așa?

— Ascultă, draga mea, tu acum vrei să cobori și să guști ceva. Pe urmă vrei să iei mașina până la plajă și să respiri puțin aer proaspăt.

— Cât de deosebită ar fi fost ziua de astăzi, rosti ea privind țintă prin plasă, dac-ai fi venit acasă și-ai fi spus: „Draga mea, o să fiu avansat comisar șef!”

Scobie rosti cuvintele răspicat:

— Știi, draga mea, într-un loc ca acesta – un port important – în vreme de război, cu francezii conduși de guvernul de la Vichy exact pe țărmul din față – și cu toată contrabanda asta de diamante din Protectorat, au nevoie de un om mai tânăr.

Scobie nu credea un cuvânt din ce spunea.

— Nu mă gândisem la acest motiv.

— Ăsta-i singurul. Nu poți învinui pe nimeni. Războiul e de vină.

— Războiul e vinovat de toate, nu-i așa?

— Le oferă șanse celor tineri.

— Dragă, poate am să cobor și o să gust doar un pic de carne rece.

— Bine faci.

Scobie își retrase mâna de pe care se prelingeau picuri de sudoare.

— Am să-l anunț pe Ali.

Jos, strigă „Ali!” pe ușa din spate.

— Stăpâne?

— Pune două tacâmuri. Stăpâna se simte mai bine.

Prima adiere slabă de vânt din cursul zilei se făcu simțită dinspre mare, trecând peste tufișuri și printre colibele creolilor. Un vultur fâlfâind greoi din aripi se ridică de pe acoperișul de tablă și poposi jos în curtea alăturată. Scobie inspiră adânc; se simțea sleit și victorios: o convinsese pe Louise să guste un pic de carne, întotdeauna considerase drept o răspundere a lui menținerea fericirii celor pe care-i iubea. El unul era acum în deplină siguranță, fiindcă celălalt avea de gând să mănânce la prânz.

4

Preț de cinci minute, seara, portul devenea minunat. Drumurile de ferulit, care ziua erau atât de urâte și înecate de noroi, căpătau o nuanță roz delicat ca de floare. Era ceasul împăcării. Oamenii care părăsiseră portul pentru totdeauna își aminteau uneori, în câte o seară londoneză cenușie și umedă, de împurpurarea și văpaia care pălea de îndată ce se făcea văzută: se întrebau nedumeriți de ce oare detestaseră coasta aceea și, în răstimpul cât dura băutura din pahar, tânjeau să se reîntoarcă. Scobie își opri Moriss-ul la una din curbele largi ale drumului în pantă și privi în urmă. Sosise puțin prea târziu. Floarea asfințitului pălise, undeva sus, deasupra orașului; pietrele albe care marcau muchea dealului abrupt luceau ca niște lumânări în amurgul nou născut.

— Ticki, oare o să vină cineva?

— O să vină sigur. E seară de bibliotecă.

— Accelerează, dragă. E așa de cald în mașină. Abia aștept să vină ploile.

— Zău?

— Ce bine ar fi să țină doar o lună, două, apoi să se oprească.

Scobie dădu replica potrivită. Nu asculta niciodată când vorbea nevasta lui. Își vedea netulburat de treabă, purtat de curentul lin al sunetelor, dar la auzul unei note de suferință devenea pe dată conștient. Întocmai ca un radiotelegrafist cu un roman deschis în fața lui, putea să nu ia în seamă niciun semnal afară de codul vaporului și apelurile S.O.S. Putea chiar să lucreze mai bine în timp ce ea vorbea decât atunci când tăcea, pentru că atâta timp cât timpanul lui înregistra sunetele acelea tihnite –bârfa de la club, comentarii la predicile rostite de părintele Rank, intriga unui roman, chiar și lamentări pe seama vremii – știa că totul merge bine. Tăcerea în schimb îl oprea din lucru – tăcere din pricina căreia s-ar fi putut să ridice privirile și să descopere în ochii ei lacrimi, implorându-i atenția.

— Circulă un zvon că vasele frigorifere au fost scufundate toate săptămâna trecută.

În timp ce vorbea, Scobie reflectă la modul cum va acționa cu vasul portughez care trebuia să intre în port deîndată ce estacada se va ridica de dimineață. Sosirea bilunară a unui vapor neutru le dădea ofițerilor mai tineri prilejul unei evadări; o schimbare a hranei, câteva pahare de vin adevărat, chiar și posibilitatea de a cumpăra pentru o fată vreun mic obiect de podoabă din magazia vasului. În schimb nu trebuiau decât să ajute Poliția Securității Teritoriului la verificarea pașapoartelor sau la percheziții prin cabinele suspecților; toată treaba grea și neplăcută cădea în seama Poliției Securității Teritoriului: în cală, cernând sacii de orez în căutare de diamante comerciale, sau în dogoarea bucătăriei, afundându-și mâinile în butoaiele de untură, sau scoțând măruntaiele curcanilor îndopați. A încerca să găsești câteva diamante pe un vas comercial de cincisprezece mii de tone era absurd, niciun căpcăun perfid din basme n-o pusese vreodată pe fata cu gâștele la o încercare mai imposibilă și, totuși, cu aceeași regularitate ca și sosirea vapoarelor, soseau și telegramele cifrate – „cutare și cutare călători clasa întâi suspecți transport diamante. Următorii membri echipaj suspecți...” Nimeni nu descoperea niciodată nimic. Scobie își spuse: „E rândul lui Harris să urce la bord și Frazer poate să-l însoțească. Sunt prea bătrân pentru excursiile astea. Las’ să se distreze puțin băieții”.

— Data trecută, jumătate din cărți au ajuns deteriorate.

— Serios?

Judecând după numărul de mașini, reflectă Scobie, nu e încă prea multă lume la club. Stinse farurile și așteptă ca Louise să se urnească, dar ea rămase așa, pe loc, cu o mână strânsă pumn, vizibilă în lumina de la bord.

— Ei bine, draga mea, iată-ne ajunși, rosti el cu vocea apăsată pe care străinii o luau drept un semn de stupiditate.

Louise întrebă:

— Crezi că toată lumea a aflat?

— Să afle ce?

— Că n-ai fost avansat.

— Draga mea, am crezut c-am isprăvit cu toată povestea asta. Gândește-te la toți generalii care n-au fost înaintați din 1940 încoace. Nu se sinchisește nimeni de un biet comisar adjunct.

Ea zise:

— Dar pe mine nu mă simpatizează nimeni.

„Biata Louise, gândi el, e îngrozitor să nu fii simpatizat!” Și se întoarse cu gândul la propriile lui experiențe din prima perioadă, când negrii îi ciopârțiseră cauciucurile și scriseseră vorbe de ocară pe mașina lui:

— Dragă, cât de absurdă ești. N-am cunoscut niciodată o ființă cu atât de mulți prieteni. Continuă, deloc convingător: Doamna Halifax, doamna Castle… apoi decise că, la urma urmei, e mai bine să nu-i înșire.

— Toți probabil că așteaptă acolo, făcu ea, stau și așteaptă momentul când o să intru eu… N-am ținut deloc să venim la club astă seară. Hai să ne întoarcem acasă.

— Acum nu mai putem. Uite că sosește mașina doamnei Castle. Scobie se strădui să râdă. Suntem prinși în cursă, Louise.

Văzu pumnul descleștându-se și încleștându-se, cu pudra umedă, ineficientă, adunată ca zăpada în cutele încheieturilor de la degete.

— Oh, Ticki, Ticki, făcu ea, n-ai să mă părăsești niciodată, nu-i așa? N-am prieteni deloc, de când au plecat soții Barlow.

Scobie îi apucă mâna umedă și-i sărută palma: se simțea atras de patetica ei lipsă de atracție.

Intrară unul alături de celălalt, ca doi polițiști în exercițiul funcțiunii, în holul unde doamna Halifax distribuia cărțile din bibliotecă. Arareori se întâmplă ca lucrurile să iasă chiar atât de rău pe cât te aștepți: n-aveau niciun motiv să creadă că ei doi constituiseră subiectul de conversație.

— Bună, bună, exclamă doamna Halifax în direcția lor, a sosit cea mai recentă lucrare a lui Clemence Dane.

Doamna Halifax era cea mai inofensivă femeie din localitate; avea un păr lung, neîngrijit și puteai găsi ace de păr înăuntrul cărților de la bibliotecă, în locurile unde lăsase semne. Scobie își spuse că nu există niciun risc dacă își lăsa soția în compania ei deoarece doamna Halifax nu era deloc malițioasă și nici amatoare de bârfă; memoria ei era prea slabă ca să poată reține ceva pentru un răstimp mai îndelungat: citea și răscitea același roman fără să-și dea seama.

Scobie se alătură unui grup de pe verandă. Fellowes, inspectorul sanitar, îi vorbea cu vehemență lui Reith, prim adjunctul secretarului colonial și unui ofițer de marină pe nume Brigstock.

— În definitiv acesta este un club, zicea el, și nu un bufet de gară.

De când Fellowes reușise să-l scoată din casă, Scobie își dăduse toată silința ca acest ins să-i devină simpatic – era una din regulile după care se conducea în viață, să știe să piardă. Dar uneori îi venea foarte greu să-l privească cu simpatie pe Fellowes. Seara zăpușitoare nu era făcută să-l avantajeze: cu părul lui roșcat, rar și umed, cu mustața scurtă, țepoasă, ochii de culoarea agrișei, obrajii stacojii și vechea cravată Lancing.

— Chiar așa, încuviință Brigstock, clătinându-se ușor.

— Despre ce e vorba? se interesă Scobie. Reith îi explică:

— Consideră că nu suntem destul de exclusiviști.

Vorbea cu ironia liniștită a omului care la vremea lui fusese totalmente exclusivist, care exclusese de fapt de la masa lui solitară din Protectorat pe toată lumea în afară de sine însuși. Fellowes, înfierbântat, pipăindu-și cravata Lancing pentru a căpăta mai multă încredere, rosti:

— Există limite!

— Asta-i adevărat, făcu Brigstock.

— Știam eu că așa o să pățim, spuse Fellowes, din momentul în care i-am admis ca membri onorifici pe toți ofițerii din oraș. Mai devreme sau mai târziu o să-nceapă s-aducă indezirabili. Nu sunt un snob, dar într-un loc ca ăsta trebuie făcută o delimitare – de dragul soțiilor noastre. Nu e ca acasă, în Anglia.

— Dar ce s-a întâmplat? stărui Scobie.

— Membrilor onorifici, explică Fellowes, n-ar trebui să li se permită să aducă invitați. Chiar zilele trecute a fost introdus aici un soldat de rând. În armată n-au decât să fie democrați cât poftesc, dar pe noi să ne scutească! Și mai e ceva, nu ne ajunge băutura nici nouă, dar după ce ne-or mai veni și ăștia pe cap!

— Asta-i o problemă, făcu Brigstock, clătinându-se și mai accentuat.

— Tare-aș vrea să știu ce s-a întâmplat, stărui Scobie.

— Dentistul regimentului 49 a adus cu el un civil pe nume Wilson și omul ăsta vrea să devină membru al clubului. Ne pune pe toți într-o situație foarte jenantă.

— Ce aveți împotriva lui?

— E unul din funcționarii de la U.A.C. Poate să frecventeze clubul din Sharp Town. De ce ține să vină aici la noi?

— Clubul acela și-a închis porțile, interveni Reith.

— Păi, asta nu-i vina noastră, nu?

Peste umărul inspectorului sanitar, Scobie putea să vadă vasta panoramă a nopții. Licuricii semnalizau ici și colo de-a lungul coamei dealului, iar felinarul unei bărci de patrulare, plutind în golf, nu putea fi deslușit decât datorită neclintirii lui.

— Ora camuflajului, vesti Reith. Am face mai bine să intrăm.

— Care e Wilson? îl întrebă Scobie.

— Cel de colo. Bietul individ pare stingher. A sosit doar de câteva zile.

Wilson stătea penibil de singur într-o mare de fotolii, prefăcându-se că se uită la o hartă de pe perete. Fața lui palidă lucea și șiroia ca tencuiala proaspătă. Își cumpărase mai mult ca sigur costumul tropical de la un negustor care îl dusese de nas, scăpând de un articol nesolicitat: avea niște dungi bizare și o culoare hepatică.

— Dumneata ești Wilson, nu-i așa? i se adresă Reith. Am văzut numele dumitale astăzi pe lista secretarului colonial.

— Da, eu sunt, răspunse Wilson.

— Mă numesc Reith. Sunt locțiitorul principal al secretarului colonial. Dumnealui e Scobie, comisarul adjunct.

— V-am văzut azi dimineața prin fața hotelului Bedford, domnule Scobie, spuse Wilson.

Lui Scobie i se păru că întreaga atitudine a lui Wilson lăsa impresia unei ființe lipsite de apărare: stătea acolo așteptând ca oamenii să fie prietenoși sau neprietenoși cu el – nu te lăsa să bănuiești că s-ar fi așteptat mai mult la o alternativă decât la cealaltă. Stătea ca câine.

Nimeni nu imprimase încă pe chipul lui trăsăturile care definesc o ființă umană.

— Wilson, nu vrei să bei ceva?

— N-am nimic împotrivă, domnule.

— Iat-o pe soția mea, spuse Scobie. Louise, dânsul e domnul Wilson.

— Am și auzit o mulțime de lucruri bune despre domnul Wilson, răspunse Louise cu răceală.

— Vezi, Wilson, dumneata ești celebru, urmă Scobie. Ești un om din oraș și ai intrat fără să ai dreptul la clubul din Cape Station.

— N-am știut că fac ceva rău. M-a invitat maiorul Cooper.

— Asta-mi amintește că trebuie să-mi programez o oră de consultație la Cooper. Cred că am un abces, spuse Reith și dispăru pe nesimțite.

— Cooper mi-a pomenit despre bibliotecă, spuse Wilson, și m-am gândit că poate…

— Îți place să citești? întrebă Louise și Scobie își dădu seama, ușurat, că are de gând să fie drăguță cu bietul amărât.

Cu Louise era întotdeauna un fel de loterie. Uneori putea să se comporte de parcă ar fi fost cea mai cumplită snoabă din localitate, dar Scobie intui cu milă că soția lui își spune, probabil, că nu e momentul potrivit pentru a face pe snoaba. Orice figură nouă care nu „știa" era binevenită.

— Păi, făcu Wilson și-și frământă cu disperare mustața subțire, păi… Parcă și-ar fi strâns toate forțele pentru o mare destăinuire sau pentru a bate în retragere.

— Romane polițiste? întrebă Louise.

— N-am nimic împotriva romanelor polițiste, răspunse Wilson stânjenit. Unele romane polițiste…

— Mie personal, spuse Louise, îmi plac versurile.

— Versurile, repetă Wilson, da.

Își retrase cu părere de rău degetele de la mustață și o licărire plină de recunoștință și speranță, în privirea lui de câine, îl făcu pe Scobie să se întrebe: „I-am găsit într-adevăr un prieten?"

— Și mie îmi plac versurile, mărturisi Wilson.

Scobie se îndreptă spre bar: încă o dată i se luase o greutate de pe suflet. Seara nu era ratată: Louise se va întoarce acasă fericită. În cursul unei singure nopți nu se schimbă o stare de dispoziție, și fericirea va dăinui până când el va fi plecat la slujbă. O să poată dormi și el… La bar dădu peste un grup format din subalternii lui mai tineri. Fraser se afla acolo și Tod și un nou venit din Palestina cu neobișnuitul nume de Thimblerigg. Scobie ezită să intre. Se distrau bine și nu le-ar fi plăcut compania unui ofițer mai în vârstă.

— Neobrăzare sfruntată, zicea Tod.

Vorbeau probabil despre bietul Wilson. Apoi înainte de a avea timp să se îndepărteze, auzi vocea lui Fraser.

— Lasă că și-a primit pedeapsa. Literata Louise a pus gheara, pe el.

Thimblerigg izbucni într-un mic râs gâlgâit, o bășicuță de gin prinzând formă pe buza lui cărnoasă.

Scobie se întoarse repede înapoi în hol. Se lăsă să cadă într-un fotoliu și rămase nemișcat. Privirea i se limpezi, treptat, dar nădușeala îi picura în ochiul drept. Degetele care încercau s-o înlăture tremurau ca ale unui alcoolic, își spuse: „Ai grijă. Asta nu e o climă bună pentru emoții. E o climă bună pentru josnicie, răutate, snobism; și orice asemănător cu ura sau iubirea poate tulbura mintea omului.” Își aminti de Bowers expediat acasă pentru că îi trăsese un pumn secretarului guvernatorului la o petrecere. Makin, misionarul, care sfârșise într-un azil de nebuni la Chislehurst.

— E al naibii de cald, se adresă el cuiva care se contura vag în spatele lui.

— Arăți rău, Scobie. Bea ceva.

— Nu, mulțumesc. Trebuie să fac un tur de control cu mașina.

În apropierea rafturilor de cărți, Louise discuta încântată cu Wilson, dar Scobie simțea toată răutatea și snobismul din lume dându-i târcoale ca niște lupi. N-o lasă în pace nici măcar să se bucure de cărțile ei, reflectă el, și mâna porni din nou să-i tremure. Apropiindu-se, o auzi spunând pe un ton mărinimos, gen Lady Bountiful[1]:

— Trebuie să vii să iei masa cu noi într-o zi. Am o mulțime de cărți care te-ar putea interesa.

— Mi-ar face deosebită plăcere, răspunse Wilson.

— Sună-ne pur și simplu la telefon și vino la masă chiar dacă nu vom avea cine știe ce.

Scobie se întrebă în sinea lui: „Cât își închipuie unii că prețuiesc ei, de au neobrăzarea să-și bată joc de o ființă omenească?” Îi cunoștea Louisei fiecare defect în parte. De câte ori nu se crispase la atitudinea ei de condescendență față de străini? Cunoștea fiecare expresie, fiecare intonație care-i îndepărta pe ceilalți. Uneori ar fi dorit s-o prevină: „nu îmbrăca rochia aceea, nu mai spune asta”, așa cum și-ar dădăci o mamă fetița, dar trebuia să tacă, îndurerat, anticipând cu certitudine faptul că Louise își va pierde prieteniile. Cel mai rău era atunci când detecta la colegii lui un plus de simpatie față de el, de parcă l-ar fi compătimit. „Ce drept aveți, ar fi vrut el să exclame, s-o criticați? E opera mea. Eu am făcut-o așa cum este. N-a fost întotdeauna așa.”

---

[1] *Lady Bountiful* – personaj din *The Beaux Stratagem* de George Farquhar, întruchipare a generozității și bunătății ei.

Se apropie brusc de ei și zise:

— Draga mea, trebuie să plec să-mi fac rondul.

— Așa curând?

— Îmi pare rău.

— Eu am să mai rămân, dragă. O să mă conducă doamna Halifax cu mașina.

— Mi-ar face plăcere să vii cu mine.

— Cum? În inspecție? De ani de zile n-am mai fost.

— Tocmai de aceea mi-ar place să vii cu mine.

Îi luă mâna și i-o sărută: era o sfidare. Declara întregului club că n-au de ce să-l compătimească, că o iubea pe soția lui și că erau fericiți. Dar nimeni din cei care contau nu văzu gestul – doamna Halifax era ocupată cu biblioteca, Reith plecase de mult, Brigstock era la bar, Fellowes era prea absorbit în discuția cu doamna Castle pentru a observa ceva – nimeni nu văzu în afară de Wilson.

Louise spuse:

— Am să vin cu tine altă dată, dragă. Doamna Halifax i-a promis acum o clipă domnului Wilson c-o să-l conducă acasă și în drum o să se oprească la noi. Am o carte pe care vreau să i-o împrumut.

Scobie simți o imensă recunoștință față de Wilson.

— Splendid, făcu el, asta e splendid. Atunci mai rămâi la noi și bea ceva până mă întorc. Te conduc eu înapoi la hotelul Bedford. N-am să întârzii mult. Scobie puse o mână pe umărul lui Wilson și se rugă în gând: „Doamne, fă să nu-și dea prea multe aere, fă să nu fie absurdă, îngăduie-i să păstreze cel puțin acest prieten!”

— N-am să-ți urez noapte bună, spuse tare, aștept să te revăd când mă întorc.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule.

— Nu-i cazul să-mi spui „domnule”. Nu ești în poliție, Wilson. Mulțumește cerului pentru asta.

5

Scobie întârzie mai mult decât se așteptase. Îl reținuse întâlnirea cu Yusef. La jumătatea drumului care cobora de pe deal, dăduse peste mașina lui Yusef, blocată la marginea șoselei cu Yusef dormind liniștit pe bancheta din spate; farurile de la mașina lui Scobie îi luminară fața mare, păstoasă, șuvița de păr alb căzută pe frunte și se opriră la baza torsului, acolo unde începeau coapsele enorme sub brâul alb strâns mulat. Cămașa lui Yusef era descheiată la gât, în jurul nasturilor se încolăceau cârcei negri din părul creț de pe piept.

— Pot să-ți fiu de vreun ajutor? întrebă Scobie fără tragere de inimă iar Yusef deschise ochii.

Dinții de aur montați de fratele lui, dentistul, fulgerară ca o lanternă. Dacă Fellowes ar trece acum pe aici, gândi Scobie, ce mai istorie! Comisarul adjunct se întâlnește noaptea cu Yusef, negustorul. Să ajuți un sirian era doar cu o treaptă mai puțin periculos decât să fii ajutat de el.

— Ah, domnul maior Scobie, rosti Yusef, prietenul la nevoie se cunoaște.

— Pot să-ți fiu de vreun folos?

— Suntem în pană de o jumătate de oră; explică Yusef. Au trecut mereu mașini pe lângă noi și eu tocmai gândeam: „Oare când o să apară și un bun samaritean”?

— N-am strop de ulei de rezervă ca să-ți pot turna pe răni, Yusef.

— Ha, ha, domnule maior Scobie, ce nostim! Dar dacă ați vrea să mă luați cu mașina până în oraș…

Yusef se instală în Morris lipindu-și coapsa voluminoasă de frâna de mână.

— Servitorul dumitale ar face bine să se urce la spate.

— Las’ să rămână aici, spuse Yusef. O să repare mașina dacă l-o tăia capul, că altfel n-are cum să ajungă acasă la culcare. Își împreună mâinile mari, grase, deasupra genunchiului și zise: Aveți o mașină tare frumoasă, domnule maior Scobie. Cred că v-a costat vreo patru sute de lire.

— Doar o sută cincizeci, răspunse Scobie.

— Eu v-aș oferi patru sute.

— Nu e de vânzare, Yusef. De unde să-mi cumpăr alta?

— Nu acum, dar poate când o să ne părăsiți.

— N-am de gând să plec.

— Oh, auzisem că ieșiți la pensie, domnule maior Scobie.

— Nu.

— Noi negustorii auzim atâtea – dar toate sunt doar vorbe goale pe care nu poți să pui bază.

— Cum merg afacerile?

— Oh, nici rău, nici bine.

— Eu am auzit c-ai adunat averi, nu glumă, de la război încoace. Dar bineînțeles că toate sunt doar vorbe goale pe care nu poți să pui bază.

— Ei, domnule maior Scobie, știți cum e. Prăvălia mea din Sharp Town merge bine pentru că sunt eu acolo și sunt cu ochii pe ei. Prăvălia mea din Macaulay Street – nici aia nu merge prost pentru că acolo e sora mea. Dar prăvăliile din Durban Street și Bond Street, alea merg rău. Mă fură ca-n codru. Ca toți compatrioții mei, eu nu știu să citesc și să scriu, și toată lumea mă trage pe sfoară.

— Lumea zice că ții minte pe de rost toate mărfurile din toate prăvăliile.

Yusef chicoti, radios.

— Mintea mea nu e slabă. Dar îmi fură somnul noaptea, domnule maior Scobie. Dacă nu beau whisky cu nemiluita, stau toată noaptea și mă frământ cu gândul la Durban Street și Bond Street și Macaulay Street.

— La care din ele să te las acum?

— Oh, acum mă duc acasă la culcare. Casa mea din Sharp Town, dacă binevoiți domnule maior Scobie. Nu vreți să intrați să beți un pahar de whisky?

— Regret. Sunt în exercițiul funcțiunii, Yusef.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule maior Scobie, că m-ați luat cu mașina. Mi-ați permite să-mi exprim recunoștința trimițându-i doamnei Scobie un balot de mătase?

— Exact ce n-aș vrea să faci, Yusef.

— Da, da, știu. E tare neplăcut, cu toate vorbele astea care circulă. Și asta numai pentru că există sirieni ca Tallit.

— Ți-ar conveni ca Tallit să nu-ți mai stea în cale, nu-i așa, Yusef?

— Da, domnule maior Scobie. Ar fi spre binele meu, dar ar fi și spre binele dumneavoastră.

— I-ai vândut anul trecut câteva din diamantele alea false, nu-i așa?

— Oh, domnule maior Scobie, sper că nu credeți cu adevărat c-aș fi în stare să înfund pe cineva în felul ăsta. Câțiva sirieni săraci au avut mult de suferit din cauza diamantelor alea. Ar fi o rușine să-i înșeli pe cei de-un neam cu tine în felul ăsta.

— N-ar fi trebuit să încalce legea cumpărând diamante. Unii dintre ei au avut chiar îndrăzneala de a se plânge la poliție.

— Niște ignoranți, bieții de ei.

— Dumneata, Yusef, n-ai fost chiar într-atât de ignorant, nu?

— Domnule maior Scobie, dacă mă întrebați pe mine, Tallit e de vină. Altfel, de ce ar pretinde că eu i-am vândut diamantele?

Scobie conducea cu viteză redusă. Strada denivelată era înțesată de lume. Trupuri negre, slăbănoage, se întrețeseau ca niște păianjeni în lumina scăzută a farurilor.

— Cât o să mai dureze criza de orez, Yusef?

— Cât știți dumneavoastră, atât știu și eu, domnule maior Scobie.

— Ce știu eu e că bieții ăștia prăpădiți nu pot să cumpere orezul la prețul stabilit.

— Și eu știu din auzite, domnule maior Scobie, că nu-și pot căpăta rația gratuită decât dacă dau bacșiș polițaiului de la intrare.

Era întru totul adevărat. În această colonie exista replică la orice acuzație. Întotdeauna se găsea în altă parte o corupție mai neagră pe care s-o arăți cu degetul. Calomniatorii secretariatului îndeplineau un rol utilitar – întrețineau vie ideea că nu poți avea încredere în nimeni. Oricum, era mai bine decât îngăduința. De ce, se întrebă Scobie, virând brusc automobilul pentru a evita un hoit, iubesc locurile acestea atât de mult? Oare pentru că aici natura umană n-a avut timp să se prefacă? Nimeni aici n-ar putea vorbi vreodată despre raiul pe pământ. Raiul rămânea neclintit la locul lui, dincolo de hotarul morții, iar dincoace înfloreau nedreptățile, cruzimile, josnicia pe care în alte părți oamenii se pricepeau să le tăinuiască cu iscusință. Aici puteai iubi ființele omenești aproape așa cum îi iubește Dumnezeu însuși, cunoscând toată josnicia lor: nu îndrăgeai o atitudine, un

veșmânt, un sentiment simulat cu dibăcie. Simți o bruscă afecțiune față de Yusef. Îi spuse:

— Două rele nu fac un lucru bun. Într-o zi, Yusef, ai să te trezești cu piciorul meu în fundul dumitale gras.

— Tot ce se poate, domnule maior Scobie, dar ar fi la fel de posibil să devenim prieteni. Aș dori asta mai mult decât orice pe lume.

Mașina se opri în fața locuinței din Sharp Town și servitorul lui Yusef ieși în fugă cu o lanternă pentru a-i lumina calea.

— Domnule maior Scobie, spuse Yusef, mi-ar face deosebit de mare plăcere să vă pot oferi un pahar de whisky. Cred că v-aș putea fi de mare folos. Sunt foarte patriot, domnule maior Scobie.

— Ăsta-i motivul pentru care stochezi stămburile așteptând invazia francezilor, nu-i așa? Ca să poți să le vinzi mai scump decât pe lire englezești?

— Vasul *Esperança* intră mâine în port, nu?

— Probabil.

— Ce risipă de timp presupune percheziția unui vapor atât de mare în căutare de diamante. Afară doar de cazul când ai afla dinainte exact unde se găsesc. Știți că atunci când vaporul se întoarce în Angola se găsește cineva de pe vas care să raporteze unde ați cotrobăit. O să cerneți prin sită tot zahărul din cală. O să căutați prin untura din bucătărie pentru că odată cineva i-a spus căpitanului Druce că un diamant poate fi încălzit și înfundat într-un bidon de untură. Bineînțeles și cabinele, și ventilatoarele, și chesoanele. Tuburile cu pastă de dinți. Credeți că veți găsi vreodată măcar un diamant cât de mic?

— Nu.

— Nici eu.

6

Câte un felinar de vânt ardea la fiecare colț al piramidelor din lăzi de lemn. Peste întinderea de apă neagră stătută, Scobie desluși anevoie gara maritimă, un pachebot scos din uz care se împotmolise, așa se spunea, pe un recif de sticle de whisky goale. Rămase un timp nemișcat, respirând aerul greu al mării. La o depărtare de o milă de el, era ancorat un întreg convoi dar tot nu reușea să întrezărească decât umbra lungă a gării maritime și o puzderie de luminițe roșii de parcă era o stradă luminată; nu auzea nimic dinspre apă decât apa însăși, plescăind pe cheiuri. Vraja acestui loc nu-l trăda niciodată: aici își regăsea mereu punctul de sprijin, chiar la hotarul unui ciudat continent.

Undeva în beznă se încăierau doi șobolani. Șobolanii de țărm sunt de mărimea unui iepure. Băștinașii îi numesc porci și-i mănâncă fripți; această denumire îi deosebea de șobolanii docurilor, haimanalele care aparțineau rasei umane. Mergând de-a lungul unor șine pentru vagonete, Scobie se îndreptă spre hale. La colțul unei magazii, dădu peste doi polițiști.

— Ceva de raportat?

— Nu, *sahib.*

— Ați fost în direcția asta?

— Oh, da, *sahib,* chiar acum venim de-acolo.

Știa bine că mint: nu s-ar fi aventurat niciodată singuri până la capătul celălalt al cheiului, locul de acțiune al haimanalelor, decât dacă ar fi avut un ofițer alb care să-i păzească. Haimanalele erau indivizi lași dar periculoși – băieți în jurul a șaisprezece ani, înarmați cu brice sau cioburi de sticlă spartă, care mișunau în grupuri prin preajma antrepozitelor, șterpelind dacă găseau o ladă ușor de deschis, lipindu-se ca muștele de orice marinar beat care li se împleticea în cale, sau spintecând din când în când un polițist vinovat față de vreuna din nenumăratele lor rubedenii. Porțile nu izbuteau să-i țină departe de docuri: veneau înot de la Kru Town sau de pe țărmurile din zonele de pescuit.

— Haideți, le spuse Scobie, să mai facem un tur.

Cu o răbdare silnică, polițiștii își târâră picioarele în urma lui, o jumătate de milă la dus, o jumătate de milă la întors. Doar șobolanii-porci mișunau pe chei iar apa plescăia. Unul dintre polițiști rosti sigur de sine:

— O noapte liniștită, *sahib.*

Își îndreptau plini de zel demonstrativ dâra luminoasă a lanternelor dintr-o direcție într-alta, luminând ba șasiul abandonat al unei mașini, ba un camion gol, colțul unei prelate, o sticlă cu frunze de palmier îndesate în chip de dop, proptită lângă o magazie. Scobie întrebă:

— Ce-i asta?

Unul din coșmarurile legate de meseria lui rămânea bomba incendiară; era atât de ușor de confecționat; zilnic oameni de pe teritoriul ocupat de francezi pătrundeau în oraș cu vite de contrabandă – erau chiar încurajați să vină pentru a asigura aprovizionarea cu carne. De partea aceasta a graniței, sabotori băștinași erau pregătiți pentru eventualitatea unei invazii; de ce nu și de cealaltă parte?

— Stați să văd, spuse Scobie, dar niciunul dintre polițiști nu se clinti ca să atingă sticla.

— Nu e decât vreo doctorie indigenă, *sahib,* zise unul din ei cu evidentă ironie.

Scobie ridică sticla. Era o sticlă de whisky Haig, cu adâncitură, și când scoase dopul din frunze de palmier o duhoare de câine și putreziciune de nedescris răbufni ca o eșapare de gaze. Un nerv începu să i se zbată în cap cu bruscă iritare. Fără absolut nicio explicație își aminti de fața îmbujorată a lui Fraser și de chicotitul lui Thimblerigg. Duhoarea din sticlă îl umplu de scârbă și-și simți degetele întinate de frunzele de palmier. Aruncă sticla peste chei unde gura flămândă a apei o hăpăi dintr-o singură înghițitură, dar conținutul ei se răspândi în aerul stătut care începu să miroasă a acru și a amoniac. Polițiștii tăceau: Scobie era conștient de muta lor dezaprobare. Ar fi trebuit să lase sticla la locul ei: fusese așezată acolo pentru un anume scop, menită unei anume persoane, dar acum când conținutul ei fusese eliberat, părea că gândul malefic fusese lăsat să hoinărească orbește prin aer, să se fixeze, poate, asupra unui nevinovat.

— Noapte bună, zise Scobie și se răsuci brusc pe călcâie.

Nu făcuse nici douăzeci de yarzi când le auzi bocancii tropăind grăbiți pentru a scăpa din zona periculoasă.

Scobie își conduse mașina spre postul de poliție, trecând pe Pitt Street. În fața bordelului, pe partea stângă, fetele ședeau înșirate pe trotuar, la aer. Înăuntrul postului de poliție, în spatele storurilor de camuflaj, mirosul de cușcă cu maimuțe se îngroșa odată cu apropierea nopții. Sergentul de serviciu își dădu picioarele jos de pe masa din sala de acuzare și luă poziția de drepți.

— Ceva de raportat?

— Cinci bețivi și scandalagii, *sahib.* Închis pe ei în celula mare.

— Altceva?

— Doi francezi, *sahib,* fără pașapoarte.

— Negri?

— Da, *sahib.*

— Unde au fost găsiți?

— Pe Pitt Street, *sahib.*

— Am să-i văd mâine dimineață. Ce se-aude cu șalupa? Merge? Vreau să ies cu ea la *Esperança.*

— E stricată, *sahib.* Domnu’ Fraser el încercat repare, *sahib,* dar ea face aiureli tot timpu’.

— La ce oră intră domnul Fraser de serviciu?

— Șapte, *sahib.*

— Spune-i că nu mai e cazul să se ducă el la *Esperança.* Mă voi duce chiar eu. Dacă șalupa nu merge, am să ies cu F.S.P.-ul.

— Înțeles, *sahib.*

Urcându-se din nou în mașină, și apăsând pe demarorul leneș, Scobie reflectă că omul are fără îndoială dreptul la puțină răzbunare. Răzbunarea e bună pentru caracter: din răzbunare izvorăște iertarea. Începu să fluiere în timp ce trecea înapoi prin Kru Town. Era aproape fericit: nu-i trebuia mai mult decât să știe în mod sigur că nu se întâmplase nimic la club după plecarea lui, că în această clipă, 10,55 p.m., Louise se simțea în largul ei, mulțumită. În felul ăsta, Scobie putea face față orei care va urma, când acea oră avea să sune.

7

Înainte de a intra, Scobie dădu ocol casei spre latura dinspre mare, ca să verifice camuflajul. Dinăuntru desluși murmurul vocii Louisei: citea probabil versuri. Gândi: „Pe Dumnezeul meu, ce drept are tânărul ăla prost de Fraser s-o disprețuiască pentru asta?” Și apoi mânia se îndepărtă din nou de el, ca un om zdrențăros, când se gândi la dezamăgirea lui Fraser în dimineața următoare – adio vizită pe vasul portughez, adio cadou pentru drăguța lui, doar o banală zi fierbinte de serviciu. Pipăind în căutarea clanței de la ușa din spate, pentru a evita aprinderea lanternei, își zgârie mâna dreaptă într-o așchie.

Pătrunse în camera luminată și văzu că mâna îi șiroia de sânge.

— Oh, dragă, făcu Louise, ce-ai pățit? și-și acoperi fața. Nu putea suporta vederea sângelui.

— Pot să vă ajut, domnule? întrebă Wilson. Încercă să se ridice, dar stătea așezat pe un scăunel la picioarele Louisei, cu un morman de cărți pe genunchi.

— E un fleac, spuse Scobie, Nu-i decât o zgârietură. Pot să mă îngrijesc singur. Spune-i doar lui Ali să-mi aducă o sticlă cu apă. La jumătatea drumului pe scări în sus, auzi vocea reluând. Louise spunea: „Minunată această poezie despre o coloană!”

Scobie intră în baie, deranjând un șobolan care stătuse tolănit pe marginea căzii, ca o pisică pe o lespede funerară.

Scobie se așeză pe marginea căzii și lăsă sângele să-i picure în closet. Întocmai ca în biroul lui de la poliție, se simți învăluit de senzația de „acasă”. Ingeniozitatea Louisei se dovedise incapabilă să facă mare lucru în această încăpere: cada de baie, cu smalțul zgâriat și un singur robinet care întotdeauna înceta să funcționeze înainte de sfârșitul anotimpului secetos, găleata de tablă de sub scaunul closetului ce trebuia golită o dată pe zi, spălătorul cu încă un robinet inutil; podeaua din scânduri goale, perdelele de camuflaj verzi mohorâte. Singurele îmbunătățiri pe care Louise izbutise să le impună erau covorașul de plută din fața căzii și dulăpiorul pentru medicamente de un alb strălucitor.

Restul încăperii era cu desăvârșire al său. Ca un fel de relicvă a tinereții lui pe care o ducea cu el din locuință în locuință. La fel arătase și camera de baie, cu ani în urmă, în prima casă unde locuise înainte de a se însura. Aceasta era încăperea în care fusese întotdeauna singur. Ali intră plescăind cu tălpile lui roz pe dușumea, cu o sticlă de apă din filtru.

— Uite ce mi-a făcut ușa din spate, îi arătă Scobie.

Își ținu mâna întinsă deasupra chiuvetei în timp ce Ali turnă apa peste rană. Băiatul scotea niște sunete uguite pline de compasiune, ca de cloșcă, mâinile lui erau blânde ca ale unei fete. Când Scobie, pierzându-și răbdarea spuse: „Ajunge”, Ali nu-i dădu nicio atenție.

— Prea multă murdărie, zise el.

— Acum iod, ceru Scobie. În țara asta, cea mai mică zgârietură se înverzea dacă era neglijată o oră. Încă o dată, toarnă peste tot, zise, tresărind de usturime. Dedesubt, la parter, din șuvoiul vocilor se înălță cuvântul „frumusețe”, ca apoi să se afunde din nou în vad. Acum, leucoplastul!

— Nu, se opuse Ali, nu. Bandaj mai bun.

— Foarte bine. Atunci bandaj.

Cu ani în urmă îl învățase pe Ali să facă bandaje: acum se dovedea la fel de expert ca un doctor.

— Noapte bună, Ali. Du-te la culcare. N-o să mai am nevoie de tine.

— Missis vrea băuturi.

— Lasă. Mă ocup eu de băuturi. Tu poți să te duci la culcare. Rămas singur, se așeză din nou pe marginea căzii. Rana reușise să-l irite puțin și, oricum, nu dorea să coboare la cei doi de la parter, pentru că prezența lui l-ar fi putut stânjeni pe Wilson. Un bărbat nu poate asculta o femeie citindu-i versuri în prezența unui neofit. „Aș prefera să fiu un cățeluș și să mă gudur”... dar nu asta era cu adevărat atitudinea lui. Nu-i disprețuia; pur și simplu nu era în stare să priceapă asemenea relații în care se dădeau în vileag simțăminte intime și, în plus, era fericit aici, așezat pe locul unde stătuse șobolanul, în lumea ce-i era proprie. Începu să se gândească la *Esperança* și la treaba de a doua zi.

— Dragă, strigă Louise spre scări în sus, te simți bine? Poți să-l conduci pe domnul Wilson acasă?

— Mă pot duce pe jos, doamnă Scobie.

— Nici vorbă.

— Ba da, zău.

— Vin acum, strigă Scobie. Bineînțeles c-am să te conduc cu mașina acasă. Când coborî, Louise îi luă cu tandrețe mâna bandajată într-a ei.

— Oh, biata mână, făcu ea. Te doare? N-o înspăimânta bandajul alb, imaculat: era ca un bolnav internat într-un spital, cu cearceaful bine tras până sus sub bărbie. Puteai să-i aduci struguri la pat și să pleci fără să afli niciun amănunt despre operația ascunsă vederii. Louise își lipi buzele de bandaj și lăsă o mică urmă de ruj portocaliu.

— E în regulă, răspunse Scobie.

— Vă rog să mă credeți, domnule. Pot să mă duc pe jos.

— Nici nu poate fi vorba să mergi pe jos. Te rog, urcă în mașină.

Lumina de la bord scoase în evidență o porțiune din costumul neobișnuit al lui Wilson. Se apleacă afară din mașină și strigă:

— Noapte bună, doamnă Scobie. A fost minunat. Nu știu cum să vă mulțumesc.

Cuvintele vibrau de sinceritate: o sinceritate imprimată de sunetul unei limbi străine – engleza vorbită în Anglia. Aici intonațiile se schimbau în decurs de câteva luni, deveneau stridente și nesincere sau plate și prudente. Era evident că Wilson abia venise din patrie.

Pe când străbăteau Burnside Road, în drum spre hotelul Bedford, Scobie, amintindu-și de chipul fericit al Louisei, spuse: – Trebuie să mai vii pe la noi cât de curând.

8

Usturimea de la mâna zgâriată îl trezi pe Scobie la ora două noaptea. Zăcea pe marginea patului, răsucit ca un arc de ceas, încercând să-și țină corpul cât mai departe de al Louisei: orice atingere – fie doar un deget de un alt deget – declanșa transpirația. Chiar când erau la distanță unul de altul căldura vibra între ei. Raza lunii cădea pe măsuța de toaletă ca o boare răcoroasă și lumina sticlele cu loțiuni, borcănașele de cremă, marginea unei rame de fotografie. Deodată ascultă cu atenție respirația Louisei. Se auzea cu intermitențe, sacadat. Era trează. Scobie întinse mâna și atinse părul umed, încins: Louise stătea încordată de parcă păzea un secret. Cu inima grea, știind ce-o să descopere, își lăsă degetele să alunece în jos până ce îi atinse pleoapele. Plângea. Adunându-și puterile ca s-o consoleze, se simți cuprins de o imensă sfârșeală.

— Draga mea, te iubesc.

Așa începea întotdeauna. Consolarea, ca și actul sexual, ajunsese o rutină.

— Știu, rosti ea, știu.

Așa îi răspundea întotdeauna. Se învinui că e lipsit de inimă în clipa când îi trecu prin minte gândul că e ora două noaptea: asta putea să țină ore întregi, și la șase începea ziua lui de muncă. Îi dădu la o parte părul de pe frunte și-i spuse:

— O să înceapă curând sezonul ploilor. Atunci ai să te simți mai bine.

— Mă simt foarte bine, răspunse ea și începu să plângă cu sughițuri.

— Ce e, draga mea? Spune-mi. Înghiți un nod. Spune-i lui Ticki al tău.

Detesta acest nume pe care ea i-l dăduse, dar știa că produce întotdeauna efectul dorit. Louise exclamă:

— Oh, Ticki, Ticki. Nu pot să mai îndur!

— Am crezut că ai fost fericită astă seară.

— Am fost – dar închipuie-ți, să fiu fericită doar pentru că un funcționar U.A.C. s-a purtat drăguț cu mine. Ticki, ce au oamenii împotriva mea?

— Nu fi prostuță, draga mea. Căldura asta e de vină: te face să-ți închipui diverse lucruri. Toată lumea te place.

— Doar Wilson, repetă ea cu disperare și rușine, și începu din nou să plângă.

— Wilson e un băiat foarte bun.

— Nu vor să-l accepte la club. Abia a intrat, cu ajutorul dentistului. Or să râdă de el și de mine. Oh, Ticki, Ticki, te rog lasă-mă să plec de-aici și s-o iau de la început.

— Sigur, dragă, sigur, îi răspunse privind țintă prin plasa patului și pe fereastră, afară, la marea liniștită, întinsă, netedă. Și unde anume?

— Aș putea pleca în Africa de sud și să aștept acolo până când o să capeți concediu. Ticki, o să ieși la pensie nu peste mult timp. Am să aranjez un cămin pentru tine, Ticki.

Se depărtă o clipă de ea dar apoi, ca să nu observe, îi luă repede mâna umedă și-i sărută palma.

— O să coste imens, dragă.

Gândul pensionării îl irita și-i încorda nervii: se ruga mereu să moară înainte de pensionare. Contractase asigurarea pe viață cu această speranță: era plătibilă doar la moarte. Se gândi la un cămin, un cămin stabil: perdele vesele, rafturi pline de cărțile Louisei, o drăguță cameră de baie în faianță, niciun birou, nicăieri – un cămin pentru doi până la moarte, nicio schimbare, de niciun fel, până la instaurarea eternității.

— Ticki, nu mai pot să suport viața de aici.

— Trebuie să fac niște socoteli, draga mea.

— Ethel Maybury e în Africa de sud, și familia Collins. Avem prieteni în Africa de sud.

— Viața e scumpă, acolo.

— Ai putea să renunți la o parte din ridicula aia de asigurare pe viață, Ticki. Și, Ticki, aici, fără mine, ai reuși să faci economii. Ai putea să iei masa la cantină și să te lipsești de bucătar.

— Bucătarul nu mă costă mult.

— Oricât de puțin tot contează, Ticki.

— Ai să-mi lipsești, spuse el.

— Nu, Ticki, n-o să-ți lipsesc, îi răspunse, și-l uimi prin capacitatea ei, tristă, spasmodică de înțelegere. Și, în definitiv, continuă Louise, nu avem pentru cine să facem economii.

Scobie îi vorbi cu blândețe:

— Am să încerc să găsesc o soluție. Știi bine că dacă e posibil, fac orice pentru tine – orice.

— Astea nu sunt doar cuvinte de consolare la ora două dimineața, Ticki, nu-i așa? O să faci ceva?

— Da, dragă. Am să mă descurc cumva.

Rămase uimit cât de repede adormi Louise: era ca un hamal obosit care scăpase de povară. Dormea dusă mai înainte ca el să-și fi terminat propoziția, ținându-l strâns de un deget, ca un copil, respirând la fel de ușor. Povara zăcea lângă el acum, se pregătea s-o ridice.

CAPITOLUL DOI

1

De dimineață la ora opt, în drum spre chei, Scobie trecu pe la bancă. Biroul directorului era umbrit și răcoros; un pahar de apă cu gheață se afla pe un seif.

Robinson era înalt, cu pieptul scobit, și ros de amărăciune pentru că fusese mutat din Nigeria. Zise:

— Când o să se termine cu vremea asta blestemată? Ploile întârzie.

— În Protectorat au început.

— În Nigeria, continuă Robinson, știam totdeauna cum merg lucrurile. Cu ce îți pot fi de folos, Scobie?

— Te deranjează dacă stau jos?

— Te rog. Eu unul nu mă așez niciodată până la ora zece. Statul în picioare reglementează digestia. Se vântură agitat prin birou, pe picioarele lui ca niște picioroange, sorbi o înghițitură de apă rece cu un dezgust de parcă era doctorie. Pe birou, Scobie văzu o carte intitulată: *Maladii ale căilor urinare,* deschisă la o ilustrație în culori. Ce pot face pentru dumneata? repetă Robinson.

— Să-mi dai două sute cincizeci de lire, răspunse Scobie, făcând o încercare nervoasă de a fi glumeț.

— Voi oamenii vă închipuiți întotdeauna că la bancă se găsesc bani, glumi Robinson mecanic. Cât vrei de fapt?

— O sută cincizeci.

— Care e contul dumitale în momentul de față?

— Cred că vreo treizeci de lire, la sfârșitul lunii.

— Ar fi bine să verific.

Chemă un funcționar și, în timp ce așteptau, Robinson măsură mica încăpere – șase pași până la perete și iarăși stânga împrejur.

— Din nou până acolo și înapoi de o sută șaptezeci și șase de ori, explică el, face o milă. Mă străduiesc să parcurg trei mile

până la prânz. Asta îl menține pe om sănătos. În Nigeria mergeam pe jos o milă și jumătate până la club pentru micul dejun și apoi o milă și jumătate înapoi la birou. Aici nu te poți plimba nicăieri, constată el pivotând pe covor. Un funcționar așează o foaie de hârtie pe birou. Robinson o ridică atât de aproape de ochi de parcă ar fi vrut s-o miroasă. Două zeci și opt de lire, cincisprezece șilingi și șapte penny, citi el.

— Vreau să-mi trimit soția în Africa de sud.

— Oh da. Da.

— Poate, continuă Scobie, aș reuși s-o trimit chiar cu mai puțin. Deși nu cred. Să-i pot da cine știe cât din salariul meu.

— Zău, nu prea văd cum.

— M-am gândit că s-ar putea să obțin credit fără acoperire, spuse Scobie vag. O mulțime de oameni obțin, nu-i așa? Știi, cred c-am luat un astfel de credit – doar vreo cincisprezece lire – o singură dată, pentru câteva săptămâni. Nu mi-a plăcut. Tot timpul am avut senzația că am o datorie personală față de directorul băncii.

— Scobie, nenorocirea e c-am primit dispoziție să fim foarte stricți cu aceste credite fără acoperire. Din pricina războiului, înțelegi. Există o acoperire dar pe care nimeni n-o mai poate oferi acum, viața.

— Da, bineînțeles, înțeleg. Dar viața mea e în siguranță și n-am de gând să mă mișc de aici. În ce mă privește, niciun pericol să fiu torpilat de vreun submarin. Și postul meu e sigur, Robinson, continuă Scobie cu aceeași zadarnică încercare de a părea degajat.

— Comisarul se pensionează, nu? întrebă Robinson, ajungând la seiful din capătul încăperii și făcând stânga împrejur.

— Da, dar eu nu.

— Mă bucur să aud asta, Scobie. Au fost zvonuri…

— Probabil că va trebui să ies la pensie într-o zi, dar până atunci mai e mult. Aș prefera să mor în cizmele mele. Dar, Robinson, există totuși polița mea de asigurare. Nu poate constitui o garanție?

— Știi c-ai lichidat una din asigurări acum trei ani?

— Asta s-a întâmplat în anul când Louise a plecat în Anglia pentru o operație.

— Nu cred că ratele achitate pentru celelalte două se ridică la cine știe cât, Scobie.

— Dar sunt onorate în caz de deces, nu?

— Numai dacă continui să achiți ratele de asigurare. Ori n-avem nicio siguranță, știi bine.

— Desigur, aprobă Scobie. Înțeleg foarte bine.

— Îmi pare rău, Scobie. Nu e nimic personal. E politica băncii. Dac-ai fi avut nevoie de cincizeci de lire, ți le-aș fi împrumutat chiar eu.

— Uită toată povestea, Robinson, nu e nimic important. Râse cu râsul lui stânjenit. Băieții de la Secretariat ar spune că pot să fac rost oricând de bani, luând mită. Cum se simte Molly?

— Se simte foarte bine, mulțumesc. Aș vrea să mă simt și eu la fel.

— Citești prea multe cărți de medicină, Robinson.

— Omul trebuie să știe ce hibe are. Veniți la club diseară?

— Nu prea cred. Louise se simte cam obosită. Știi cum e înaintea ploilor. Îmi pare rău că te-am reținut, Robinson. Trebuie s-o pornesc spre port.

Plecă cu pas grăbit de la bancă, la vale, ținând capul plecat. Se simțea de parcă ar fi fost surprins făcând o faptă josnică – ceruse bani și fusese refuzat. Louise merita mai mult de la el.

Se părea că bărbăția lui dăduse greș în vreun fel oarecare.

2

Druce pornise și el spre *Esperança* împreună cu echipa lui de oameni din Poliția pentru Securitatea Teritorială. La pasarelă îi aștepta un steward care-i pofti în cabina căpitanului, la un pahar. Ofițerul responsabil cu paza vasului se afla acolo, venit înaintea lor. Stabilirea unor relații de prietenie făcea parte din obișnuita rutină bilunară. Acceptând ospitalitatea căpitanului, încercau să neutralizeze hapul amar al percheziției; sub punte, echipa de percheziție își îndeplinea imperturbabil misiunea fără prezența lor. În timp ce efectuau controlul pașapoartelor pasagerilor de la clasa întâi, cabinele acestora erau scotocite de o echipă a P.S.T.-ului. Alții răscoleau prin cală – plictisitoarea și lipsita de speranță îndeletnicire a cernerii orezului. Cum spusese Yusef: „Ați găsit vreodată măcar un singur diamant cât de mic? Credeți că o să găsiți vreodată?” Peste câteva minute, după câteva pahare, când relațiile vor fi devenit suficient de destinse, lui Scobie îi revenea neplăcuta sarcină de a percheziționa chiar cabina căpitanului. Conversația greoaie, fragmentată, era întreținută în special de locotenentul de marină.

Căpitanul își șterse fața gălbejită, grasă, și declară:

— Bineînțeles, pentru englezi simt în inima mea o admirație profundă.

— Știți foarte bine că nouă nu ne place deloc să facem treaba asta, se justifică locotenentul. Mare ghinion să fii neutru.

— Inima mea, continuă căpitanul portughez, e plină de admirație pentru marea voastră bătălie. Nu e loc pentru resentimente. Unii din concetățenii mei au resentimente. Eu de fel.

Fața îi șiroia de transpirație iar globurile ochilor erau congestionate. Omul continua să vorbească despre inima lui, dar lui Scobie i se părea că ar fi fost necesară o îndelungată și profundă operație chirurgicală pentru a o descoperi.

— Foarte frumos din partea dumitale, spuse locotenentul. Apreciez atitudinea dumitale.

— Încă un pahar de porto, domnilor?

— N-am nimic împotrivă. Nu găsim ceva de felul ăsta pe țărm, știți. Și dumneata, Scobie?

— Nu, mulțumesc.

— Sper că nu veți socoti necesar să ne țineți aici peste noapte, domnule maior Scobie?

Scobie răspunse:

— Nu cred că e posibil să plecați de aici înainte de mâine la prânz.

— Vom face tot ce ne stă în putință, bineînțeles, interveni locotenentul.

— Pe onoarea mea, domnilor, cu mâna pe inimă, nu veți găsi niciun răufăcător printre pasagerii mei. Cât privește echipajul – îi cunosc pe toți.

Druce replică:

— E o formalitate, domnule căpitan, pe care trebuie s-o îndeplinim până la capăt.

— Luați o țigară de foi, spuse căpitanul. Aruncați țigara aceea. Iată o cutie cu specialități.

Druce aprinse o țigară de foi care începu să arunce scântei și să pocnească. Căpitanul chicoti:

— Doar o glumă de a mea, domnilor. Cu totul inofensivă. Păstrez cutia pentru prieteni. Englezii au un minunat simț al umorului. Știam că n-o să vă supărați. Un neamț, da, un englez, nu. E nostim, nu?

— Foarte nostim, făcu Druce acru, punând țigara pe scrumiera pe care i-o întindea căpitanul.

Scrumiera, probabil declanșată de un deget al căpitanului, se porni să țiuie o scurtă melodie. Druce tresări iarăși: depășise data plecării în concediu și nu-l mai țineau nervii. Căpitanul zâmbea și transpira.

— Ceva elvețian, explică el. Un popor minunat. Neutri și ei.

Unul dintre oamenii Poliției pentru Securitatea Teritorială intră și-i întinse lui Druce un bilet. Acesta i-l dădu și lui Scobie să-l citească:

Un steward, cu preaviz de concediere afirmă că domnul căpitan are scrisori ascunse în camera lui de baie.

Druce spuse:

— Cred c-ar fi mai bine să mă duc să-i zoresc pe cei de jos. Nu vii, Evans? Multe mulțumiri pentru porto, căpitane.

Scobie rămase singur cu căpitanul. Aceasta era partea misiunii care îi displăcea întotdeauna. Oamenii aceștia nu erau criminali: nu făceau altceva decât să încalce regulamentele impuse companiilor navale. Nu știai niciodată ce o să găsești la o percheziție. Dormitorul omului e o părticică din viața lui intimă. Scotocind sertarele, descopereai umilințe: vicii mărunte ascunse ca o batistă murdară. Sub un teanc de lenjerie, puteai să dai peste o suferință pe care omul se străduia s-o uite. Scobie spuse blajin:

— Mă tem, căpitane, că va trebui să mă uit prin cabină. Știi că e doar o formalitate.

— Trebuie să vă faceți datoria, domnule maior, replică portughezul.

Scobie cercetă cabina repede și cu grijă pentru a păstra ordinea: nu deplasa niciun obiect fără să-l pună înapoi exact la locul lui: se comporta ca o gospodină ordonată. Căpitanul stătea cu spatele la Scobie, privind afară spre punte; de parcă ar fi preferat să nu-și stânjenească oaspetele în timpul neplăcutei lui sarcini. Scobie isprăvi, închizând o cutie cu scrisori din Franța, și o puse cu grijă înapoi pe raftul de sus al dulăpiorului, împreună cu batistele, cravatele strident colorate și o bocceluță cu batiste folosite.

— Gata cu totul? întrebă politicos căpitanul, întorcând capul.

— Ușa aceea, întrebă Scobie, unde duce?

— Nu-i decât baia și W.C.-ul.

— Cred c-ar trebui să arunc o privire.

— Desigur, domnule maior, dar nu prea sunt acolo unghere unde să poți ascunde ceva.

— Dacă nu vă deranjează.

— Bineînțeles că nu. Este datoria dumneavoastră.

Camera de baie era goală și neînchipuit de murdară. Cada avea o dungă de săpun cenușiu uscat iar tălpile i se lipeau de plăcile pardoselii pline de zoaie. Problema era să găsească repede locul cu pricina. Nu putea întârzia acolo fără să se dea în vileag că primise informații speciale. Percheziția trebuia să aibă întru totul aparența unei simple formalități – nici prea superficială, nici prea amănunțită.

— Aici n-o să dureze prea mult, spuse Scobie prietenos, și prinse în oglinda de bărbierit imaginea feței grase, calme a căpitanului.

Informația, desigur, putea fi lipsită de temei, strecurată de steward pur și simplu cu intenția de a provoca necazuri.

Scobie deschise dulăpiorul cu medicamente și cercetă repede conținutul: deșurubă pasta de dinți, deschise cutia aparatului de ras, își înfundă degetul în crema de ras. Nu se aștepta să găsească nimic acolo. Dar căutând, câștiga timp de gândire. Trecu apoi la instalație, dădu drumul apei să curgă, pipăi cu degetul fiecare robinet pe dinăuntru. Pardoseala îi reținu atenția: oare nu se putea ascunde ceva acolo? Hubloul: examină buloanele enorme și balansă rama încolo și încoace. De fiecare dată când se întorcea, întrezărea chipul căpitanului în oglindă, calm, răbdător, satisfăcut. Îi spunea de fiecare dată, „rece, rece”: ca într-un joc de copii.

În sfârșit, closetul: ridică colacul de lemn: nimic nu fusese ascuns între porțelan și lemn. Apucă lanțul closetului și, în oglindă, înregistră pentru prima dată o tensiune: ochii căprui nu se mai uitau la el erau ațintiți în altă direcție și urmând-o până la țintă, Scobie descoperi propria sa mână strânsă în jurul lanțului.

„Rezervorul e oare gol?” se întrebă, și trase. Apa se scurse gâlgâind și bubuind în țevi. Se întoarse, și portughezul i se adresă cu o siguranță pe care nu reuși s-o ascundă:

— Vedeți, domnule maior.

Și chiar în clipa aceea Scobie văzu. „Încep să devin neglijent”, gândi el. Săltă capacul rezervorului. Prinsă de capac cu bandă adezivă, la adăpost de apă, era o scrisoare.

Se uită la adresă – o Frau Groener în Friedrichstrasse, Leipzig. Scobie repetă:

— Îmi pare rău, căpitane, și pentru că nu primi răspuns, își ridică ochii și văzu lacrimi alunecând pe urmele lăsate de transpirație de-a lungul obrajilor grași și încinși. Va trebui s-o confisc, explică Scobie și să închei un raport…

— Of, războiul ăsta, izbucni căpitanul, cât urăsc războiul ăsta!

— Știți, și noi avem motive să-l urâm, făcu Scobie.

— Un om e compromis pentru că îi scrie fiicei lui.

— Fiicei?

— Da. Ea e Frau Groener. Deschideți scrisoarea și citiți-o. Vă veți convinge.

— Nu pot să fac așa ceva. E treaba cenzurii. De ce n-ați așteptat să-i scrieți după ce ajungeați la Lisabona, domnule căpitan?

Omul se rezemase cu toată greutatea corpului de marginea căzii de parcă umerii lui n-ar mai fi putut suporta povara unui sac greu. Își tot ștergea ochii cu dosul palmei, ca un copil – un copil neatrăgător, grăsunul clasei. Împotriva celor chipeși și deștepți și plini de succes se poate purta un război nemilos, dar nu și împotriva celor lipsiți de farmec; în cazul acestora simți parcă o piatră de moară care ți-ar strivi pieptul. Scobie știa că ar fi trebuit să ia scrisoarea și să plece; compasiunea lui nu putea fi de niciun folos.

Căpitanul se văita:

— Dacă ați avea o fiică, ați înțelege. Nu aveți copii, îl acuză el, de parcă sterilitatea era o crimă.

— Nu.

— E îngrijorată de soarta mea. Mă iubește, declară el, înălțându-și fața scăldată în lacrimi, simțind parcă nevoia să susțină neverosimila afirmație, *mă* iubește, repetă el jalnic.

— Dar de ce să nu-i fi scris din Lisabona? repetă Scobie întrebarea. De ce să vă expuneți acestui risc?

— Sunt singur. N-am soție, spuse căpitanul. Nu poți aștepta mereu să comunici cu cineva. Și la Lisabona – știți cum merg lucrurile, prieteni, băutură. Am și o femeiușcă acolo care e geloasă până și pe fata mea. Se iscă scandaluri, timpul trece. După o săptămână trebuie să pornesc din nou. Până la călătoria asta, a mers totul atât de ușor.

Scobie îl credea. Povestea era îndeajuns de fără sens ca să poată fi adevărată. Chiar și în timp de război trebuie uneori să-ți exersezi facultatea de a crede, dacă nu vrei să ți se atrofieze. Zise:

— Îmi pare rău. Nu pot să fac absolut nimic. Poate că nu se va întâmpla nimic rău.

— Autoritățile dumneavoastră, spuse căpitanul, mă vor trece pe lista neagră. Știți ce înseamnă asta. Consulul nu va mai acorda liberă trecere nici unui vas având-mă pe mine căpitan. O să mor de foame pe uscat.

— Se pot întâmpla atâtea în chestiuni din astea, îl consolă Scobie. Dosarele se rătăcesc. S-ar putea să nu mai auzi niciodată de treaba asta.

— O să mă rog, făcu omul fără urmă de speranță.

— De ce nu? îl încurajă Scobie.

— Pentru că sunteți englez. Nu credeți în rugăciuni.

— Și eu sunt catolic, ca și dumneata, spuse Scobie.

Fața grasă se ridică repede spre el.

— Catolic? exclamă portughezul cu optimism.

Pentru prima dată începu să pledeze. Era ca un om care întâlnește un compatriot pe un tărâm necunoscut. Începu să turuie despre fiica lui din Leipzig; scoase la vedere un portvizit ponosit și un instantaneu îngălbenit înfățișând o portugheză tânără și voinică, la fel de lipsită de farmec ca și el. Mica încăpere a băii era înăbușitor de încinsă și căpitanul repeta la nesfârșit: „O să mă înțelegeți”. Descoperise dintr-o dată cât de multe aveau în comun: statuetele de ghips cu săbii împlântate în inimi sângerânde; vorbele șoptite în spatele perdelelor confesionalului; veșmintele sfinte și lichefierea sângelui, întunecoasele capele laterale și ceremonialul complicat și, undeva, în dosul tuturor acestora, credința în Dumnezeu.

— Și la Lisabona, continuă căpitanul, femeia o să mă aștepte, o să mă ducă acasă, o să-mi ia pantalonii ca să nu mai pot ieși singur; în fiecare zi, băutură și certuri până ne vârâm în pat. Vă rog să mă înțelegeți. De la Lisabona nu-i pot scrie fiicei mele. Mă iubește așa de mult și așteaptă scrisoarea mea. Își deplasă coapsa groasă pe marginea căzii și rosti: Câtă puritate în iubirea ei!

Începu să plângă. Aveau în comun toată acea vastă regiune a căinței și a năzuinței. Înrudirea lor îi dădu curaj căpitanului să încerce dintr-un alt unghi. Spuse:

— Sunt un om sărac, dar am destui bani de care mă pot lipsi…

N-ar fi făcut niciodată tentativa de a mitui un englez: era cel mai sincer compliment pe care-l putea aduce religiei lor comune.

— Regret, replică Scobie.

— Am lire englezești. Am să vă dau douăzeci de lire englezești… cincizeci… Implora. O sută… asta-i tot ce-am economisit.

— Nu pot face așa ceva, spuse Scobie. Vârî repede scrisoarea în buzunar și se îndepărtă. Când mai privi o dată înapoi din ușa cabinei, îl văzu pe căpitan dându-se cu capul de rezervor, cu

lacrimi prinse în cutele obrajilor. Pe când cobora să se întâlnească cu Druce în salon, simțea piatra de moară strivindu-i pieptul. „Cât urăsc războiul ăsta” își spuse el, repetând vorbele rostite de căpitan.

3

Scrisoarea către fiica din Leipzig și un mic teanc de corespondență găsită în bucătărie constituia unicul rezultat al percheziției de opt ore efectuată de cincisprezece oameni. Putea fi socotită o zi normală. Când Scobie ajunse la poliție, trecu să-l vadă pe comisarul șef, dar biroul acestuia era gol, așa că se așeză în propriul său birou, sub perechea de cătușe, și începu să-și scrie raportul, „S-a efectuat o percheziție specială în cabine și prin lucrurile personale ale pasagerilor menționați în telegramele dumneavoastră... fără niciun rezultat”. Scrisoarea către fiica din Leipzig se afla pe birou lângă el. Afară era întuneric. Duhoarea celulelor se strecura pe sub ușă, iar în biroul învecinat Fraser cânta pentru sine aceeași melodie pe care o cânta în fiecare seară de la ultimul său concediu încoace:

Să nu ne pese, zău, de altceva nimic.
Când amândoi petale de margaretă smulgând
Ne privim ochi în ochi mereu întrebând
Oare mă iubește, deloc sau un pic?

Lui Scobie i se părea că viața e nemăsurat de lungă. De ce experiența la care e supus omul nu poate fi consumată în mai puțini ani? Oare n-ar fi posibil ca primul nostru mare păcat să fie comis la vârsta de șapte ani, să ne fi măcinat din dragoste sau ură la zece ani, să ne fi rugat pentru mântuire pe patul de moarte la cincisprezece ani? Scrise:

Un steward care fusese concediat ca necorespunzător a raportat despre căpitan că ține corespondență ascunsă în camera de baie. Am efectuat percheziția și am găsit scrisoarea alăturată pe adresa: Frau Groener, din Leipzig *ascunsă în capacul rezervorului de la closet. Ar fi indicat să se difuzeze instrucțiuni cu privire la acest sistem de ascunzătoare neîntâlnit până acum de către secția noastră de poliție. Scrisoarea era prinsă cu bandă adezivă deasupra nivelului apei...*

Ședea privind țintă foaia de hârtie, cu mintea tulburată de conflictul care de fapt se consumase cu câteva ore mai

devreme, când Druce îl întrebase în salonul vasului: „Ai găsit ceva?” „iar el ridicase din umeri, gest pe care-l lăsase în seama lui Druce să-l interpreteze. Avusese oare intenția ca gestul să semnifice: „Obișnuita corespondență personală pe care o găsim întotdeauna”. Druce îl luase drept „nu”. Scobie își duse mâna la frunte, scuturat de un frison, transpirația i se prelinse printre degete și se întrebă: „Sunt pe cale să fac o criză de malarie?” Poate din cauza puseului de febră i se părea că se află în pragul unei vieți noi. Un bărbat se poate simți astfel înaintea unei cereri în căsătorie sau înaintea comiterii unei crime.

Scobie luă scrisoarea și o deschise. Fapta era ireversibilă deoarece nimeni din oraș nu avea dreptul să deschidă corespondența clandestină. Dunga de clei a plicului putea ascunde o microfotografie. Chiar și cel mai simplu cod cifrat l-ar fi depășit. Cunoștințele lui de limbă portugheză nu-i dădeau posibilitatea să înțeleagă mai mult decât un simplu text. Orice scrisoare găsită – fie ea oricât de evident inofensivă – trebuia expediată nedeschisă la cenzura din Londra. Scobie, împotriva celor mai stricte ordine, asculta propriul său raționament imperfect. Își spuse: „Dacă scrisoarea pare suspectă, am să trimit raportul. Pot justifica ruperea plicului. Căpitanul a insistat să deschidă scrisoarea ca să-mi arate conținutul”. Dar dacă consemna așa ceva în raport, înrăutățea pe nedrept situația căpitanului care, într-adevăr, n-ar fi putut găsi o cale mai sigură pentru a distruge o eventuală microfotografie. Trebuie să existe vreo minciună care să poată fi ticluită, gândi Scobie, dar nu era obișnuit cu minciunile. Cu scrisoarea în mână, ținută cu grijă deasupra colii de sugativă albă, astfel încât să poată observa orice ar fi căzut dintre foi, luă hotărârea de a scrie un raport complet referitor la toate împrejurările, inclusiv propria sa faptă.

„Scumpa mea micuță mâncătoare de bani, începea scrisoarea, tatăl tău care te iubește mai mult ca orice pe lume, o să se străduiască să-ți trimită ceva mai mult de data aceasta. Micuța mea mâncătoare de bani, de-aș putea măcar să-ți simt vârful degetelor mângâindu-mi obrazul. Cum se poate ca un tată, greoi și burduhănos ca mine, să aibă o fiică așa de gingașă și frumoasă. Acum, micuța mea mâncătoare de bani, am să-ți povestesc tot ce s-a întâmplat cu mine. Am plecat din Lobito acum o săptămână după numai patru zile de stat în port. Am petrecut o *noapte cu Senor Aranjuez și am băut mai mult vin*

decât ar fi trebuit, dar i-am vorbit numai despre tine. Am fost cuminte tot timpul cât am stat ancorați în port pentru că așa îi promisesem micuței mele mâncătoare de bani și m-am spovedit și m-am împărtășit, așa încât dacă mi s-ar întâmpla ceva în drum spre Lisabona – fiindcă nu poți ști niciodată în vremurile astea îngrozitoare – să nu-mi fie dat să trăiesc în eternitate departe de micuța mea. De când am plecat din Lobito am avut vreme bună. Nici chiar pasagerii nu au rău de mare. Mâine seară, pentru că Africa va rămâne în sfârșit în urma noastră, vom organiza un concert pe vas și eu o să cânt la fluierul meu. Tot timpul cât am să cânt, am să-mi amintesc de zilele când micuța mea mâncătoare de bani ședea pe genunchii mei și mă asculta. Draga mea, îmbătrânesc și după fiecare călătorie sunt și mai gras: nu sunt un om bun și uneori mă tem că sufletul meu, în toată grămada asta de carne, nu e mai mare decât un bob de mazăre. Nu știi cât de ușor e pentru un om ca mine să comită neiertatul act de disperare. Dar atunci mă gândesc la fiica mea. A existat cândva ceva destul de bun în mine ca să te pot crea. O soție împărtășește prea mult din păcatul unui bărbat pentru ca iubirea să-i fie desăvârșită. Dar o fiică îl poate salva în cele din urmă. Roagă-te pentru mine, micuța mea. Tatăl tău care te iubește mai mult decât viața."

Mais que a vida. Scobie nu se îndoi câtuși de puțin de sinceritatea acestei scrisori. Nu fusese scrisă pentru a ascunde vreo fotografie a sistemelor de apărare de la Cape Town și nici vreun raport microfotografic asupra mișcărilor de trupe la Durban. Ar fi trebuit, Scobie o știa bine, ca scrisoarea să fie supusă la testul cernelii simpatice, examinată la microscop, iar căptușeala interioară a plicului desfăcută și scotocită. Nimic nu trebuia neglijat când era vorba de o scrisoare clandestină. Dar Scobie simțea că trebuie să se supună propriei sale convingeri. Rupse scrisoarea și, odată cu ea, propriul său raport și duse bucățelele afară la crematoriul din curte – o canistră cu benzină așezată pe două cărămizi având laturile găurite pentru a produce tiraj. În timp ce aprindea un chibrit ca să dea foc hârtiilor, Fraser apăru și el în curte. „Să nu ne pese, zău, de altceva nimic". În vârful grămăjoarei de bucățele de hârtie se afla, fără putință de confuzie, o jumătate de plic străin: se putea chiar citi o parte din adresă – *Friedrichstrasse.* La iuțeală, Scobie apropie chibritul de bucățica de hârtie din vârf în timp ce Fraser

traversa curtea cu un pas tineresc, de-a dreptul insuportabil. Fâșia se înălță în flăcări și, în arșița vâlvătăii, o altă bucățică se descolăci dând la iveală numele de „Groener”. Fraser i se adresă pe un ton plin de voioșie:

— Ardeți dovada? și se uită la bidon.

Numele se înnegrise; categoric, Fraser n-ar fi putut vedea nimic acolo – afară de un triunghi din plicul cafeniu care lui Scobie i se părea vizibil străin. Îl distruse strivindu-l cu un bețigaș și-și ridică privirea spre Fraser să vadă dacă poate sesiza pe chipul acestuia uimire sau bănuială. Nu era nimic de văzut pe fața lipsită de orice expresie, goală ca un avizier școlar în timpul vacanței. Doar palpitațiile propriei sale inimi îi spuneau că e vinovat – că se alăturase categoriei ofițerilor de poliție corupți – Bailey care avea bani depuși în siguranță la o bancă dintr-alt oraș, Crayshaw la care fuseseră găsite diamante, Boyston împotriva căruia nu se dovedise nimic precis dar care fusese declarat inapt pentru serviciu. Pe ei îi corupsese banul, iar el fusese corupt de sentimente. Dintre cele două mobiluri, sentimentul era mai periculos pentru că nu-i puteai stabili prețul. Se poate conta pe un om receptiv la mită, deoarece devine sensibil doar de la o anumită sumă în sus, dar sentimentul poate să se declanșeze în inima omului la simplul auz al unui nume, la vederea unei fotografii, chiar la amintirea unui miros.

— Ce fel de zi a fost azi, domnule? întrebă Fraser, cu ochii țintă la grămăjoara de cenușă. Poate gândea că era ziua când trebuia să fi fost el de serviciu.

— O zi ca toate celelalte, răspunse Scobie.

— Ce-a fost cu căpitanul? întrebă Fraser privind bidonul cu benzină și pornind să fredoneze din nou melodia lui monotonă.

— Căpitanul? se miră Scobie.

— Oh, Druce mi-a povestit că l-a denunțat cineva.

— Obișnuita poveste, replică Scobie. Un steward concediat și deci ranchiunos. Nu ți-a spus Druce că n-am găsit nimic?

— Nu, răspunse Fraser, nu părea să fie sigur. Noapte bună, domnule. Trebuie să mă grăbesc la popotă.

— Thimblerigg e de serviciu?

— Da, domnule.

Scobie îl urmări cu ochii pe când se îndepărta. Spatele lui Fraser era tot atât de inexpresiv ca și fața: nu se putea citi

nimic. Scobie se gândi că a fost un prost. Un mare prost. Avea îndatoriri față de Louise, nu față de un căpitan portughez gras și sentimental, care încălcase regulamentul companiei sale de transport maritim din dragoste pentru fiica sa deopotrivă de neatrăgătoare. Acesta fusese punctul critic, fiica. Și acum, își spuse Scobie, trebuie să mă întorc acasă: am să bag mașina în garaj, iar Ali o să-mi iasă înainte cu lanterna ca să-mi lumineze calea până la ușă. Pe Louise o s-o găsesc stând în curent ca să-i fie mai răcoare și pe fața ei o să citesc tot ce a gândit întreaga zi. Ea desigur a sperat tot timpul că s-a aranjat, că am să-i spun: „Te-am înscris pe listă la agenție pentru Africa de sud", dar totodată i-a fost și teamă că nouă nu ni se poate întâmpla ceva atât de minunat. Va aștepta să deschid eu vorba iar eu o să încerc să discut despre orice pe lume doar ca să întârzii apariția nefericirii pe chipul ei (și care o să aștepte la colțurile gurii, gata să pună stăpânire pe toată fața). Știa exact cum se vor desfășura lucrurile: scena se repetase de prea multe ori până acum. Întorcându-se în birou, încuindu-și sertarul, coborând spre mașină, Scobie repetă fiecare cuvânt. Se vorbește despre curajul condamnaților în drum spre locul de execuție: uneori e nevoie de tot atâta curaj pentru a te apropia cu orice fel de mesaj de nefericirea obișnuită a altei persoane. Uită de Fraser; uită de toate, în afară de scena ce-l aștepta: am să intru și am să spun: „Bună seara, iubito", și ea o să răspundă: „Bună seara, dragul meu. Cum ți-a mers pe ziua de azi?" Și eu am să vorbesc, și iar am să vorbesc, dar tot timpul o să știu că mă apropii de clipa când voi fi nevoit să întreb: „Dar tu, draga mea?" și voi lăsa drum liber nefericirii ei.

4

— Dar tu, draga mea?

Scobie se întoarse repede cu spatele spre ea și începu să amestece încă două ginuri roz. Exista o înțelegere tacită între ei, anume că „băutura ajută”; devenind tot mai nefericit după fiecare pahar, așteptai, plin de speranță, clipa alinării.

— Chiar vrei să știi ce-am făcut eu?

— Bineînțeles că vreau, draga mea. Cum ți-a mers azi?

— Ticki, de ce ești laș? De ce nu-mi spui că n-ai făcut nimic?

— N-am făcut nimic?

— Știi la ce mă refer – la călătorie. De când ai venit îmi tot vorbești despre *Esperança.* O dată la două săptămâni intră în port câte un vapor portughez. Și nu vorbești atâta de fiecare dată. Ticki, nu sunt copil. De ce nu-mi spui fără înconjur: „nu poți pleca”?

Scobie se uită zâmbind jalnic la pahar, învârtindu-l și răsucindu-l în cerc pentru ca pudra de *angostura*[2] să se prindă pe buza paharului. Zise:

— Fiindcă n-ar fi adevărat. Am să găsesc eu o cale. Recurse în silă la numele pe care îl detesta. Dacă și așa dădea greș, nefericirea se va adânci și va dăinui în tot cursul scurtei nopți de care avea atâta nevoie pentru somn. Ai încredere în Ticki, rosti.

Din cauza așteptării încordate, avea senzația că i se întinde o venă în creier. „Dacă aș putea măcar amâna nefericirea până se face ziuă”, gândi el. Nefericirea e mai cumplită pe întuneric: nu ai nimic la ce să privești în afară de perdelele verzi pentru camuflaj, mobilierul-proprietatea statului, furnicile zburătoare fărâmițându-și aripile deasupra mesei; la vreo sută de yarzi mai încolo câinii corciți ai creolilor schelălăiau și urlau.

— Uită-te la prăpăditul ăla mic, zise Scobie, arătând cu degetul la șopârla de casă care apărea întotdeauna pe perete cam la ora aceea, pentru a vâna fluturi de noapte și gândaci. Continuă: Abia aseară ne-a venit ideea. Lucrurile astea cer timp

[2] Pom din America de Sud cu scoarță aromată, amăruie, folosită la băuturi și medicamente.

pentru a fi aranjate. Căi și mijloace, căi și mijloace, rosti el cu umor forțat.

— Ai fost la bancă?

— Da, recunoscu el.

— Și n-ai putut obține banii?

— Nu. N-am putut rezolva chestiunea. Mai vrei un gin cu bitter, draga mea?

Louise îi întinse paharul plângând înăbușit; fața i se înroșea când plângea – arăta cu zece ani mai bătrână, o femeie între două vârste, părăsită – era ca răsuflarea îngrozitoare a viitorului în obrazul lui. Se lăsă într-un genunchi alături de ea și îi apropie de buze paharul cu ginul roz de parcă ar fi fost o doctorie.

— Draga mea, îi spuse. Am să găsesc eu o cale. Ia o înghițitură.

— Ticki, nu mai pot suporta locul ăsta! Știu c-am mai spus-o și altă dată, dar acum chiar așa e. Am să înnebunesc. Ticki, sunt atât de singură! N-am niciun prieten.

— Hai să-l invităm pe Wilson mâine la noi.

— Ticki, pentru Dumnezeu, nu-mi tot pomeni de Wilson. Te rog, te rog fă ceva.

— Sigur că voi face. Ai doar nițică răbdare, dragă. Lucrurile astea cer timp.

— Ce-ai de gând să faci, Ticki?

— Sunt plin de idei, iubito, răspunse el istovit. (Ce zi grea avusese!). Lasă-le doar să se mai coacă un pic.

— Spune-mi una din ideile astea, doar una.

Ochii lui urmăriră șopârla cum se năpustea asupra prăzii; apoi pescui o aripă de furnică din paharul său de gin și mai sorbi o dată. Își spuse: „Într-adevăr am fost un mare nătărău că n-am acceptat cele o sută de lire. Am distrus scrisoarea pe gratis. Mi-am asumat riscul. Aș fi putut măcar…” Louise spuse:

— Nu mă iubești. O știu de ani de zile.

Vorbea calm. Scobie cunoștea acest calm – însemna că atinseseră punctul culminant al furtunii: întotdeauna în această zonă, cam la aceeași oră, începeau să-și spună unul altuia adevărul. „Adevărul, reflectă Scobie, n-a adus niciodată un folos real vreunei ființe omenești – este un simbol de care se ocupă matematicienii și filosofii. În relațiile dintre oameni bunătatea și minciuna valorează cât o mie de adevăruri” ’. Se vâra mereu în

ceea ce știa de fiecare dată că e o luptă zadarnică de evitare a minciunilor.

— Nu fi absurdă, draga mea. Pe cine-ți închipui că iubesc dacă nu pe tine?

— Nu iubești pe nimeni.

— Oare din cauza asta mă port cu tine atât de urât?

Încercă să dea o notă glumeață spuselor lui, dar sunetul lor îi reveni dogit în auz.

— Asta e conștiința ta, remarcă ea, simțul datoriei. N-ai iubit pe nimeni de când a murit Catherine.

— În afară de mine, bineînțeles. Întotdeauna îmi spui că mă iubesc pe mine însumi.

— Nu, nu cred că te iubești.

Scobie se apăra eschivând. Aflat în centrul ciclonului, nu avea forța necesară de a oferi minciuna care să aducă alinare.

— Tot timpul încerc să te fac fericită. Îmi dau multă osteneală pentru asta.

— Ticki, nu vrei nici măcar să spui că mă iubești. Haide. Spune măcar o singură dată.

O cercetă cu amărăciune peste marginea paharului cu gin roz: era dovada vie a eșecului său, cu tenul cam gălbejit din cauza atebrinei, și ochii injectați din cauza lacrimilor. Niciun om nu poate garanta dragoste pe vecie, dar el jurase în sinea lui, cu paisprezece ani în urmă, la Ealing, în timpul acelei oribile mici ceremonii elegante printre dantele și lumânări, că va avea cel puțin grijă ca ea să fie mereu fericită.

— Ticki, nu am nimic pe lumea asta în afară de tine, iar tu ai aproape totul.

Șopârla țâșni de-a curmezișul peretelui apoi din nou se imobiliză, cu aripile unui fluture de noapte între maxilarele ei de mic crocodil. Furnicile zburătoare se izbeau de globul lămpii cu lovituri ușoare, amortizate.

— Și totuși vrei să pleci departe de mine, constată el.

— Da, replică ea, știu că nici tu nu ești fericit. Fără mine o să ai liniște.

Asta era ceea ce uita întotdeauna să ia în seamă – acuitatea observației ei. El avea aproape totul și nu-i lipsea decât liniștea. Totul, însemna munca, precizia rutinei zilnice în micul său birou gol, succesiunea anotimpurilor într-un ținut pe care-l iubea. Cât de des fusese căinat pentru austeritatea muncii lui, lipsită de

satisfacții. Dar Louise îl cunoștea mai bine. Dacă ar fi fost din nou tânăr, tot viața asta și-ar fi ales-o – numai că atunci n-ar mai fi dorit s-o împartă cu o altă persoană – șobolanul pe marginea căzii, șopârla pe perete, uraganul deschizând larg ferestrele la ora unu dimineața, iar la asfințit, ultima geană de lumină trandafirie pe drumurile de laterit.

— Vorbești prostii, dragă, zise el, și execută gesturile automate pentru a-și pregăti încă un gin cu bitter.

Din nou vena din capul său zvâcni; nefericirea se declanșase cu obișnuitele ei faze inevitabile – întâi amărăciunea Louisei și încercările lui disperate de a lăsa totul nerostit; apoi din nou Louise, expunând calmă adevăruri care mai bine ar fi fost înecate în minciuni, iar în final, el, pierzându-și controlul – azvârlindu-i înapoi adevăruri de parcă i-ar fi fost cel puțin dușmancă. Din clipa când se lăsă antrenat în această ultimă fază, țipând brusc și sincer la ea, în timp ce *angostura* îi tremura în mână: „Tu nu-mi poți da liniște”, știa că va urma împăcarea și apoi din nou minciunile convenționale până la următoarea scenă.

— Asta și spun, făcu ea; dacă plec o să-ți ai liniștea ta mult dorită.

— N-ai nici cea mai vagă idee, o acuză el, de ce înseamnă liniște.

S-ar fi zis că Louise vorbise disprețuitor despre o femeie pe care el o iubea. Fiindcă visa la liniște zi și noapte. O dată, în somn, liniștea îi apăruse ca umărul imens, strălucitor, al lunii, înălțându-se la fereastra lui asemeni unui distrugător iceberg polar, cu o clipă înainte de a se izbi de pământ; în timpul zilei încerca să-și petreacă câteva clipe în tovărășia ei, ghemuit sub cătușele pe cale să ruginească, încuiat cu cheia în biroul lui și citind rapoartele de la unitățile în subordine. Liniștea i se părea cuvântul cel mai frumos din limbă: „Vă dăruiesc vouă liniștea mea, vă las vouă liniștea mea; O, Miel al Domnului, tu care iei asupra ta păcatele lumii, dăruiește-ne nouă liniștea ta”. La liturghie își apăsa ochii cu degetele ca să-și rețină lacrimile.

Louise rosti cu tonul tandru de odinioară:

— Bietul de tine, ai dori să fiu și eu moartă ca sărmana Catherine. Vrei să fii singur.

Scobie replică cu încăpățânare:

— Vreau să fii fericită.

Louise vorbi cu oboseală în glas:

— Spune-mi doar că mă iubești. Asta ajută un pic.

Sfârșiseră iarăși, ieșiseră din scenă. Scobie reflectă, cu sânge rece și stăpânit, că de data asta n-a fost chiar așa de rău; „vom reuși să dormim la noapte”. Spuse cu glas tare:

— Sigur că te iubesc, scumpa mea. Și-am să-ți aranjez și călătoria. Ai să vezi.

Oricum i-ar fi făcut promisiunea, chiar dacă ar fi prevăzut ce avea să urmeze. Fusese întotdeauna gata să-și asume răspunderea faptelor sale, după cum fusese întotdeauna pe jumătate conștient, încă din clipa acelui cumplit legământ secret, când jurase că o va face pe Louise fericită, până unde ar putea să-l împingă această ultimă promisiune a lui. Deznădejdea este prețul pe care-l plătim pentru țelurile imposibile pe care ni le impunem. Este, ni se spune, păcatul de neiertat, dar este un păcat pe care cei corupți sau răi nu-l comit niciodată. Ei au mereu speranțe. Nu ajung niciodată la punctul zero unde ar putea cunoaște înfrângerea totală. Numai omul bine intenționat poartă mereu în sufletul lui această predispoziție pentru osânda veșnică.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL ÎNTÂI

1

POSOMORÂT, WILSON stătea în picioare lângă patul său din hotelul Bedford, contemplându-și brâul încolăcit ca un șarpe furios; mica încăpere era încinsă din pricina conflictului dintre ei. Prin perete îl auzea pe Harris spălându-și dinții pentru a cincea oară în ziua aceea. Harris credea în igiena dentară. „Numai spălatul pe dinți înainte și după fiecare masă m-a menținut în formă în clima asta afurisită”, obișnuia el să spună, înălțându-și fața palidă, suptă, deasupra câte unui pahar cu suc de portocale. Acum făcea gargară: suna ca un gâlgâit pe țeavă.

Wilson se așeză pe marginea patului și-și trase sufletul. Lăsase ușa deschisă pentru ca să intre un pic de răcoare și putea să vadă până în baie la capătul coridorului. Indianul cu turban ședea pe marginea căzii, complet îmbrăcat. Îi răspunse lui Wilson cu o privire fixă, de nepătruns, și se înclină.

— Doar o clipă domnule, strigă el. Dac-ați binevoi să intrați un pic aici…

Wilson trânti furios ușa. Apoi mai făcu o încercare cu brâul. Văzuse odată un film – să fi fost *Lăncierul din Bengal?* – în care acest soi de brâu era încântător de supus. Un băștinaș ținea brâul făcut sul iar un ofițer imaculat se răsucea ca un titirez, așa încât brâul îl încingea perfect, fără o cută. Un alt servitor stătea în preajmă, cu băuturi la gheață, și un evantai mare se legăna în dreptul unei uși în planul doi. După toate aparențele, în India se descurcau mai bine în aceste situații. Totuși, cu un ultim efort, Wilson izbuti în sfârșit să-și înfășoare afurisitul de brâu în jurul mijlocului. Era prea strâns și făcea niște cute inestetice, iar capătul care trebuia vârât înăuntru venea prea în față, așa încât jacheta nu-l putea ascunde. Își contemplă melancolic imaginea în ceea ce rămăsese din oglindă. Cineva ciocăni ușor în ușă.

— Cine e? urlă Wilson, închipuindu-și o clipă că indianul avusese neobrăzarea să insiste... dar când ușa se deschise era doar Harris; indianul stătea tot pe marginea căzii din baia aflată în capătul coridorului, agitându-și scrisorile de recomandație.

— Ieși în oraș, bătrâne? întrebă Harris, dezamăgit.

— Da.

— Toată lumea pare să iasă în seara asta. O să am toată masa la dispoziție. Adăugă sumbru: Pe deasupra mai e și seara când se servește *curry.*

— Așa e. Regret că pierd ocazia.

— Tu bătrâne, n-ai avut parte de *curry* timp de doi ani, în fiecare joi seara. Se uită la brâul lui Wilson. Nu vine cum trebuie, bătrâne.

— Știu că nu. Dar nu m-am priceput mai bine.

— Eu nu port niciodată brâu. E la mintea cocoșului că nu e indicat pentru stomac. Se zice că absoarbe transpirația, dar eu, bătrâne, nu transpir în locul ăla. Aș prefera să port bretele, numai că elasticul se distruge, așa că mă mulțumesc cu o curea de piele. Nu sunt snob. Unde iei masa de seară, bătrâne?

— La Tallit.

— Cum l-ai cunoscut?

— A venit ieri la birou să-și achite nota și m-a invitat la masă.

— Nu ești obligat să te pui la ținută pentru un sirian, bătrâne. Scoate toate astea de pe tine.

— Ești sigur?

— Bineînțeles că sunt. N-ar fi de loc nimerit. Complet greșit. Adăugă: O să-ți ofere o masă bună, dar fii atent cu dulciurile. Prețul vieții e o veșnică vigilență. Mă întreb ce vrea de la tine.

Wilson începu să se dezbrace, în timp ce Harris vorbea. Se pricepea de minune să asculte. Mintea lui era ca o sită prin care, în tot timpul zilei, se cerneau toate nimicurile. Șezând pe pat doar cu indispensabilii pe el, îl auzi pe Harris spunând:

— Trebuie să ai grijă cu peștele, eu nu mă ating niciodată de pește – dar cuvintele nu-i lăsară nicio impresie.

Trăgându-și pantalonii albi de dril peste genunchii fără fir de păr, Wilson își spuse:

Din vreo vină ce-a comis
bietul spirit stă închis
într-un trup ca un sicriu

Stomacul îi ghiorțăia și se frământa ca întotdeauna cu puțin înaintea orei de masă.

Și nu cutează a râvni
Pentru-ce-ndură, altă pâine,
Decât un zâmbet azi, un cântec mâine.

Wilson se privi lung în oglindă și-și trecu degetele peste pielea netedă, prea netedă. Chipul din oglindă îi întoarse privirea, trandafiriu și sănătos, bucălat și fără speranță. Harris continua să sporovăiască încântat:

— I-am spus odată lui Scobie… și imediat cocoloșul de cuvinte se opri în sita lui Wilson, care reflectă cu glas tare:

— Mă întreb cum de-a ajuns să se însoare cu ea.

— Asta ne întrebăm cu toții, bătrâne. Scobie e un om de ispravă.

— E prea bună pentru el.

— Cine, Louise? exclamă Harris.

— Sigur. Cine altcineva?

— Gusturile nu se discută. Intră în joc, bătrâne, și succes.

— Trebuie să plec.

— Fii atent cu dulciurile. Harris continuă cu o mică izbucnire de energie. Numai Dumnezeu știe că n-aș avea nimic împotrivă să fiu atent la orice altceva decât la *curry*-ul de joi seara. E joi azi, nu?

— Da.

Pășiră pe coridor chiar în centrul privirii indianului.

Mai devreme sau mai târziu, va trebui să-l lași să-ți ghicească, spuse Harris. Le ghicește tuturor până la urmă. N-o să ai liniște până n-o să-ți ghicească.

— Nu cred în ghicit, minți Wilson.

— Nici eu, dar e destul de priceput. Mi-a ghicit în prima săptămână când am venit aici. Mi-a spus c-o să rămân mai bine de doi ani și jumătate. Pe-atunci eram convins c-o să am concediu după optsprezece luni. Acum sunt lămurit. Din baie, indianul îi urmărea triumfător. Zise:

— Am o scrisoare de la directorul departamentului agriculturii. Și una de la D.C. Parkes.

— Bine, bine, făcu Wilson. Ghicește-mi, dar repede.

— Eu mai bine o iau din loc, bătrâne. Înainte să înceapă revelațiile.

— Nu mi-e teamă, declară Wilson.

— Vă rog să luați loc pe cadă, domnule, îl invită curtenitor indianul și luă mâna lui Wilson într-a sa. Este o mână foarte interesantă, declară el neconvins, cântărind-o în sus și-n jos.

— Care e tariful dumitale?

— După rang, domnule. Unuia ca dumneavoastră, domnule, ar trebui să-i iau zece șilingi.

— Cam piperat.

— Funcționarilor mărunți le iau cinci șilingi.

— Eu sunt din categoria celor de cinci șilingi, hotărî Wilson.

— Oh, nu, domnule, directorul departamentului agriculturii mi-a dat o liră.

— Eu sunt doar contabil.

— Fie cum spuneți dumneavoastră, domnule. A.D.C.-ul și maiorul Scobie mi-au dat câte zece șilingi.

— Bine, făcu Wilson. Poftim zece monede. Dă-i drumul.

— Sunteți aici doar de-o săptămână, două, începu indianul. Uneori noaptea, sunteți agitat. Considerați că nu faceți destule progrese.

— În ce privință? întrebă Harris rezemat în pragul ușii.

— Sunteți foarte ambițios. Sunteți un visător. Citiți multă poezie.

Harris pufni în râs, iar Wilson, ridicându-și ochii de la degetul care-i urmărea liniile din palmă, îl scrută neliniștit pe ghicitor.

Indianul își văzu mai departe de treabă, impasibil. Turbanul lui aplecat sub nasul lui Wilson, duhnea a mâncare stătută – probabil că în cutele lui, indianul ascundea resturi de prin cămară. Zise:

— Sunteți un om ascuns. Nu le destăinuiți prietenilor despre pasiunea pentru poezie – cu excepția unei singure persoane. Una singură, repetă el. Sunteți foarte timid. Ar trebui să prindeți curaj. Linia succesului e bine marcată.

— Intră în joc, bătrâne, și succes, repetă Harris.

Bineînțeles, toată povestea semăna cu teoria lui Coue: dacă crezi destul de tare în ceva, atunci o să se împlinească. Sfiala va fi învinsă și o greșeală în decodarea unui text cifrat nu va fi observată.

— Nu mi-ai ghicit de zece șilingi, declară Wilson. Asta-i ghicit de cinci șilingi. Spune-mi ceva precis, ceva ce-o să se întâmple. Încercă să-și găsească o poziție mai comodă pe muchea tăioasă a căzii și urmări cu ochii un gândac de bucătărie, ca o bășică mare cu sânge, lipit de perete. Indianul se aplecă deasupra celor două mâini ale lui Wilson și spuse:

— Văd succes mare. Guvernul va fi foarte mulțumit de dumneavoastră.

Harris explică:

— *Il pense*[3] că ești *un bureaucrat*[4].

— De ce să fie guvernul mulțumit de mine? întrebă Wilson.

— O să-l prindeți pe omul dumneavoastră.

— Ah, făcu Harris, își închipuie că ești noul polițist.

— Așa s-ar părea, replică Wilson. N-are rost să mai pierd vremea.

— Și viața dumneavoastră particulară, va fi și ea un mare succes. O s-o câștigați pe aleasa inimii dumneavoastră. Veți pleca de aici cu vaporul. Totul o să fie bine. Pentru dumneavoastră, adăugă el.

— Un adevărat ghicit de zece șilingi.

— Noapte bună, spuse Wilson. N-am să-ți dau o scrisoare de recomandare pentru asta. Se ridică de pe cadă și gândacul țâșni într-o ascunzătoare.

— Nu pot să suport gângăniile astea, zise Wilson, strecurându-se scârbit pe ușă. Ieși pe coridor și repetă: Noapte bună.

— Nici eu n-am putut, la început când am venit aici, bătrâne. Dar am inventat un sistem. Vino puțin la mine în cameră și-am să-ți arăt.

— Ar cam trebui să plec.

— Nimeni n-o să vină punctual la Tallit. Harris deschise ușa camerei sale, iar Wilson își întoarse privirea oarecum jenat, în clipa când văzu dezordinea dinăuntru. Dacă ar fi fost camera lui, nu s-ar fi expus niciodată chiar așa – paharul de dinți murdar, prosopul trântit pe pat.

— Uite-aici, bătrâne.

Ușurat, Wilson își pironi privirea la niște semne făcute cu creionul pe perete: litera H și sub ea un șir de cifre în dreptul

---

[3] Gândește *(ir.).*

[4] Birocrat (fr.).

unor date, ca într-un registru de casă. Apoi litera C și sub ea alte cifre.

— E scorul meu la gândaci, bătrâne. Ieri am avut o zi medie – patru. Recordul meu e de nouă. Asta te face să le întâmpini cu bucurie pe micile bestii.

— Ce reprezintă litera C?

— C de la canal, bătrâne. Asta e atunci când cad în chiuvetă și se duc pe țeavă în jos. N-ar fi corect să-i număr la morți, nu?

— Nu.

— Și nici nu face să te înșeli pe tine. Ai pierde repede interesul. Singurul lucru plicticos e că uneori devine monoton să joci contra ta însuți. De ce n-am face o competiție din asta, bătrâne? Îți trebuie dibăcie, să știi. Ei aud când te apropii, asta e sigur, și se mișcă iute ca trăsnetul. În fiecare seară stau la pândă cu o lanternă.

— N-aș avea nimic împotrivă să încerc, dar acum trebuie să plec.

— Știi ce – n-am să-ncep vânătoarea până când nu te întorci de la Tallit. O să ne distrăm cinci minute înainte de culcare. Doar cinci minute.

— Dacă vrei.

— Am să cobor cu tine, bătrâne. Simt mirosul de *curry.* Știi, mi-a venit să râd când caraghiosul ăla bătrân te-a confundat cu ofițerul cel nou de poliție.

— Tot ce-a spus a fost anapoda, nu-i așa? spuse Wilson. Mă refer la poezie.

2

Lui Wilson, care o vedea pentru prima dată, camera de zi din casa lui Tallit îi făcu impresia unei săli de dans de la țară. Mobila era aliniată toată pe lângă pereți: scaune tari cu spătare înalte, incomode, iar pe la colțuri se înșirau femei în vârstă, în rochii negre de mătase, metri peste metri de mătase, și un bărbat foarte bătrân cu o tichie de fumător. Toți îl urmăreau cu mare atenție, într-o tăcere desăvârșită și, vrând să scape de privirile lor, întâlni doar pereți goi, în afară de colțurile unde se aflau agățate cărți poștale franțuzești, siropoase, grupate în câte un *montage* cu panglici și funde: tineri inspirând parfumul unor flori mov, un umăr lucios de culoarea cireșii, un sărut înfocat.

Wilson constată că, în afară de el, mai era doar un singur musafir, părintele Rank, un preot catolic, înveșmântat într-o sutană neagră. Ședeau în două colțuri opuse ale camerei, printre ceilalți, care, după cum explică părintele Rank, erau bunicii și părinții lui Tallit, doi unchi ai lui și ceea ce s-ar fi putut numi o stră-strămătușă și un văr. Undeva, ascunsă vederii, soția lui Tallit pregătea farfurioare care le erau înmânate celor doi oaspeți de către fratele mai mic și de sora lui Tallit. Niciunul dintre ei nu vorbea englezește, cu excepția lui Tallit, și Wilson se simțea stânjenit de modul cum părintele Rank discuta cu glas tare despre gazdă și despre familia gazdei lor, de-a curmezișul camerei.

— Mulțumesc, nu, spunea părintele Rank, refuzând un desert printr-o clătinare a capului cărunt și zbârlit. Te-aș sfătui să fii prudent cu felurile astea, domnule Wilson. Tallit e un om de treabă, dar nu vrea să învețe că un stomac de european nu poate suporta orice. Bătrânii ăștia au stomacuri de struț.

— E foarte interesant pentru mine, spuse Wilson și, prinzând privirea uneia dintre bunicele aflate în partea opusă a camerei, îi zâmbi.

Bunica își închipui fără doar și poate că mai dorește dulciuri și-o strigă mânioasă pe nepoata ei. „Nu, nu”, se apără în zadar Wilson, clătinând din cap și zâmbindu-i centenarei. Centenara își ridică buza descoperind o gingie știrbă și-i făcu un semn brutal

fratelui mai mic al lui Tallit care se prezentă grabnic cu încă un platou.

— Asta-i fără riscuri, răcni părintele Rank. Doar zahăr și grăsime și-un pic de făină.

Tot timpul paharele le erau umplute și iar umplute cu whisky.

— Tare-aș vrea să-mi mărturisești și mie de unde procuri whisky-ul ăsta, Tallit, exclamă părintele Rank pe un ton de ștrengărie către Tallit care, radios, luneca sprinten dintr-un capăt într-altul al camerei, adresând câte o vorbă când lui Wilson când părintelui Rank. Cu pantalonii lui albi, părul negru, lipit ca o carapace, fața cenușie și lucie de străin și cu ochiul lui de sticlă ca al unei marionete, îi sugera lui Wilson un tânăr balerin.

— Așa dar *Esperança* a plecat, răcni părintele Rank de-a curmezișul camerei. Au găsit ceva, ce credeți?

— A fost un zvon la birou despre niște diamante, răspunse Wilson.

— Diamante! Vorbe goale, exclamă părintele Rank. N-o să găsească niciodată vreun diamant. Habar n-au unde să le caute, nu-i așa, Tallit? Îi explică lui Wilson: Diamantele sunt un subiect delicat pentru Tallit. A fost tras pe sfoară cu unele false, anul trecut. Yusef te-a aiurit, Tallit, hoțomanule? N-ai fost prea isteț, ei? Tu, un catolic, să te lași păcălit de un mahomedan. Mi-a venit să-ți sucesc gâtul.

— A fost o treabă urâtă, spuse Tallit aflat la jumătatea distanței dintre Wilson și preot.

— Sunt aici doar de câteva săptămâni, și toată lumea îmi vorbește despre Yusef. Se zice că vinde diamante false, face contrabandă cu cele veritabile, desface băuturi spirtoase proaste, stochează țesături în eventualitatea unei debarcări a francezilor, seduce infirmierele de la spitalul militar.

— E un câine ordinar, anunță părintele Rank cu un fel de desfătare. Dar nu trebuie să crezi orice auzi în orașul ăsta. Dacă ar fi să dai crezare vorbelor, ar însemna că fiecare trăiește cu nevasta celuilalt sau că fiecare ofițer de poliție care nu e în solda lui Yusef e mituit de Tallit al nostru.

Tallit spuse:

— Yusef este un om foarte rău.

— De ce nu-l arestează autoritățile?

— Sunt aici de douăzeci și doi de ani, replică părintele Rank, și în tot acest timp n-am auzit că s-a putut dovedi vreodată ceva împotriva unui sirian. Oh, am văzut de atâtea ori poliția pornind-o de dimineață, cu chipuri radioase, gata să se năpustească – dar eu îmi zic: „de ce să mă mai ostenesc să-i întreb despre ce-i vorba?” Or să se năpustească în gol și atâta tot.

— Ar fi trebuit să fiți polițist, părinte.

— Ah, exclamă părintele Rank, cine știe? Sunt mai mulți polițiști în orașul ăsta decât vezi cu ochiul liber – cel puțin așa se zice.

— Cine zice?

— Atenție la dulciurile alea, îl avertiză părintele Rank, sunt inofensive numai consumate cu măsură, dar ați luat până acum patru. Ascultă, Tallit, se pare că domnului Wilson îi e foame. N-ai putea să servești acum pateurile cu carne?

— Pateuri cu carne?

— Ospățul, explică părintele Rank.

Jovialitatea lui umplea încăperea cu sunete dogite. De douăzeci și doi de ani glasul acesta râsese, glumise, încurajându-i cu umor pe oameni de-a lungul lunilor ploioase sau secetoase. Oare voioșia lui îmbărbătase vreodată măcar un singur suflet? se întreba Wilson. Reușise să se îmbărbăteze măcar pe sine însuși? Era ca zgomotul respins de plăcile din faianță într-o baie publică: râsetele și bălăcelile unor necunoscuți din sala de abur.

— Desigur, părinte Rank. Îndată, părinte Rank. Fără să fie poftit, părintele Rank se ridică de pe scaunul lui și se instală la o masă care, întocmai ca și scaunele, era lipită de perete. Erau doar câteva tacâmuri pregătite și Wilson ezita.

— Veniți aici. Luați loc, domnule Wilson. Numai cei în vârstă o să ia masa cu noi – și Tallit bineînțeles.

— Spuneați ceva despre un zvon? stărui Wilson.

— Capul meu e un stup de zvonuri, replică părintele Rank, schițând un gest hazliu de neputință. Dacă cineva îmi spune ceva, presupun că vrea să transmit mai departe. Este o funcție utilă, știți, în vremuri ca astea, când totul e un secret oficial, să le reamintești oamenilor că limba lor a fost creată pentru vorbire și că adevărul există pentru a fi spus. Uită-te la Tallit acum, continuă părintele Rank. Tallit tocmai ridica colțul perdelei de camuflaj și privea în strada întunecoasă. Ce face

Yusef, tinere hoțoman? întrebă părintele. Yusef are o casă mare de cealaltă parte a străzii și Tallit și-ar dori-o, nu-i așa Tallit? Ce se-aude cu masa, Tallit? Ne e foame!

— E gata, părinte, e gata, răspunse Tallit, îndepărtându-se de fereastră. Se așeză tăcut lângă centenară, și sora lui împărți farfuriile.

— Întotdeauna se mănâncă bine în casa lui Tallit, declară părintele Rank.

— Și Yusef are musafiri astă-seară.

— Unui preot nu i se cuvine să fie năzuros, spuse părintele Rank, dar eu găsesc mâncarea de aici mai digerabilă. Râsul lui dogit făcu înconjurul camerei.

— E chiar așa de grav să fii văzut în casa lui Yusef?

— Este, domnule Wilson. Dacă te-aș vedea acolo, mi-aș zice: „Yusef are mare nevoie de niște informații în legătură cu pânzeturile – ce-o să se importe luna viitoare, de pildă – sau ce transport urmează să vină pe mare, și el plătește bine pentru informațiile care i se dau". Dacă aș vedea intrând la el o fată, aș gândi că e păcat, mare păcat. Părintele Rank luă o îmbucătură din farfurie și râse din nou! Dar dacă ar intra Tallit, aș aștepta să aud țipete de ajutor.

— Dacă ați vedea un ofițer de poliție? se interesă Tallit.

— Nu mi-aș crede ochilor, replică preotul. Niciunul din ei nu e atât de prost după cele ce i s-au întâmplat lui Bailey.

— Mai serile trecute o mașină a poliției l-a adus pe Yusef acasă, spuse Tallit. Am văzut-o de aici foarte clar.

— Vreunul din șoferi, dornic de un mic câștig suplimentar, își dădu părintele Rank cu părerea.

— Mi s-a părut că l-am văzut pe maiorul Scobie. A avut prudenta să nu se dea jos. Bineînțeles, nu sunt absolut sigur. *Semăna* însă cu maiorul Scobie.

— Mă ia gura pe dinainte, spuse preotul. Ce prostănac vorbăreț mai sunt. Păi, dacă era Scobie, n-aș acorda nici cea mai mică atenție povestii ăsteia. Privirea îi rătăci prin cameră. Nici cea mai mică, întări el. Aș fi în stare să dau colecta de duminica viitoare, atât sunt de sigur că totul a fost în ordine, absolut în ordine. Și clătină încolo și încoace clopotul său mare cu sunet dogit: ho, ho, ho!, ca un lepros vestindu-și suferința.

3

Când Wilson se întoarse la hotel, lumina mai ardea în camera lui Harris. Simțindu-se obosit și tulburat, se strădui să treacă în vârful picioarelor, dar Harris îl auzi.

— Trăgeam cu urechea să te aud, bătrâne, făcu el legănând o lanternă electrică.

Purta cizmele de protecție contra țânțarilor, pe deasupra pantalonilor de la pijama, și arăta ca un supraveghetor de raiduri aeriene, hărțuit.

— E târziu. Am crezut că dormi.

— N-am putut să adorm înainte de a porni împreună la vânătoare. Ideea a pus stăpânire pe mine, bătrâne. Am putea înființa un premiu lunar. Văd venind vremea când și alții vor dori să participe alături de noi.

Wilson spuse cu ironie:

— S-ar putea institui chiar și o cupă de argint.

— S-au întâmplat lucruri și mai ciudate, bătrâne. Campionatul gândacilor.

O luă înainte, călcând cu grijă pe podele, spre mijlocul camerei, cu patul de fier care se zărea pe sub plasa bătând în cenușiu, fotoliul cu spătar rabatabil, măsuța de toaletă încărcată cu numere vechi din „Pieture Posts”. Wilson constată încă o dată, plin de dezgust, că o cameră poate arăta chiar și mai deprimantă decât a sa proprie.

— O să activăm alternativ, o seară la mine, o seară la tine, bătrâne.

— Ce armă să folosesc?

— Poți să împrumuți unul din papucii mei. O scândură scârțâi sub picioarele lui Wilson și Harris se întoarse spre el, avertizându-l. Au auzul la fel de fin ca șobolanii.

— Sunt cam obosit. Nu crezi că în seara asta…?

— Doar cinci minute, bătrâne. N-aș putea dormi fără o vânătoare. Uite, e unu acolo – deasupra măsuței de toaletă. Poți să tragi tu primul, dar când umbra papucului căzu asupra peretelui tencuit, gândacul țâșni ca fulgerul.

— N-ai să reușești în felul ăsta, bătrâne. Uită-te la mine.

Harris își pândi prada. Gândacul era la jumătatea peretelui și Harris, în timp ce se deplasa în vârful picioarelor pe podeaua scârțâitoare, începu să plimbe lumina lanternei înainte și înapoi deasupra gândacului. Apoi lovi fulgerător și pe perete rămase o mânjeală de sânge.

— Unu la mână, anunță Harris. Trebuie să-i hipnotizezi.

Încolo și încoace, se furișau prin cameră, intersectându-și raza lanternelor, zvârlind papucii, pierzându-se uneori cu firea și dezlănțuindu-se în urmăriri prin colțuri: desfătarea vânătorii stârni imaginația lui Wilson. La început, comportamentul unuia față de celălalt a fost „sportiv”; își strigau „bine ochit!” sau „ghinion!”, dar la un moment dat, când scorul era egal, întâlnindu-se pe suprafața lambriului în urmărirea aceluiași gândac, dispoziția lor deveni bătăioasă.

— Nu-i corect să te ții după aceeași jivină, bătrâne, făcu Harris.

— Eu l-am stârnit primul.

— Tu l-ai pierdut pe-al tău, bătrâne. Ăsta era al meu.

— E același. A făcut o fentă.

— Ba nu.

— Oricum, nu văd niciun motiv să nu-l hăituiesc și eu. Tu l-ai mânat spre mine. Mișcare greșită din partea ta.

— Regulamentul nu permite, i-o tăie Harris.

— Poate regulamentul tău.

— Pe naiba, făcu Harris. Eu am inventat jocul.

Un gândac stătea pe bucata cafenie de săpun din chiuvetă. Wilson îl zări și ținti cu papucul de la o distanță de șase picioare. Papucul ateriză cu precizie pe săpun și gândacul se răsuci alunecând în chiuvetă; Harris deschise robinetul și-l făcu să dispară odată cu jetul de apă.

— Bine ochit, bătrâne, exclamă el împăciuitor. Ăsta a fost un C.

— Canal pe naiba, ripostă Wilson. Era mort când ai deschis robinetul.

— Nu poți fi sigur de asta. Putea să fie doar zăpăcit de șoc. E un C conform regulamentului.

— Tot după regulamentul tău.

— În orașul ăsta, regulamentul meu e ca al marchizului de Queensbenry la box[5].

— N-o să mai fie mult timp, amenință Wilson.

Trânti cu toată puterea ușa în urma lui și pereții din propria lui cameră se cutremurară în jurul său ca urmare a izbiturii. Inima îi zvâcnea din cauza furiei și a nopții fierbinți: nădușeala îi picura de la subțiori. Dar stând așa, lângă patul său, văzând în jurul lui replica odăii lui Harris, cu chiuveta, masa, plasa de țânțari cenușie, chiar și cu gândacul lipit de perete, mânia se topi picătură cu picătură și simțământul singurătății îi luă locul. Era ca și cum te-ai fi certat cu propria-ți imagine din oglindă. „E o nebunie, cugetă el. Ce mi-o fi venit să izbucnesc în halul ăsta? Am pierdut un prieten!"

În noaptea aceea îi trebui mult timp până să adoarmă și când, în sfârșit, adormi, visă că săvârșise o crimă, așa că se trezi copleșit de un sentiment de vinovăție. Coborând la micul dejun, se opri în dreptul ușii lui Harris. Nu se auzea niciun sunet. Ciocăni, dar nu primi niciun răspuns. Întredeschise un pic ușa și, prin plasa cenușie, zări nedeslușit patul umed al lui Harris. Întrebă în șoaptă:

— Ești treaz?

— Ce este?

— Îmi pare rău, Harris, pentru aseară.

— Vina mea, bătrâne. Am o criză de malarie. Dădeam semne. Hipersensibilitate.

— Nu, a fost vina mea. Ai avut perfectă dreptate. Era un C.

— O să dăm cu banu', bătrâne.

— Trec pe la tine diseară.

— Minunat.

Dar după micul dejun, ceva îi abătu cu totul gândurile de la Harris. În drum spre centrul orașului, trecuse pe la biroul comisarului șef și la ieșire dăduse nas în nas cu Scobie.

— Bună, Wilson, ce faci pe-aici?

— Am trecut să vorbesc cu comisarul șef în legătură cu un permis. În orașul ăsta, domnule, ai nevoie de o grămadă de permise. Voiam unul pentru port.

— Când ne mai faci o vizită, Wilson?

---

[5] În 1867, marchizul de Queensberry – sportiv englez – a pus bazele unui regulament de box – portul mănușilor și număratul până la zece la *knockout.*

— Cred că nu țineți să fiți deranjați de străini, domnule.

— Prostii. Louisei i-ar plăcea să mai stea de vorbă despre cărți. Știi, Wilson, eu personal nu le citesc.

— Nu cred că aveți prea mult timp.

— Oh, ai o grămadă de timp la dispoziție într-o țară ca asta, replică Scobie. Pur și simplu nu gust lectura, asta-i tot. Vino o clipă la mine în birou s-o sun pe Louise. O să fie bucuroasă să te vadă. Aș vrea să treci pe la noi și s-o inviți la plimbare. Nu face destulă mișcare.

— Aș fi încântat, spuse Wilson și, simțind că roșește, se retrase grăbit în umbră.

Aruncă o privire în jurul său: deci acesta era biroul lui Scobie. Îl cercetă ca un general care inspectează câmpul de bătălie, și totuși Scobie nu putea fi considerat un dușman. Cătușele ruginite se legănară pe perete când Scobie se lăsă pe spate cu scaunul de la birou și formă numărul.

— Ești liber diseară?

Își adună brusc gândurile, conștient că Scobie îl observă: ochii ușor bulbucați, ușor injectați erau ațintiți asupra lui într-un fel scrutător.

— Mă întreb de ce ai venit prin locurile astea, spuse Scobie. Nu ești genul.

— Uneori te mână soarta fără să vrei, minți Wilson.

— Pe mine nu, zise Scobie. Am lucrat întotdeauna după un plan. Vezi, fac planuri chiar și pentru alții. Începu să vorbească la telefon. Intonația i se schimbă: parcă ar fi citit un rol – un rol care cerea tandrețe și răbdare, un rol care fusese citit de atâtea ori încât ochii priveau în gol deasupra gurii. Închizând telefonul, spuse: E-n regulă. A rămas stabilit deci.

— Mie planul mi se pare foarte bun, spuse Wilson.

— Planurile mele încep întotdeauna bine, zise Scobie. Voi doi vă duceți la plimbare și la întoarcere eu o să vă aștept cu niște băuturi gata pregătite. Rămâi și la cină, continuă el cu o umbră de neliniște. O să fim bucuroși de compania dumitale.

După ce Wilson plecă, Scobie intră la comisarul șef. Îi spuse:

— Tocmai veneam la dumneavoastră, domnule, când m-am întâlnit cu Wilson.

— Ah, da, Wilson, făcu comisarul șef. A venit să discute cu mine despre unul dintre barcagiii lor.

— Da!…

Obloanele biroului erau închise pentru a împiedica pătrunderea soarelui matinal. Un sergent trecu ducând cu el, odată cu dosarul din mână, duhoarea grădinii zoologice din urma lui. Ziua era apăsătoare din cauza ploii care se lăsa așteptată: încă de la ora 8.30 dimineața, corpul șiroia de transpirație. Scobie zise:

— Mi-a spus că a venit pentru un permis.

— Oh, da, făcu Comisarul, și pentru asta. Își puse o bucată de sugativă sub încheietura mâinii ca să absoarbă transpirația, în timp ce scria. Da, Scobie, a fost vorba și despre un permis.

CAPITOLUL DOI

1

Doamna Scobie mergea înainte, coborând anevoie spre podul de peste râu pe care mai existau încă traversele unei căi ferate părăsite.

— N-aș fi găsit niciodată poteca asta singur, spuse Wilson, gâfâind un pic din cauza greutății corpului său rotofei.

Louise Scobie zise:

— E plimbarea mea preferată.

Pe coasta stearpă, prăfoasă, de deasupra potecii, un bătrân ședea în pragul unei colibe fără să facă nimic. O fată cu sâni abia mijiți cobora spre ei, ținând în echilibru pe cap o găleată cu apă; un copil gol pușcă, în afara șiragului de mărgele roșii legat în jurul mijlocului, se juca printre niște pui de găină într-o ogradă plină de praf; muncitori cu securi în mână veneau peste pod după sfârșitul zilei lor de muncă. Comparativ cu restul zilei, era ora de răcoare, ora păcii.

— N-ai zice, nu-i așa, că orașul e chiar în spatele nostru? spuse doamna Scobie. Și că numai la câteva sute de yarzi, acolo sus, după deal, servitorii tocmai servesc băuturile.

Poteca șerpuia pe coasta dealului. Jos, sub ei, Wilson vedea întinderea uriașă a portului. Un convoi se forma chiar atunci, și, printre vapoare, bărci minuscule se agitau ca muștele; deasupra capetelor lor, copacii ca de zgură și arbuștii pârjoliți ascundeau vârful coastei. Wilson se împiedică de câteva ori în grinzile rămase de la calea ferată.

Louise Scobie spuse:

— Totul este exact așa cum mi-am închipuit.

— Soțul dumneavoastră iubește aceste locuri, nu-i așa?

— Oh, uneori cred că posedă un fel de vedere selectivă. Vede numai ce-i place să vadă. S-ar părea că nu vede snobismul și nu aude bârfelile.

— Vă vede pe dumneavoastră, zise Wilson.

— Nu, slavă Domnului, pentru că și eu m-am molipsit de boala asta.

— Dar nu sunteți snoabă.

— Oh, ba da, sunt.

— M-ați acceptat pe mine, replică Wilson roșind și schimonosindu-și fața, în dorința de a fluiera fără efort.

Dar nu știa să fluiere. Buzele lui țuguiate nu suflară decât aer, fără să scoată vreun sunet, ca un pește.

— Pentru Dumnezeu, exclamă Louise, nu fi atât de modest.

— Nu sunt chiar atât de modest, răspunse Wilson. Se feri pentru a lăsa un muncitor să treacă. Explică: Am ambiții nemăsurate.

— Peste două minute, anunță Louise, ajungem în locul cel mai bun – de unde nu se vede nicio casă.

— E drăguț din partea dumneavoastră că-mi arătați... mormăi Wilson, și porni din nou poticnindu-se de-a lungul liniei ferate de pe creastă. Nu se pricepea să spună nimicuri: cu o femeie știa să fie doar romantic, și nimic altceva.

— Uite, făcu Louise, dar abia apucă să cuprindă priveliștea cu privirea – pantele verzi, sălbatice, povârnindu-se spre golful larg, deschis, orbitor – că imediat dori s-o pornească înapoi pe drumul pe care veniseră. Henry va fi în curând acasă, spuse ea.

— Cine-i Henry?

— Soțul meu.

— Nu știam că-l cheamă așa. V-am auzit spunându-i altfel – Ticki, sau așa ceva.

— Bietul Henry, oftă ea, cât detestă numele ăsta! Încerc să nu-l folosesc când sunt de față și alții, dar uit. Hai să plecăm.

— N-am putea merge ceva mai departe, până la gară?

— Aș vrea să mă schimb înainte de a se lăsa întunericul, spuse Louise. Șobolanii încep să apară de îndată ce se întunecă.

— La întoarcere mergem tot timpul la vale.

— Să ne grăbim deci, hotărî Louise.

O urmă. Slabă și dizgrațioasă, lui i se părea că posedă un fel de frumusețe de ondină. Fusese drăguță cu el, îi suportase compania și, automat, la primul semn de bunăvoință din partea unei femei, în el se declanșa iubirea. Nu avea aptitudini pentru prietenie sau pentru relații bazate pe egalitate. În mintea lui romantică, umilă, ambițioasă, nu putea concepe decât o legătură cu o chelnăriță, o plasatoare de cinema, cu fiica

vreunei hangițe din Battersea sau cu o regină – ori Louise era o regină. Ținându-se pe urmele ei, începu iarăși să mormăie: „Atât de drăguță” – printre gâfâieli, în timp ce genunchii lui durdulii se ciocneau unul de altul pe poteca bolovănoasă. Cu totul pe neașteptate lumina se schimbă: solul de laterită deveni de un roz translucid, prelins pe deal în jos până în apa întinsă, netedă a golfului. Lumina înserării avea ceva de incident fericit ca și cum n-ar fi fost programată.

— Asta merită văzut, spuse Louise și se rezemară, trăgându-și sufletul, de peretele din lemn al gării părăsite, urmărind lumina care pălea la fel de repede cum se ivise.

Printr-o ușă deschisă – oare fosta sală de așteptare sau biroul șefului de gară? – treceau găini încolo și încoace. Praful de pe ferestre părea aburul lăsat doar cu o clipă înainte de un tren în mers. Pe ghișeul pentru totdeauna închis, cineva desenase cu creta un grosolan simbol falic. Wilson îl vedea peste umărul ei stâng, așa cum stătea rezemată cu spatele de perete, ca să-și recapete suflul.

— Veneam aici în fiecare zi, spuse Louise, până când mi-au stricat plăcerea.

— Cine adică?

Ea zise:

— Slavă Domnului, o să scap de aici curând.

— Cum? Doar nu aveți de gând să plecați?

— Henry mă trimite în Africa de sud.

— Oh, Doamne, exclamă Wilson.

Vestea era atât de neașteptată încât o resimți ca pe un junghi dureros. Fața i se crispă dar se strădui să-și mascheze absurda reacție. Nimeni nu știa mai bine ca el că nu avea o față făcută să exprime suferință sau pasiune. Zise:

— Ce-o să facă fără dumneavoastră?

— O să se descurce.

El o să se simtă îngrozitor de singur, spuse Wilson – „el, el, el” răsunând în urechea lui interioară ca un ecou amăgitor: „eu, eu, eu”.

— O să fie mai fericit fără mine.

— Nu e cu putință.

— Henry nu mă iubește, spuse ea blând ca și când ar fi lămurit un copil, folosind cele mai simple cuvinte pentru a-i explica un subiect dificil, simplificând… Își sprijini capul de

ghișeu și-i zâmbi de parcă i-ar fi spus: „E foarte ușor, zău, când prinzi sensul”. O să fie mai fericit fără mine, zise cu glas tare.

O furnică venind de pe peretele de lemn urcă pe gâtul ei, și Wilson se aplecă mult spre ea ca să alunge gângania. Nu avu alt mobil. Când își desprinse gura de a ei, furnica era tot acolo. O lăsă să i se urce pe deget. Rujul avea un gust pe care nu-l putea asemui cu nimic altceva și de care avea să-și amintească totdeauna. I se părea că fusese săvârșit un act ce preschimba întregul univers.

— Îl urăsc, zise ea, continuând conversația exact de unde rămăsese.

— Nu trebuie să pleci, o imploră el.

Un strop de transpirație i se prelinse în ochiul drept și și-l șterse cu mâna; pe ghișeu, lângă umărul ei, privirea îi căzu din nou pe mâzgălitura obscenă.

— Aș fi plecat mai de mult dacă n-ar fi fost problema banilor, bietul de el, trebuie să facă rost.

— De unde?

— Asta-i treabă de bărbat, rosti ea ca o provocare și Wilson o sărută încă o dată; gurile lor se împreunară umede ca două cochilii de scoică, apoi ea se desprinse și Wilson auzi hohotul de râs trist – ca un dangăt: „ho, ho, ho” – al părintelui Rank care se apropia pe potecă.

— Bună seara, bună seara, strigă părintele Rank. Întinse pasul și, trecând pe lângă ei, se împletici prinzându-și un picior în sutană. Vine furtuna, anunță el. Trebuie să mă grăbesc și, treptat, hohotele lui se îndepărtară, sunând tot mai jalnic de-a lungul liniei ferate, neaducând nimănui nicio alinare.

— N-a văzut cine suntem, spuse Wilson.

— Bineînțeles c-a văzut. Ce importanță are?

— E cel mai mare bârfitor din oraș.

— Nu colportează decât lucruri care au importanță, spuse ea.

— Asta n-are importanță?

— Bineînțeles că nu, răspunse Louise. De ce-ar avea?

— Sunt îndrăgostit de tine, Louise, rosti Wilson cu tristețe.

— Astăzi ne-am întâlnit pentru a doua oară.

— Nu văd ce legătură are, Louise. Eu îți plac, Louise?

— Sigur că-mi placi, Wilson.

— Aș vrea să nu-mi mai spui Wilson.

— Ai și un alt nume?

— Edward.

— Vrei să-ți spun Teddy? sau Bear? Chestiile astea îți intră în obicei fără să prinzi de veste. Te trezești așa deodată că-i spui cuiva Bear sau Ticki, numele adevărate părându-ți plate și oficiale, și curând constați că cei în cauză te urăsc pentru asta. Am să rămân la Wilson.

— De ce nu-l părăsești?

— Îl părăsesc. Ți-am spus doar. Plec în Africa de sud.

— Te iubesc, Louise, repetă el.

— Câți ani ai, Wilson?

— Treizeci și doi.

— Treizeci și doi foarte tineri, iar eu treizeci și opt foarte trecuți.

— Nu contează.

— Versurile pe care le citești, Wilson, sunt prea romantice. Ba contează. Contează mai mult decât iubirea. Iubirea nu e un fapt ca vârsta și religia…

Deasupra golfului se stârniră norii: adunați în mase negre peste Bullom, se sparseră apoi sus pe cer, înălțându-se vertical: vântul îi împinse pe cei doi înapoi în clădirea gării.

— Prea târziu, constată Louise, ne-a prins furtuna.

— Cât o să dureze?

— Jumătate de oră.

Un pumn de stropi îi izbi în față, apoi ploaia începu să cadă. Stăteau înăuntru în gară și auzeau apa răpăind pe acoperiș. În întuneric puii de găină se foiau la picioarele lor.

— E sinistru, spuse Louise.

Wilson făcu o mișcare spre mâna ei și-i atinse umărul.

— Oh, pentru Dumnezeu, Wilson, exclamă ea, hai să lăsăm scena sărutului.

Trebuia să vorbească tare pentru ca vocea ei să răzbată peste bubuitul de pe acoperișul de tablă.

— Îmi pare rău... n-am vrut...

O simți îndepărtându-se de el și se bucură că întunericul îi ascundea umilința.

— Îmi placi, Wilson, spuse ea, dar nu sunt o infirmieră care se așteaptă să fie sărutată ori de câte ori se află pe întuneric cu un bărbat. N-ai niciun fel de responsabilitate față de mine, Wilson. Nu te vreau.

— Te iubesc, Louise.

— Bine, bine, Wilson. Mi-ai mai spus-o. Crezi că sunt șerpi pe-aici? Sau șobolani?

— Habar n-am. Când pleci în Africa de sud, Louise?

— Când o să facă Ticki rost de bani.

— O să coste mult. Poate că n-o să poți pleca.

— O să reușească el cumva. Așa mi-a promis.

— Asigurarea pe viață?

— Nu, cu asta a încercat.

— Aș vrea să te pot împrumuta eu. Dar sunt sărac ca un șoarece de biserică.

— Nu vorbi despre șoareci aici. Ticki o să se descurce într-un fel sau altul.

Începu să distingă fața Louisei prin întuneric, slabă, cenușie, estompată – era ca încercarea de a-ți aminti trăsăturile cuiva pe care-l cunoscuseși și care plecase. Exact în felul acesta ai proceda pentru a le reconstitui – nasul și apoi, dacă te-ai concentra îndeajuns, fruntea; cu ochii ai da greș.

— E în stare să facă ortice pentru mine.

Wilson spuse cu amărăciune:

— Acum o clipă spuneai că nu te iubește.

— Oh, răspunse ea, dar are un simț al responsabilității foarte dezvoltat.

Wilson făcu o mișcare și ea izbucni mânioasă:

— Stai locului! Nu te iubesc. Îl iubesc pe Ticki.

— Îmi mutam doar greutatea pe piciorul celălalt, explică el.

Ea începu să râdă.

— Ce hazlie e toată povestea asta. E mult de când nu mi s-a mai întâmplat ceva hazliu. Am s-o țin minte luni de zile, luni de zile.

Lui Wilson însă i se părea că o să-și amintească de râsul ei toată viața. Șortul îi flutura din cauza curentului iscat de furtună și recită în gând: „Într-un trup ca un sicriu”.

2

Când Louise și Wilson trecură peste râu și intrară în Burnside, era aproape noapte. Farurile unei furgonete a poliției luminau o ușă deschisă și siluete se deplasau încolo și încoace cărând bagaje.

— Ce s-a întâmplat? exclamă Louise, și începu să alerge pe drum în jos.

Wilson o urmă, gâfâind. Ali ieși din casă ducând pe cap o cadă de tablă, un scaun pliant și o legătură strânsă într-un prosop vechi.

— Ce Dumnezeu s-a întâmplat, Ali?

— Domnu’ pleacă la drum, răspunse el și zâmbi fericit în lumina farurilor.

În camera de zi, Scobie ședea cu un pahar de băutură în mână.

— Mă bucur că te-ai întors, spuse el. Credeam că va trebui să-ți scriu un bilet, și Wilson observă că de fapt chiar începuse să-l scrie. Rupsese o foaie din carnețelul său și așternuse câteva rânduri cu scrisul său mare, stângaci.

— Ce Dumnezeu se-ntâmplă, Henry?

— Trebuie să plec la Bamba.

— Nu poți să aștepți trenul până marți?

— Nu.

— Pot veni și eu cu tine?

— De data asta nu. Îmi pare rău, dragă. Sunt nevoit să-l iau pe Ali cu mine și să ți-l las pe băiatul cel mic.

— Ce s-a întâmplat?

— Un necaz cu tânărul Pemberton.

— Ceva grav?

— Da.

— E un mare prostănac. A fost o nebunie să fie lăsat acolo în postul de secretar districtual.

Scobie își bău whisky-ul și zise:

— Scuză-mă, Wilson. Servește-te singur. Scoate o sticlă de sifon din răcitor. Băieții sunt ocupați cu bagajele.

— Cât timp o să fii plecat, dragă?

— Oh, mă întorc poimâine, cu un pic de noroc. De ce nu te duci să stai la doamna Halifax?

— O să mă descurc foarte bine și aici, dragă.

— L-aș lua pe băiatul cel mic ca să ți-l las ție pe Ali, dar nu știe să gătească.

— O să te simți mai bine cu Ali, dragă. O să fie ca pe vremuri, înainte de venirea mea aici.

— Cred c-ar trebui să plec, domnule, spuse Wilson. Scuzați-mă că am adus-o atât de târziu acasă pe doamna Scobie.

— Oh, n-am fost îngrijorat, Wilson. Părintele Rank a trecut pe-aici și mi-a spus că vă adăpostiți de ploaie în gara cea veche. Foarte cuminte din partea dumitale. El s-a udat leoarcă. Ar fi trebuit să rămână și el acolo – n-are nevoie de-un acces de friguri la vârsta lui.

— Pot să vă umplu paharul, domnule? După aceea plec.

— Henry nu bea niciodată mai mult de un pahar.

— Totuși cred că am să mai beau unul. Dar nu pleca, Wilson. Rămâi și mai ține-i un pic de urât Louisei. Eu sunt silit s-o pornesc la drum după acest pahar. N-o să apuc să dorm deloc în noaptea asta.

— De ce nu poate să meargă unul dintre cei tineri? Tu ești prea bătrân, Ticki, pentru așa ceva. Să călătorești toată noaptea cu mașina. De ce nu-l trimiți pe Fraser?

— Comisarul șef m-a rugat pe mine să mă duc. E un caz din acelea… știi, tu… grijă, tact, nu poate fi lăsat unul tânăr să se ocupe de așa ceva. Mai sorbi din whisky și-și mută privirea în altă parte, posomorât, în timp ce Wilson îl observa. Acum, trebuie s-o pornesc.

— N-am să-l iert niciodată pe Pemberton pentru asta.

Scobie replică tăios:

— Nu vorbi prostii, dragă. Am ierta mai multe dacă am cunoaște împrejurările. Zâmbi forțat în direcția lui Wilson. Un polițist ar trebui să fie cel mai iertător om din lume, dacă ar cunoaște faptele exact așa cum s-au petrecut.

— Aș vrea să vă pot fi de vreun folos, domnule.

— Poți. Rămâi aici și mai bea câteva pahare cu Louise și încurajeaz-o. N-are multe ocazii să discute despre cărți.

La cuvântul „cărți”, Wilson observă cum gura ei se crispează întocmai cum, doar o clipă înainte, îl văzuse pe Scobie tresărind la auzul numelui de Ticki și, pentru prima oară, înțelese

suferința inevitabilă din orice relație umană – suferință îndurată și suferință pricinuită, Ce prostie să-ți fie teamă de singurătate!

— Le revedere, draga mea.

— La revedere, Ticki.

— Ai grijă de Wilson. Vezi să aibă destul de băut. Nu fi tristă.

Când Louise îl sărută pe Scobie, Wilson stătea lângă ușă cu un pahar în mână și-și aminti de gara părăsită de pe dealul de deasupra și de gustul rujului. Timp de exact o oră și jumătate pecetea gurii lui fusese ultima de pe gura ei. Nu simțea de fel gelozie, doar tristețea unui om care ar încerca să scrie o scrisoare importantă pe o foaie de hârtie umedă și constată că literele dispar. Unul lângă altul, îl urmăriră cu privirea pe Scobie trecând drumul spre furgoneta poliției. Băuse mai mult whisky decât avea obiceiul și poate asta îl făcea să se poticnească.

— Ar fi trebuit să trimită un om mai tânăr, remarcă Wilson.

— Nu fac asta niciodată. E singurul în care are încredere comisarul șef. Îl văzură urcându-se anevoie în mașină și ea continuă cu tristețe: Nu-i așa că e exact tipul adjunctului? Omul care totdeauna face treaba.

Polițistul negru de la volan porni motorul și încercă să bage în viteză înainte de a apăsa pe ambreiaj.

— Nu-i dau nici măcar un șofer ca lumea, se plânse ea. Șoferul cel bun l-o fi dus pe Fraser și pe ceilalți la balul de la club.

Furgoneta ieși din curte hurducând și săltând. Louise zise:

— Ei, asta-i, Wilson!

Luă de pe masă biletul pe care Scobie intenționase să i-l lase și-l citi cu glas tare: „Draga mea, am fost nevoit să plec la Bamba. Nu spune nimănui. S-a întâmplat un lucru îngrozitor. Bietul Pemberton…” Bietul Pemberton, repetă ea mânioasă.

— Cine-i Pemberton?

— Un tinerel descreierat de douăzeci și cinci de ani. Tot numai coșuri și ifose. Era ajutor de secretar districtual la Bamba, dar când Butterworth s-a îmbolnăvit, i-au dat lui postul. Oricine le-ar fi putut spune c-o să iasă prost. Și când iese prost, Henry e bineînțeles cel care trebuie să plece noaptea cu mașina.

— Ar fi mai bine să plec acum, nu? întrebă Wilson. Poate vrei să te schimbi.

— Oh, da, ar fi mai bine să pleci – înainte ca toată lumea să afle că el a plecat și că noi doi am rămas singuri timp de cinci

minute într-o casă în care există un pat. Singuri, desigur, afară de servitorul cel mic și bucătarul și rudele și prietenii lor.

— Tare-aș vrea să-ți pot fi de vreun folos.

— Poți, spuse ea. N-ai vrea să te duci sus și să vezi dacă e vreun șobolan în dormitor? Nu vreau să știe servitorul cel mic că sunt agitată. Și închide fereastra. Pe acolo intră.

— O să se facă foarte cald.

— Nu-mi pasă.

Wilson se opri în ușă și bătu ușor din palme dar nici urmă de șobolani. Apoi repede, pe furiș, de parcă n-avea dreptul să se afle acolo, traversă până la fereastră și-o închise. În cameră plutea un vag miros de pudră – i se păru cea mai de neuitat mireasmă din câte cunoscuse. Se opri din nou lângă ușă, cuprinzând întreaga cameră cu privirea – fotografia copilului, borcănașele de cremă, rochia așternută pe pat de Ali pentru seară. Fusese instruit acasă cum să memorizeze, cum să selecteze detaliul important să colecteze dovezile cele mai grăitoare, dar șefii lui nu-i spuseseră niciodată că va fi trimis într-o țară atât de străină pentru el ca aceasta.

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL ÎNTII

1

FURGONETA POLIȚIEI își luă locul în lungul șir de camioane militare care așteptau bacul. Farurile lor păreau un mic sat în noapte. Copacii coborau de o parte și de alta a drumului, răspândind un miros de arșiță și de ploaie și undeva, la capătul coloanei un șofer cânta – vocea tânguitoare, inexpresivă se înălța și cobora ca vântul printr-o gaură de cheie. Scobie dormea și se trezea, dormea și se trezea. Când se trezea, se gândea la Pemberton și se întreba cum s-ar simți dacă ar fi tatăl lui – acel vârstnic director de bancă ieșit la pensie, a cărui nevastă își pierduse viața dându-i naștere lui Pemberton – dar când dormea aluneca lin într-un vis de fericire perfectă și de libertate. Umbla pe o pajiște întinsă, răcoroasă, cu Ali pe urmele lui; nu mai era nimeni altcineva, nicăieri în visul lui, iar Ali nu scotea niciun cuvânt. Păsări treceau în zbor sus de tot, în tăriile văzduhului, și, la un moment dat, când se așeză, un mic șarpe verde făcu cărare prin iarbă și i se urcă pe mână, apoi mai sus pe braț, fără nicio teamă și, înainte de a aluneca înapoi în iarbă, îi atinse obrazul cu o limbă rece, prietenoasă, de la distanță.

O dată când deschise ochii, Ali stătea lângă el, așteptându-l să se trezească.

— Domnu’ vrea pat, declară el blând, dar cu fermitate, arătând cu degetul spre patul de campanie pe care-l montase la marginea drumului, cu plasa de țânțari legată de crengile atârnând deasupra.

— Două, trei ore, spuse Ali. Camioane multe de tot.

Scobie se supuse, se întinse pe pat și imediat se întoarse la vis, înapoi în pajiștea aceea liniștită unde nu se întâmplă niciodată nimic. Când se trezi din nou, Ali era tot acolo, de data aceasta cu o ceașcă de ceai și o farfurie cu biscuiți.

— O oră, spuse Ali.

Apoi în sfârșit veni și rândul furgonetei de poliție. Coborâră coasta de laterită roșie, până jos la bac, și apoi înaintară metru cu metru peste râul negru ca Styxul către pădurea de pe celălalt mal. Cei doi barcagii care trăgeau frânghia nu aveau nimic pe ei în afară de câte un brâu – parcă și-ar fi lăsat hainele în urmă, pe malul unde se sfârșea viața – iar un al treilea ins le bătea măsura, folosind ca instrument, în această zonă de trecere între două lumi, o cutie de sardele goală. Vocea tânguitoare, neobosită a cântărețului revenea ca un ecou.

Acesta era doar primul din cele trei poduri plutitoare cu care trebuiau să treacă așteptând la aceeași coadă care se forma de fiecare dată. Scobie nu mai izbuti să doarmă ca lumea; începu să-l doară capul din cauza zgâlțâielii; luă niște aspirină și trase nădejde că totul va merge bine. N-avea nevoie de o criză de malarie când se afla departe de casă. Nu Pemberton îi pricinuia îngrijorarea – morții cu morții – ci promisiunea pe care i-o făcuse Louisei. Două sute de lire era o sumă atât de mică; felurite combinații ale cifrelor îi răsunau dureros în cap, ca dangătul unor clopote: 200, 002, 020: îl necăjea faptul că nu reușea să găsească o a patra combinație: 002, 200, 020.

Trecuseră de zona barăcilor cu acoperișuri de tablă și de colibele părăginite, din lemn, ale coloniștilor; satele pe care le traversau erau așezări de pădure făcute din pământ și paie; nici urmă de lumină nicăieri; ușile erau închise și obloanele lăsate și doar ochii câtorva capre urmăriră farurile convoiului: 020, 002, 200 200, 002, 020. Ali, cinchit în interiorul furgonetei, puse un braț în jurul gâtului lui Scobie și-i duse la gură o cană cu ceai fierbinte – făcuse ce făcuse și izbutise să fiarbă un ceainic, cu tot șasiul care hurduca. Louise avea dreptate – era ca pe vremuri. Dacă ar fi fost mai tânăr, dacă n-ar fi existat problema cu 200, 020, 002 s-ar fi simțit fericit. Moartea bietului Pemberton nu l-ar fi tulburat – era pur și simplu o obligație de serviciu, iar Pemberton nu-i fusese niciodată simpatic.

— Ali, mă doare capul.

— Domnul să ia aspirină multă.

— Ți-aduci aminte, Ali, de drumul ăla de două sute de mile – 002 – pe care l-am făcut împreună acum zece ani, de-a lungul graniței; doi dintre hamali s-au îmbolnăvit.

În oglinda șoferului îl întrezărea pe Ali dând din cap, radios. Scobie simți că probabil asta era toată dragostea și prietenia de care avea el nevoie. Putea fi fericit fără nimic mai mult pe lume decât atât – furgoneta scârțâitoare, ceaiul fierbinte lângă buzele lui, apăsarea umedă a pădurii, chiar și durerea de cap, singurătatea. „Ah, dac-aș putea să aranjez lucrurile în așa fel ca ea să fie fericită!” își spuse el, și în bezna derutantă a nopții uită pentru o clipă ce-l învățase experiența – că nicio ființă omenească n-o poate înțelege cu adevărat pe o alta și că nimeni nu poate clădi fericirea altuia.

— Încă o oră, vesti Ali, și Scobie observă că bezna se subția.

— Mai dă-mi o cană de ceai, Ali, și pune și niște whisky în ea.

Convoiul se despărțise de ei cu un sfert de oră mai înainte, când furgoneta poliției se abătuse din șoseaua principală, și acum se hurducau pe un drum lateral pătrunzând în inima pădurii. Închise ochii și încercă să-și abată gândurile de la cadența sacadată a cifrelor la sarcina dezagreabilă ce-l aștepta. La Bamba nu era decât un sergent de poliție băștinaș, și Scobie ar fi vrut să fie lămurit de cele ce se întâmplaseră înainte de a primi raportul incompetent al sergentului. „Ar fi mai bine, reflectă el fără nicio tragere de inimă, să mă duc mai întâi la misiune și să stau de vorbă cu părintele Clay.”

Părintele Clay se sculase și-l aștepta în mica locuință europeană, cu înfățișare mohorâtă, construită, printre colibele de chirpici, din cărămizi de laterită ca să semene cu un prezbiteriu victorian. Un felinar de vânt lumina părul roșu, tuns scurt, al preotului și chipul lui pistruiat de tânăr din Liverpool. Nu izbutea să stea locului mai mult de câteva minute în șir, apoi se ridica iarăși și măsura cămăruța, pornind de la o hidoasă oleografie până la o statuie de ghips și înapoi la oleografie.

— L-am văzut atât de rar, se tângui el, mișcându-și mâinile de parcă s-ar fi aflat la altar. Nu-l interesa nimic decât jocul de cărți și băutura. Eu nu beau și n-am atins cărțile de joc niciodată – în afară de, știți, în afară de câte o pasiență. E îngrozitor, îngrozitor.

— S-a spânzurat?

— Da. Servitorul lui a venit la mine ieri. Nu-l văzuse din noaptea precedentă, dar așa ceva era foarte obișnuit după un chef, știți, după un chef. I-am spus să se ducă la poliție. Am

procedat bine, nu-i așa? Nu puteam face nimic altceva. Nimic. Era mort de-a binelea.

— Ați procedat foarte bine. Ați putea să-mi dați un pahar cu apă și niște aspirină?

— Dați-mi voie să vă amestec eu aspirina. Știți, domnule maior Scobie, săptămâni și luni de zile nu se întâmplă absolut nimic pe-aici. Mă plimb doar prin cameră, în sus și-n jos, în sus și-n jos și apoi dintr-o dată, din senin... e îngrozitor! Avea ochii roșii de nesomn; lui Scobie, părintele Clay îi făcea impresia că e unul din acei oameni cu totul nepotriviți pentru singurătate. Nu se vedea nici urmă de cărți, afară de un mic raft cu breviarul și câteva broșuri religioase. Era un om lipsit de resurse intelectuale. Începu să măsoare din nou camera în sus și-n jos și, brusc, virând spre Scobie, îi adresă repezit o întrebare:

— N-ar putea exista vreo speranță să fie omor?

— Speranță?

— Sinucidere, știți, îngână părintele Clay. E prea cumplit. Îl privează pe om de clemența divină. M-am gândit mereu la asta, toată noaptea.

— Nu era catolic. Poate că asta schimbă situația. Ignoranță deplină, nu?

— Așa încerc și eu să mă conving. La jumătatea drumului dintre oleografie și statuetă, părintele Clay se opri pe neașteptate și făcu un pas într-o parte, de parcă s-ar fi întâlnit față în față cu cineva pe micul său parcurs. Apoi aruncă spre Scobie o privire rapidă și furișă, ca să vadă dacă mișcarea lui fusese observată.

— Cât de des coborâți în port? întrebă Scobie.

— Am fost acolo pentru o noapte, acum nouă luni. De ce?

— Toți avem nevoie de o schimbare. Câți convertiți aveți aici?

— Cincisprezece. Încerc să mă conving că tânărul Pemberton a avut destul timp – destul timp, înțelegeți, când își dădea duhul, ca să-și dea seama...

— Greu să gândești când te strangulezi, părinte. Sorbi din paharul cu aspirină și fărâmițe amare i se opriră în gâtlej. Dacă ar fi omor, nu s-ar schimba decât cel care a păcătuit, părinte, spuse Scobie cu o încercare de a glumi care se pierdu undeva între sfânta oleografie și sfânta statuetă.

— Un asasin are timp… explică părintele Clay. Adăugă, dus pe gânduri, cu nostalgie: Eram uneori de serviciu la închisoarea din Liverpool.

— Aveți idee de ce-a făcut-o?

— Nu l-am cunoscut destul de bine. Nu ne prea împăcăm.

— Erați singurii albi de-aici. E păcat.

— S-a oferit să-mi împrumute cărți, dar nu erau câtuși de puțin genul de cărți care mă interesează – romane, povești de dragoste…

— Ce citiți, părinte?

— Orice despre viața sfinților, domnule maior Scobie.

— Obișnuia să bea mult, nu-i așa? De unde-și procura băutura?

— De la magazinul lui Yusef, presupun.

— Așa. Poate avea datorii?

— Nu știu. E îngrozitor, îngrozitor!

Scobie bău restul de aspirină.

— Cred c-ar fi mai bine să mă duc acolo.

Se făcuse ziuă afară acum și, înainte ca soarele să se înalțe, lumina avea o inocență deosebită, blândă, limpede și proaspătă.

— Am să vin cu dumneavoastră, domnule maior Scobie.

Sergentul de poliție ședea pe un scaun pliant în fața bungaloului. Se ridică în picioare și salută stângaci, apoi, imediat, cu vocea lui primitivă, dogită, începu să-și citească raportul.

— La 3,30 p.m. ieri, dom’le șef am fost trezit de servitorul lui D.C. care a raportat că D. C. Pemberton, dom’le șef…

— E-n regulă, sergent, am să intru să arunc o privire înăuntru. Funcționarul principal îl aștepta în pragul ușii.

Camera de zi a bungaloului fusese evident mândria secretarului districtual pe vremea lui Butterworth. Mobilierul avea un aer de eleganță și de ambiție personală; nu era din dotația guvernului. Pe pereți atârnau gravuri din secolul al optsprezecelea, înfățișând vechea colonie și, într-o bibliotecă, se vedeau volumele pe care Butterworth le lăsase în urma lui – Scobie înregistră câteva titluri și autori: *Istoria constituțională* de Maitland, Sir Henry Maine, *Sfântul Imperiu Roman* de Bryce, poeziile lui Hardy și Registrul cadastral din Little Withington, ediție tipărită pe cont propriu. Dar peste tot domnea amprenta lui Pemberton – un vulgar puf de piele, pretins artizanal, urme

de mucuri de țigară pe scaune, o stivă de cărți din cele ce-i displăcuseră părintelui Clay – Somerset Maugham, un Edgar Wallace, două Horler și una rămasă deschisă cu fața în jos pe canapea: *Moartea râde de lăcătuși.* Curățenia din cameră lăsa de dorit, iar cărțile lui Butterworth erau mucegăite.

— Cadavrul se află în dormitor, dom’le șef, spuse sergentul.

Scobie deschise ușa și intră – părintele Clay îl urmă. Corpul fusese întins pe pat cu un cearceaf peste față. Când Scobie îl dădu la o parte, până la umăr, avu impresia că vede un copil în cămașă de noapte dormind liniștit: petele de pe față erau coșurile pubertății, iar chipul mort nu purta nicio urmă de experiență de viață în afară de cea a școlii și a terenului de fotbal.

— Bietul copil! spuse Scobie cu glas tare.

Exclamațiile pioase ale părintelui Clay îl iritau. Socotea că, fără îndoială, trebuia să existe clemență divină pentru cineva atât de imatur. Întrebă cu bruschețe:

— Cum a procedat?

Sergentul de poliție arătă spre riloga pentru tablouri pe care Butterworth o montase cu meticulozitate – nici unui antreprenor guvernamental nu i-ar fi trecut prin minte să utilizeze așa ceva. Unul din tablouri – un rege băștinaș de demult primind misionari sub o umbrelă de ceremonie – era rezemat la perete și o frânghie rămăsese înnodată de cârligul de alamă al tabloului. Cine și-ar fi închipuit că fragilul dispozitiv nu va ceda? „Probabil că nu cântărea prea mult, gândi Scobie, și-și aminti de oasele unui copil, ușoare și fragile ca de pasăre. Cu picioarele atârnate, trebuie să fi ajuns doar la vreo cincisprezece inci de la pământ.

— A lăsat ceva scris? îl întrebă Scobie pe funcționar. De obicei așa fac. Oamenii, în fața morții, sunt înclinați să devină limbuți și puși pe destăinuiri.

— Da, dom’le șef, în birou.

Nu era necesar decât un examen sumar pentru a constata cât de prost fusese întreținut biroul. Fișetul cu dosare era descuiat: compartimentele de pe birou erau ticsite de hârtii care se îmbâcsiseră de praf de când nu mai fuseseră atinse. În mod vizibil, funcționarul băștinaș adoptase aceleași metode ca ale șefului.

— Acolo, dom’le șef, pe mapă.

Scobie citi, într-o caligrafie tot atât de neformată ca și chipul sinucigașului, o compunere pe care sute dintre colegii lui de școală o produceau probabil prin toate colțurile lumii:

„Dragă tată, Iartă-mi toată această supărare pe care ți-o pricinuiesc. Se pare că nu-mi rămâne altceva de făcut. Păcat că nu sunt în armată pentru că atunci aș putea fi ucis. Nu te gândi să achiți banii pe care-i datorez – tipul nu merită oboseala. S-ar putea să încerce să ți-i stoarcă. Altfel n-aș pomeni de asta. E o treabă scârboasă pentru dumneata dar nu-i nimic de făcut. Fiul dumitale care te iubește”.

Semnătura era „Dicky”. Semăna cu o scrisoare de la școală cerând scuze pentru rezultate proaste la învățătură.

Îi întinse scrisoarea părintelui Clay.

— N-o să-mi spuneți că e ceva de neiertat aici, părinte. Dacă aș fi făcut-o eu sau dumneavoastră, ar fi însemnat disperare – admit orice în privința noastră. Noi am putea fi osândiți pe vecie, pentru că știm, dar el nu știa nimic despre nimic.

— Biserica propovăduiește că...

— Nici biserica nu mă poate convinge că Dumnezeu nu se îndură de cei tineri...

Scobie se întrerupse brusc.

— Sergent, îngrijește-te să se sape o groapă repede, înainte ca soarele să se încingă. Și încearcă să găsești orice fel de notă de plată neachitată. Vreau să am o discuție cu cineva în această privință. Când se întoarse spre fereastră, lumina îl orbi. Își acoperi ochii cu mâna și zise: De nu m-ar durea atât de tare capul... și un frison îi scutură trupul. Dacă nu mă îngrijesc, sunt pe cale să fac o criză de malarie. Dacă nu vă deranjează ca Ali să-mi instaleze patul la dumneavoastră acasă, părinte, am să-ncerc s-o combat transpirând.

Luă o doză serioasă de chinină și zăcu întins gol între cearceafuri. În vreme ce soarele se înălța, i se părea că uneori pereții de piatră ai camerei mici cât o chilie se umezeau de frig, iar alteori se coceau de arșiță. Ușa era deschisă, și chiar în dreptul ei, Ali stătea ciucit pe treaptă, cioplind o bucată de lemn. Când și când, îi alunga pe sătenii care ridicau vocea în zona de liniște din jurul camerei bolnavului. *La peine forte et dure*[6] apăsa greu pe fruntea lui Scobie; uneori apăsarea îl cufunda în somn.

---

[6] Durerea puternică și aprigă (fr.).

Dar în acest somn nu existau vise plăcute. Pemberton și Louise erau legați într-un mod enigmatic. El, Scobie, citea și recitea mereu o scrisoare care consta doar din combinații pe tema numărului 200, iar semnătura din josul paginii era uneori „Dicky”, alteori „Ticki”; avea senzația timpului care trece și a propriei sale imobilități între cearceafuri – avea ceva de făcut, trebuia să salveze pe cineva, pe Louise sau pe Dicky sau pe Ticki, dar era țintuit la pat și i se așezau greutăți pe frunte, așa cum se așază pe hârtii. O dată, sergentul se apropie până în ușă, dar Ali îl alungă; altă dată părintele Clay intră în vârful picioarelor și luă o carte de pe raft și o dată, dar s-ar putea să fi fost în vis, Yusef veni până în pragul ușii.

Pe la cinci după masă, se trezi uscat și răcorit dar slăbit, și-l strigă pe Ali.

— Am visat că l-am văzut pe Yusef.

— Yusef venit pentru a vedea pe dumneavoastră.

— Spune-i că vreau să-l văd acum.

Se simțea obosit și cu trupul frânt: se întoarse cu fața la perete și adormi pe loc. În somn, Louise plângea pe tăcute lângă el. Scobie întinse mâna și atinse peretele de piatră. „Totul se va aranja. Totul. Ticki îți promit”. Când se trezi, Yusef se afla în preajma lui.

— Un acces de friguri, domnule maior Scobie. Îmi pare foarte rău să vă văd atât de bolnav.

— Mie îmi pare rău că te văd pur și simplu, Yusef.

— Ah, întotdeauna râdeți de mine.

— Stai jos, Yusef. Ce afaceri ai avut cu Pemberton?

Yusef își potrivi coapsele groase pe scaunul tare și, observând că era deschis la pantaloni, coborî o mână mare și păroasă ca să-și îndrepte ținuta vestimentară.

— Nimic, domnule maior Scobie.

— E o coincidență ciudată că te afli aici tocmai în momentul când el s-a sinucis.

— Eu unul cred că e providența.

— Îți datora bani, presupun?

— Îi datora bani celui care conduce magazinul meu.

— Ce fel de presiuni ai exercitat asupra lui, Yusef?

— Domnule maior, e destul să ponegrești pe cineva și s-a zis cu el. Dacă secretarul districtual vrea să cumpere de la magazinul meu, cum poate administratorul meu să-l refuze?

Dacă ar face așa, ce s-ar întâmpla? Mai devreme sau mai târziu va ieși un scandal pe cinste. Comisarul provinciei ar afla. Secretarul districtual ar fi trimis acasă. Dacă nu se opune să vândă, ce se întâmplă atunci? Secretarului districtual i se adună tot mai multe și mai multe note de plată. Administratorului meu începe să-i fie frică de mine, îi cere secretarului districtual să plătească – iese scandal de partea asta. Când există un secretar districtual ca bietul tânăr Pemberton, tot iese scandal într-o zi, orice-ai face. Iar sirianul e întotdeauna de vină.

— E destul de mult adevăr în ceea ce spui, Yusef. Durerea începea din nou să se facă simțită. Dă-mi whisky-ul și chinina aia, Yusef.

— Nu luați prea multă chinină, domnule maior Scobie? Nu uitați de frigurile negre.

— Nu țin s-o lungesc aici zile în șir. Vreau să-i dau la cap din fașă. Am prea multe lucruri de făcut.

— Ridicați-vă un pic, domnule maior, și dați-mi voie să vă potrivesc pernele.

— Nu ești băiat rău, Yusef.

Yusef spuse:

— Sergentul dumneavoastră a încercat să găsească notele de plată, dar n-a dat peste niciuna. Iată-le aici. Din seiful administratorului meu. Se bătea pe coapsă cu un mic teanc de hârtii.

— Înțeleg. Ce-ai de gând să faci cu ele?

— Să le ard, răspunse Yusef. Scoase o brichetă din buzunar și le dădu foc la colțuri.

— Așa, făcu Yusef. A plătit, bietul băiat. N-are niciun rost să-l necăjim pe tatăl lui.

— De ce ai venit aici la mine?

— Administratorul meu era îngrijorat. Voiam să propun un aranjament.

— Yusef, cine se așază cu dumneata la masă are nevoie de o lingură lungă.

— Dușmanii. Nu prietenii. Aș face multe pentru dumneavoastră, domnule maior Scobie.

— De ce mă consideri prieten, Yusef?

— Domnule maior Scobie, spuse Yusef, aplecându-și înainte capul mare, alb, cu iz de briantină, prietenia e ceva ce vine din

suflet. E un lucru pe care-l simți. Nu e ca răspuns la ceva. Vă amintiți când m-ați trimis în judecată acum zece ani?

— Da, da. Scobie își întoarse capul, ferindu-se de lumina ce intra pe ușă.

— A fost cât pe-aci să mă prindeți de data aceea, domnule maior Scobie. Era o chestiune de taxe de import, mai țineți minte? Ați fi putut să mă înfundați dacă le-ați fi spus polițiștilor dumneavoastră să prezinte faptele puțin mai altfel. Am fost uluit de mirare, știind că mă aflu în localul poliției, să aud totuși lucruri adevărate din gura polițiștilor. Cred că ați avut multă bătaie de cap pentru a descoperi adevărul și a-i determina să-l spună. Mi-am zis: „Yusef, în poliția colonială a apărut un nou Daniel.”

— Tare-aș vrea să nu mai trăncănești atâta, Yusef. Prietenia ta mă lasă rece.

— Cuvintele dumneavoastră, domnule maior Scobie, sunt mai aspre decât vă e inima. Doresc să vă explic de ce în sufletul meu am simțit întotdeauna că sunt prietenul dumneavoastră. Mi-ați dat un sentiment de siguranță. Am convingerea că n-o să-mi înscenați niciodată nimic. Dumneavoastră aveți nevoie de fapte și sunt convins că faptele vor fi întotdeauna în favoarea mea. Scutură cu palma scrumul de pe pantalonii săi albi, lăsând o pată cenușie. Acestea sunt fapte. Am ars actele de plată.

— S-ar putea să mai descopăr urme, Yusef, în legătură cu genul de acord pe care intenționai să-l închei cu Pemberton. Postul de aici controlează unul din punctele principale de trecere peste graniță a… la naiba, nu-mi găsesc cuvintele cu durerea asta de cap!

— Vitelor de contrabandă. Nu mă ocup de vite.

— E posibil ca în schimb să treacă alte lucruri.

— Tot la diamante vă e gândul, domnule maior Scobie. Toată lumea și-a pierdut mințile din cauza diamantelor, de la război încoace.

— Yusef, nu fi atât de sigur că n-am să găsesc ceva când o să scotocesc prin biroul lui Pemberton.

— Sunt foarte sigur, domnule maior Scobie. Știți doar că nu mă pricep să scriu și să citesc. Nimic nu rămâne pe hârtie. Totul e în capul meu.

Chiar în timp ce Yusef vorbea, Scobie ațipi – un somn din acela de suprafață care durează doar câteva secunde, cât să

ilustreze o preocupare. Louise venea spre el cu amândouă mâinile întinse și cu un zâmbet pe care nu i-l mai văzuse pe față de ani de zile. Îi spunea „Sunt așa de fericită, așa de fericită”, și se trezi iarăși la vocea lui Yusef care continua liniștitor:

— Numai prietenii dumneavoastră nu vă acordă încredere, domnule maior Scobie. Eu am încredere în dumneavoastră. Chiar și ticălosul ăla de Tallit are încredere în dumneavoastră.

Îi trebui un timp ca să izbutească să-și concentreze atenția în direcția lui Yusef. Creierul lui se adapta cu prețul unui efort dureros de la expresia „Așa de fericită” la expresia „Nu vă acordă încredere”. Spuse:

— Ce tot vorbești acolo, Yusef?

Își simțea mecanismul creierului scârțâind, scrâșnind, hârșâind, eșecul angrenajului de a se conecta.

— Unu la mână, avansarea în funcția de comisar șef.

— Au nevoie de un om tânăr, replică Scobie în mod automat, și-și spuse: „Dacă n-aș avea friguri, n-aș discuta niciodată cu Yusef o chestiune ca asta”.

— Doi la mână, tipul pe care l-au trimis special de la Londra…

— Trebuie să revii când o să fiu mai limpede la cap, Yusef. Nu înțeleg despre ce naiba vorbești.

— Au trimis un om special de la Londra ca să investigheze problema diamantelor – sunt înnebuniți din pricina diamantelor – doar comisarul șef știe de existența lui – niciunul dintre ceilalți ofițeri, nici măcar dumneavoastră.

— Ce prostii vorbești, Yusef? Nu există un astfel de om.

— Toată lumea bănuiește, în afară de dumneavoastră.

— E o absurditate. N-ar trebui să dai crezare unor asemenea zvonuri, Yusef.

— Și trei la mână, Tallit spune la toată lumea că veniți în vizită la mine.

— Tallit! Cine crede ce spune Tallit?

— Toată lumea peste tot crede mai degrabă ce e rău.

— Pleacă, Yusef. De ce vrei să mă necăjești acum?

— Vreau doar să vă fac să înțelegeți, domnule maior Scobie, că puteți conta pe mine. Am multă prietenie pentru dumneavoastră în sufletul meu. Ăsta e adevărul, domnule maior Scobie.

Parfumul briantinei se simți și mai puternic când se aplecă spre pat. Ochii căprui adânci erau umezi de ceea ce părea să fie emoție.

— Dați-mi voie să vă netezesc perna, domnule maior Scobie.

— Uf, pentru Dumnezeu, dă-te mai încolo, făcu Scobie.

— Știu cum stau lucrurile, domnule maior Scobie, și dacă vă pot fi de ajutor... sunt un om bine situat.

— Nu umblu după mită, Yusef, replică maiorul plictisit și-și întoarse capul în cealaltă parte ca să scape de miros.

— Nu vă ofer mită, domnule maior Scobie. Doar un împrumut pe timp nelimitat cu o dobândă rezonabilă – patru la sută pe an. Nici un fel de condiții. Puteți să mă arestați și a doua zi dacă aveți dovezi contra mea. Vreau să fiu prietenul dumneavoastră, domnule maior Scobie. Dumneavoastră nu e nevoie să fiți prietenul meu. Există un poet sirian care a scris: „Din două inimi una e întotdeauna caldă și una rece: inima rece e mai de preț decât diamantele: inima caldă nu are nicio valoare și e aruncată”.

— Mie mi se pare o poezie foarte proastă. Dar eu nu prea mă pricep.

— E un prilej fericit pentru mine că ne aflăm aici împreună. În oraș e atâta lume la pândă. Dar aici, domnule maior Scobie, pot să vă fiu de un ajutor real. Să vă mai aduc niște pături?

— Nu, nu, lasă-mă doar în pace.

— Nu pot îndura să văd un om cu însușirile dumneavoastră, domnule maior Scobie, tratat atât de nedrept.

— Nu cred că va veni vreodată vremea, Yusef, când să am nevoie de compătimirea ta. Totuși, dacă vrei să faci ceva pentru mine, pleacă și lasă-mă să dorm.

Dar când adormi, visele chinuitoare reveniră. Sus la etaj, Louise plângea iar el ședea la o masă scriind scrisoarea de adio. *„E o treabă scârboasă pentru tine dar nu e nimic de făcut. Soțul tău care te iubește, Ticki”, ș*i apoi, pe când se întorcea în căutarea unei arme sau frânghii, își dădu brusc seama că nu ar putea comite niciodată un asemenea act. N-ar fi în stare vreodată să-și pună capăt zilelor – n-ar putea să se condamne singur la eternitate – niciun motiv nu era îndeajuns de important. Rupse scrisoarea și alergă sus să-i spună Louisei că acum totul e în regulă, dar ea se oprise din plâns și liniștea dormitorului îl înspăimântă. Încercă ușa dar era încuiată. Strigă:

„Louise, totul e-n regulă. Ți-am procurat biletul de vapor”, dar nu primi niciun răspuns. Strigă din nou: „Louise”, și atunci cheia se răsuci în broască, ușa se deschise cu o încetineală prevestitoare de nenorociri ireparabile, și în dreptul ușii îl văzu pe părintele Clay care îi vorbi: „Biserica propovăduiește că...” Apoi se trezi din nou la realitatea odăiței de piatră, strâmtă ca un mormânt.

2

Scobie lipsi o săptămână încheiată, pentru că bolii îi trebuiră trei zile ca să-și urmeze cursul și apoi încă două până ce se simți în stare să plece la drum. Nu-l mai revăzu pe Yusef. Era trecut de miezul nopții când intră în oraș. Lumina lunii albea casele ca pe niște oseminte; străzile tăcute se rășchirau de o parte și de alta ca brațele unui schelet și aerul era încărcat de mireasma discretă, suavă, a florilor. Dacă s-ar fi întors la o casă goală știa că s-ar fi simțit mulțumit. Era obosit și n-ar fi vrut ca tăcerea să se spargă – ar fi fost prea frumos să spere că Louise dormea, ar fi fost prea mult să spere că, în absența lui, situația se liniștise și că o s-o găsească eliberată și fericită cum o văzuse într-unul din visele lui.

În pragul ușii, ajutorul de servitor agita lanterna: din tufișuri se auzea orăcăitul broaștelor, iar câinii urlau la lună. Era acasă. Louise își petrecu brațele în jurul lui, masa era așternută pentru o cină întârziată, servitorii alergau încolo și încoace cu bagajele. Scobie zâmbea și vorbea întreținând atmosfera de agitație. Povesti despre Pemberton și despre părintele Clay și pomeni și de Yusef, dar era conștient că, mai devreme sau mai târziu, va trebui s-o întrebe cum o dusese în lipsa lui. Încercă să mănânce dar era prea obosit ca să guste mâncarea.

— Ieri am făcut ordine prin biroul lui, mi-am încheiat raportul – și cu asta s-a terminat. Șovăi. Astea sunt noutățile mele, și continuă în silă: Cum au mers treburile pe-aici?

Își ridică o clipă privirea spre fața ei, apoi se uită repede în altă parte. Ar fi putut exista o șansă la o mie ca ea să zâmbească și să dea un răspuns vag: „Nu prea rău,”, și apoi să treacă mai departe la alte subiecte, dar își dădu seama după arcuirea buzelor ei că nu era chiar atât de norocos. Ceva se petrecuse.

Dar izbucnirea – oricare ar fi fost – se lăsa așteptată. Louise spuse:

— Oh, Wilson a fost drăguț cu mine.

— E un băiat bun.

— E prea inteligent pentru postul lui. Nu pot înțelege cum de-a ajuns aici doar ca simplu funcționar.

— Mi-a spus că s-a lăsat în voia sorții.

— Nu cred c-am schimbat o vorbă cu altcineva de când ai plecat, în afară de ajutorul de servitor și bucătarul. Oh, și doamna Halifax. Ceva în vocea ei îi spuse că punctul nevralgic fusese atins. De fiecare dată, deși fără speranță, se străduia să-l ocolească. Se întinse și spuse:

— Doamne, ce obosit sunt! Boala m-a înmuiat ca pe o cârpă. Cred c-o să mă duc la culcare. E aproape unu și jumătate, și trebuie să fiu la secție mâine dimineață la ora opt.

Louise spuse:

— Ticki, ai aranjat ceva?

— La ce te referi, dragă?

— La plecarea mea.

— Nu-ți face griji. Am să găsesc eu o soluție, dragă.

— N-ai găsit încă?

— Nu. Am mai multe idei. De fapt e o simplă chestiune de împrumut. „200, 020, 002” răsunară în creierul lui.

— Bietul de tine, făcu ea, nu te mai necăji atâta! Și-și lipi mâna de obrazul lui. Ești obosit. Ai avut un acces de friguri. N-am să te mai chinuiesc acum.

Mâna ei, vorbele ei, nimiciră toate măsurile de apărare luate; se așteptase la lacrimi, dar le descoperi acum în proprii lui ochi.

— Du-te sus la culcare, Henry, îi spuse ea.

— Tu nu vii?

— Mai am puțină treabă.

Scobie zăcea întins sub plasa contra țânțarilor și aștepta. Îi trecu prin minte cum nu-i mai trecuse de ani de zile că Louise îl iubește. Biata de ea, îl iubea: era și ea o ființă umană cu personalitate, cu un simț de răspundere propriu, nu doar obiectul preocupării și bunăvoinței lui. Senzația eșecului puse și mai puternic stăpânire pe el. Tot drumul de întoarcere de la Bamba se confruntase cu o realitate – că există un singur om în oraș capabil să-l împrumute, și dispus să-i împrumute cele două sute de lire, dar că acela e omul de la care nu trebuie să împrumute. Ar fi fost mai puțin riscant să fi acceptat mita oferită de căpitanul portughez. Treptat și cu amărăciune, ajunsese la concluzia că trebuie să-i spună Louisei că, pur și simplu, banii nu puteau fi procurați și că, în orice caz, pentru următoarele șase

luni, până la concediul lui, va trebui să rămână pe loc. Dacă nu s-ar fi simțit atât de obosit, i-ar fi spus-o când îl întrebase, și acum ar fi fost scăpat de grijă, dar evitase, iar ea fusese drăguță cu el și acum o să-i fie mai greu ca oricând s-o dezamăgească.

Peste tot în micul bungalou domnea liniștea, numai afară chelălăiau și scânceau câinii vagabonzi lihniți de foame. Scobie asculta, proptit într-un cot; se simțea ciudat de vlăguit stând așa, singur în pat, în așteptarea Louisei. Întotdeauna ea se ducea prima la culcare. Se simțea deprimat, neliniștit și, deodată, îi veni în minte visul, cum se oprise să asculte la ușă și ciocănise și nu primise niciun răspuns. Se zbătu să iasă de sub plasă și fugi jos în picioarele goale.

Louise stătea la masă cu un teanc de hârtie de scris în fața ei dar nu scrisese altceva decât un nume. Furnicile înaripate se ciocneau de lampă și-și semănau aripile pe masă. Acolo unde lumina cădea asupra capului ei, Scobie zări fire albe de păr.

— Ce s-a întâmplat, dragă?

— Era atâta liniște peste tot, spuse el, mi-a fost teamă să nu se fi întâmplat ceva. Te-am visat urât acum două nopți. Sinuciderea lui Pemberton m-a întors pe dos.

— Ce prostie, dragă! Nimic de felul acesta nu ni s-ar putea întâmpla nouă.

— Da, desigur. Am vrut doar să te văd, spuse el, mângâindu-i părul. Peste umărul ei, citi singurele cuvinte pe care le scrisese: „Dragă doamnă Halifax…”

— Nu ți-ai pus papucii, remarcă ea. O să-ți intre gângănii de alea pe sub piele.

— Am vrut doar să te văd, repetă el și se întrebă dacă petele de pe hârtie erau urme de transpirație sau de lacrimi.

— Ascultă, dragul meu, spuse ea. Nu trebuie să te mai frămânți. Te-am hărțuit și iar te-am hărțuit. Știi, e la fel ca accesul de friguri. Vine și trece. Ei bine, acum mi-a trecut. Pentru un timp. Știu că nu poți face rost de bani. Nu e vina ta. Dacă n-ar fi fost operația aia stupidă… Asta-i situația și gata, Henry.

— Ce legătură au toate astea cu doamna Halifax?

— Ea, împreună cu altă doamnă, aveau o cabină de două paturi pentru vaporul următor și cealaltă doamnă a abandonat ideea. Doamna Halifax s-a gândit că aș putea merge eu – dacă soțul ei ar aranja la agenție.

— Asta e cam peste două săptămâni, făcu Scobie.

— Renunță, dragul meu, renunță. Zău, cred că e mai bine să renunțăm. Oricum, mâine trebuia să-i comunic doamnei Halifax rezultatul. Și-i comunic că nu plec.

Scobie replică prompt – voia ca vorbele să fie rostite fără putință de a mai fi retrase.

— Scrie-i și spune-i că pleci.

— Ticki, făcu ea, ce vrei să spui? Fața i se înăspri. Ticki, te rog nu promite lucruri imposibile. Știu că ești obosit și că ți-e groază de scene. Dar făgăduiesc că n-o să fac nicio scenă. Nu vreau s-o încurc pe doamna Halifax.

— N-ai s-o încurci. Știu de unde pot să împrumut bani.

— De ce nu mi-ai spus când te-ai întors acasă?

— Voiam să-ți dau direct biletul. Să fie o surpriză.

Nu părea atât de fericită pe cât se așteptase Scobie: ea vedea întotdeauna puțin mai departe decât credea el.

— Și n-ai să te mai frămânți? întrebă ea.

— Nu, n-am să mă mai frământ. Ești fericită?

— Oh, da, exclamă ea pe un ton perplex. Sunt fericită, dragă.

3

Pachebotul intră în port într-o sâmbătă seară; de la fereastra dormitorului urmăriră silueta, alungită, cenușie, alunecând pe lângă estacadă, până dincolo de gardaman. Îl priveau cu strângere de inimă – fericirea e întotdeauna mai puțin binevenită decât lipsa de schimbare – mână în mână, urmăriră cum despărțirea lor ancora în golf.

— Ei, făcu Scobie, asta înseamnă mâine după masă.

— Dragul meu, spuse Louise, după ce va trece perioada asta, am să fiu din nou bună cu tine. Pur și simplu n-am mai putut suporta viața de aici.

Îl auziră hodorogind sub scară pe Ali, care și el privise marea și acum scotea cuferele și cutiile. Parcă întreaga casă se năruia în jurul lor, iar vulturii își luară zborul de pe acoperiș, făcând să zornăie tabla ondulată ca și când ar fi simțit și ei tremurul pereților. Scobie spuse:

— În timp ce o să-ți strângi lucrurile sus, eu am să-ți împachetez cărțile.

Lăsau impresia că în aceste ultime două săptămâni s-ar fi jucat de-a infidelitatea și că acum procesul de divorț îi ținea în gheare: împărțirea în două a vieții lor comune: împărțirea în două a jalnicelor trofee acumulate.

— Să-ți las ție fotografia asta, Ticki?

Scobie aruncă o scurtă privire piezișă spre chipul fetei la prima comuniune și răspunse:

— Nu. Ia-o tu.

— Am să ți-o las pe asta cu noi și cu soții Ted Bromley.

— Da, pe asta lasă-mi-o mie. O privi câteva clipe cum își așterne rochiile pe pat, apoi coborî la parter. Scoase cărțile din bibliotecă, una câte una, și le șterse cu o cârpă. Poeziile din colecția Oxford, operele Virginiei Woolf, poeții mai tineri. După care rafturile rămaseră aproape goale: cărțile lui personale ocupau atât de puțin loc.

A doua zi se duseră împreună devreme la liturghie. Îngenuncheați amândoi în fața confesionalului, păreau că vor să demonstreze că nu e vorba de despărțire. Scobie reflectă: „M-

am rugat să am liniște și acum o obțin. E cumplit felul în care îmi este îndeplinită această rugă. Ar fi de dorit să merite, prea am plătit un preț mare”. Pe când se întorceau spre casă, o întrebă îngrijorat:

— Ești fericită?

— Da, Ticki, dar tu?

— Eu sunt fericit atâta timp cât tu ești fericită.

— O să fie totul în regulă când o să mă văd pe punte și-am să mă liniștesc. Bănuiesc c-am să beau un strop diseară. Tu de ce nu inviți pe cineva, Ticki?

— Oh, prefer să fiu singur.

— Să-mi scrii în fiecare săptămână.

— Bineînțeles.

— Ticki, n-o să-ți fie lene să te duci la liturghie? O să te duci și în lipsa mea?

— Bineînțeles.

Wilson venea pe drum spre ei. Fața îi lucea de transpirație și tulburare. Spuse:

— Chiar plecați? Ali mi-a spus că vă îmbarcați azi după-amiază.

— Louise pleacă, spuse Scobie.

— Nu mi-ați spus niciodată că va fi atât de curând.

— Am uitat, făcu Louise, am avut atâtea de făcut!

— N-am crezut niciodată că o să plecați cu adevărat. N-aș fi aflat dacă nu-l întâlneam din întâmplare pe Halifax la agenție.

— Ei bine, spuse Louise, dumneata și Henry va trebui să aveți grijă unul de altul.

— E de necrezut, făcu Wilson, lovind cu vârful pantofului în drumul prăfuit. Întârzia acolo, stând neclintit între ei și casă, nelăsându-i să treacă. Zise: Nu cunosc pe nimeni în afară de dumneavoastră – și de Harris, bineînțeles.

— Va trebui să începi să-ți faci cunoștințe, replică Louise. O să ne scuzi acum. Mai sunt unele treburi de făcut.

Îl ocoliră, pentru că Wilson nu se clintea și Scobie, privind peste umăr, îi adresă un gest prietenesc cu mâna – arăta așa de pierdut și lipsit de apărare și stingher pe drumul încins de soare.

— Bietul Wilson, cred că e îndrăgostit de tine, spuse Scobie.

— El așa crede.

— E bine pentru el că pleci. Oameni ca el devin o pacoste în clima asta. Am să fiu drăguț cu el cât timp o să lipsești.

— Ticki, spuse ea, în locul tău, eu nu l-aș frecventa prea mult pe Wilson. N-aș avea încredere în el. E ceva fals în el.

— E tânăr și romantic. Spune minciuni. De ce pretinde că nu cunoaște pe nimeni?

— Cred că nici nu cunoaște.

— Îl cunoaște pe comisarul șef. L-am văzut ducându-se la el acum două seri, la ora cinci.

— E doar un fel de a vorbi.

La masa de prânz, niciunul din ei nu avea poftă de mâncare, dar bucătarul, dorind să se ridice la înălțimea situației, pregătise un *curry* enorm care umplea un castron cât un lighean, așezat în mijlocul mesei; în jurul lui erau aranjate numeroasele garnituri care mergeau la *curry* – banane coapte, ardei roșii, nuci măcinate, *paw-paw,* felii de portocală și *chutnee*[7]. Păreau să se afle la kilometri depărtare unul de altul, despărțiți de nenumăratele platouri. Mâncarea se răcea în farfurii și părea că n-au nimic altceva să-și spună decât: „Nu mi-e foame”, „Încearcă să mănânci un pic”, „Nu pot să mă ating de nimic”, „Ar trebui să pornești la drum după o masă bună”, o nesfârșită ciondăneală prietenească în legătură cu mâncarea. Ali intra și ieșea preocupat, ca figurina unui ceasornic care marchează trecerea orelor. Li se părea înfiorător amândurora că se vor simți fericiți după ce despărțirea va fi deplină; de îndată ce acest jalnic rămas-bun se va sfârși, vor putea trăi fiecare o altă viață, care la rândul ei va exclude schimbarea.

— Ești sigură că ai luat tot ce-ți trebuie?

Aceasta era încă o variantă care le dădea posibilitatea să stea la masă fără să mănânce, luând uneori câte ceva ce se putea înghiți ușor și trecând în revistă toate lucrurile care s-ar putea să fi fost uitate.

— Ce noroc că avem doar un dormitor. Vor fi siliți să te lase în casă chiar dacă rămâi singur.

— S-ar putea să mă dea afară, pentru o pereche căsătorită.

— O să-mi scrii în fiecare săptămână?

— Sigur.

Trecuse destul timp: acum puteau să rămână cu convingerea că luaseră masa de prânz.

---

[7] Sos picant de origine indiană (India de Est) compus din ingrediente dulci și acre – fructe, ierburi – cu mirodenii și alte condimente.

— Dacă nu mai mănânci nimic, te duc cu mașina până jos în port. Sergentul s-a ocupat de hamali pentru îmbarcare.

Nu mai izbuteau să articuleze acum nimic care să nu sune formal; o aură de irealitate le învăluia mișcările. Deși se mai puteau atinge, parcă întregul țărm al continentului se și afla între ei; cuvintele lor erau ca propozițiile bombastice ale unui prost scriitor de epistole.

A fost o adevărată ușurare când, ajunși pe punte, nu au mai fost doar ei doi singuri. Halifax de la Departamentul Lucrărilor Publice sporovăia cu prefăcută bonomie. Făcea glume decoltate și le sfătui pe cele două femei să bea gin pe săturate.

— E bun pentru huța-huța, zise el. Primul lucru care nu merge pe un vapor e când te dă huța-huța. Gin din plin seara, și cât să acopere o monedă de șase penny, dimineața.

Cele două doamne își luară în primire cabina. Stăteau acolo în semi-întuneric, ca niște locuitori ai cavernelor, vorbeau în șoapte pe care bărbații nu le puteau auzi: nu mai erau neveste – erau surori aparținând unei alte rase.

— Suntem de prisos noi doi, bătrâne, constată Halifax. Acum totul e în ordine în ce le privește. Eu am întins-o pe mal.

— Viu și eu.

Totul părea ireal, dar acum deveni un adevărat chin, clipa morții. Întocmai ca un condamnat, nu crezuse în judecată: fusese un vis urât; condamnarea fusese un vis, la fel și drumul cu duba, apoi, brusc, iată-l aici cu spatele la zidul gol, unde totul se dovedea a fi adevărat. Te oțeleai cât puteai ca să mori bărbătește. Scobie și Louise ieșiră împreună până în capătul coridorului, lăsându-le soților Halifax cabina.

— La revedere, draga mea.

— La revedere, Ticki, o să-mi scrii în fiecare…

— Da, dragă.

— Sunt o dezertoare oribilă.

— Nu, nu. Aici nu e locul potrivit pentru tine.

— Ar fi fost cu totul altceva dacă te numeau comisar șef.

— Am să vin la tine în concediu. Să mă anunți dacă termini banii până la venirea mea. Pot aranja lucrurile.

— Întotdeauna ai aranjat lucrurile pentru mine, Ticki; te bucuri că n-o să mai ai parte de scene.

— Fleacuri.

— Mă iubești, Ticki?

— Tu ce crezi?

— Spune tu. E o plăcere să ți se spună – chiar dacă nu e adevărat.

— Te iubesc, Louise. Bineînțeles că e adevărat.

— Dacă n-am să pot suporta singurătatea, Ticki, o să mă-ntorc.

Se sărutară și urcară pe punte. Văzut de acolo, portul părea întotdeauna frumos, fâșia subțire de case sau scânteia în soare ca un cvarț, sau era umbrită de dealurile mari, verzi și bombate.

— Sunteți bine escortați, remarcă Scobie.

Distrugătoarele și corvetele se ațineau prin preajmă ca niște dulăi de pază: stegulețe semnalizatoare se unduiau în vânt și un heliograf săgeta o rază de lumină. Bărcile de pescuit se odihneau pe oglinda întinsă a golfului, la umbra pânzelor lor cafenii ca niște aripi de fluturi.

— Ai grijă de tine, Ticki.

Halifax apăru în spatele lor, vociferând zgomotos.

— Cine mai coboară pe mal? Scobie, ai venit cu șalupa poliției? Doamnă Scobie, Mary e jos în cabină, își șterge lacrimile și se pudrează ca să n-o vadă ceilalți pasageri că a plâns.

— La revedere, dragă.

— La revedere.

Acesta era adevăratul rămas-bun, strângerea de mână, cu Halifax de față, și sub privirile curioase ale pasagerilor din Anglia. Pe măsură ce șalupa se îndepărta, Louise deveni aproape imperceptibilă; poate coborâse în cabină la doamna Halifax. Visul luase sfârșit, schimbarea se săvârșise: viața începuse din nou.

— Nu pot să sufăr despărțirile, spuse Halifax. Sunt bucuros când totul se termină. Cred c-am să trec pe la hotelul Bedford să beau un pahar cu bere. Vii cu mine?

— Regret. Trebuie să mă duc la birou.

— Nu m-ar deranja o micuță negresă să aibă grijă de mine acum că am rămas singur, remarcă Halifax. Totuși sunt credincios și cinstit, simbolul fidelității, ăsta-s eu.

Și Scobie știa că așa și era.

În umbra unei magazii acoperită cu prelată, stătea Wilson cu ochii țintă spre golf. Scobie se opri. Se simțea mișcat de fața lui rotofeie de băiețandru.

— Îmi pare rău că nu te-am observat, se scuză Scobie și adăugă o minciună nevinovată: Louise ți-a transmis complimente.

4

Era aproape ora unu noaptea când Scobie se întoarse acasă. Lumina nu mai ardea la bucătărie, iar pe Ali, care moțăia pe treptele din fața casei, îl treziră farurile, scăldându-i fața adormită. Ali sări în picioare și lumină drumul spre garaj cu lanterna lui.

— E-n regulă, Ali. Du-te la culcare.

Pătrunse în casa goală – uitase tonurile profunde ale liniștii. Venise de multe ori târziu acasă, după ce Louise se culcase, dar niciodată liniștea nu avusese chiar această securitate și inexpugnabilitate; auzul său pândi, deși nu avea ce să prindă, susurul slab al răsuflării altei persoane, mișcarea cea mai neînsemnată. Acum nu avea la ce să tragă cu urechea. Urcă la etaj și-și vârî capul pe ușa dormitorului. Totul fusese strâns; nu exista niciun semn al plecării sau prezenței Louisei. Ali îndepărtase chiar și fotografia și-o pusese într-un sertar. Era într-adevăr singur. În baie, un șobolan se foi și, la un moment dat, acoperișul de tablă se ondulă, când un vultur întârziat se instală pentru noapte.

Scobie se așeză în *living-room* cu picioarele întinse pe un alt scaun. N-avea chef încă să se ducă la culcare, dar era somnoros – fusese o zi lungă. Acum că rămăsese singur putea să-și îngăduie cea mai nesăbuită faptă și să doarmă într-un fotoliu în loc să se culce în pat. Tristețea i se desprindea fâșie cu fâșie de pe minte, lăsând în loc mulțumirea. Își făcuse datoria. Louise era fericită. Scobie închise ochii.

Zgomotul unei mașini care se apropia de casă și farurile măturând ferestrele, îl treziră. Își închipui că trebuie să fie o mașină a poliției – în noaptea aceea el era ofițerul de serviciu și se gândi că venise vreo telegramă urgentă și probabil inutilă. Deschise ușa și-l găsi pe Yusef în prag.

— Iertați-mă, domnule maior Scobie, am văzut lumină pe când treceam prin fața casei dumneavoastră și mi-am zis că…

— Intră, îl invită Scobie, am niște whisky, sau preferi bere?

Yusef răspunse surprins:

— Sunteți foarte ospitalier, dom’le maior Scobie.

— Dacă am cunoscut un om destul de bine ca să pot împrumuta bani de la el, fără îndoială că se cuvine să fiu ospitalier.

— Un pic de bere atunci, domnule maior Scobie.

— Profetul nu interzice băutura?

— Profetul nu cunoștea berea îmbuteliată sau whisky-ul, domnule maior Scobie. Trebuie să-i interpretăm cuvintele în lumina vieții moderne.

Urmări cu privirea pe Scobie pe când scotea sticlele din răcitor.

— Nu aveți frigider, domnule maior Scobie?

— Nu. Frigiderul meu așteaptă o piesă de schimb – o să continue să aștepte probabil până la sfârșitul războiului.

— Nu pot să îngădui așa ceva. Am mai multe frigidere disponibile. Dați-mi voie să vă trimit unul.

— Oh, mă descurc și așa destul de bine, Yusef. O fac de doi ani. Așadar, tocmai treceai pe-aici.

— Ei, nu tocmai, domnule maior Scobie. E un fel de-a vorbi. De fapt am așteptat până când am fost sigur că servitorii dumneavoastră s-au dus la culcare, și-am împrumutat o mașină de la garaj. Mașina mea e prea cunoscută. Și n-am venit nici cu șofer. N-am vrut să vă creez neplăceri, domnule maior Scobie.

— Repet, Yusef, n-am să neg niciodată relațiile cu un om de la care am împrumutat bani.

— Reveniți mereu la lucrul ăsta, domnule maior Scobie. A fost o simplă tranzacție de afaceri. Patru la sută e o dobândă corectă. Cer mai mult doar atunci când am îndoieli în legătură cu garanțiile. Aș dori să-mi permiteți să vă trimit un frigider.

— De ce ai ținut să mă vezi?

— În primul rând, domnule maior Scobie, am vrut să mă interesez de doamna Scobie. A obținut o cabină confortabilă? Ar mai avea nevoie de ceva? Vaporul face escală la Lagos și aș putea aranja să i se trimită pe vas orice i-ar trebui. I-aș telegrafia agentului meu de acolo.

— Cred că n-are nevoie de nimic.

— Apoi, domnule maior Scobie, voiam să vă spun câteva cuvinte despre diamante.

Scobie mai puse două sticle de bere la gheață. Vorbi rar și domol.

— Yusef, n-aș vrea să crezi că sunt genul de om care împrumută bani azi și mâine își insultă creditorul ca să-și liniștească ego-ul.

— *Ego*-ul?

— Nu contează. Cugetul. Cum vrei. N-am să mă prefac că, n-am devenit într-un fel, părtași într-o afacere, dar îndatoririle mele se limitează strict la plata procentului de patru la sută.

— Sunt de acord, domnule maior Scobie. Mi-ați mai spus toate astea și sunt de acord. Și eu vă repet că nici prin cap nu-mi trece să vă cer cea mai neînsemnată favoare. Aș prefera să fac eu câte ceva pentru dumneavoastră.

— Ce tip ciudat ești, Yusef. Încep să cred că mă simpatizezi.

— Da, vă simpatizez, domnule maior Scobie.

Yusef ședea pe marginea scaunului care tăia o muche ascuțită în coapsele mari, revărsate; nu se simțea în largul lui în nicio casă în afară de a lui.

— Și acum pot să vă vorbesc despre diamante, domnule maior Scobie?

— Atunci dă-i drumul.

— Cunoașteți părerea mea că guvernul e înnebunit de problema diamantelor. Vă face să vă irosiți timpul; îi face pe cei din siguranța statului să-și piardă timpul; trimit agenți speciali pe coastă; avem chiar aici pe unul – știți cine e, deși se presupune că nimeni nu trebuie să știe în afară de comisarul șef; îi umple de bani pe toți negrii sau sirienii săraci care-i îndrugă tot felul de baliverne. Apoi bate depeșe în Anglia și pe toată coasta. Și după toate eforturile astea, izbutesc să pună mâna măcar pe un singur diamant?

— Nu văd ce legătură are asta cu noi, Yusef.

— Eu vă vorbesc ca unui prieten, domnule maior Scobie. Există diamante și diamante și sirieni și sirieni. Oamenii voștri nu-i urmăresc pe cei ce trebuie. Vreți ca diamantele industriale să nu mai ajungă în Portugalia și apoi în Germania, sau peste graniță, la francezii guvernului de la Vichy. Dar tot timpul nu faceți altceva decât să-i hărțuiți pe cei care nu se ocupă de diamantele industriale, oameni care vor să pună la loc sigur câteva pietre prețioase pentru vremea când va fi din nou pace.

— Cu alte cuvinte, dumneata?

— De șase ori în luna asta poliția a făcut percheziții în magazinele mele, răsturnând totul cu susu-n jos. N-o să

găsească niciodată vreun diamant industrial în felul ăsta. Numai pe oamenii mărunți îi interesează diamantele industriale. Păi, pe o cutie de chibrituri plină vârf cu astfel de pietre n-ai lua decât două sute de lire. Eu le zic ăstora colecționari de pietriș, făcu Yusef cu dispreț.

Scobie vorbi răspicat:

— Yusef, am fost sigur că mai devreme sau mai târziu o să pretinzi ceva de la mine. Dar n-o să obții nimic altceva decât cei patru la sută. Mâine am să-i prezint comisarului șef un raport confidențial complet asupra aranjamentului nostru financiar. Sigur că s-ar putea să-mi ceară demisia, dar nu prea cred. Are încredere în mine. O amintire îl înțepă ca un ghimpe. Cred că are încredere în mine.

— Credeți că ar fi o hotărâre înțeleaptă dacă ați proceda în felul acesta, domnule maior Scobie?

— Ba cred că ar fi foarte înțeleaptă. Orice secret între noi doi nu poate să iasă decât prost până la urmă.

— Cum doriți, domnule maior Scobie. Dar eu nu pretind nimic de la dumneavoastră, vă jur. Eu vreau să vă dau mereu câte ceva. Nu vreți să acceptați un frigider, dar m-am gândit că poate ați fi dispus să primiți unele sfaturi, informații.

— Te-ascult, Yusef.

— Tallit e un om de nimic. S-a creștinat. Părintele Rank și alții îi intră în casă. Ei judecă așa: „Dacă există cineva care poate fi numit un sirian cinstit atunci Tallit e omul”. Lui Tallit nu-i merg grozav afacerile și asta seamănă de minune cu cinstea.

— Continuă.

— Vărul lui Tallit pleacă cu următorul vapor portughez. O să i se percheziționeze bagajele și bineînțeles n-o să se găsească nimic. Va purta însă cu el un papagal într-o colivie. Sfatul meu, domnule maior Scobie, este să-l lăsați pe vărul lui Tallit să plece liniștit dar să rețineți papagalul.

— De ce să-l las pe vărul lui Tallit să plece?

— Doar nu vreți să vă demascați față de Tallit, nu? Puteți foarte bine să spuneți că papagalul suferă de o boală și trebuie să rămână pe loc. N-o să îndrăznească să facă scandal.

— Vrei să spui că diamantele vor fi în gușa papagalului?

— Da.

— S-a mai folosit sistemul ăsta pe vapoarele portugheze?

— Da.

— Am vaga impresie c-o să trebuiască să cumpărăm un coteț.

— O să acționați pe baza acestei informații, domnule maior Scobie?

— Dumneata îmi dai mie informații, Yusef. Nu eu dumitale.

Yusef încuviință din cap și zâmbi. Ridicându-și trupul mătăhălos cu oarecare grijă, atinse mâneca lui Scobie cu un gest scurt și timid:

— Aveți perfectă dreptate, domnule maior Scobie. Credeți-mă, nu vreau să vă pricinuiesc niciun rău. Voi fi cu băgare de seamă și dumneavoastră de asemeni să fiți cu băgare de seamă și totul va merge strună.

Parcă ar fi conspirat în scopul de a face un bine: dar chiar și inocența căpăta în mâinile lui Yusef o coloratură dubioasă. Urmă:

— Dacă i-ați spune câte o vorbă bună când și când lui Tallit, n-ar fi rău. Agentul secret îl vizitează.

— Nu știu de niciun agent.

— Aveți perfectă dreptate, domnule maior Scobie. Yusef zăbovea nehotărât ca un fluture de noapte gras, la limita razei de lumină. Spuse: Poate când îi veți scrie într-o zi doamnei Scobie, îi veți transmite din partea mea cele mai bune urări. Oh, nu, scrisorile sunt cenzurate. Nu puteți să scrieți. Ați putea să spuneți, poate – nu, mai bine nu. Atâta timp cât știți dumneavoastră, domnule maior Scobie, că vreau să transmit cele mai bune urări ale mele…

Se îndreptă spre mașină poticnindu-se pe aleea îngustă. Când aprinse farurile, își lipi fața de geam: apăru în lumina parbrizului albă, păstoasă, mobilă, sinceră. Schiță un gest cu mâna spre Scobie, care rămăsese singur în pragul casei tăcute și pustii.

CARTEA A DOUA

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL ÎNTÂI

SE AFLAU pe veranda bungaloului – reședință a comisarului districtual din Pende și urmăreau cum se deplasau torțele pe celălalt mal al râului lat și molcom.

— Așadar acolo-i Franța, făcu Druce, folosind termenul băștinașilor care-i ziceau astfel zonei franceze.

Doamna Perrot spuse:

— Înainte de război organizam picnicuri în Franța.

Perrot ieși din bungalou, cu câte un pahar în fiecare mână, și veni la ei: avea picioare crăcănate și purta cizmele de protecție contra țânțarilor pe deasupra pantalonilor pentru călărie, lăsând impresia că de-abia se dăduse jos de pe cal.

— Poftim paharul, Scobie. Adăugă: Bănuiți desigur cât mi-e de greu să mă gândesc la francezi ca la niște dușmani. Familia mea a venit aici odată cu hughenoții. Vă dați seama că e cu totul altceva.

Chipul lui prelung, osos și gălbejit, tăiat în două de un nas ca o cicatrice, era tot timpul într-o defensivă arogantă: importanța lui Perrot devenise un cult pentru Perrot – necredincioșii ar fi fost alungați, persecutați dacă s-ar fi ivit prilejul... acest cult nu înceta niciodată să fie proclamat.

Scobie remarcă:

— Dacă s-ar alia vreodată cu nemții, cred că ăsta ar fi punctul de unde ar ataca.

— Crezi că nu știu, replică Perrot, doar am fost mutat aici în 1939. Guvernul a dovedit o subtilă putere de previziune. Știți, totu-i pregătit. Unde-i doctoru'?

— Cred că mai aruncă o ultimă privire la paturi, îi răspunse doamna Perrot. Domnule maior Scobie, trebuie să fi recunoscător cerului că soția dumitale a ajuns cu bine. Ce-or fi pătimit oamenii ăștia, bieții de ei! Patruzeci de zile în bărci. Te cutremuri numai când te gândești.

— Blestematul ăla de canal îngust dintre Dakar și Brazil, acolo se întâmplă de fiecare dată, spuse Perrot.

Doctorul, cu o înfățișare sumbră, apăru pe verandă.

De cealaltă parte a râului totul era din nou pustiu și învăluit în tăcere; torțele se stinseseră. Felinarul care ardea pe micul debarcader din fața bungaloului lumina câțiva metri de apă neagră, alunecând la vale. O bucată de lemn ieși din întuneric și pluti așa de încet peste dâra de lumină, încât Scobie apucă să numere până la douăzeci mai înainte ca bezna s-o înghită din nou.

— Franțujii nu s-au purtat chiar așa de urât de data asta, remarcă Druce posomorât, pescuind un țânțar din paharul lui.

— Au adus numai femeile, bătrânii și muribunzii, replică doctorul, trăgându-se de barbă. Nu văd cum ar fi putut face mai puțin.

Brusc, ca o adevărată invazie de insecte, se deslușiră zumzete și vaiete pe malul îndepărtat. Ici și colo se agitau mănunchiuri de lanterne. Scobie, înălțându-și binoclul la ochi, zări o față neagră luminată pentru o clipă; o prăjină de hamac; un braț alb; spatele unui ofițer.

— Cred c-au sosit, spuse el.

Un șir lung de lumini dansa pe apă de-a lungul malului.

— Ei, zise doamna Perrot, acum n-avem altceva de făcut decât să intrăm.

Țânțarii se roteau neîncetat, vâjâind în jurul lor ca niște mașini de cusut. Druce scoase o exclamație și se plesni peste mână.

— Haideți înăuntru, spuse doamna Perrot. Toți țânțarii de-aici sunt purtători de malarie. Ferestrele încăperii erau acoperite cu plase ca să oprească țânțarii; aerul stătut era înăbușitor datorită ploilor care se apropiau.

— Tărgile o să ajungă aici la șase dimineața, i se adresă doctorul lui Perrot. Cred că am luat toate măsurile. Avem un caz de friguri negre și alte câteva de malarie, dar majoritatea sunt doborâți de epuizare – cea mai rea boală dintre toate. De asta murim aproape toți, până la urmă.

— Scobie și cu mine o să ne ocupăm de cei care se mai pot ține pe picioare, zise Druce. Doctore, dumneata trebuie să ne spui cât să dureze interogatoriul la care pot fi supuși. Perrot,

presupun că poliția dumitale o să se ocupe de barcagii – să aveți grijă ca toți să se întoarcă pe unde au venit.

— Desigur, încuviință Perrot. Nu prea ne omorâm cu treaba pe-aici. Mai vreți de băut?

Doamna Perrot răsuci butonul radioului și sunetele orgii de la Orpheum Cinema din Clapham plutiră peste trei mii de mile până la ei. Dinspre râu se înălțau și coborau agitate vocile barcagiilor. Cineva ciocăni în ușa verandei. Scobie se răsuci stânjenit pe scaun: muzica orgii Würlitzer murmura și bubuia. I se părea revoltător de indecent. Ușa verandei se deschise și Wilson intră.

— Salut, Wilson, spuse Druce. Nu știam că ești aici.

— Domnul Wilson a venit să inspecteze antrepozitul U.A.C., explică doamna Perrot. Sper că totul e în ordine la casa de oaspeți a antrepozitului. Nu e prea des folosită.

— Oh, da, e foarte confortabilă, replică Wilson. Ah, domnule maior Scobie, nu mă așteptam să vă văd aici.

— Nu știu de ce nu vă așteptați, interveni Perrot. V-am spus doar c-o să vină. Luați loc și beți ceva.

Scobie își aminti ce-i spusese odată Louise despre Wilson – prefăcut, așa spusese despre el. Se uită spre Wilson și observă cum roșeața, provocată de intervenția lui Perrot care-l prinsese cu minciuna, pălea treptat de pe fața lui adolescentină și cum încrețiturile fine care se adunau în jurul ochilor dezmințeau aparenta lui tinerețe.

— Aveți vești de la doamna Scobie, domnule?

— A ajuns cu bine săptămâna trecută.

— Mă bucur. Mă bucur nespus de mult!

— Ei, făcu Perrot, care-s bârfelile din marele oraș?

Rostise cuvintele „marele oraș” cu ironie – Perrot nu putea admite ideea că există un loc pe lume unde oamenii se consideră importanți și unde el să nu fie luat în seamă. Ca un hughenot imaginându-și Roma, el își reprezenta orașul ca pe un loc al frivolității, viciilor și corupției.

— Noi ăștia de la țară, continuă Perrot, vorbind apăsat, ducem o viață foarte liniștită.

Lui Scobie îi păru rău pentru doamna Perrot: auzise vorbele astea de atâtea ori; probabil că uitase de mult vremea când Perrot îi făcuse curte și crezuse în ele. Acum ședea lipită de radio, cu muzica pusă încet, ascultând sau prefăcându-se că

ascultă vechi melodii vieneze, în timp ce gura i se înăsprea în efortul de a nu-și lua în seamă soțul în rolul prea bine cunoscut.

— Ei, Scobie, ce mai fac superiorii noștri de la oraș?

— Oh, făcu Scobie evaziv, urmărind-o cu privirea pe doamna Perrot, nu s-a mai întâmplat mare lucru. Lumea e prea ocupată cu războiul...

— Ah, da, spuse Perrot, atâtea dosare de frunzărit la secretariat. Aș vrea să-i văd cultivând orez pe-aici prin părțile noastre. Ar ști atunci ce înseamnă munca.

— Cred că senzația zilei o stârnește papagalul, domnule, nu-i așa? se amestecă în vorbă Wilson.

— Papagalul lui Tallit? întrebă Scobie.

— Sau al lui Yusef, după părerea lui Tallit. Nu e așa, domnule, sau am înțeles eu greșit toata povestea?

— Nu cred că o să aflăm vreodată adevărul, răspunse Scobie.

— Dar care e povestea? Noi aici habar n-avem de ce se petrece în marea lume a afacerilor. Singura noastră preocupare sunt francezii.

— Păi, acum vreo trei săptămâni vărul lui Tallit urma să plece la Lisabona cu un vapor portughez. I-am percheziționat bagajele și n-am găsit nimic, dar eu auzisem că, uneori, diamantele sunt trecute fraudulos în gușa vreunei păsări, așa că am reținut papagalul și, evident, înăuntru am găsit diamante industriale în valoare de o sută de lire. Vaporul nu plecase încă, așa că l-am adus pe vărul lui Tallit înapoi pe țărm. Părea un caz absolut limpede.

— Dar nu a fost?

— E greu să te pui cu un sirian, își dădu doctorul cu părerea.

— Servitorul vărului lui Tallit a jurat că papagalul nu era al vărului lui Tallit – și tot așa și vărul lui Tallit. După versiunea lor, un alt servitor, un ajutor, substituise papagalul ca să-l înfunde de Tallit.

— Pus la cale de Yusef, probabil, spuse doctorul.

— Bineînțeles. Necazul e că ajutorul de servitor a dispărut. Sigur că nu există decât două explicații – ori a șters-o după ce Yusef i-a dat banii, ori o altă posibilitate: Tallit i-a dat bani ca s-arunce vina pe Yusef.

— Eu aici, declară Perrot, i-aș fi băgat pe amândoi la închisoare.

— La noi în oraș, replică Scobie, trebuie să respectăm legalitatea.

Doamna Perrot învârti butonul radioului și o voce izbucni cu o forță neașteptată: „Arde-i una la fund!”.

— Eu am plecat la culcare, anunță doctorul. Mâine o să am o zi grea.

Lungit în pat sub plasa de țânțari, Scobie își deschise carnetul de însemnări. Noapte de noapte, de mai mulți ani decât își putea aduce aminte, ținuse o evidență – cea mai sumară evidență cu putință – a existenței lui. Dacă cineva îl contrazicea în privința unei date, avea cum să verifice; dacă voia să știe în ce zi începuseră ploile în oricare an anume, când fusese transferat penultimul director al Lucrărilor Publice în Africa de Est, toate aceste date se aflau acolo, într-unul din carnetele păstrate într-o cutie de tablă sub patul lui de acasă. Altfel nu deschidea niciodată vreunul din aceste jurnale – în special pe acela care conținea cea mai lapidară însemnare: „C. a murit”. N-ar fi putut să-și explice de ce aduna aceste date – desigur nu pentru posteritate. Chiar dacă posteritatea ar fi manifestat vreodată interes față de viața unui obscur polițist dintr-o colonie oarecare, n-ar fi aflat nimic din acele notări criptice. Poate din cauză că, în urmă cu patruzeci de ani, la o școală de perfecționare, primise drept premiu un exemplar Allan Quatermain pentru a-și ține jurnalul pe timpul unei vacanțe de vară și, pur și simplu, îi intrase în obișnuință. Până și stilul inițial al însemnărilor nu se modificase prea mult. *Mâncat cârnați la micul dejun. Vreme frumoasă. Plimbare dimineață. Lecție de călărie după masă. Pui la prânz. Ruladă cu melasă.* Aproape imperceptibil acest gen de însemnări se schimbase în *Louise a plecat.* Y. *a trecut pe la mine seara. Primul taifun la 2 a.m.* Condeiul lui era incapabil de a marca importanța vreunei însemnări: doar el însuși, dacă ar fi recitit, ar fi putut simți în penultima propoziție, enorma breșă pe care mila față de Louise o săpase în integritatea lui. Y., nu Yusef.

Scobie notase: 5 mai. *Sosit Pende pentru a primi supraviețuitorii de pe s.s. 43* (folosise numărul codificat pentru mai multă securitate). *Druce cu mine.* Ezită o clipă, apoi adăugă, *Wilson aici.* Închise jurnalul și, întins pe spate, sub plasă, începu să se roage. O altă obișnuință. Spuse Tatăl nostru și încă o rugăciune și apoi, când somnul începu să-i îngreuneze

pleoapele, adăugă o spovedanie... Îndeplinea o formalitate, nu pentru că s-ar fi simțit incapabil să comită vreun păcat grav ci pentru că nu-i trecuse niciodată prin minte că viața lui ar fi destul de importantă în vreun fel sau altul. Nu obișnuia să bea, să păcătuiască trupește, nici măcar nu mințea, dar nu considera niciodată lipsa păcatelor drept virtute, Când se gândea cât de cât la toate acestea, se vedea pe sine un om obișnuit, membru al unei congregații modeste, care nu avea prilejul de a încălca regulile militare mai severe ale oștii domnului. „Am lipsit de la liturghie ieri fără motive serioase. Am neglijat rugăciunile de seară”. Asta nu însemnă decât a recunoaște ceea ce făcea orice oștean – anume, că-și evitase o oboseală, când prilejul i se ivise.

— Oh, Doamne, binecuvântează... dar înainte de a apuca să pomenească vreun nume, adormi.

2

A doua zi de dimineață, se aflau cu toții pe debarcader: prima lumină a zorilor își desfășura fâșiile încă reci pe cerul dinspre răsărit. Colibele din sat aveau parcă obloane de argint. La ora două, în noaptea aceea, se iscase un taifun – o coloană învârtejită de nor negru venise gonind dinspre coastă și aerul păstra încă răceala ploii. Stăteau cu gulerele hainelor ridicate, scrutând țărmul francez, cu brancardierii ciuciți pe pământ în spatele lor. Pe poteca dinspre bungalou, doamna Perrot se apropia frecându-și ochii somnoroși; de pe celălalt mal răzbătea slab behăitul unei capre.

— Au întârziat? întrebă doamna Perrot.

— Nu, e devreme. Scobie stătea cu binoclul ațintit spre malul opus. Spuse: Se pun în mișcare.

— Bieții oameni, exclamă doamna Perrot tremurând în răcoarea dimineții.

— Sunt în viață, zise doctorul.

— Da.

— În profesia mea trebuie să considerăm lucrul acesta ca important.

— E oare posibil ca omul să-și revină vreodată după un șoc ca ăsta? Patruzeci de zile în bărci de salvare.

— Dacă supraviețuiești, răspunse doctorul, până la urmă îți revii. Din ce nu-și mai revin oamenii e eșecul, dar întâmplarea asta, după cum vedeți, e un fel de victorie.

— Acum sunt scoși din colibe, anunță Scobie. Cred că pot număra șase tărgi. Bărcile sunt tocmai trase la mal.

— Ni s-a spus să ne pregătim pentru nouă cazuri grave; patru dintre bolnavi sunt capabili să umble pe propriile lor picioare, zise doctorul. Probabil că peste noapte au mai survenit câteva decese.

— Poate am numărat greșit. Acum sunt duși jos la mal. Cred că sunt șapte tărgi. Nu-i pot distinge pe cei care se țin pe picioare.

Lumina rece, palidă, prea firavă pentru a risipi pâcla dimineții, făcea ca distanța dintre cele două maluri ale râului să pară mai

mare decât ar fi părut la prânz. O pirogă băștinașă, care transporta, după toate aparențele, bolnavii ambulatorii, apăru neagră din pâclă, dintr-odată foarte aproape de ei. Motorul unei șalupe le dădea probabil de furcă celor de pe malul opus, fiindcă se auzeau gâfâieli neregulate, ca ale unui animal sugrumat.

Primul dintre bolnavii ambulanți care păși pe țărm era un om vârstnic cu brațul într-o eșarfă. Purta o pălărie albă murdară și, pe umeri, ca o broboadă, o bucată de stofă indigenă; mâna sănătoasă trăgea și freca țepii albi de pe față. Spuse cu un accent scoțian de neconfundat:

— Io îs Loder, inginer șef.

— Bun venit acasă, domnule Loder, îi ură Scobie. Vreți să urcați la bungalou? Doctorul o să vă vadă în câteva minute.

— Io n-am nevoie de doctori.

— Luați loc și odihniți-vă. Mă voi ocupa imediat de dumneavoastră spuse totuși doctorul.

— Io vreau să dau raportu' unei persoane oficiale.

— Ai vrea să-l conduci acasă, Perrot?

— Eu sunt comisarul districtual, spuse Perrot. Puteți să-mi dați mie raportul.

— Ce-așteptăm atunci? făcu inginerul. Îs aproape două luni de la scufundare. Io am o grămadă de răspundere pe capu' meu, de când a murit căpitanu'.

Pe când urcau dealul spre bungalou, vocea pătrunzătoare a scoțianului răzbătea până la ei la fel de regulat ca bătaia unui dinam.

— Io îs răspunzător față de proprietari.

Alți trei ajunseră la țărm, iar de peste râu se auzea în continuare zgomotul provocat de reparația șalupei: trosnetul ascuțit al unei dălți, zăngănit de metal și apoi iarăși bufnituri spasmodice. Doi dintre noii sosiți erau „țapul ispășitor" al unor astfel de împrejurări: oameni vârstnici, cu aspect de meseriași, care ar fi putut fi frați dacă nu i-ar fi chemat Forbes și Newall, oameni modești, lipsiți de autoritate, care iau lucrurile așa cum sunt. Unul avea un picior zdrobit și umbla într-o cârjă; celălalt avea o mână înfășurată cu niște fâșii jerpelite dintr-o cămașă tropicală. Stăteau pe debarcader cu o lipsă atât de firească de interes, de parcă s-ar fi aflat în colțul unei străzi din Liverpool așteptând să se deschidă cârciuma. După ei, se dădu jos din

pirogă o femeie voinică, cu păr cărunt, încălțată cu cizme de protecție contra țânțarilor.

— Numele dumneavoastră, doamnă? o întrebă Druce, consultând o listă. Sunteți doamna Rolt?

— Nu sunt doamna Rolt. Sunt domnișoara Malcott.

— Vreți, vă rog, să urcați la bungalou? Doctorul...

— Doctorul are cazuri mult mai grave decât al meu, de care trebuie să se ocupe.

Doamna Perrot îi spuse:

— N-ați vrea să vă întindeți puțin?

— E ultimul lucru pe care aș vrea să-l fac, răspunse domnișoara Malcott. Nu sunt câtuși de puțin obosită. Închidea gura după fiecare propoziție. Nu mi-e foame. Stau bine cu nervii. Vreau să plec mai departe.

— Încotro?

— Lagos. La Departamentul învățământului.

— Mi-e teamă că o să mai fie o serie întreagă de piedici.

— Am întârziat și așa două luni. Nu suport întârzierile. Munca nu așteaptă.

Pe neașteptate, își înălță fața spre cer și urlă ca un câine.

Doctorul o luă cu blândețe de braț și-i spuse:

— O să facem tot ce se poate ca să ajungeți acolo cât mai repede. Veniți până sus în casă să dați telefon.

— Desigur, se învoi domnișoara Malcott, nu există ceva ce nu poate fi aranjat la telefon.

Doctorul i se adresă lui Scobie:

— Trimite-i și pe cei doi sus, după noi. Starea lor e bună. Dacă vrei să le pui întrebări, poți s-o faci.

Druice spuse:

— Îi conduc eu până sus. Dumneata stai aici, Scobie, în caz că sosește șalupa. Eu nu mă prea descurc cu franceza.

Scobie se așeză pe balustrada debarcaderului și scrută malul opus. Acum că pâcla se risipea, părea mai apropiat: izbuti să distingă cu ochiul liber detaliile scenei: antrepozitul alb, colibele de chirpici, părțile din alamă ale șalupei scânteind în soare, fesurile roșii ale trupelor băștinașe. Se gândi că ar fi putut să asiste la o scenă identică, așteptând-o pe Louise care să apară pe targă – sau care să nu mai apară de loc. Cineva se instală pe balustradă alături de el. Scobie nu-și întoarse capul.

— Ce n-aș da să știu la ce vă gândiți, domnule maior?

— Tocmai mă gândeam că Louise a ajuns cu bine, Wilson.

— Și eu mă gândeam la asta, domnule maior.

— Wilson, de ce-mi spui mereu domnule maior? Nu ești în poliție. Asta mă face să mă simt foarte bătrân.

— Îmi pare rău, domnule Scobie.

— Cum îți spunea Louise?

— Wilson. Cred că nu-i plăcea numele meu de botez.

— Am impresia c-au pus în sfârșit șalupa aia în mișcare. Wilson, fii băiat drăguț și anunță-l pe doctor.

Un ofițer francez într-o uniformă albă, pătată, stătea la provă; un soldat aruncă spre mal o funie pe care Scobie o prinse și o fixă de ponton.

— *Bonjour,* spuse, și salută militărește.

Ofițerul francez îi răspunse la salut – o figură suptă cu un tic la pleoapa stângă. Spuse în englezește:

— *Good morning.* Am aici pentru dumneavoastră șapte cazuri neambulatorii.

— Am fost informat că sunt nouă.

— Unul a murit pe drum și unul azi noapte. Primul de friguri negre și celălalt de... de, engleza mea e proastă, se spune oboseală?

— Epuizare.

— Exact.

— Dac-ați vrea să-i lăsați pe oamenii mei să urce pe șalupă, o să coboare ei tărgile.

Scobie le recomandă brancardierilor:

— Cu multă grijă, vă rog. Umblați cu multă grijă. Era o recomandare inutilă: niciun brancardier din vreun spital pentru albi n-ar fi putut ridica și umbla mai cu grijă.

— Nu vreți să vă dezmorțiți puțin picioarele pe țărm? întrebă Scobie, sau să urcați în casă să beți niște cafea?

— Nu, mulțumesc. Nu vreau cafea. Vreau doar să văd că totul e în regulă.

Era politicos și inabordabil, dar tot timpul pleoapa lui stângă semnaliza un mesaj al îndoielii și suferinței.

— Am niște ziare englezești dacă v-ar interesa să le vedeți.

— Nu, nu, mulțumesc. Citesc greu englezește.

— Dar vorbiți foarte bine.

— Asta e altceva.

— Doriți să luați o țigară?

— Mulțumesc, nu. Nu-mi place tutunul american.

Prima targă ajunse pe țărm – cearceafurile erau trase până sus la bărbia omului și era imposibil de spus, văzându-i fața încremenită, lipsită de expresie, ce vârstă ar putea avea. Doctorul coborî panta în întâmpinarea tărgii și-i conduse pe brancardieri spre casa de oaspeți guvernamentală unde fuseseră pregătite paturile.

— Înainte treceam adesea pe țărmul dumneavoastră, spuse Scobie, mergeam la vânătoare cu șeful poliției franceze. Un om drăguț pe nume Durand – un normand.

— Nu mai e aici, replică ofițerul.

— A plecat acasă?

— E în închisoare, la Dakar, răspunse ofițerul francez, ținându-se drept ca un galion la provă; dar ochiul îi zvâcnea și iar îi zvâcnea.

Tărgile trecură încet pe lângă Scobie și se îndreptară în sus spre deal: un băiat care nu putea avea mai mult de zece ani, cu chipul aprins de febră și cu un braț subțire ca o surcică ieșind de sub pătură; o doamnă bătrână cu părul cărunt, răvășit, care se sucea și se răsucea și tot murmura ceva; un bărbat cu un nas borcănat – o proeminență purpuriu-vineție în mijlocul unei fețe gălbejite. Unul câte unul, erau transportați pe deal în sus – picioarele brancardierilor se mișcau cu siguranța unor catâri.

— Dar Père Brûle ce mai face? întrebă Scobie. Era un om cumsecade.

— S-a prăpădit de friguri negre, anul trecut.

— A stat aici douăzeci de ani fără să-și ia niciodată concediu, nu-i așa? O să fie greu de înlocuit.

— Nici n-a fost înlocuit, spuse ofițerul.

Se întoarse și dădu un ordin scurt, tăios, unuia dintre oamenii lui. Scobie se uită la povara următoarei tărgi și-și feri privirea. O fetiță – nu putea avea mai mult de șase ani – zăcea acolo cufundată într-un somn adânc și nefiresc; părul ei încâlcit era năclăit de sudoare; avea gura deschisă, cu buzele uscate și crăpate, iar trupul îi frisona regulat și spasmodic.

— E îngrozitor, făcu Scobie.

— Ce e îngrozitor?

— Un copil ca ea.

— Da. Ambii părinți au dispărut. Dar e mai bine așa. Și ea o să moară.

Scobie îi urmări cu privirea pe brancardieri cum urcau încet dealul, cu tălpile lor goale care abia atingeau pământul. Își spuse: „Ar fi nevoie de toată iscusința lui Père Brûle pentru a explica situația. Nu faptul în sine că va muri copilul – pentru asta nu e nevoie de explicație. Chiar și păgânii înțelegeau că o moarte timpurie poate însemna tot mila Domnului deși îi atribuiau o altă justificare; dar să-i fie dat unui copil să supraviețuiască timp de patruzeci de zile și nopți într-o barcă deschisă – aici era taina; cum să izbutești să împaci acest destin cu mila lui Dumnezeu?"

Și totuși Scobie nu putea crede în vreun Dumnezeu care să nu fie destul de omenos pentru a iubi ceea ce el însuși a creat.

— Cum oare a putut supraviețui până acum biata copilă? se întrebă el cu glas tare.

Ofițerul răspunse sumbru:

— Bineînțeles că i-au purtat de grijă toți cei din barcă. Au renunțat de multe ori la rația lor de apă. A fost desigur o prostie dar nu poți face întotdeauna numai ce este logic. Și, în definitiv, le-a oferit o preocupare.

Părea că sugerează o explicație – prea vagă pentru a fi sesizată. Ofițerul adăugă:

— Iată încă un caz care te umple de revoltă.

Fața era sluțită de epuizare: pielea părea gata să crape pe pomeții obrajilor: doar lipsa ridurilor lăsa să se înțeleagă că e vorba de o femeie tânără. Ofițerul francez spuse:

— Abia se măritase – nu mult înainte de a porni în această călătorie. Soțul i s-a înecat. Din pașaport rezultă că are nouăsprezece ani. S-ar putea să scape cu viață. Vedeți, încă mai are ceva forță. Brațele ei subțiri ca de copil stăteau întinse peste pătură, iar degetele țineau strâns o carte. Scobie observă cât de largă era verigheta pe inelarul osos.

— Ce carte e?

— Timbres[8]*,* spuse ofițerul francez. Adăugă cu amărăciune: Probabil că era încă elevă când a început războiul ăsta blestemat.

Scobie avea să-și amintească mereu cum a pătruns în viața lui, purtată pe o targă, cu albumul de timbre în mâinile încleștate, și cu ochii strâns închiși.

---

[8] (Album de) timbre (fr.).

3

În seara aceea se adunară iarăși cu toții să bea ceva, dar erau prea abătuți. Nici măcar Perrot nu mai făcea eforturi să-i impresioneze. Druce spuse:

— Ei, eu plec mâine. Vii, Scobie?

— Cred că da.

Doamna Perrot întrebă:

— Ați aflat tot ce doreați?

— Tot ce era necesar. Inginerul șef a fost la înălțime. Avea totul pregătit în cap. Abia reușeam să notez destul de repede. Când s-a oprit, a căzut lat. Îl ținea doar: „Io port răspunderea”. Știți c-au mers cinci zile pe jos, cei care puteau umbla – ca să ajungă până aici?

Wilson întrebă:

— Vasul nu era escortat?

— Au pornit cu un convoi, dar vaporul lor a avut niște defecțiuni la motoare – și cunoașteți regula călătoriilor în ziua de azi: ghinioniștii nu sunt așteptați. Erau la douăsprezece ore distanță în urma convoiului și se străduiau să-l ajungă când au fost loviți. Comandantul submarinului a ieșit la suprafață și le-a indicat direcția. Le-a spus că i-ar fi remorcat, dar era urmărit de o patrulă navală. Vedeți, nu poți învinui de fapt pe nimeni pentru astfel de lucruri.

Și chiar un astfel de lucru îi răsări brusc lui Scobie în ochii minții – copila cu gura deschisă, sau mâinile acelea firave ținând albumul de timbre. Spuse:

— Sper că doctorul va trece pe-aici când o să aibă un pic de timp.

Negăsindu-și astâmpăr, ieși afară pe verandă și abia închise cu grijă ușa cu plasă în urma lui că un țânțar se și porni să-i bâzâie la ureche. Zumzăitul domnea pretutindeni, neîntrerupt, dar când porneau la atac, țânțarii bâzâiau pe un ton mai profund, aidoma avioanelor în picaj. Se întrezăreau luminile spitalului improvizat și toată povara acelei suferințe apăsa parcă pe umerii lui. Avea impresia că scăpase de o răspundere pentru a prelua alta. Aceasta era o răspundere pe care o împărțea cu

toate făpturile omenești, dar asta nu-l consola, pentru că uneori se părea că el e singurul care o simte.

Doctorul urcă treptele spre verandă.

— Salut, Scobie, făcu el cu un glas la fel de dărâmat ca și umerii lui, iei aer de seară? Nu e sănătos prin părțile astea.

— Cum se simt bolnavii? întrebă Scobie.

— O să mai moară vreo doi, așa cred. Poate doar unul.

— Fetița?

— O să moară până dimineață, răspunse doctorul scurt.

— E conștientă?

— Niciodată total. Întreabă câteodată de tatăl ei: crede probabil că se află tot în barcă. Acolo i-au ascuns realitatea – i-au spus că părinții ei sunt într-una din celelalte bărci. Dar bineînțeles întâi semnalizaseră ca să verifice.

— Nu poate să vă ia drept tatăl ei?

— Nu, din pricina bărbii.

— Cum o duce învățătoarea? întrebă Scobie.

— Domnișoara Malcott? O să se refacă. I-am dat destulă bromură ca s-o potolesc până mâine dimineață. Asta-i tot ce-i trebuie – și sentimentul că va ajunge undeva. N-aveți un loc pentru ea în mașina poliției? E mai bine să plece de aici.

— E loc doar pentru Druce și pentru mine, cu servitorii, plus echipamentul. O să trimitem mijloace de transport potrivite imediat ce ajungem. Cazurile ambulatorii o duc bine?

— Da, o să se refacă.

— Dar băiatul și doamna în vârstă?

— O să scape.

— Cine e băiatul?

— Era la o școală în Anglia. Părinții lui din Africa de Sud s-au gândit c-ar fi mai în siguranță cu ei.

Șovăind, Scobie întrebă:

— Tânăra aceea… cu albumul de mărci?

Fără vreun motiv pe care să-l poată pricepe, albumul, și nu fața ei, îl obseda, precum și verigheta largă pe deget, de parcă s-ar fi costumat un copil.

— Nu știu, răspunse doctorul. Dacă trece noaptea asta cu bine – poate…

— Ești obosit mort, nu-i așa? Intră în casă și bea ceva.

— Da. Nu vreau să fiu mâncat de țânțari.

Doctorul deschise ușa verandei și un țânțar se înfipse în gâtul lui Scobie. Nu se obosi să se apere. Încet, șovăind, o porni pe drumul pe care venise doctorul, coborî treptele până la malul dur, stâncos. Pietrele dezrădăcinate se rostogoleau sub cizmele lui. Se gândi la Pemberton. Ce absurd era să te aștepți la fericire într-o lume atât de plină de suferință. Își redusese propriile-i nevoi la minimum, fotografiile puse la păstrare în sertare, strigoii alungați din minte: cureaua de ascuțit briciul și o pereche de cătușe ruginite ca singure podoabe. „Dar îți rămâne totuși văzul, își spuse Scobie, rămâne auzul. Spune-mi de un om că e fericit și eu am să-ți dovedesc că ori e de un egoism excesiv, ori un păcătos fără pereche – sau pur și simplu un cretin."

Ajuns în casa de oaspeți se opri din nou. Luminile dinăuntru ar fi lăsat o extraordinară impresie de pace cuiva care n-ar fi știut ce se petrecuse, întocmai cum stelele, în limpezimea nopții, creau o impresie de detașare, siguranță și libertate. Oare dacă ai cunoaște realitatea, se întrebă el, ai ajunge să simți milă chiar și pentru planete? Dacă ai pătrunde, cum se spune, în miezul lucrurilor?

— Ce faceți, domnule maior Scobie, i se adresă soția misionarului din localitate.

Era îmbrăcată în alb ca o infirmieră și părul ei sur ca o cremene era pieptănat spre spate în creste ce păreau niște eroziuni eoliene.

— Ați venit să priviți? întrebă ea amenințător.

— Da, răspunse Scobie.

Nu găsi altceva de spus; nu-i putea descrie doamnei Bowles neliniștea, imaginile obsedante, cumplitul simțământ de neputință, de responsabilitate și milă.

— Poftiți înăuntru, zise doamna Bowles și Scobie o urmă, supus ca un băiețel. Casa de oaspeți avea trei camere. În prima fuseseră instalate cazurile ambulatorii: sub efectul unor doze masive de tranchilizante, dormeau liniștiți de parcă erau în convalescență. În cea de-a doua cameră se aflau cazurile neambulatorii pentru care mai existau speranțe. Cea de a treia era o încăpere mică unde se aflau doar două paturi despărțite printr-un paravan: fetița de șase ani cu gura căscată și tânăra femeie care zăcea pe spate, fără cunoștință, ținând încă strâns

albumul de timbre. O lumânare ardea pe o farfurioară, aruncând umbre subțiri între cele două paturi.

— Dacă vreți să fiți util, spuse doamna Bowles, rămâneți aici o clipă. Trebuie să mă duc până la dispensar.

— Dispensar?

— Bucătăria. Ne descurcăm și noi cum putem.

Scobie fu străbătut de o senzație de frig și de înstrăinare. Un frison îi scutură umerii. Spuse:

— Nu pot să merg eu în locul dumneavoastră?

Doamna Bowles răspunse:

— Nu fiți absurd. Aveți calificarea necesară pentru prepararea medicamentelor? N-am să lipsesc decât câteva minute. Dacă fetița dă semne că se duce, mă strigați. Dacă i-ar fi lăsat timp, Scobie s-ar fi putut gândi la vreo scuză, dar doamna Bowles ieșise din cameră și el se așeză greoi pe singurul scaun. Când se uită la fetiță, văzu în jurul capului ei un văl alb ca pentru prima împărtășanie: era o iluzie optică, datorită luminii care se prefira prin plasa de protecție contra țânțarilor și o iluzie a propriei sale imaginații. Își ascunse capul în mâini și refuză să mai privească. Era în Africa atunci când murise fetița lui. Îi mulțumise mereu lui Dumnezeu că îl scutise de această încercare. Dar se pare că până la urmă nu ești niciodată cruțat cu adevărat. A fi o ființă omenească înseamnă oare că trebuie să-ți bei cupa până la fund? Dacă erai scutit într-o zi, sau o evitai într-alta, îți era oferită cu o a treia ocazie. Scobie se rugă în tăcere, în căușul mâinilor: „Oh, Doamne, fă să nu se întâmple ceva înainte de întoarcerea doamnei Bowles!” Auzea respirația gâfâită, neregulată a fetiței. Parcă ar fi cărat, biata de ea, o greutate, cu mare efort în sus, pe un deal înalt; era o situație inumană să nu poți căra greutatea în locul ei. Își spuse: „Iată ce simt părinții an de an și eu vreau să scap de un astfel de chin chiar dacă durează numai câteva minute. Îți văd copiii murind încet, cu fiecare oră pe care o trăiesc”. Se rugă din nou: „Doamne ai grijă de ea. Hărăzește-i pace!”. Respirația se frânse, se înăbuși, porni iarăși cu un efort cumplit. Privind printre degete, Scobie văzu fețișoara de copil convulsionată, ca a unui săpător trudind din greu. „Tată ceresc, se rugă el, hărăzește-i liniște! Ia-mi mie liniștea pentru totdeauna, dar dă-i-o ei”. Picuri de transpirație țâșniră din palmele lui. „Tată...”

Auzi o voce slabă, hârâită, repetând „tată” și, ridicând u-și privirea, văzu ochii albaștri injectați ațintiți asupra lui. Se gândi îngrozit: „Iată că se întâmplă lucrul de care speram că voi fi scutit”. Ar fi strigat-o pe doamna Bowles dar glasul îi pierise. Vedea pieptul copilei luptându-se să respire ca să poată repeta cuvântul dificil; se apropie de pat și spuse:

— Da, scumpa mea. Nu vorbi, sunt aici.

Lumina lămpii arunca pe cearceaf umbra pumnului său strâns și atrase privirea fetiței. Un efort de a râde o zgudui și Scobie își îndepărtă mâna.

— Dormi, scumpa mea, șopti el, ești somnoroasă. Dormi.

O amintire adânc îngropată îi reveni în minte și, scoțându-și batista, făcu să cadă o umbră ca un cap de iepure pe pernă, lângă fetiță.

— Uite iepurașul tău, spuse el, să faci nani cu el. O să stea cu tine până adormi. Dormi!

Transpirația îi șiroia pe față și o simțea pe buze sărată ca lacrimile. „Dormi!” Mișcă urechile iepurașului în sus și-n jos, în sus și-n jos. Apoi auzi vocea doamnei Browles șoptind chiar în spatele lui.

— Terminați odată, spunea ea cu ton aspru, fetița a murit.

4

De dimineață, Scobie îi spuse doctorului că nu va pleca până nu vor sosi mijloace de transport potrivite: domnișoara Malcott putea călători deci în locul lui cu mașina poliției. Era mai bine ca ea să plece de acolo, pentru că moartea fetiței îi zdruncinase iarăși nervii și nu exista deloc certitudinea că nu vor urma și alte decese.

Îngropară fetița a doua zi, folosind singurul sicriu pe care-l găsiră: fusese destinat unui om înalt. Într-o climă ca aceea, orice întârziere era riscantă. Scobie nu asistă la slujba oficiată de domnul Bowles, dar au fost de față soții Perrot, Wilson și câțiva dintre reprezentanții oficialității; doctorul era ocupat cu ceilalți bolnavi din casa de oaspeți. În acest timp, Scobie pornise grăbit prin câmpurile de orez și discutase cu funcționarul agricol despre irigații, numai pentru a se afla cât mai departe. Mai târziu, după ce epuiză toate posibilitățile oferite de irigație, trecu pe la depozit, intră și se așeză pe întuneric printre toate conservele, conserve de marmeladă, conserve de supe, conserve de unt, conserve cu biscuiți, conserve de lapte, conserve de cartofi, conserve cu ciocolată, și-l așteptă pe Wilson. Dar Wilson nu-și făcu apariția. Poate că înmormântarea fusese o încercare prea grea pentru toți și se întorseseră la bungaloul comisarului districtual să bea un pahar. Scobie coborî la debarcader și urmări cu ochii bărcile cu pânze plutind spre mare. O dată se trezi vorbind cu glas tare, adresându-se parcă unei persoane din apropiere. „De ce n-ai lăsat-o să se înece?” Un curier se uită spre el chiorâș și Scobie o porni mai departe, pe deal în sus.

Doamna Bowles lua aer în fața casei de oaspeți: la propriu, în doze, ca pe un medicament. Stătea acolo cu gura ba deschisă, ba închisă, inspirând și expirând. Spuse un „bună ziua”, bățoasă și mai luă o dușcă de aer.

— N-ați fost la înmormântare, domnule maior?

— Nu.

— Domnul Bowles și cu mine arareori putem participa împreună la o înmormântare. Doar când suntem în concediu.

— O să mai urmeze vreo înmormântare?

— Încă una, cred. Restul se vor reface cu timpul.

— Care dintre ei e pe moarte?

— Doamna în vârstă. În cursul nopții starea ei s-a înrăutățit. Înainte îi mersese destul de bine.

Scobie simți o crudă ușurare. Întrebă:

— Băiatul e bine?

— Da.

— Și doamna Rolt?

— Nu e în afară de orice pericol, dar cred c-o să scape. Acum e conștientă.

— Știe că soțul ei a murit?

— Da.

Doamna Bowles începu să-și balanseze brațele în sus și-n jos, din umăr. Apoi se ridică în vârful picioarelor, de șase ori. Scobie spuse:

— Aș vrea să pot fi și eu de folos cu ceva.

— Puteți citi cu glas tare? întrebă doamna Bowles, înălțându-se pe vârfuri.

— Cred că da. Sigur că da.

— Atunci puteți să-i citiți băiatului. Se plictisește și plictiseala nu e deloc bună pentru el.

— Unde pot găsi o carte?

— Sunt o grămadă la misiune. Rafturi întregi.

Orice era mai bine decât să nu facă nimic. Se duse la misiune și găsi, după cum spusese doamna Bowles, grămezi de cărți. Nu se simțea prea în elementul lui în lumea cărților, dar chiar și așa i se păreau departe de a alcătui o colecție strălucită, din care vreuna să poată fi citită unui băiat suferind. Pătate de mucegai și legate în stil victorian, copertele purtau titluri ca *Douăzeci de ani în slujba misiunii, Pierdut și regăsit, Calea mărginită, Avertismentul misionarului.* Fără îndoială că la un moment dat, în trecut se lansase un apel pentru dotarea bibliotecii, și acestea erau exemplare disparate ce figuraseră în multe colecții pioase, în Anglia. Poeziile lui John Oxenham, *Salvatorii de suflete.* Scobie luă la întâmplare o carte de pe raft și se întoarse la casa de oaspeți. Doamna Bowles era la dispensar, pregătind medicamente.

— Ați găsit ceva?

— Da.

— N-aveți riscuri cu niciuna din cărțile astea, spuse doamna Bowles. Au fost cenzurate de comitet înainte de a fi trimise aici la noi. Câteodată unii trimit cele mai nepotrivite cărți. Noi nu-i învățăm carte pe copiii de-aici ca să ajungă să citească… romane.

— Nu, presupun că nu.

— Să văd ce-ați ales.

Se uită la titlu pentru prima dată și răspunse:

— Un episcop printre negrii bantu.

— Trebuie să fie interesantă, remarcă doamna Bowles.

Scobie încuviință fără convingere.

— Știți unde îl găsiți. Puteți să-i citiți un sfert de oră, nu mai mult.

Doamna în vârstă fusese mutată în camera din fund unde murise fetița, bărbatul cu nasul borcănat fusese trecut în ceea ce doamna Bowles numea acum salonul convalescenților, pentru ca încăperea din mijloc să poată fi atribuită băiatului și doamnei Rolt. Doamna Rolt stătea cu fața la perete, cu ochii închiși. Izbutiseră, după cum se vedea, să smulgă din încleștarea mâinilor ei albumul, care acum se afla pe un scaun lângă pat. Băiatul îl privea pe Scobie cu acea căutătură aprinsă, inteligentă, a febrei.

— Mă cheamă Scobie. Pe tine cum te cheamă?

— Fisher.

Scobie urmă cu nervozitate:

— Doamna Bowles m-a rugat să-ți citesc.

— Ce sunteți? Militar?

— Nu, polițist.

— E o carte polițistă?

— Nu. Nu cred. Scobie deschise cartea la întâmplare și dădu peste fotografia unui episcop, în straie preoțești, așezat pe un scaun oficial, tare, în fața unei biserici micuțe cu acoperiș de tablă: era înconjurat de negri bantu, care rânjeau spre obiectiv.

— Mi-ar place o poveste cu o crimă. Ați avut vreodată de anchetat o crimă?

— Nu ceea ce se numește o crimă adevărată, cu indicii și urmăriri.

— Atunci ce fel de crimă?

— Păi, oamenii se înjunghie uneori la încăierări.

Scobie vorbea cu glas scăzut ca să n-o deranjeze pe doamna Rolt. Stătea culcată cu pumnul strâns pe cearceaf – un pumn nu mai mare decât o minge de tenis.

— Ce titlu are cartea pe care ați adus-o? Poate c-am citit-o. În barcă am citit *Insula comorilor.* Nu mi-ar displace o poveste cu pirați. Cum îi spune?

Scobie răspunse la noroc:

— Un episcop printre negrii bantu.

— Ce înseamnă asta?

Scobie își trase adânc răsuflarea.

— Păi vezi, Episcop e numele eroului.

— Dar ați spus *un* episcop.

— Îl chema Arthur.

— E un nume romantic.

— Da, pentru că e un erou romantic.

Brusc, ferindu-se de privirea băiatului, Scobie observă că doamna Rolt nu dormea. Se uita cu ochii țintă la perete, ascultând. Scobie continuă dezlănțuit:

— Adevărații eroi sunt negrii bantu.

— Ce sunt bantu ăștia?

— Erau o bandă de pirați deosebit de sălbatici, care bântuiau Indiile de vest și prădau toate corăbiile din partea aceea a Atlanticului.

— Și Arthur Episcop îi urmărește?

— Da. E și un fel de roman polițist, pentru că el e agent secret al guvernului britanic. Se deghizează în simplu marinar și se îmbarcă pe un vas comercial ca să poată fi prins de pirații bantu. Știi că pirații le dau întotdeauna marinarilor șansa de a li se alătura. Dacă ar fi fost ofițer, l-ar fi legat fedeleș și l-ar fi aruncat în mare. Așa, el descoperă toate parolele și ascunzișurile secrete și, bineînțeles, planurile lor de atac, ca să-i poată trăda la momentul potrivit.

— Pare cam ticălos, spuse băiatul.

— Da, și se îndrăgostește de fata căpeteniei piraților și de atunci devine romantic. Dar asta se întâmplă aproape de sfârșitul cărții și noi n-o s-ajungem așa de departe. Sunt o mulțime de bătăi și crime până atunci.

— Sună bine. Haideți să-ncepem!

— Păi vezi, doamna Bowles mi-a spus ca astăzi să nu stau prea mult, așa că acum ți-am povestit despre carte, iar mâine ne apucăm de ea.

— Mâine s-ar putea să nu mai fiți aici. Poate apare vreo crimă sau altceva.

— Dar cartea rămâne. Am s-o las în grija doamnei Bowles. E cartea ei. Desigur, e posibil să sune puțin altfel când o s-o citească *ea.*

— Începeți doar un pic, se rugă băiatul.

— Da, începeți, se auzi o voce slabă, atât de slabă încât ar fi putut crede că e o iluzie dacă, ridicând privirea, n-ar fi văzut-o uitându-se la el cu ochi mari de copil pe o față suptă.

Scobie spuse:

— Citesc foarte prost.

— Dar începeți odată, făcu băiatul nerăbdător. Oricine știe să citească cu glas tare.

Scobie își aținti ochii pe primul paragraf care enunța: „Nu voi da niciodată uitării clipa când am dat pentru prima oară cu ochii de continentul unde aveam să trudesc treizeci din cei mai buni ani ai vieții mele”. Scobie rosti răspicat: „Din clipa când părăsiră Bermuda, o corabie cu un catarg strâmbat către spate îi urmări îndeaproape. Căpitanul era vizibil îngrijorat, deoarece privea necontenit prin ochean ciudata ambarcațiune. La căderea nopții, corabia se afla tot pe urmele lor iar în zori, fu prima priveliște care li se înfățișă înaintea ochilor. E oare posibil, se întrebă Arthur Episcop, să fiu atât de aproape de ținta căutărilor mele, să pun mâna pe Barbă Neagră, căpetenia piraților bantu în persoană, sau pe sângerosul său secund. Întorcând pagina, Scobie rămase o vreme derutat, dând peste un portret al episcopului în veșminte albe cu guler preoțesc și pălărie tare, aflat în fața unei portițe de crichet și stopând o minge pe care un negru bantu tocmai i-o aruncase.

— Mai departe, îl zori băiatul.

— … Davis Țăcănitu, numit așa pentru accesele lui de furie, când era în stare să zvârle în mare un întreg echipaj legat fedeleș? Era evident că Buller, căpitanul, se aștepta la orice nenorocire, deoarece ridică toate pânzele și păru că va izbuti să spele putina. Când deodată, peste întinsul oceanului, răzbătu bubuitul unui tun și o ghiulea împroșcă apa la douăzeci de iarzi în fața lor. Căpitanul Buller duse luneta la ochi și-i strigă de sus,

de pe covertă, lui Arthur Episcop: „Steagul piraților, fir-ar el să fie!” Era singurul de pe vas care cunoștea secretul ciudatei misiuni a lui Arthur.

Doamna Bowles intră cu pas energic.

— Ei, ajunge! E prea destul pentru azi. Ce ți-a citit, Jimmy?

— Episcop printre bantu.

— Sper că ți-a plăcut.

— E captivant.

— Ești un băiat foarte cuminte, îl lăudă doamna Bowles.

— Mulțumesc, rosti o voce din celălalt pat și Scobie se întoarse din nou, fără tragere de inimă, pentru a da iarăși ochi cu acel tânăr chip chinuit. O să citiți și mâine?

— Nu-l necăji pe maiorul Scobie, Helen, o mustră doamna Bowles. Trebuie să se întoarcă acasă. Acolo în port oamenii s-or fi omorând unii pe alții în lipsa lui.

— Sunteți polițist?

— Da.

— Am cunoscut odată un polițist – la noi în oraș – vocea pieri treptat, înecată de somn.

Scobie rămase pe loc contemplându-i fața. Dezvăluia absolut clar trecutul, ca în cărțile unei ghicitoare; drum, pierdere, boală. La următoarea etalare se va vedea poate viitorul. Luă în mâini albumul de timbre și-l deschise la prima pagină: purta dedicația „Lui Helen, de la tatăl ei care o iubește, cu ocazia celei de a patrusprezecea ei zi de naștere”. Apoi se deschise de la sine la pagina cu Paraguai, plină de imagini decorative cu papagali – genul de timbre cu poze pe care le colecționează copiii.

— Va trebui să-i găsim niște timbre noi, spuse Scobie cu tristețe.

5

Wilson îl aștepta afară. Îi spuse:

— Domnule maior Scobie, v-am căutat după înmormântare.

— M-am dedicat unor opere de binefacere, răspunse Scobie.

— Cum se simte doamna Rolt?

— Sunt speranțe că o să scape – și băiatul de asemeni.

— Ah, da, și băiatul. Wilson dădu cu piciorul într-o piatră desprinsă de pe potecă și spuse: Vreau să vă cer un sfat, domnule maior Scobie. Sunt cam îngrijorat.

— Da?

— Știți că mă aflu aici pentru a controla depozitul nostru. Ei bine, am constatat că administratorul a cumpărat produse militare. Sunt o grămadă de conserve alimentare provenite de la armată și nu de la furnizorii noștri.

— Răspunsul mi se pare cât se poate de simplu – dă-l afară!

— E păcat să dai afară hoțul mărunt dacă ne-ar putea conduce la hoțul cel mare, dar desigur că asta intră în atribuțiile dumneavoastră. De aceea am vrut să vă vorbesc. Wilson făcu o pauză și roșeața aceea care-l dădea de gol îi cuprinse fața. Spuse: Știți, a cumpărat marfa de la omul lui Yusef.

— Aș fi mers la sigur.

— Serios?

— Da, dar vezi, omul lui Yusef nu e totuna cu Yusef. I-ar veni foarte ușor să renege un vânzător dintr-o prăvălie rurală. De fapt, după câte știm, Yusef ar putea fi chiar nevinovat. E puțin probabil, dar nu imposibil. Chiar dovezile dumitale ar putea indica acest lucru. La urma urmei, dumneata ai aflat abia acum de faptele magazionerului dumitale.

— Dacă ar exista dovezi clare, zise Wilson, poliția ar acționa?

Scobie replică uluit:

— Adică ce vrei să spui?

Wilson se înroși și mormăi ceva nedeslușit. Apoi, cu un venin care-l surprinse de-a binelea pe Scobie, spuse:

— Circulă zvonuri că Yusef se bucură de protecție.

— Ai avut destul timp să constați cât preț poți pune pe zvonuri aici.

— Dar s-au răspândit în tot orașul.

— Răspândite de Tallit – sau poate chiar de Yusef.

— Să nu mă înțelegeți greșit, spuse Wilson. Ați fost foarte amabil cu mine – și doamna Scobie de asemeni. M-am gândit că s-ar cuveni să știți ce se vorbește.

— Sunt aici de cincisprezece ani, Wilson.

— Oh, știu, făcu Wilson, dar asta n-are legătură. Lumea e contrariată din cauza papagalului lui Tallit. Spune că i s-a înscenat asta lui Tallit pentru că Yusef vrea să-l vadă alungat din oraș.

— Da, am auzit și eu.

— Se zice că sunteți în relații de vizită cu Yusef. E o minciună, bineînțeles, dar...

— Ba e perfect adevărat. Sunt în relații de vizită și cu inspectorul sanitar, dar asta nu m-ar împiedica să-l pun sub acuzație... Se opri brusc. Adăugă:

— N-am nicio intenție să mă apăr față de dumneata, Wilson.

Wilson repetă:

— M-am gândit doar c-ar fi bine să știți.

— Ești prea necopt pentru meseria dumitale, Wilson.

— Meseria mea?

— Indiferent care o fi.

Pentru a doua oară, Wilson îl surprinse izbucnind cu o voce ca un pocnet:

— Oh, sunteți insuportabil. Sunteți mult prea al naibii de cinstit pentru lumea asta.

Fața îi era în flăcări, până și genunchii păreau că-i ard de furie, de rușine, de auto-dispreț.

— Ar trebui să porți pălărie, Wilson, se rezumă să spună Scobie.

Stăteau unul în fața celuilalt, pe banca de piatră dintre bungaloul comisarului districtual și casa de oaspeți; lumina se cernea difuz peste lanurile de orez de la picioarele lor și Scobie realiză cât de pregnant ieșeau în evidență siluetele lor pentru ochii oricărui privitor.

— Ați expediat-o pe Louise, continuă Wilson, pentru că v-ați temut de mine.

Scobie râse ușor.

— Soarele, Wilson, de vină e numai soarele. Până mâine dimineață o să uităm totul.

— Louise nu putea să suporte stupizenia, mărginirea dumneavoastră… habar n-aveți ce poate gândi o femeie ca Louise.

— Presupun că nu. Nimeni nu dorește ca altcineva să-i ghicească gândurile, Wilson.

Wilson zise:

— Am sărutat-o în seara aceea…

— E sportul cel mai răspândit în colonii, Wilson.

Scobie nu intenționase să-l scoată din sărite pe tânăr: se străduia doar ca întâmplarea să treacă fără urmări, astfel ca a doua zi dimineață să se poată comporta firesc unul față de celălalt. „Nu e altceva decât o ușoară insolație”, își spuse. Văzuse astfel de cazuri întâmplându-se nici el nu mai ținea minte de câte ori în decursul celor cincisprezece ani.

Wilson spuse:

— E prea bună pentru dumneavoastră.

— Pentru noi amândoi.

— Cum ați făcut rost de bani ca s-o trimiteți pe Louise în călătorie? Asta aș vrea să aflu. Nu câștigați atâta. O știu. Salariul dumneavoastră figurează în lista funcționarilor coloniali.

Dacă tânărul ar fi fost mai puțin absurd, Scobie s-ar fi putut înfuria și, în final, ar fi rămas prieteni. Calmul lui era cel care ațâța focul. Spuse acum:

— Hai să vorbim despre asta mâine. Pe toți ne-a tulburat moartea copilului. Vino sus la bungalou să bei ceva.

Vru să treacă pe lângă Wilson, dar acesta îi bară drumul: un Wilson stacojiu la față și cu lacrimi în ochi. Mersese atât de departe încât i se părea că singurul lucru pe care-l mai putea face era să continue – nu exista cale de întoarcere pe drumul pe care apucase. Zise:

— Să nu credeți că nu sunt cu ochii pe dumneavoastră.

Absurditatea acestor cuvinte îl descumpăni pe Scobie.

— Fiți foarte atent, îl avertiză Wilson, și cu doamna Rolt.

— Ce amestec are doamna Rolt în toată povestea asta?

— Să nu credeți că nu știu de ce n-ați plecat de aici, de ce v-ați tot învârtit pe la spital. În timp ce noi eram cu toții la înmormântare, v-ați furișat aici înăuntru…

— Ești nebun de legat, Wilson, făcu Scobie.

Brusc, Wilson se așeză; parcă l-ar fi îndoit o mână imensă, invizibilă. Își lăsă capul în mâini și plânse.

— Soarele, spuse Scobie. De vină e numai soarele. Du-te și întinde-te puțin, și scoțându-și pălăria o așeză pe capul lui Wilson.

Cu ură, Wilson se uită în sus printre degete la el – la omul care îi văzuse lacrimile.

CAPITOLUL DOI

1

Vaietul sirenelor vestea ora camuflajului total, tânguindu-se prin ploaia care cădea fără încetare; servitorii se buluciră în bucătărie și zăvorâră ușa încercând parcă să se apere de vreun duh necurat al pădurii. Fără preget, cele o sută de tone de apă continuau să se prăvale cu toată greutatea pe acoperișurile portului. Era imposibil de imaginat ca vreo ființă omenească, darămite învinșii demoralizați, sleiți de friguri, de pe teritoriul ocupat de guvernul francez de la Vichy, să pornească vreun atac în această perioadă a anului și totuși, categoric, Culmile lui Abraham nu puteau fi uitate... O singură faptă temerară poate modifica întreaga concepție despre ceea ce este posibil.

Scobie ieși în bezna șiroindă, ținându-și deasupra capului umbrela mare, vărgată: era mult prea cald pentru a îmbrăca o manta de cauciuc. Făcu un tur de control în jurul casei și dependințelor: nu se zărea nicio lumină, obloanele de la bucătărie erau închise, iar casele creolilor dispăruseră după perdeaua de ploaie. În parcul autocamioanelor de peste drum, o lanternă fulgeră pentru o clipă, dar când Scobie strigă, se stinse – o coincidență, pentru că nimeni de-acolo nu i-ar fi putut auzi vocea peste duruiala ploii pe acoperiș. Sus, la Cape Station, popota ofițerilor strălucea umed înspre mare, dar asta nu intra în responsabilitatea lui. Farurile camioanelor militare se succedau ca un șirag de mărgele în lungul coamei dealurilor, dar și aceasta era treaba altcuiva.

Pe drum mai sus, în spatele parcului de autovehicule, se aprinse brusc o lumină într-una din barăcile Nissen, în care locuiau funcționarii mai mărunți; cu o zi mai înainte cabana era neocupată și probabil că tocmai se mutase cineva. Scobie se gândi să-și scoată mașina din garaj, dar cabana se afla numai la vreo două sute de metri depărtare, așa că porni pe jos. În afară de răpăiala ploii pe drum, pe acoperișuri, pe umbrelă, totul era cufundat în tăcere: doar geamătul, acum muribund, al sirenelor

continuă o clipă, două, să mai vibreze în auz. Mai târziu Scobie își aminti că atunci atinsese limita supremă a fericirii: singur, în întuneric, cu ploaia șiroind, eliberat de orice simțământ de dragoste sau de milă.

Ciocăni la ușa cabanei Nissen, cu forță, din cauza ploii care bubuia pe acoperișul negru ca un tunel. Trebui să ciocăne de două ori înainte ca ușa să se deschidă. Pentru o clipă lumina îl orbi. Spuse:

— Îmi pare rău că vă deranjez. Lumina de la dumneavoastră se vede de afară.

O voce de femeie răspunse:

— Oh, scuzați-mă. Nu mi-am dat seama…

Privirea i se limpezi, dar pe moment Scobie nu izbuti să dea un nume trăsăturilor de care-și amintea cu intensitate. Îi cunoștea pe toți din colonie. Aici avea de-a face cu cineva care venise din afară… un râu… dis-de-dimineață… un copil murind.

— Oh! făcu el. Sunteți doamna Rolt, nu-i așa? Am crezut că sunteți internată în spital…

— Da, eu sunt. Dumneavoastră cine sunteți? Vă cunosc?

— Sunt maiorul Scobie de la poliție. V-am văzut la Pende.

— Îmi pare rău, nu-mi amintesc absolut nimic din ce s-a întâmplat acolo.

— Îmi dați voie să mă ocup de lumină?

— Sigur. Poftiți.

Scobie intră, trase bine perdelele și mută o lampă. Cabana era împărțită în două printr-o perdea: de o parte un pat, o măsuță de toaletă improvizată, de cealaltă parte, o masă, câteva scaune – un minimum de mobilier, în genul celui alocat funcționarilor inferiori cu salariu sub 500 lire pe an. Scobie remarcă:

— N-au făcut prea mari eforturi, nu-i așa? Dac-aș fi știut, v-aș fi putut fi de folos.

Abia acum o cercetă cu atenție. Chipul tânăr, obosit, părul al cărui luciu pierise… Pijamaua pe care o purta era prea mare pentru ea: corpul i se pierdea printre cutele urâte ale veșmântului. Scobie căută să vadă dacă inelul tot mai juca larg pe degetul ei, dar constată că dispăruse cu desăvârșire.

— Toată lumea a fost foarte drăguță, spuse ea. Doamna Carter mi-a dat o pernuță adorabilă.

Scobie își plimbă privirea prin încăpere: nicăieri nu întâlni niciun obiect personal: nicio fotografie, nicio carte, niciun fel de bibelou, dar își aminti că ea nu scosese din apele mării nimic altceva decât pe sine însăși și un album de timbre.

— E vreun pericol? întrebă ea îngrijorată.

— Pericol?

— Sirenele.

— Oh, absolut niciunul. E doar o alarmă. Avem câte una pe lună. Nu se întâmplă niciodată nimic. Se mai uită încă o dată lung la ea. N-ar fi trebuit să vă dea drumul din spital așa de curând. Nu sunt nici șase săptămâni.

— Eu am vrut să plec. Voiam să fiu singură. Lumea venea mereu să mă vadă.

— Ei, am să plec și eu acum. Nu uitați, dacă aveți nevoie de ceva, mă găsiți la doi pași de-aici. Casa aceea albă cu două etaje, așezată într-o mlaștină peste drum de parcul de autovehicule.

— Nu vreți să mai rămâneți până stă ploaia? întrebă ea.

— Nu cred c-ar fi indicat, replică Scobie. Știți, ploaia ține până în septembrie; obținu de la ea un zâmbet țeapăn, insolit.

— Zgomotul e îngrozitor.

— Te obișnuiești cu el în câteva săptămâni. Ca atunci când locuiești lângă calea ferată. Dar n-o să fiți obligată. O să vă trimită acasă foarte curând. Peste două săptămâni sosește un vapor.

— Nu vreți să beți ceva? Doamna Carter mi-a dat și o sticlă de gin pe lângă pernuță.

— Atunci mai bine v-aș ajuta s-o beți.

Când scoase sticla la vedere, Scobie băgă de seamă că aproape jumătate din conținut dispăruse.

— Aveți lămâi?

— Nu.

— V-au dat un servitor, presupun?

— Da, dar nu știu ce să-i cer. Și nu pare să fie niciodată pe-aici.

— Ați băut ginul sec?

— Oh, nu. Nici nu m-am atins de el. Băiatul a răsturnat sticla – cel puțin așa mi-a spus.

— Am să stau de vorbă cu el mâine de dimineață, declară Scobie. Aveți un răcitor?

— Da, dar băiatul nu-mi poate procura gheață. Se așeză epuizată pe un scaun. Să nu mă credeți o proastă. Pur și simplu nu știu pe ce lume mă aflu. N-am fost nicicând într-un loc ca acesta.

— De unde sunteți?

— Din Bury St. Edmunds. În Suffolk. Acum opt săptămâni eram încă acolo.

— Oh, nu, nu erați. Erați în barca aceea.

— Așa e. Am uitat de barcă.

— N-ar fi trebuit să vă grăbească ieșirea din spital, așa singură de tot cum sunteți.

— Mă simt foarte bine. Aveau nevoie de patul meu. Doamna Carter zicea c-o să-mi găsească un loc liber, dar am vrut să fiu singură. Doctorul le-a spus să mă lase să fac cum vreau eu.

Scobie remarcă:

— Înțeleg foarte bine că n-ați ținut să fiți împreună cu doamna Carter și, doar un cuvânt dacă spuneți, am șters-o și eu.

— Aș prefera să așteptați până la încetarea alarmei. Știți, sunt un pic cam năucită.

Capacitatea de rezistență a femeilor îl uluise întotdeauna pe Scobie. Iat-o pe cea aflată în fața lui, care supraviețuise patruzeci de zile într-o barcă de salvare, vorbind acum despre năuceală. Își aminti de pierderile pe care le menționase inginerul-șef în raportul său: ofițerul de gradul trei și cei doi marinari care muriseră și fochistul care-și pierduse mințile pentru că băuse apă de mare și sărise în valuri. Când era vorba de solicitare, întotdeauna bărbatul era cel care ceda. Acum, tânăra femeie din fața lui se odihnea pe slăbiciunea ei ca pe o pernă.

Scobie întrebă:

— V-ați făcut vreun plan? O să vă întoarceți la Bury?

— Nu știu. Poate o să-mi găsesc o slujbă.

— Aveți vreo calificare?

— Nu, mărturisi ea, ferindu-și ochii. Știți, am terminat școala abia acum un an.

— Ați învățat ceva anume?

Scobie avea impresia că fata avea nevoie mai mult decât orice să stea de vorbă, să vorbească fleacuri, fără importanță. Își închipuia că vrea să fie singură, dar de fapt ce o înspăimânta era neplăcuta obligație de a primi compătimire. Cum putea oare

un copil ca ea să joace rolul unei femei al cărei soț se înecase mai mult sau mai puțin sub ochii ei? Ca și cum i s-ar fi cerut să interpreteze pe Lady Macbeth. Doamna Carter n-ar fi manifestat nici urmă de compătimire față de nepriceperea ei. Doamna Carter, fără îndoială, ar fi știut cum să se comporte, ținând seama că îngropase un soț și trei copii.

Îi întrerupse șirul gândurilor, declarând:

— Eram bună la baschet.

— Hâm, făcu Scobie, nu prea aveți un fizic de instructor de sport. Sau poate aveți, când sunteți în formă?

Pe neașteptate și fără vreun semn prealabil, fata începu să vorbească. Ca și când Scobie, folosind din întâmplare o parolă, ar fi făcut o ușă să se deschidă; n-ar fi știut să spună ce cuvânt folosise. Poate fusese „instructor de sport”, pentru că se porni să-i povestească despre baschet („Doamna Carter, reflectă Scobie, discutase probabil cu ea despre cele patruzeci de zile în barcă și despre proaspătul ei soț, de numai trei săptămâni”).

— Am jucat doi ani în echipa școlii, spuse ea cu înfocare, aplecându-se înainte, cu bărbia sprijinită într-o mână și un cot osos pe un genunchi osos. Pielea albă – neîngălbenită încă de atebrină sau de soare – îi sugera un os spălat de apa mării și azvârlit pe țărm.

— Cu un an înainte eram în echipa secundă. Dac-aș mai fi rămas un an, aș fi ajuns căpitan de echipă. În 1940 am bătut pe cei din Roedean și am făcut meci nul cu Cheltenham.

Scobie o asculta cu viul interes pe care îl resimte oricine pentru viața unei persoane străine, interesul pe care cei tineri îl iau drept dragoste. Dar lui vârsta îi dădea siguranță, așa cum stătea acolo ascultând, cu un pahar de gin în mână în zgomotul ploii de deasupra. Îi povesti că școala ei se afla pe dealurile din chiar spatele Seaportului: aveau o profesoară franțuzoaică pe care o chema Mile Dupont și care avea o fire uricioasă. Directoarea știa limba greacă la fel de bine ca engleza – Virgiliu…

— Am crezut întotdeauna că Virgiliu a fost latin.

— A, da. Vroiam să spun Homer. N-am fost deloc bună la limbile clasice.

— La ce altceva ați mai fost bună pe lângă baschet?

— Cred că la matematică, dar nu m-am împăcat niciodată cu trigonometria.

Îi povesti că vara se duceau la Seaport și făceau baie și în fiecare sâmbătă organizau un picnic pe dealuri – alteori organizau jocuri călare pe ponei – și o dată a fost o poveste teribilă cu bicicletele, care s-a răspândit în tot ținutul, și două fete nu s-au întors până la ora unu noaptea. Scobie asculta fascinat, învârtind ginul dens în paharul din care nu lua nicio înghițitură. Sirenele gemură strident prin ploaie vestind încetarea alarmei, dar niciunul din ei nu le acordă vreo atenție. Scobie întrebă:

— Și în vacanță vă întorceați acasă la Bury?

Mama ei se pare că murise cu zece ani în urmă, iar tatăl ei era preot, numit pe lângă un fel de episcopat. Aveau o casă foarte mică pe Angel Hill. Poate că nu fusese tot așa de fericită acasă ca la școală, pentru că la prima ocazie reveni la primul subiect, povestind despre profesoara de sport pe care o chema la fel ca pe ea – Helen, și față de care toată clasa ei nutrea un adevărat *Schwärmer*[9]. Acum râdea de această pasiune, cu aere de superioritate; era singurul indiciu pe care i-l dădea lui Scobie că devenise adultă că era – sau mai degrabă fusese – femeie măritată.

Se întrerupse brusc și spuse:

— Ce prostie din partea mea să vă povestesc toate fleacurile astea…

— Îmi face plăcere.

— Nu m-ați întrebat de loc despre… știți…

Scobie știa foarte bine pentru că citise raportul. Știa exact ce rație de apă primise fiecare persoană din barcă – câte o ceașcă de două ori pe zi, care se redusese după douăzeci și una de zile la o jumătate de ceașcă. Această rație se menținuse până cu douăzeci și patru de ore înainte de a fi salvați, datorită faptului că cei morți lăsaseră porția lor. Îndărătul clădirilor școlii din Seaport, a stâlpului de pe terenul de baschet, Scobie simțea tălăzuirea insuportabilă a mării, înălțând barca și coborând-o, înălțând-o și iar coborând-o.

— Am fost nenorocită când am plecat – era pe la sfârșitul lunii iulie. Am plâns în taxi tot drumul până la gară.

Scobie numără lunile – din iulie până în aprilie: nouă luni – perioada de gestație – și ceea ce se născuse a fost moartea unui

[9] Entuziasm (germ.).

soț, și Atlanticul care-i împingea ca pe niște epave spre lungul țărm plat al Africii, și marinarul care se aruncase din barcă.

Scobie spuse:

— Amintirile din epoca școlii sunt mai interesante. Restul pot să-l ghicesc.

— Ce mult am vorbit! Știți, cred c-o să dorm în noaptea asta.

— N-ați dormit până acum?

— Din cauza respirației celor din jurul meu, la spital. Bolnavii se răsuceau și sforăiau și mormăiau. Când se stingea lumina era exact ca… înțelegeți?

— O să dormiți bine aici. N-are de ce să vă fie teamă. Există întotdeauna un paznic de serviciu. Am să-i atrag atenția.

— Ați fost așa de drăguț, spuse ea. Doamna Carter și ceilalți – toți au fost drăguți. Își înălță fața trasă, sinceră, copilăroasă și declară: îmi sunteți foarte simpatic.

— Și dumneavoastră îmi sunteți simpatică, spuse Scobie cu gravitate.

Amândoi aveau un imens simțământ de securitate: erau prieteni și nu puteau fi niciodată altceva decât prieteni – îi separau, fără riscuri, un soț mort, o soție în viață, un tată care era preot, o profesoară de sport pe care o chema Helen și ani peste ani de experiență. Nu trebuia să-și facă griji în legătură cu ce se cuvenea să-și spună unul altuia.

Scobie adăugă:

— Noapte bună. Mâine am să vă aduc niște timbre pentru album.

— Cum de știți de albumul meu?

— Asta e meseria mea. Sunt polițist.

— Noapte bună.

Scobie se îndepărtă extraordinar de fericit, dar de acest moment de fericire nu avea să-și reamintească, deoarece lui avea să-i rămână în minte numai momentul de fericire resimțit atunci când venise pe întuneric, singur, în ploaie.

2

De la opt și jumătate dimineața până la unsprezece, Scobie se ocupă de un caz de furt mărunt; avea de interogat șase martori și nu crezu niciun cuvânt din cele spuse de fiecare dintre ei. În astfel de cazuri în Europa, există declarații ce pot fi crezute și altele care nu inspiră încredere; e posibil să se tragă o linie logică de demarcație între adevăr și minciună; cel puțin principiul *cui bono* acționează într-o oarecare măsură și, de obicei, se poate presupune fără riscuri, atunci când acuzația e furtul și nu se pune și problema vreunei polițe de asigurare – că cel puțin „ceva” a fost furat. Dar aici nu se puteau face astfel de presupuneri: nu se puteau trage concluzii logice. Cunoscuse ofițeri de poliție pe care îi lăsaseră nervii în efortul de a desprinde un singur grăunte de adevăr incontestabil: sfârșeau, unii din ei, prin a lovi un martor și erau țintuiți la stâlpul infamiei în ziarele creole locale, apoi trimiși acasă ca inapți de serviciu sau transferați. În unii se trezea o ură violentă contra pielii negre, dar Scobie, în decursul celor cincisprezece ani, trecuse de mult prin etapele periculoase; acum, pierdut în hățișul de minciuni, simțea o extraordinară afecțiune pentru acești oameni, care paralizau o formă de justiție străină lor printr-o metodă atât de simplă.

În cele din urmă, rămase din nou singur în birou. Nu mai avea nimic pe agenda de lucru și, scoțând un teanc de foi de scris, și potrivindu-și o bucată de sugativă sub încheietura mâinii, ca să-i absoarbă transpirația, se pregăti să-i scrie Louisei. Nu-i venea niciodată ușor să scrie scrisori. Poate din cauza pregătirii sale de polițist, nu era în stare să aștearnă pe hârtie nici măcar o singură minciună, chiar și bine intenționată, sub care să semneze. Trebuia să fie corect; putea consola numai prin omisiune. Așa că acum, scriind cele două cuvinte, „Draga mea”, se pregătea să omită. N-o să-i scrie că-i lipsește dar va lăsa deoparte orice exprimare care să indice fără greș că se simte mulțumit.

„Draga mea, trebuie să-mi ierți încă o scrisoare scurtă. Știi că nu mă prea pricep la scrisori. Am primit ieri a treia scrisoare de

la tine, cea în care îmi scrii că stai o săptămână la prietena doamnei Halifax, în afara Durbanului. Aici totul e liniștit. Am avut aseară o alarmă, dar s-a dovedit că un pilot american luase un banc de delfini bruni drept submarine. Au început ploile, bineînțeles. Acea doamnă Rolt de care ți-am povestit în ultima mea scrisoare, a ieșit din spital și au instalat-o într-una din cabanele Nissen din spatele autobazei de transport, în așteptarea unui vapor. Am să fac ce-mi stă în putință ca să se simtă cât mai bine. Servitorul nostru e tot în spital, dar îi merge bine. Cred că astea sunt cam toate noutățile. Ancheta cu Tallit trenează în continuare – nu cred c-o să iasă ceva până la urmă. Ali a trebuit să se ducă să-și scoată doi dinți zilele trecute. Ce tămbălău a făcut! Am fost nevoit să-l duc cu mașina la spital, altfel nu s-ar fi dus niciodată".

Scobie făcu o pauză: îl deranja ideea că cei de la cenzură – care întâmplător erau doamna Carter și Calloway – vor citi cuvintele afectuoase de încheiere.

„Ai grijă de tine, draga mea, și nu-ți face probleme în legătură cu mine. Atâta timp cât tu ești fericită, și eu sunt fericit. Peste nouă luni o să-mi pot lua concediul și vom fi împreună".

Era pe punctul să scrie: „Sunt mereu cu gândul la tine", dar aceasta nu era o declarație pe care s-o poată semna. Scrise în schimb: „Mă gândesc adesea la tine în timpul zilei", și apoi reflectă asupra semnăturii. Fără tragere de inimă, dar pentru că știa că o să-i facă plăcere, semnă „Al tău, Ticki". Pentru o clipă îi reveni în minte cealaltă scrisoare, semnată „Dicky", care îi apăruse de două, trei ori în vis.

Sergentul intră în birou, veni în pas de marș până în mijlocul încăperii, se răsuci pe călcâie ca să se plaseze cu fața spre Scobie, și salută. Cât dură tot acest ceremonial, Scobie avu timp să scrie adresa pe plic.

— Ce este, sergent?

— Comisaru șef, să trăiți, roagă să vedeți pe el.

— În regulă.

Comisarul șef nu era singur. Fața asudată a secretarului colonial lucea vag în penumbra încăperii și alături de el ședea un bărbat înalt, osos, pe care Scobie nu-l mai văzuse până atunci – sosise probabil cu avionul deoarece în ultimele zece zile nu intrase niciun vas în port. Pe uniforma largă și neîngrijită, purta tresele de colonel, care parcă nu i-ar fi aparținut.

— Domnule colonel Wright, dânsul e maiorul Scobie.

Scobie își dădu seama din tonul comisarului șef că era îngrijorat și iritat. Acesta i se adresă:

— Ia loc, Scobie. E vorba de chestiunea, asta cu Tallit.

Ploaia întuneca încăperea și împiedica aerul să intre.

— Colonelul Wright a venit de la Cape Town ca să se informeze despre mersul anchetei.

— De la Cape Town, domnule?

Comisarul șef își mișcă picioarele, în timp ce în mână răsucea un briceag. Spuse:

— Colonelul Wright este reprezentantul Biroului 5 al Military Intelligence-ului.

Secretarul colonial vorbi atât de încet, încât toți se văzură siliți să-și aplece capetele ca să-l poată auzi.

— E regretabilă toată povestea asta.

Comisarul șef începu să cioplească colțul biroului cu briceagul, vrând să arate că nu ascultă.

— Nu cred că poliția trebuia să intervină – chiar la modul la care a făcut-o – în orice caz nu fără a se consulta.

Scobie spuse:

— Întotdeauna am înțeles că e de datoria noastră să împiedicăm contrabanda de diamante.

Cu vocea lui șoptită, neclară, secretarul urmă:

— Diamantele găsite nu valorează nicio sută de lire.

— Sunt singurele diamante care au fost găsite până acum.

— Scobie, dovezile contra lui Tallit au fost prea șubrede ca să justifice o arestare.

— N-a fost arestat. A fost interogat.

— Avocații lui susțin că a fost adus cu forța la sediul poliției.

— Avocații lui mint. Nu se poate să nu vă dați seama de asta.

Secretarul colonial se adresă colonelului Wright:

— Vedeți ce fel de dificultăți avem de înfruntat. Sirienii catolici pretind că sunt o minoritate persecutată și că poliția e în slujba plătită a sirienilor musulmani.

Scobie interveni:

— Același lucru s-ar fi întâmplat și dacă procedam invers – numai că ar fi fost mai rău. Parlamentul nostru are mai multă afecțiune pentru mahomedani decât pentru catolici.

Avea senzația că nimeni nu adusese vorba de adevăratul scop al acestei întruniri. Comisarul despica așchie după așchie din

colțul biroului său, făcând pe absentul, iar colonelul Wright ședea țeapăn fără să scoată un cuvânt.

— Eu personal, murmură secretarul colonial, mai degrabă m-aș… și vocea lui scăzută se pierdu în șoapte tainice pe care doar Wright, astupându-și o ureche cu degetele și înclinându-și capul într-o parte, ca și când ar fi încercat să audă ceva la un telefon defect, s-ar fi putut să le prindă.

Scobie interveni:

— N-am auzit ce-ați spus.

— Am spus că eu personal aș avea mai multă încredere în cuvântul lui Tallit decât în al lui Yusef.

— Asta pentru că sunteți aici în colonie doar de cinci ani, replică Scobie.

Colonelul Wright interveni brusc în discuție:

— De câți ani sunteți dumneavoastră aici, domnule maior Scobie?

— De cincisprezece.

Colonelul Wright mormăi ceva neutru.

Comisarul șef încetă să mai cresteze colțul biroului și-și înfipse briceagul în tăblie cu un gest plin de ranchiună. Spuse:

— Colonelul Wright vrea să cunoască sursa informației dumitale, Scobie.

— O cunoașteți, domnule comisar șef. E Yusef.

Wright și secretarul colonial stăteau unul lângă altul, cu ochii ațintiți asupra lui. Scobie se lăsă pe spate și își înclină capul în așteptarea atacului următor, dar nu urmă niciun atac. Știa că așteptau de la el o completare a răspunsului său lapidar dar știa totodată că, procedând așa, ei ar considera-o drept o recunoaștere de slăbiciune. Tăcerea devenea tot mai insuportabilă: plutea ca o acuzare. Cu săptămâni în urmă, îi spusese lui Yusef că intenționează să-l încunoștințeze pe comisarul-șef despre împrumutul contractat; poate că avusese într-adevăr intenția, poate doar se lăudase; nu-și mai amintea acum. Știa numai atât, că acum era prea târziu. Ar fi trebuit să-l informeze pe comisarul șef înainte de a lua măsuri contra lui Tallit: acum nu mai putea fi socotită decât ca o hotărâre forțată. Pe coridorul din fața biroului trecu Fraser fluierând melodia lui preferată; deschise ușa biroului și spuse: „Scuzați-mă domnule comisar șef”, și se retrase, lăsând în urma lui ca o dâră, mirosul de grădină zoologică. Murmurul ploii continua fără încetare.

Comisarul șef scoase briceagul împlântat în masă și începu iarăși să cioplească; parcă, pentru a doua oară, respingea în mod deliberat întreaga chestiune. Secretarul colonial își drese glasul.
— Yusef, repetă el.
Scobie încuviință din cap.
Colonelul Wright întrebă:
— Îl considerați pe Yusef demn de încredere?
— Bineînțeles că nu, domnule. Dar trebuie să acționăm potrivit informațiilor pe care le putem obține – iar această informație s-a dovedit corectă până la un punct.
— Până la ce punct?
— Diamantele au fost găsite.
Secretarul colonial întrebă:
— Primiți multe informații de la Yusef?
— Acum a fost prima dată.
Nu izbuti să înțeleagă ce altceva mai spuse secretarul colonial după cuvântul „Yusef”.
— Nu înțeleg ce spuneți, domnule.
— Am spus că aveți relații cu Yusef.
— Nu știu ce vreți să spuneți.
— Îl vedeți des?
— Cred că în ultimele trei luni l-am văzut de trei ori – ba nu, de patru.
— Cu treabă?
— Nu neapărat. Odată l-am luat cu mașina când mașina lui era în pană. O dată a venit să mă vadă când zăceam de friguri la Bamba. Altă dată...
— Nu e un interogatoriu, Scobie, îl întrerupse comisarul-șef.
— Am avut senzația, domnule comisar șef, că asta fac domnii aceștia aici de față.
Colonelul Wright își întinse picioarele lungi și spuse:
— Haideți să reducem totul la o singură chestiune. Domnule maior Scobie, Tallit a adus contra-acuzații – poliției și dumneavoastră personal. El pretinde că de fapt Yusef v-a dat bani. E adevărat?
— Nu, domnule. Yusef nu mi-a dat nimic.
Simțea o ciudată ușurare că nu fusese încă obligat să mintă.
Secretarul colonial remarcă:

— Firește, resursele dumneavoastră financiare v-au permis s-o trimiteți pe soția dumneavoastră în Africa de Sud.

Scobie se rezemă de spătarul scaunului, fără o vorbă. Din nou resimți tăcerea avidă așteptându-i cuvintele.

— Nu răspundeți? se impacientă secretarul colonial.

— N-am știut c-ați pus o întrebare. Repet – Yusef nu mi-a dat nimic.

— E un om de care oricine trebuie să se păzească, Scobie.

— Poate că după ce o să stați aici tot atât de mult ca mine o să înțelegeți că poliția are menirea să se ocupe și de oamenii care nu sunt primiți la Secretariat.

— Nu e de dorit să ne înfierbântăm, nu?

Scobie se ridică în picioare.

— Pot să plec, domnule comisar șef? Dacă acești domni au terminat cu mine… am treabă.

Broboane de sudoare îi apărură pe frunte; inima îi zvâcnea de furie.

— E-n regulă, Scobie, zise comisarul șef.

Colonelul Wright spuse:

— Trebuie să mă iertați că v-am necăjit, dar am primit un raport. M-am văzut nevoit să preiau chestiunea în mod oficial. Sunt pe deplin satisfăcut.

— Mulțumesc, domnule.

Dar cuvintele de consolare veneau prea târziu: chipul transpirat al secretarului colonial îi umplea câmpul vizual. Acesta spuse cu vocea lui scăzută:

— E doar o chestiune de prudență, asta-i tot.

— Dacă aveți nevoie de mine în următoarele treizeci de minute, i se adresă Scobie comisarului-șef, mă găsiți la Yusef.

3

La urma urmei tot îl siliseră să spună o minciună: n-avea nicio treabă cu Yusef. Cu toate acestea, voia să schimbe câteva cuvinte cu el; mai exista poate o cât de mică șansă de a clarifica afacerea Tallit, măcar pentru propria lui satisfacție, dacă nu din punct de vedere legal. Conducând mașina încet prin ploaie – ștergătorul de parbriz încetase de mult să mai funcționeze – îl văzu pe Harris luptându-se cu umbrela în fața hotelului Bedford.

— Vrei să urci? Merg în aceeași direcție.

— S-au întâmplat niște lucruri cu totul extraordinare, îi spuse Harris. Fața lui suptă strălucea de ploaie și de entuziasm. Am în sfârșit o casă.

— Felicitări.

— De fapt nu e chiar o casă: e una din cabanele situate mai sus de casa dumneavoastră. Dar se poate spune că e locuința mea, făcu Harris. Va trebui s-o împart cu cineva, dar chiar și așa se poate spune că e locuința mea.

— Cu cine o împarți?

— Mă gândeam la Wilson dar e plecat – în Lagos, pentru o săptămână, două. Ciudat mușteriu și ăsta, pe care nu te poți bizui. Tocmai când aveam nevoie de el. Și acum ajung și la al doilea eveniment senzațional. Știți ce-am descoperit? Că Wilson și cu mine am urmat la Downham.

— Downham?

— Școala, bineînțeles. Am intrat la el în cameră când era plecat, ca să iau niște cerneală cu împrumut și acolo, pe masa lui, am dat peste un exemplar al publicației editată de școala Downham.

— Ce coincidență, remarcă Scobie.

— Și știți – a fost într-adevăr o zi cu întâmplări senzaționale – mă uitam prin revistă și pe o pagină, în partea de jos, ce credeți că scria: „Secretarul asociației foștilor elevi de la Downham, ar dori să intre în contact cu următorii foști elevi pe care i-a pierdut din vedere – și acolo la jumătatea listei era tipărit propriul meu nume, mare, cu litere de-o șchioapă. Ce ziceți de asta?

— Și ce-ai făcut?

— De îndată ce-am ajuns la birou m-am așezat și le-am scris – înainte de a atinge măcar o telegramă, bineînțeles afară de cele „foarte urgent”, dar apoi am constatat că uitasem să-mi notez adresa secretarului, așa că a trebuit să mă duc înapoi după revistă. Nu ați fi dispus să intrați să vedeți ce-am scris?

— Nu pot sta mult.

Biroul care i se dăduse lui Harris era o cămăruță de prisos în localul Companiei Elder Dempster. Avea dimensiunile unei camere de serviciu de modă veche și această impresie era sporită de o chiuvetă primitivă cu un singur robinet și de un primus. O masă încărcată cu formulare de telegrame era înghesuită între chiuvetă și o fereastră nu mai mare decât un hublou care dădea direct spre chei și spre golful cenușiu, încrețit de valuri. O versiune abreviată din *Ivanhoe* pentru uzul școlarilor și o jumătate de pâine se aflau pe o tavă.

— Scuzați harababura, spuse Harris. Luați un scaun; dar nu exista niciun scaun liber.

— Unde-am pus-o? se întrebă Harris cu glas tare, răscolind prin telegramele de pe masă. Ah, îmi amintesc. Deschise *Ivanhoe* și pescui dintre pagini o foaie de hârtie îndoită.

— E doar o ciornă, explică Harris reținut. Va trebui bineînțeles, s-o mai comprim. Cred c-ar fi mai bine să n-o expediez până nu se întoarce Wilson. Știți, l-am pomenit și pe el.

Scobie citi:

„Dragă domnule secretar, din pură întâmplare am dat peste un exemplar din revista «Old Downham»”, pe care un alt fost elev de la Downham, E. Wilson (1923—1928) o avea în cameră. Din păcate eu am pierdut legătura cu școala noastră de ani de zile și m-am simțit încântat și un pic vinovat văzând că dumneavoastră ați încercat să intrați în legătură cu mine. Poate c-ați vrea să aflați câte ceva despre ceea ce fac eu aici în „cavoul omului alb”, dar întrucât lucrez la cenzurarea telegramelor veți înțelege că nu vă pot da multe amănunte despre ocupația mea. Va trebui să așteptăm până după ce vom câștiga războiul. Suntem în toiul ploilor acum – și ce mai ploi! Bântuie frigurile pe-aici, dar eu n-am avut decât un acces, iar E. Wilson a scăpat până acum. Locuim împreună într-o căsuță, așa că vă puteți da seama că vechii Downhamieni sunt uniți până și în această regiune sălbatică și îndepărtată. Formăm o echipă de doi vechi Downhamieni și vânăm împreună, dar numai gândaci

(Ha! Ha!). Ei bine, trebuie să închei acum și să mă ocup de câștigarea războiului. Salutări tuturor absolvenților școlii Downham de la un vechi colonist”.

Ridicându-și ochii, Scobie întâlni privirea îngrijorată și stânjenită a lui Harris.

— Credeți că am găsit tonul potrivit? întrebă el. Am oarecare îndoieli în legătură cu „Dragă domnule secretar”.

— Cred c-ai prins admirabil tonul.

— Desigur știți că nu e o școală foarte bună și eu n-am fost prea fericit acolo. De fapt am fugit o dată.

— Și acum te-au prins.

— Așa s-ar părea, nu? făcu Harris. Se uita țintă afară pe fereastră spre apa cenușie, cu lacrimi în ochii injectați. I-am invidiat întotdeauna pe cei care au fost fericiți acolo, spuse el.

Scobie îl consolă:

— Nici pentru mine școala n-a însemnat mare lucru.

— Să pornești în viață fericit! spuse Harris. Probabil că înseamnă mare lucru după aceea. Păi s-ar putea să devină un obicei, nu credeți? Luă codrul de pâine din tăviță și-l aruncă în coșul de hârtii.

— Am avut mereu de gând să fac un pic de ordine pe-aici, declară el.

— Ei, acum trebuie să plec, Harris. Îmi pare bine de casă – și de toată întâmplarea cu publicația școlii.

— Oare Wilson o fi fost fericit acolo? se întrebă Harris dus pe gânduri. Luă *Ivanhoe* de pe tăviță și se uită în jur ca să-l pună undeva, dar nu era nici pic de loc. Îl așeză înapoi de unde îl luase.

— Nu prea cred c-a fost fericit, își continuă el gândul, altfel de ce-ar fi ajuns aici?

4

Scobie își lăsă mașina chiar în fața intrării lui Yusef; era ca un gest de sfidare față de secretarul colonial. I se adresă slujitorului:

— Vreau să-l văd pe stăpânul tău. Cunosc drumul.

— Stăpânu’ plecat.

— Atunci am să-l aștept.

Îl împinse pe slujitor din calea sa și intră în casă. Bungalowul se compunea dintr-un șir de cămăruțe mobilate identic, cu sofale și perne și mese joase pentru băuturi, întocmai ca încăperile unei case de toleranță. Scobie trecu dintr-o cameră într-alta dând deoparte perdelele până când ajunse în cămăruța unde cu aproape două luni înainte își pierduse integritatea. Pe sofa dormea Yusef, îmbrăcat în pantaloni de doc albi.

Zăcea pe spate, cu gura deschisă, respirând greu. Pe o masă alăturată se afla un pahar și pe fund Scobie observă niște granule mici albe. Yusef luase un sedativ. Scobie se așeză lângă Yusef și așteptă. Fereastra era deschisă dar ploaia oprea aerul să pătrundă, întocmai ca o perdea. Poate că pur și simplu lipsa de aer era cauza depresiunii care îl copleși dintr-o dată, sau poate că se datora faptului că revenise la locul crimei. Inutil să-și spună că nu comisese niciun delict. La fel ca o femeie care contractase o căsătorie fără iubire, Scobie regăsea în încăperea anonimă ca o cameră de hotel, amintirea unui adulter.

Chiar deasupra ferestrei era o streașină stricată care se golea ca un rezervor, așa că tot timpul se auzeau două zgomote făcute de ploaie – murmurul și jetul. Scobie își aprinse o țigară, privindu-l pe Yusef. Nu simțea niciun dram de ură față de acest om. Îl prinsese în capcană pe Yusef cu aceeași luciditate și eficiență cum îl prinsese și Yusef pe el. Căsătoria fusese contractată cu acordul amândurora. Poate că intensitatea cu care îl observa pătrunse prin ceața sedativului: coapsele groase se agitară pe sofa. Yusef mormăi apoi, tot adâncit în somn, murmură „băiete dragă!” și, răsucindu-se pe o parte, se întoarse cu fața spre Scobie. Scobie se uită din nou prin cameră dar o mai examinase destul de amănunțit și atunci când venise să

aranjeze chestiunea împrumutului; nu survenise nicio schimbare – aceleași perne hidoase de mătase mov, cu urzeala vizibilă în locurile unde umezeala atacase țesătura, aceleași perdele portocalii. Chiar și sifonul albastru se afla în același loc; toate lucrurile aveau un aer de eternitate ca mobilierul iadului. Nu existau rafturi pentru cărți deoarece Yusef nu știa să citească; nici birou, pentru că Yusef nu știa să scrie. Ar fi fost o inutilitate să caute documente – documentele nu-i erau de niciun folos lui Yusef. Totul se afla înăuntrul acelui cap mare de roman.

— Vai… domnule maior Scobie… Ochii erau deschiși și-i căutau privirea; tulburi din cauza sedativului, le era greu să se fixeze.

— Bună dimineața, Yusef. O dată îl surprindea și Scobie în inferioritate.

O clipă, Yusef păru gata să se cufunde iarăși în somnul lui narcotizat; apoi, cu un efort, se ridică într-un cot.

— Yusef, vreau să vorbim puțin despre Tallit.

— Tallit… iertați-mă, domnule maior Scobie…

— Și despre diamante.

— Nebun după diamante, articulă Yusef anevoie, cu o voce pe jumătate adormită. Clătină din cap așa încât șuvița albă de păr îi flutură; apoi, întinzând o mână nesigură, bâjbâi după sifon.

— Yusef, l-ai înfundat pe Tallit?

Yusef trase sifonul către el peste masă, răsturnând paharul cu praful de bromură pe fund; își îndreptă sifonul spre față și apăsă. Apa gazoasă îi țâșni în obraz și împroșcă peste tot în jur pe mătasea mov. Yusef scoase un oftat de ușurare și satisfacție ca omul sub duș într-o zi de caniculă.

— Ce s-a întâmplat, domnule maior Scobie, ceva nu e în regulă?

— Tallit nu va fi trimis în judecată.

Yusef arăta ca un om epuizat care ieșea de-a bușilea din mare, urmărit de flux. Spuse:

— Vă rog să mă scuzați, domnule maior Scobie. Sunt nedormit.

Își clătină capul în sus și-n jos cu grijă, cum ar scutura cineva o cutie ca să vadă dacă zornăie ceva înăuntru.

— Parcă spuneați ceva despre Tallit, domnule maior Scobie. Verificarea stocurilor e de vină se scuză el din nou. Toate cifrele

alea. Trei, patru magazine. Încearcă să mă înșele pentru că țin minte totul în cap.

— Tallit, repetă Scobie, nu va fi trimis în judecată.

— Nu face nimic. Într-o zi tot o să întindă coarda prea tare.

— Erau diamantele dumitale, Yusef?

— Diamantele mele? V-am făcut să mă bănuiți, domnule maior Scobie.

— Servitorul cel tânăr era în slujba dumitale?

Yusef îi șterse apa de pe față cu dosul palmei.

— Bineînțeles, domnule maior Scobie. De la el am obținut informația.

Momentul de inferioritate trecuse; capul masiv se eliberase de efectul sedativului, deși membrele zăceau încă inerte, întinse pe sofa.

— Yusef, nu-ți sunt dușman. Am simpatie pentru dumneata.

— Îmi saltă inima când vă aud spunând vorbele astea, domnule maior Scobie. Se desfăcu și mai mult la cămașă de parcă ar fi vrut să arate bătăile reale ale inimii, dar nu reuși să arate decât stufărișul negru de pe piept, irigat de pârâiașe de apă gazoasă. Sunt prea gras, se plânse el.

— Aș vrea să pot avea încredere în dumneata, Yusef. Spune-mi adevărul. Diamantele erau ale dumitale sau ale lui Tallit?

— Eu întotdeauna vreau să vă spun dumneavoastră adevărul, domnule maior Scobie. Nu v-am spus niciodată că diamantele aparțineau lui Tallit.

— Erau ale dumitale?

— Da, domnule maior Scobie.

— Frumos ți-ai mai bătut joc de mine, Yusef. Dacă ar fi un martor de față, aș putea să te arestez.

— N-am avut intenția să-mi bat joc de dumneavoastră, domnule maior Scobie. Am vrut doar ca Tallit să fie alungat de-aici. Ar fi spre binele tuturor, dacă Tallit ar fi alungat de-aici. E rău că sirienii sunt despărțiți în două tabere. Dacă ar fi uniți, ați putea veni la mine să-mi spuneți „Yusef, guvernul dorește ca sirienii să facă așa și pe dincolo”, iar eu aș putea să vă răspund „Așa va fi”.

— Iar contrabanda cu diamantele ar fi într-o singură mână.

— Of, diamantele, diamantele, diamantele! se văită Yusef dezgustat. V-am spus, domnule maior Scobie, eu scot mai mulți

bani într-un an din cel mai mic dintre magazinele mele decât aș realiza în trei ani din diamante. N-aveți idee câți trebuie mituiți.

— Ei bine, Yusef, de-acum înainte n-am să-ți mai cer informații. Cu asta am pus capăt relațiilor noastre. Am să-ți trimit, bineînțeles, dobânda în fiecare lună.

Scobie simți că propriile-i cuvinte sunau ciudat de ireal: perdelele portocalii atârnau acolo neclintite. Există anumite locuri pe care nu le poți uita niciodată; perdelele și pernele din camera aceasta se alăturau unei camere de mansardă, unui birou pătat de cerneală, unui altar împodobit cu dantelă din Ealing – și toate laolaltă vor rămâne prezente atâta timp cât va dăinui și conștiința.

Yusef își lăsă tălpile pe podea și se așeză în capul oaselor. Spuse:

— Domnule maior Scobie, ați luat prea în serios mica mea glumă.

— Adio, Yusef, nu ești băiat rău, dar îți spun adio.

— Vă înșelați, domnule maior Scobie, sunt un băiat rău. Adăugă convins: Prietenia mea pentru dumneavoastră e singurul lucru bun în inima asta neagră. Nu pot să renunț la ea. Trebuie să rămânem prieteni pentru totdeauna.

— Mă tem că nu e posibil, Yusef.

— Ascultați-mă, domnule maior Scobie. Nu vă cer să faceți nimic pentru mine, doar uneori – poate după ce se întunecă și nu vă mai poate vedea nimeni – să mă vizitați și să stați de vorbă cu mine. Nimic altceva. Doar atât. N-am să vă mai spun basme despre Tallit. N-am să vă mai spun nimic. O să stăm aici cu sifonul și sticla de whisky…

— Nu sunt atât de prost, Yusef. Știu că ți-ar fi de mare folos ca lumea să creadă că suntem prieteni. N-am de gând să-ți acord acest sprijin.

Yusef își vârî un deget în ureche ca s-o desfunde de apa gazoasă. Privi sumbru și cu obrăznicie la Scobie. „Probabil că așa se uită la vânzătorul din magazin care încearcă să-l înșele la cifrele pe care le păstrează în cap”, își spuse Scobie.

— Domnule maior Scobie, i-ați vorbit comisarului șef despre mica noastră tranzacție financiară, sau n-a fost decât un bluf?

— Întreabă-l singur.

— Cred că așa am să fac. Inima mea se simte respinsă și amară. Mă îndeamnă să mă duc la comisarul șef și să-i spun tot.

— Să asculți întotdeauna de îndemnul inimii, Yusef.

— Am să-i spun că ați luat bani de la mine și că împreună am pus la cale arestarea lui Tallit. Dar dumneavoastră nu v-ați îndeplinit obligația asumată prin tranzacție așa că am venit la el din răzbunare. Din răzbunare, repetă Yusef sumbru, cu capul lui de roman înfundat în pieptul plin de grăsime.

— Dă-i drumul! Fă cum dorești, Yusef.

Dar Scobie nu credea nimic din această scenă, oricât de intens își juca rolul. Era ca o ceartă între îndrăgostiți. Nu putea crede în amenințările lui Yusef și n-avea nicio încredere în propriul lui calm: nu credea nici măcar în această despărțire. Ceea ce se petrecuse în camera mov și portocaliu era ceva prea important pentru a putea trece în domeniul trecutului care nivelează totul. Nu rămase surprins când Yusef, înălțându-și capul, spuse:

— Bineînțeles că n-am să mă duc. Într-o zi o să vă întoarceți și-o să aveți nevoie de prietenia mea. Și eu o să vă primesc cu brațele deschise.

„Am să ajung oare într-o situație atât de disperată?” se întrebă Scobie, ca și când în vocea sirianului ar fi deslușit tonul clar al unei profeții.

5

În drum spre casă, Scobie opri mașina în fața bisericii catolice și intră. Era prima sâmbătă a lunii și întotdeauna se ducea la spovedanie în acea zi. Vreo șase femei bătrâne, legate la cap ca servitoarele când șterg praful, își așteptau rândul; precum și o infirmieră și un soldat cu insigna artileriei regale. Vocea părintelui Rank se auzea șoptind monoton din confesional.

Cu ochii ațintiți la cruce, Scobie spuse în gând rugăciunile – Tatăl nostru, Ave Maria și Actul de căință. Cumplita moleșeală a rutinei se așternu asupra stării lui de spirit. Se simțea ca un spectator – unul dintre acei numeroși oameni adunați în jurul lui Cristos răstignit pe cruce peste care privirea mântuitorului trecuse căutând chipul unui prieten sau al unui dușman. Uneori Scobie avea impresia că profesia și uniforma lui îl situau inexorabil alături de acei soldați romani anonimi care menținuseră ordinea pe străzi la mare distanță de cruce. Una câte una, bătrânele din neamul Kru intrară și ieșiră din confesional în timp ce Scobie continua să se roage – neconvins și incoerent – pentru Louise, ca să fie fericită atunci, chiar în clipa aceea, și așa să rămână mereu, și nimic rău să nu i se întâmple vreodată din cauza lui. Soldatul ieși și el din confesional, iar Scobie se ridică.

— În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Scobie începu:

— De la ultima mea spovedanie din luna trecută am lipsit o dată de la liturghia duminicală și o dată de la sărbătoarea preamăririi.

— Ai fost împiedicat să vii?

— Da, dar cu un mic efort mi-aș fi putut aranja treburile mai bine.

— Altceva?

— Toată luna asta n-am făcut aproape nimic. Am fost inutil de aspru cu unul din subalternii mei… Scobie făcu o pauză lungă.

— Asta e tot?

— Nu știu cum să vă explic, părinte, dar mă simt – obosit de religia mea. Am impresia că nu mai înseamnă nimic pentru

mine. Am încercat să-l iubesc pe Dumnezeu, dar – făcu un gest pe care preotul, întors într-o parte, nu-l putea vedea prin grilă. Nu sunt sigur că nu mi-am pierdut credința.

— E firesc să te frământi în legătură cu credința, replică preotul. Mai ales aici. Penitența pe care le-aș da-o eu multora, dacă aș putea, ar fi un concediu de șase luni. Aici clima te demoralizează. E ușor să iei oboseala drept – hm, lipsă de credință.

— Nu vreau să vă rețin, părinte. Mai așteaptă și alții. Îmi dau seama că astea sunt doar năluciri. Dar mă simt – gol. Gol pe dinăuntru.

— Ăsta e uneori momentul pe care-l alege Domnul, spuse preotul. Acum du-te și spune zece rugăciuni din carte.

— N-am carte de rugăciuni. Cel puțin…

— Bine, atunci cinci „Tatăl nostru” și cinci „Fii preaslăvită Marie”.

Începu să rostească cuvintele de iertare a păcatelor, dar necazul era, gândi Scobie, că nu avea pentru ce să ceară iertare. Cuvintele nu-i aduceau niciun simțământ de alinare, pentru că nu era nimic de alinat. Era o simplă formulă: cuvinte latinești adunate grămadă – un fel de hocus-pocus. Ieși din confesional și îngenunche din nou, dar și acest gest făcea parte din rutină.

Se păru pentru o clipă că Dumnezeu e prea accesibil. Putea fi abordat fără nicio dificultate. Ca orice demagog al poporului. Stătea la dispoziția celui mai neînsemnat dintre adepții lui, la orice oră. Înălțându-și privirile spre cruce, Scobie reflectă: „Până și suferința lui e publică”.

CAPITOLUL TREI

1

— Ți-am adus niște mărci poștale, spuse Scobie. Le strâng de o săptămână – de la toată lumea. Chiar și doamna Carter a contribuit cu o superbă specie de papagal – uitați-vă – de undeva din America de Sud. Și aici iată o serie completă de timbre din Liberia cu suprataxă pentru zona de ocupație americană. Le am de la inspectorul naval.

Se simțeau cu desăvârșire în largul lor; li se părea că tocmai din această cauză sunt în siguranță.

— De ce colecționezi timbre? întrebă el. E o îndeletnicire ciudată – după vârsta de șaisprezece ani.

— Nu prea știu, răspunse Helen Rolt. De fapt nu le colecționez. Le port pur și simplu cu mine. Bănuiesc că e un obicei. Deschise albumul și zise: Nu, nu e doar un obicei. Țin la ele. Uite, timbrul acesta verde de o jumătate de penny cu chipul lui George al V-lea? E primul din colecția mea. Aveam opt ani. L-am dezlipit cu abur de pe plic și l-am lipit într-un caiet. De aceea tata mi-a dăruit albumul. Mama murise, așa că tata mi-a făcut cadou un album de timbre. Încercă să explice mai precis. Sunt ca pozele din reviste. Sunt portabile. Cei care colecționează porțelanuri – aceia nu le pot căra peste tot după ei. Sau cărți. Nu trebuie nici măcar să smulgi paginile așa cum faci cu pozele din reviste.

— Nu mi-ai povestit nimic despre soțul dumitale, remarcă Scobie.

— Nu.

— Nu ajută la mare lucru să smulgi o pagină pentru că se vede locul de unde a fost ruptă?

— Da.

— E mai ușor să uiți pe cineva, o încurajă Scobie, dacă vorbești despre el.

— Nu ăsta-i necazul, spuse ea. Necazul e că-i așa de ușor să uiți.

Îl luă prin surprindere; nu crezuse că e îndeajuns de matură ea să fi atins acest stadiu al cunoașterii, această spirală a șurubului. Ea continuă:

— E mort – de cât timp – s-au și împlinit opt săptămâni? și e atât de mort, atât de totalmente mort! Ce nesimțitoare sunt!

Scobie interveni:

— Nu trebuie să gândești așa. Toată lumea pățește la fel. Când spunem cuiva: „Nu pot trăi fără tine” vrem să spunem de fapt „Nu pot trăi știind că ești în suferință, în lipsuri, nefericit!” Asta-i tot. Când cei dragi nouă au murit, atunci și răspunderea noastră ia sfârșit. Nu mai putem face nimic. Putem să ne odihnim în pace.

— Nu știam că sunt așa de tare, zise Helen, oribil de tare!

— Am avut un copil, spuse Scobie, care a murit. Eram aici. Soția mi-a trimis două telegrame de la Bexhill, una la cinci după masă și una la șase, dar cei de la poștă au încurcat ordinea lor. Înțelegeți. Soția mea încerca să-mi anunțe vestea cu menajamente. Am primit una din telegrame chiar după micul dejun. Era ora opt dimineață – un moment al zilei neprielnic pentru a primi vești. Scobie nu povestise nimănui aceste amănunte, nici măcar Louisei. Acum reproduse cu grijă cuvintele exacte ale fiecărei telegrame. Prima telegramă sosită spunea: „Catherine a murit azi după masă fără dureri. Domnul să te aibă în pază”. A doua telegramă sosi la ora prânzului. Spunea: „Catherine grav bolnavă. Doctorul are speranțe datul meu”. Aceasta era de fapt prima telegramă expediată la ora cinci. „Datul” era desigur o stâlcire a cuvântului „dragul”. Știi, soția mea n-ar fi putut găsi o formulă mai neinspirată pentru a-mi aduce la cunoștință situația decât „doctorul are speranțe”.

— Ce îngrozitor pentru dumneata, zise Helen.

— Nu, îngrozitor a fost când am primit cea de-a două telegramă. Eram așa de zăpăcit încât am crezut că e o greșeală. „Probabil că e încă în viață”, mi-am zis. Până când am realizat ce se întâmplase, m-am simțit dezamăgit. Asta a fost partea îngrozitoare. Mă gândeam: „Acum începe neliniștea și suferința”, dar după ce am priceput ce se întâmplase, totul a fost bine, era moartă, puteam începe s-o uit.

— Ai uitat-o?

— Nu mă gândesc prea des la ea. Știi, eu am fost scutit de suferința de a o vedea murind. Soția mea a avut parte de asta.

Lui Scobie i se părea uimitor cât de ușor și de repede se împrieteniseră. Îi apropiaseră fără rezerve doi morți. Helen spuse:

— Nu știu ce m-aș fi făcut fără dumneata.

— Toată lumea ar fi avut grijă de dumneata.

— Îmi face impresia că îi înspăimânt, spuse ea.

Scobie râse.

— Da, da, așa e. Locotenentul de aviație Bagster m-a condus azi pe plajă dar era înspăimântat. Din cauză că sunt nefericită, și din cauza soțului meu. Toți cei de pe plajă se prefăceau că sunt fericiți, pe un motiv sau altul, iar eu stăteam acolo zâmbind și nu mergea deloc. Îți amintești de prima petrecere la care ai fost, de felul cum, urcând scările și auzind vocile celorlalți invitați, îți dădeai seama că n-ai să știi cum să le vorbești? Exact așa mă simțeam și eu la plajă, și-am stat și-am zâmbit în costumul de baie al doamnei Carter, Bagster mă mângâia pe picior și eu voiam să plec acasă.

— Ai să pleci curând acasă.

— Nu mă refer la acasă, *acasă.* Vreau să spun aici, unde pot închide ușa și pot să nu răspund când mi se bate la ușă. Nu vreau să plec încă de aici.

— Dar sunt convins că nu ești fericită aici.

— Mi-e atât de frică de mare, răspunse ea.

— Visezi marea?

— Nu. Îl visez pe John uneori – ceea ce e și mai rău. Pentru că am avut întotdeauna vise urâte în legătură cu el și le am în continuare. Adică întotdeauna ne certam în vis și ne certăm în continuare.

— În realitate obișnuiați să vă certați?

— Nu. Era așa de drăguț cu mine. Eram căsătoriți doar de o lună. Nu e greu să fii drăguț timp de o lună, nu? Când s-a întâmplat toată povestea asta, nici n-apucasem bine să știu pe ce lume mă aflu. Scobie era de părere că ea nu știuse nicicând prea bine pe ce lume se află – cel puțin după ce părăsise echipa de baschet; oare trecuse doar un an de atunci? Uneori o vedea lungită pe spate în barcă, pe marea aceea uleioasă, netedă timp de atâtea zile, împreună cu celălalt copil aproape pe moarte și cu marinarul care-și pierdea mințile, cu domnișoara Malcott și cu inginerul șef, care se simțea personal răspunzător față de proprietarii vasului; alteori o vedea trecând pe lângă el purtată

pe targă, ținând strâns la piept albumul de timbre, apoi o vedea în costumul de baie împrumutat, care nu-i venea bine, zâmbindu-i lui Bagster în timp ce acesta o mângâia pe picior, ascultând râsetele și bălăceala celorlalți, neștiind cum să se poarte între adulți... Cu tristețe, ca fluxul de seară, Scobie simți răspunderea cum îl împinge către țărm.

— I-ai scris tatălui dumitale?

— Oh, da, desigur. Mi-a telegrafiat că trage sforile pentru întoarcerea mea acasă. Nu prea știu ce sfori poate să tragă de la Bury, bietul de el. Nu cunoaște absolut pe nimeni. A telegrafiat și în legătură cu John, bineînțeles. Helen ridică o pernă de pe scaun și scoase telegrama. Poți s-o citești. E foarte cumsecade, dar evident, nu mă cunoaște deloc.

Scobie citi: „Teribil de mâhnit pentru tine, copilă dragă, dar nu uita că el e fericit. Tatăl tău iubitor”. Ștampila cu data expedierii din Bury îl făcu să realizeze distanța enormă dintre tată și fiică. Spuse:

— Adică ce vrei să spui cu „nu mă cunoaște deloc”?

— Păi vezi, el crede în Dumnezeu și în viața de apoi și chestii din astea.

— Și dumneata nu?

— Am terminat cu toate poveștile astea când am plecat de la școală. John îl cam lua peste picior în privința credinței, dar fără răutate, știi. Tata nu se necăjea. Nu i-a trecut însă niciodată prin cap că și eu gândeam la fel ca John. Când ești fată de preot, trebuie să te prefaci în legătură cu o mulțime de lucruri. S-ar fi făcut foc dacă ar fi aflat că John și cu mine am fost... împreună, înțelegi, cu două săptămâni înainte de nuntă.

Încă o dată, în mintea lui Scobie apăru imaginea cuiva care nu știe pe ce lume trăiește; nu era de mirare că Helen îl speria pe Bagster. Nu era Bagster omul care să-și asume responsabilități; de altfel, gândi Scobie, cine și-ar fi putut asuma răspunderea vreunei acțiuni legată de această copilă prostuță, derutată? Întoarse cu fața în jos grămăjoara de timbre pe care le adunase pentru ea și spuse:

— Mă întreb ce-o să faci când o să te întorci acasă?

— Presupun c-o să mă ia la armată.

Scobie reflectă: „Dacă fetița mea ar fi trăit, și ea ar fi fost la vârsta recrutării, azvârlită în cine știe ce dormitor sordid până când avea să-și aleagă destinația. După aceea Atlanticul,

A.T.S.-ul sau W.A.A.F.-ul, femeia sergent-major cu bust opulent și cu ton răstit, bucătăria cantinei și curățatul cartofilor, femeia-ofițer cu buzele ei subțiri, părul auriu coafat și bărbații pândind pe câmpul din fața cazărmii, printre tufele de grozamă...; în comparație, fără îndoială că până și Atlanticul părea un cămin mai prietenos". Zise:

— N-ai învățat stenodactilografia? Sau vreo limbă străină? Doar cei deștepți și abili și influenți scăpau în timpul războiului.

— Nu, răspunse ea, nu mă pricep chiar la nimic.

Era revoltător să te gândești că fusese salvată din mare pentru a fi azvârlită înapoi ca un peștișor care nu merită să fie prins.

Scobie insistă:

— Știi să bați la mașină?

— Mă descurc destul de bine cu un deget.

— Ai putea să-ți găsești o slujbă aici, cred. Ducem lipsă de secretare. Toate nevestele lucrează ca secretare și tot nu e de ajuns. Dar nu e o climă potrivită pentru o femeie.

— Aș vrea să rămân aici. Hai să bem ceva pentru asta. Strigă: Băiete! Băiete!

— Ai început să te descurci, remarcă Scobie. Acum o săptămână parcă ți-era teamă de el...

Servitorul intră purtând o tavă cu pahare, suc de lămâie, apă și o sticlă nouă de gin.

— Ăsta nu e băiatul care a stat de vorbă cu mine, observă Scobie.

— Nu, acela a plecat. Ai vorbit prea aspru cu el.

— Și a venit ăsta în loc?

— Da.

— Cum te cheamă, băiete?

— Vande, *sahib.*

— Te-am mai văzut eu pe undeva, nu-i așa?

— Nu, *sahib.*

— Cine sunt eu?

— Dumneavoastră mare polițai, *sahib.*

— Nu-l speria, să nu plece și ăsta, îl rugă Helen.

— La cine ai fost în serviciu?

— La domnul secretar districtual Pemberton, departe în pădure, *sahib.* Eram ajutor de servitor.

— Acolo te-am mai văzut? Așa cred. Slujește-o cum se cuvine pe doamna și când o să plece acasă, am să-ți găsesc o slujbă grozavă. Ține minte asta.

— Nu te-ai uitat la timbre, i se adresă Scobie lui Helen.

— Nu, nu m-am uitat.

O picătură de gin căzu pe unul din timbre lăsând o pată. O urmări cum îl scoate din grămadă, și cuprinse cu privirea fața ei suptă și părul țepos, care-i cădea în șuvițe subțiri peste ceafă, de parcă Atlanticul i-ar fi luat pentru totdeauna puterea de a crește. Scobie avea impresia că nu se mai simțise așa de bine cu o altă ființă omenească de ani de zile – de pe vremea când Louise era tânără. „Dar situația e diferită, își spuse el. Helen și cu el erau în deplină siguranță unul față de celălalt. El era cu peste treizeci de ani mai în vârstă decât ea; trupul lui, în clima asta, pierduse simțul voluptății; o privea cu tristețe și afecțiune și cu imensă milă, pentru că avea să vină o vreme când el n-o va mai putea conduce în această lume în care era total neajutorată. Când se întoarse spre el și lumina îi căzu pe față, i se păru urâtă, acea urâțenie trecătoare a unui copil. Resimți urâțenia ei ca pe niște cătușe în jurul încheieturilor. Spuse:

— Timbrul s-a stricat. Am să-ți fac rost de altul.

— Ah, nu, făcu ea, merge așa cum e. Nu sunt o colecționară adevărată.

Cei frumoși și grațioși și inteligenți nu-i trezeau lui Scobie simțul responsabilității. Aceștia reușeau să-și găsească singuri calea. Chipul pentru care nimeni nu s-ar abate din drum, chipul care n-ar atrage nicicând privirea furișă, chipul care curând se va fi obișnuit cu indiferența și refuzul, acela îi solicita devotamentul. Se vorbește despre milă cu mare ușurință, ca și despre iubire, când de fapt este o pasiune pustiitoare și ambiguă pe care atât de puțini sunt capabili să o resimtă.

Helen spuse:

— Știi, ori de câte ori am să văd pata asta, am să văd camera de-aici…

— Atunci o să fie ca o poză de revistă.

— Un timbru poate fi scos din album, replică ea cu nemaipomenită puritate tinerească, și nici nu mai știi că a fost cândva acolo. Se întoarse brusc spre el și-i spuse: E o plăcere să stau de vorbă cu dumneata. Pot spune orice-mi trece prin minte.

Nu mi-e teamă ca te-aș putea jigni. Dumneata nu vrei nimic de la mine. Mă simt în siguranță.

— Amândoi suntem în siguranță.

Ploaia îi învăluia, căzând pe acoperișul de tablă. Ea reluă:

— Am senzația că dumneata nu m-ai dezamăgi niciodată.

Cuvintele îi sunară lui Scobie ca o poruncă căreia trebuia să i se supună oricât de greu i-ar fi venit. Mâinile îi erau pline de bucățelele ridicole de hârtie aduse de el.

— Am să le păstrez mereu, urmă Helen. Pe astea nu voi fi nevoită să le dezlipesc din album.

Cineva ciocăni la ușă și o voce strigă vesel:

— Freddie Bagster. Eu sunt! Freddie Bagster.

— Nu răspunde, șopti Helen, nu răspunde.

Își trecu brațul pe sub al lui și rămase privind ușa, cu gura puțin întredeschisă, parcă și-ar fi pierdut respirația. „Ca un animal fugărit până în vizuina lui”, își spuse Scobie.

— Lasă-l pe Freddie să intre, se alinta vocea. Fii fată de treabă, Helen. E doar Freddie Bagster.

Omul era un pic beat. Helen stătea lipită de Scobie, cu mâna pe brațul lui. Când sunetul pașilor lui Bagster se îndepărtă, Helen își înălță gura și se sărutară. Ceea ce luaseră amândoi drept siguranță se dovedi de fapt camuflajul unui dușman care acționase cu arma prieteniei, încrederii și milei.

2

Ploaia cădea neîntrerupt, prefăcând treptat micul petic de pământ recuperat pe care se afla casa lui Scobie din nou în mlaștină. Fereastra camerei se zgâlțâia încolo și încoace. Probabil la un moment dat, în timpul nopții, o rafală de vânt rupsese ivărul. Ploaia bătuse înăuntru, măsuța de toaletă era udă leoarcă și pe jos o baltă mare de apă. Ceasul deșteptător arăta patru și douăzeci și cinci. Scobie se simțea de parcă se întorsese într-o casă părăsită de ani de zile. Nu l-ar fi mirat să găsească pânze de păianjen peste oglindă, plasa de țânțari atârnând în fâșii, murdărie de șoareci pe jos.

Se așeză pe un scaun și apa ce se scurgea din pantaloni formă încă o baltă în jurul cizmelor lui de protecție. Își uitase la ea umbrela, fiindcă pornise înapoi spre casă cu o ciudată satisfacție, de parcă ar fi redescoperit ceva pierdut, ceva ce aparținea tinereții lui. În bezna umedă și zgomotoasă își ridicase chiar glasul și atacase un motiv din melodia lui Fraser, dar vocea i se frânse. Apoi undeva, între cabana Nissen și casă, își pierduse veselia.

La patru dimineața se trezise. Capul ei se cuibărea în umărul lui și-i simțea părul pe piept. Scoțându-și mâna din plasă, Scobie dibui după întrerupătorul de lumină. Helen dormea în poziția stranie, chircită, a cuiva care fusese împușcat pe când încerca să scape fugind. Avu o clipă impresia, înainte ca tandrețea și încântarea să i se deștepte, că vede un maldăr de carne de tun. Primele cuvinte pe care le rosti Helen când o trezi lumina, au fost:

— Naiba să-l ia pe Bagster.

— Visai?

— Am visat că mă rătăcisem într-un loc mlăștinos și Bagster mă găsise.

— Trebuie să plec, spuse Scobie. Dacă adormim acum, nu ne mai trezim până se luminează.

Grijuliu, începu să gândească pentru amândoi; ca un ucigaș, începu să plănuiască în minte crima perfectă; trebuia să prevadă mișcările următoare: pornea pentru prima oară în viața

lui pe lunga cale a acoperirilor legale ale înșelătoriei. Dacă asta și asta… atunci urmează asta. Întrebă:

— La ce oră apare servitorul tău?

— Pe la șase, cred. Nu știu. Mă deșteaptă la șapte.

— Ali se apucă să-mi fiarbă apa pe la șase fără un sfert. Aș face mai bine să plec.

Se uită peste tot cu atenție în căutarea unor semne ale prezenței lui; îndreptă un covoraș și ezită la o scrumieră. Apoi, după toate aceste prevederi, constată că își uitase umbrela, rezemată de perete. I se păru o faptă tipică de criminal. Când ploaia îi reaminti de umbrelă, era prea târziu ca să se mai întoarcă. Ar fi trebuit să bată la ușă, ori într-una din cabane lumina se și aprinsese. Stând în camera lui, cu o cizmă de protecție într-o mână, își spuse istovit și trist că pe viitor va trebui să procedeze mai cu grijă. Pe viitor – aici începea tristețea. Oare fluturele e cel care moare în timpul împerecherii? Ființele omenești sunt condamnate însă la consecințe. Atât răspunderea cât și vina erau numai ale lui – el nu era ca Bagster, știa în ce se băgase. Jurase să ocrotească fericirea Louisei și acum își asumase o răspundere în plus, și contradictorie. Se simțea obosit de toate minciunile pe care avea să le spună cândva; simțea rănile acelor victime care nu sângeraseră încă. Culcat pe spate, rezemându-se de pernă, ocolit de somn, se uita țintă afară, spre fluxul cenușiu al începutului de zi. Undeva pe suprafața acelor ape întunecate, plutea simțământul unei alte crime și a unei alte victime, nu Louise, ci Helen.

PARTEA A DOUA.

CAPITOLUL ÎNTÂI

1

— UITE. CE PĂRERE AI? întrebă Harris cu mândrie prost disimulată.

Stătea în pragul cabanei, în timp ce Wilson se deplasa prudent printre piesele maronii, disparate, ale mobilierului guvernamental, ca un prepelicar prin miriște.

— Mai bine ca la hotel, replică Wilson precaut, îndreptându-și botul spre un fotoliu guvernamental.

— M-am gândit să-ți fac o surpriză la întoarcerea din Lagos. Harris împărțise, prin perdele, cabana Nissen în trei: un dormitor pentru fiecare și o cameră de zi comună. Un singur lucru mă neliniștește. Nu sunt sigur dacă aici avem gândaci.

— Ei, păi nu jucam decât ca să scăpăm de ei.

— Știu, dar acum încep să regret, nu?

— Ce vecini avem?

— Doamna Rolt, care a fost salvată din naufragiu, doi tipi de la Departamentul Lucrărilor Publice, unul pe care-l cheamă Clive, de la Departamentul Agriculturii, altul, Boiling, care răspunde de canalizare – toți par să fie oameni drăguți și prietenoși. Și Scobie, bineînțeles, care locuiește mai departe.

— Da.

Wilson se deplasa prin cabană fără astâmpăr, și deodată se opri în fața unei fotografii pe care Harris o proptise de o călimară de birou. Înfățișa trei șiruri lungi de băieți pe o pajiște: primul rând așezați pe iarbă cu picioarele încrucișate; al doilea, pe scaune, purtând gulere înalte, țepene, cu un bărbat vârstnic și două femei (una se uita cruciș) în centru; al treilea rând, în picioare. Wilson spuse:

— Femeia aia șașie – aș jura c-am mai văzut-o undeva.

— Numele de Snakey îți spune ceva?

— Oh, da, desigur. Wilson se uită mai de aproape. Așadar și tu ai fost în văgăuna aia?

— Am văzut „The Downhamian” în camera ta și-am scos fotografia asta la vedere ca să-ți fac o surpriză. Eu am fost în căminul condus de Jagger. Tu unde ai fost?

— La avansați, răspunse Wilson.

— Ei da, admise Harris cu un ton decepționat, erau câțiva băieți buni printre avansați. Întoarse fotografia cu fața în jos, de parcă ceva nu ieșise chiar așa cum trebuie. Mă gândeam c-am putea organiza o masă a foștilor absolvenți.

— Pentru ce? se miră Wilson. Nu suntem decât noi doi.

— Am putea invita câte un musafir fiecare.

— Nu văd rostul.

Harris replică cu amărăciune:

— Păi, tu ești adevăratul absolvent al școlii Downham, nu eu. Eu n-am făcut niciodată parte din asociație. Tu primești revista. Am crezut că poate te simți legat de bătrâna ta școală.

— Tata m-a făcut membru pe viață al asociației și tot el îmi trimite mereu afurisita asta de revistă, explică Wilson tăios.

— Zăcea lângă patul tău. Am crezut că ai citit-o.

— Poate că mi-am aruncat o privire prin ea.

— Se referă un pic la mine. Vor adresa mea.

— Oh, dar cred că știi de ce? făcu Wilson. Trimit apeluri la oricare fost absolvent al școlii pe care izbutesc să-l dibuiască. Lambriul din sala fondatorilor are nevoie de reparații. Dac-aș fi în locul tău, nu mi-aș divulga adresa.

„Trebuie să fie unul din aceia, își spuse Harris, care știu întotdeauna ce se întâmplă, care dau informații dinainte despre jucătorii de rezervă, care știu de ce cutare și cutare nu s-a prezentat la școală și care a fost cauza scandalului iscat în ședința extraordinară a direcțiunii”. Cu câteva săptămâni în urmă, Wilson fusese ca un școlar nou pe care Harris se simțise încântat să-l ajute, să-l îndrume. Își aduse aminte de seara când Wilson ar fi arborat ținuta de gală pentru a lua masa în casa unui sirian, dacă nu l-ar fi prevenit el. Dar din primul an de școală, Harris fusese sortit să vadă cât de repede se descurcau bobocii; în primul trimestru fusese mentorul lor binevoitor – în următorul a fost eliberat din funcție. Nu reușea să țină pasul nici măcar cu cel mai proaspăt și nestrunit băiat. Își aminti cum

până și la jocul cu gândacii – pe care *el* îl inventase – regulile lui fuseseră contestate din prima seară. Rosti întristat:

— Cred că ai dreptate. Poate că până la urmă n-am să expediez scrisoarea. Adăugă umil: Mi-am ales patul din partea asta, dar mi-e indiferent în care voi dormi…

— Oh, e foarte bine așa, spuse Wilson.

— Am angajat un singur servitor. M-am gândit c-am putea economisi puțin, împărțind cheltuielile.

— Cu cât avem mai puțini servitori care să-și facă de lucru pe-aici, cu atât mai bine, replică Wilson.

Era prima seară a noului lor trai în comun. Se așezară să citească în cele două fotolii guvernamentale gemene, la adăpostul perdelelor de camuflaj. Pe masă se afla o sticlă de whisky pentru Wilson și o sticlă cu sirop de malț, dres cu suc de lămâie, pentru Harris. O senzație de extraordinară pace îl cuprinse pe Harris în timp ce ploaia răpăia nepotolit pe acoperiș, iar Wilson citea un roman de Wallace. Când și când, mai treceau câțiva cheflii de la popota aviatorilor, vociferând sau accelerându-și mașinile, dar asta nu făcea decât să sporească atmosfera de pace din interiorul cabanei. Uneori ochii îi rătăceau pe pereți în căutarea unui gândac, dar nu poți avea chiar totul pe lumea asta.

— Ai cumva „The Downhamian” la îndemână, bătrâne? Mi-ar face plăcere să-mi mai arunc ochii prin revistă. Cartea asta e așa de plicticoasă.

— E un număr nou, neatins, pe măsuța de toaletă.

— Nu te deranjează dacă-l iau?

— De ce naiba să mă deranjeze?

Harris se uită mai întâi la rubrica de anunțuri și citi din nou că adresa lui H. R. Harris (1917— 1921) e în continuare solicitată. Se întrebă dacă nu cumva Wilson greșește: nu se pomenea niciun cuvânt despre lambriu. Poate că totuși va trimite scrisoarea aceea, și-și închipui răspunsul pe care l-ar primi de la secretar.

„Dragul meu Harris – ar suna cam în felul acesta – am fost cu toții încântați să primim scrisoarea dumitale din acele locuri romantice. Ce-ar fi să ne trimiți o descriere amănunțită pentru revistă și totodată să ne răspunzi dacă n-ai vrea să devii membru al asociației foștilor absolvenți ai școlii Downham? Observ că nu faci încă parte. Vorbesc în numele tuturor

membrilor când afirm că am fi cu toții bucuroși să te primim în rândurile asociației noastre'*.

Harris încercă să articuleze „mândri să te primim” dar renunță. Era un om realist.

Școala Downham avusese un trimestru de iarnă cu destul de multe succese. Îi bătuseră la rugby pe cei de la Harpenden cu un eseu diferență, pe Merchant Taylors cu două și terminaseră la egalitate cu Lancing. Ducker și Tierney făceau progrese frumoase ca înaintași, dar trăgătorul era încă prea lent la scoaterea mingii din grămadă. Harris întoarse o pagină și află că Cercul de operă prezentase o piesă de Patience într-o excelentă interpretare în sala fondatorilor. F.J.K., evident profesorul de literatură engleză, scria:

„Lane în rolul lui Bunthorne a etalat un grad de estetism care i-a surprins pe toți camarazii săi. Până acum nu i-am fi denumit stilul de interpretare drept medieval și nici nu l-am fi comparat cu florile de crin, dar ne-a convins că l-am judecat greșit. Lane, e un mare interpret.”

Harris parcurse în treacăt relatarea a cinci meciuri, apoi o fantezie intitulată „Tic-tacul ceasornicului” care începea: „A fost odată o mică bătrânică a cărei cea mai îndrăgită posesie...”

Zidurile școlii Downham – cărămida roșie dungată cu galben, ciudatele ornamente florale, himerele tipice epocii victoriene mijlocii – se ridicară în jurul lui. Ghetele tropăiau pe scările de piatră și un clopoțel plesnit răsună ca să-l trezească pentru încă o zi nefericită. Harris încerca sentimentul de lealitate pe care-l simțim față de nefericire – senzația că acesteia îi aparținem cu adevărat. Ochii i se umplură de lacrimi, luă o înghițitură din siropul lui de malț și își spuse: „Am să expediez scrisoarea orice-ar zice Wilson”. Afară cineva strigă: „Bagster. Unde ești, Bagster, mă neamule?” și se împletici într-un șanț. Parc-ar fi fost din nou la Downham, numai că cei de acolo, bineînțeles, n-ar fi folosit un asemenea cuvânt.

Harris întoarse vreo două pagini, când titlul unei poezii îi atrase atenția. Se intitula „Coasta de vest” și era dedicată lui „L.S.”. Harris nu se prea prăpădea după versuri, dar i se păru interesant că undeva pe această lungă coastă de nisipuri și miasme mai exista un al treilea fost absolvent de la Downham. Citi:

Un alt Tristan pe această coastă îndepărtată
Duce la buze caliciul otrăvit
Un alt Mark pe coasta cu palmieri tivită
Vede cum pierde tot ce a iubit.

I se păru neinteligibilă; trecu în grabă cu privirea peste restul versurilor până la inițialele de la sfârșit: „E.W.” Era gata să scoată o exclamație, dar se abținu la timp. Într-o vecinătate atât de strânsă ca a lor, era necesar să fii circumspect. Nu mai rămânea loc și pentru ceartă. Cine oare e L.S., se întrebă Harris, doar n-o fi... simpla idee îi încreți buzele într-un zâmbet răutăcios. Spuse:

— Nu e mare lucru în revistă. I-am bătut pe cei din Harpenden. E și o poezie intitulată „Coasta de vest”. Probabil alt biet amărât pierdut prin pustietățile astea.

— Hm!

— Părăsit de iubită, își dădu Harris cu părerea. Dar eu nu citesc poezii.

— Nici eu, minți Wilson la adăpostul cărții lui Wallace.

2

Scăpase ca prin urechile acului. Wilson, lungit pe spate în patul lui, asculta ploaia pe acoperiș și răsuflarea greoaie a absolventului școlii Downham de cealaltă parte a perdelei. Părea că acei ani oribili se extinseseră prin ceața timpului intermediar, pentru a-l împresura iarăși. Ce nebunie îl mânase să trimită poezia la revistă? Dar nu era nebunie: se scursese mult timp de când nu mai era capabil de ceva atât de cinstit ca nebunia: făcea parte din categoria celor complexați încă din copilărie. Știa ce intenționase să facă: să taie poezia din revistă, fără niciun indiciu al provenienței ei, și să i-o trimită Louisei. Nu era chiar genul ei de poezie, își dădea seama, dar desigur, își argumentase el, va fi impresionată într-o oarecare măsură de simplul fapt că poezia era tipărită. Dacă-l va întreba unde apăruse, va fi ușor să inventeze o denumire convingătoare a vreunui cerc literar. Din fericire, revista „The Downhamian" era corect tipărită și pe hârtie bună. Evident, va trebui să lipească tăietura pe o hârtie groasă pentru a ascunde ce era tipărit pe verso, dar era ușor să născocească o explicație la asta. Părea că meseria îi absorbea încet întreaga viață, întocmai cum făcuse și școala. Meseria lui era să spună minciuni, să scoată la comandă o poveste bine ticluită, să nu se trădeze niciodată, iar viața lui particulară căpăta aceeași amprentă. Stătea culcat pe spate, cuprins de greață și dezgust de sine.

Pentru moment ploaia încetase. Era una dintre acele pauze liniștite care, pentru cei ce suferă de insomnie, însemna o binefacere. În visele chinuite ale lui Harris, ploaia continua. Wilson se dădu binișor jos din pat și-și amestecă niște bromură cu apă, granulele fâsâiră pe fundul paharului, iar Harris mormăi răgușit și se răsuci în patul aflat de cealaltă parte a perdelei. Wilson îndreptă raza lanternei spre ceas și constată că e 2 și 25. Îndreptându-se spre ușă în vârful picioarelor, ca să nu-l trezească pe Harris, simți ușoara pișcătură a unui purice de nisip, înfipt sub unghia degetului mare de la picior. Mâine dimineață va trebui să-l pună pe servitor să-l dezghioace de-acolo. Se opri pe mica pardoseală de ciment de deasupra solului

mlăștinos și, cu vesta de la pijama fluturând deschisă, lăsă aerul răcoros să-l mângâie. Toate cabanele erau cufundate în întuneric, iar luna se întrezărea printre peticele norilor de ploaie care se înălțau pe cer. Era gata să revină în pat, când auzi pe cineva poticnindu-se la câțiva metri distanță și atunci aprinse lanterna. Lumina căzu pe spatele încovoiat al unui om care se mișca printre cabane, îndreptându-se spre drum.

— Scobie, exclamă Wilson, și omul se întoarse.

— Bună, Wilson, spuse Scobie. N-am știut că locuiești aici.

— Stau împreună cu Harris, spuse Wilson, privindu-l pe cel care-i văzuse lacrimile.

— Am ieșit să mă plimb, îl lămuri Scobie neconvingător. Nu puteam dormi. Lui Wilson, Scobie i se păru un novice în lumea înșelăciunii: nu fusese obișnuit cu ea încă din copilărie, și resimți față de Scobie o ciudată invidie de om cu experiență, cam așa cum un vechi deținut l-ar invidia pe tânărul borfaș care-și ispășește prima condamnare, și pentru care toate lucrurile sunt noi.

3

Wilson ședea în biroul lui strimt și înăbușitor. Câteva jurnale ale firmei și registre de facturi, legate în piele de porc, formau un paravan între el și ușă. Pe furiș, ca un școlar folosind o fițuică, Wilson lucra în dosul paravanului la caietele lui de coduri, descifrând o telegramă. Un calendar comercial indica o dată veche de o săptămână – 20 iunie și un motto: *Cele mai bune investiții sunt cinstea și inițiativa. William P. Cornforth.* Un funcționar bătu la ușă și spuse:

— Te caută un negru, Wilson. Are un bilet pentru tine.

— De la cine?

— Zice că de la Brown.

— Reține-l câteva minute, fii băiat de treabă, ș-apoi rade-i un șut încoace.

Oricât de sârguincios se antrena, expresiile de argou sunau nefiresc în gura lui Wilson. Împături telegrama și-o vârî în caietul de coduri ca să marcheze locul: apoi închise telegrama și codul într-un seif și ferecă ușa. Turnându-și un pahar cu apă, se uită afară pe stradă; negresele, cu capul înfășurat în basmale viu colorate, treceau la adăpostul umbrelelor lor multicolore. Rochiile de bumbac, fără nicio formă, le atârnau până la glezne: una imprimată cu cutii de chibrituri, alta cu lămpi de petrol; a treia – ultima noutate sosită de la Manchester – cu brichete mov pe fond galben. Goală până la brâu, o tânără trecu lucind prin ploaie, și Wilson o urmări cu o dorință melancolică până dispăru din vedere. Înghiți în sec și se întoarse, când auzi ușa deschizându-se.

— Închide ușa.

Băiatul se conformă. După toate aparențele, își pusese hainele cele mai bune pentru această vizită de dimineață: o cămașă albă de bumbac cădea peste șortul alb. Pantofii de gimnastică erau imaculați în ciuda ploii, doar că degetele îi ieșeau afară prin pânză.

— Tu ajutor de servitor la Yusef?

— Da, *sahib.*

— Ai primit mesaj de la servitorul meu. El spus ție ce vreau eu, da? El fratele tău mai mic, nu?

— Da, *sahib.*

— Același tată?

— Da, *sahib.*

— El zice tu băiat bun, cinstit. Tu vrei să fii servitor-șef, hâm?

— Da, *sahib.*

— Știi să citești?

— Nu, *sahib.*

— Să scrii?

— Nu, *sahib.*

— Ai ochi în cap? Urechi bune? Vezi tot? Auzi tot?

Băiatul zâmbi strâmb – o spintecătură albă în fața lui netedă, cenușie, ca o piele de elefant; avea o expresie de inteligență lingușitoare. Inteligența, pentru Wilson, era mai de preț decât cinstea. Cinstea e o armă cu două tăișuri, dar inteligența se preocupă de lucrurile importante. Inteligența înțelegea că un sirian s-ar putea întoarce într-o zi acasă în țara lui, dar englezii vor rămâne pe loc. Inteligența știa că e bine să lucrezi pentru guvern, oricare ar fi el.

— Cât câștigi ca ajutor?

— Zece șilingi.

— Îți dau cinci șilingi în plus. Dacă Yusef dă afară pe tine îți plătesc zece șilingi. Dacă tu mai rămâi la Yusef încă un an și dai mie informații bune – informații adevărate – nu minciuni, îți dau ție slujbă de servitor-șef la om alb. S-a înțeles?

— Da, *sahib.*

— Dacă spui mie minciuni, atunci tu mergi la închisoare. Poate te împușcă. Nu știu. Nu-mi pasă. S-a înțeles?

— Da, *sahib.*

— În fiecare zi tu întâlnești cu fratele tău la piață. Tu spui lui cine vine la Yusef acasă. Spui unde merge Yusef. Spui ce servitori străini vin la Yusef acasă. Tu nu spui minciuni, tu spui adevărat. Fără înșelăciuni. Dacă nimeni nu vine la Yusef, tu spui nimeni. Tu nu scornești minciună gogonată. Dacă spui minciună, eu știu și tu mergi drept la închisoare.

Recitalul monoton continuă. Wilson nu era niciodată sigur cât de bine era înțeles. Nădușeala îi curgea de pe frunte, iar chipul cenușiu, calm și stăpânit al băiatului îl irita ca o învinuire la care n-avea răspuns.

— Tu mergi la închisoare și stai în închisoare foarte mult timp. Își auzea vocea frângându-se din dorința de a impresiona; se auzea pe sine ca pe un actor parodiind omul alb într-un spectacol de varieteu. Urmă: Scobie? Îl cunoști pe maiorul Scobie?

— Da, *sahib.* El om foarte bun, *sahib.*

Erau primele cuvinte, în afară de nu și da, pe care le rostise băiatul.

— Îl vezi pe la stăpânul tău?

— Da, *sahib.*

— Cât de des?

— O dată, de două ori, *sahib.*

— El și stăpânu tău – prieteni?

— Stăpânu zice maior Scobie foarte bun om, *sahib.*

Repetarea acestei afirmații îl irită pe Wilson. Izbucni furios:

— Nu vreau să aud dacă e bun sau nu. Vreau să știu unde se întâlnește cu Yusef, pricepi? Despre ce vorbesc ei doi? Tu le duci uneori băuturi în casă când servitorul-șef e ocupat? Ce auzi?

— Ultima dată discuție mare, mărturisi băiatul cu ton mieros, ca un negustor versat, dând la iveală un colț din marfă.

— Cred și eu c-au avut. Vreau să știu totul despre discuțiile lor.

— Când maior Scobie plecat, stăpânu pus perna pe față.

— Ce naiba vrei să spui?

Băiatul își încrucișă brațele peste ochi cu un gest de mare demnitate și spuse:

— Ochii lui udat perna.

— Doamne sfinte, spuse Wilson, ce chestie nemaipomenită!

— Apoi stăpânu băut mult whisky și adormit – zece, douăsprezece ore. Apoi el dus la prăvălie din Bond Streed și făcut mare scandal.

— De ce?

— El zice ei înșală pe el.

— Ce legătură are asta cu maiorul Scobie?

Băiatul strânse din umeri. Ca de multe ori până acum, Wilson încercă senzația unei uși ce i se închide în față; el rămânea întotdeauna pe dinafară.

După ce băiatul plecă, deschise din nou seiful, mișcând încet butonul combinației mai întâi la stânga la 32 – vârsta lui, apoi la dreapta, la 10, anul nașterii lui, iarăși la stânga la 65, numărul

locuinței sale de pe Western Avenue, din Pinner, și scoase caietele cu coduri. 32946 78523 97042. Rânduri peste rânduri de grupuri cifrate se învălmășeau în fața ochilor lui. Telegrama primită purta mențiunea: „Important”, altfel Wilson ar fi amânat descifrarea ei până seara. Știa cât de puțin importantă era de fapt – obișnuitul vapor care plecase din Lobito transportând obișnuiții suspecți – diamante, diamante, diamante! După descifrare, telegrama va fi înmânată comisarului șef supus de mult la astfel de încercări, care primise probabil aceleași informații, sau informații contradictorii, de la S.O.E. Sau de la alta din celelalte organizații secrete care se înmulțeau pe coastă ca ciupercile. *Lăsați în pace dar nu repetați nu atrageți atenția P. Ferreira pasager clasa întâi repet P. Ferreira pasager clasa întâi.* Ferreira era, după toate probabilitățile, un agent pe care organizația sa îl recrutase la bordul vaporului. Era foarte posibil ca și comisarul șef să primească concomitent un mesaj de la colonelul Wright că Ferreira era suspectat de trafic de diamante și ca atare să fie percheziționat riguros. 73291 87052 63847 92034. Cum oare putea cineva, în același timp, să lase în pace, să nu repete, să nu atragă atenția și să-l percheziționeze riguros pe domnul Ferreira? Din fericire asta nu era grija lui. Poate că Scobie va fi cel care o să aibă parte de această bătaie de cap.

Din nou se duse la fereastră după un pahar cu apă și din nou o văzu trecând pe aceeași fată. Sau poate nu era aceeași. Urmări atent cum picăturile de ploaie i se scurgeau printre omoplații subțiri ca niște aripi. Își aminti că fusese o vreme când nu remarca o piele neagră. Simți că parcă petrecuse ani, nu luni, pe coasta aceasta, toți anii dintre pubertate și bărbăție.

4

— Ieși? se miră Harris. Încotro?

— Doar până-n oraș, răspunse Wilson, lărgindu-și nodul din jurul cizmelor de protecție contra țânțarilor.

— Ce Dumnezeu poți face în oraș la ora asta?

— Treburi, răspunse Wilson.

Ei bine, își spuse Wilson, e vorba de treburi de un anumit gen, genul de treburi lipsite de bucurie pe care le faci de unul singur, fără prieteni.

Cu câteva săptămâni în urmă își cumpărase o mașină de ocazie, prima pe care o avusese vreodată, dar nu era încă un conducător de nădejde. Niciun mecanism nu supraviețuia prea mult în clima aceea și, la câteva sute de metri, trebuia să șteargă parbrizul cu batista. În cartierul Kru, ușile erau deschise și familiile ședeau în jurul lămpilor de petrol, așteptând să se facă destul de răcoare ca să poată dormi. Un guzgan mort zăcea în șanț și ploaia se scurgea pe burta lui albă, umflată. Wilson mergea în viteza a doua, doar ceva mai repede decât la pas, pentru că farurile mașinilor particulare trebuiau camuflate până la dimensiunile unei cărți de vizită și de aceea nu vedea la o distanță mai mare de cincisprezece pași. Îi trebuiră zece minute ca să ajungă până la arborele mare de bumbac de lângă secția de poliție. Nu ardea nicio lumină în niciunul din birouri și Wilson își lăsă mașina în fața intrării principale. Dacă o vedea cineva acolo, putea presupune că el se afla înăuntru. Rămase puțin așa, cu portiera deschisă, șovăind. Imaginea fetei trecând prin ploaie se războia cu imaginea lui Harris cu umerii sprijiniți de spetează, citind o carte și având la îndemână un pahar cu suc. Reflectă cu tristețe, pe măsură ce pofta trupească îl biruia, la câtă bătaie de cap te poate supune; gustul amar de după aceea se așternu cu anticipație asupra dispoziției lui.

Uitase să-și ia umbrela și nici nu străbătuse bine vreo zece metri la vale, că era ud leoarcă. Ceea ce-l mâna acum era mai mult înflăcărarea curiozității decât a senzualității. Când trăiești undeva, odată și odată tot trebuie să încerci produsul local. Întocmai ca o cutie cu bomboane de ciocolată pe care o ții

încuiată într-un sertar. Până când n-o golești, te tot frămânți, cu gândul la ea. Își spuse: când o să termin cu treaba asta am să fiu în stare să scriu o nouă poezie pentru Louise.

Casa de toleranță era într-un bungalou cu acoperiș de tablă la jumătatea drumului ce cobora de pe deal, pe partea dreaptă. În anotimpul uscat, fetele ședeau afară în șanț, ca vrăbiile; stăteau la taclale cu polițistul de serviciu din vârful dealului. Drumul rămăsese neterminat așa că prin fața bordelului nu trecea nicio mașină în drum spre chei sau spre catedrală; putea deci fi ignorat. Acum oferea spre strada noroioasă o fațadă tăcută, oblonită, cu excepția unei uși care, proptită cu un pietroi din caldarâm, deschidea drum spre un gang. Wilson aruncă o privire rapidă în stânga și în dreapta, apoi păși înăuntru.

Cu ani în urmă, gangul fusese tencuit și spoit, dar șobolanii roseseră găuri în ipsos și ființele omenești mutilaseră spoiala cu mâzgăleli și nume scrijelite cu creionul. Pereții erau tatuați ca un braț de marinar, cu inițiale, date, apărea chiar și o pereche de inimi îngemănate. La început, lui Wilson locul i se păru cu desăvârșire părăsit; de fiecare parte a gangului se înșirau mici celule cam de trei metri pe unu și ceva, cu perdele în loc de uși și paturi înjghebate din lăzi vechi acoperite cu o țesătură artizanală. Wilson străbătu la iuțeală gangul până la capăt; apoi, își spuse el, va face stânga împrejur și se va întoarce la seninătatea pașnică și somnolentă a camerei unde fostul elev al școlii Downham moțăia peste cartea lui.

Încercă un sentiment de îngrozitoare decepție, de parcă n-ar fi găsit ceea ce căuta când, ajungând la capăt, descoperi că o celulă din stânga era ocupată; la lumina unei lămpi de petrol care ardea pe podea, întrezări o fată într-o cămașă de noapte murdară, întinsă pe cutiile de ambalaj ca un pește pe tarabă; tălpile ei goale, rozalii, atârnau peste cuvintele *„Tate's Sugar".* Zăcea acolo la datorie, în așteptarea unui client. Rânji în direcția lui Wilson și, fără să se deranjeze să se ridice, spuse:

— Vrei huța-huța, dragă. Zece șilingi.

Lui Wilson i se năzări în minte imaginea unei fete cu spatele ud de ploaie dispărând pentru totdeauna din raza lui vizuală.

— Nu, nu, făcu el, clătinând din cap și reflectând: „Ce prost am fost, ce prost am fost, să fac tot drumul până aici doar pentru atât".

Fata chicoti de parcă și-ar fi dat seama de prostia lui, apoi Wilson auzi un lipăit de tălpi goale apropiindu-se pe coridor dinspre drum; calea era barată de o negresă bătrână cu o umbrelă vărgată. Îi spuse ceva fetei în limba băștinașilor și primi o explicație în silă, rostită cu un zâmbet răutăcios. Wilson avu senzația că toate acestea îi păreau ciudate doar *lui,* că nu era altceva decât una din situațiile de serie pe care bătrâna era obișnuită să le înfrunte în lumea întunecoasă în care domnea. Wilson spuse moale:

— Mă duc să iau mai întâi ceva de băut.

— Ea aduce băutură, hotărî bătrâna. Îi porunci tăios fetei în limba pe care Wilson n-o înțelegea, și fata își coborî picioarele de pe cutiile goale de zahăr.

— Dumneata rămâi aici, îi spuse negresa lui Wilson și, automat, ca o gazdă a cărei minte e în altă parte dar care trebuie să facă conversație cu un musafir oricât de neinteresant, zise: Fată drăguță, huța-huța, o liră.

Prețurile pieței erau pe dos aici: prețul creștea o dată cu împotrivirea lui.

— Regret, nu pot s-aștept, spuse Wilson. Uite zece șilingi, și făcu gesturile preliminarii de plecare, dar bătrâna nu-i dădu niciun fel de atenție, blocând calea și zâmbind neîncetat ca un dentist care știe ce e bine pentru tine. Aici culoarea omului nu avea nicio valoare; nu putea vocifera așa cum putea să facă un alb oriunde în altă parte: pătrunzând în acest îngust coridor tencuit, se scuturase de orice caracteristică rasială, socială și individuală, se redusese pe sine la simpla natură umană. Dac-ar fi vrut să se ascundă, aici ar fi găsit ascunzătoarea ideală, dac-ar fi vrut să fie anonim, aici nu era altceva decât pur și simplu un om. Până și repulsia, dezgustul și teama nu mai erau caracteristici personale; erau atât de comune tuturor celor ce veneau aici pentru prima dată, încât bătrâna știa cu precizie care va fi următoarea mișcare. Întâi ideea unei băuturi, apoi oferta de bani, după aceea…

Wilson spuse moale:

— Lasă-mă să trec, dar știa că baba n-o să se clintească; îl supraveghea de parcă ar fi fost un animal priponit pe care îl păzea pentru stăpânul lui. Wilson n-o interesa, doar uneori repeta calm:

— Fată drăguță, huța-huța, acuși-acuși.

Wilson îi întinse o liră și ea o vârî în buzunar și continuă să-i bareze calea. Când încercă să-și facă loc împingând-o, ea îl împinse înapoi neglijent, cu o palmă roz, spunând:

— Acuși, acuși. Huța-huța.

Totul se întâmplase de atâtea sute de ori înainte.

Fata apăru în pasaj aducând o sticlă de oțet plină cu vin de palmier și, cu un suspin de repulsie, Wilson se dădu bătut. Zăpușeala dintre pânzele de ploaie, mirosul de mucegai al partenerei lui, lumina obscură și indirectă a lămpii cu petrol îi amintiră de o criptă de curând deschisă pentru ca un alt trup să fie coborât pe fundul ei. Se stârni în el o revoltă, o ură contra celor ce-l aduseseră aici. Simțea că, în prezența lor, vinele lui moarte ar sângera din nou.

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL UNU

1

HELEN SPUSE:

— Te-am văzut azi după masă pe plajă.

Scobie își ridică ochii de la paharul de whisky pe care-l măsura. Ceva în tonul vocii ei îi aminti în mod ciudat de Louise.

— A trebuit să-l găsesc pe Rees – tipul de la serviciul de informații al marinei, răspunse el. Nu mi-ai adresat niciun cuvânt.

— Nici nu mi-ai vorbit.

— Eram grăbit.

— Ești așa de prudent, întotdeauna, remarcă ea.

Și atunci Scobie înțelese ce se întâmplă și de ce se gândise la Louise. Se întrebă cu tristețe dacă dragostea o apucă mereu, în mod inevitabil, pe aceeași cale. Nu numai actul dragostei era unul și același… De câte ori în ultimii doi ani încercase să evite, în momentul critic, exact asemenea scene – să se salveze pe sine dar și pe cealaltă victimă. Râse cu inima pe jumătate și spuse:

— Uite că pentru o dată nu mă gândeam la tine. Aveam alte lucruri în cap.

— Ce alte lucruri?

— Oh, diamante…

— Munca ta înseamnă mult mai mult pentru tine decât însemn eu, spuse Helen, și banalitatea cuvintelor, citite oare în câte romane proaste, îi sfâșie inima.

— Da, replică el grav, dar aș sacrifica-o pentru tine.

— De ce?

— Probabil pentru că ești o ființă omenească. Cineva poate iubi un câine mai mult decât orice pe lume, dar n-ar călca cu mașina nici chiar un copil străin ca să-și salveze câinele.

— O, făcu ea, de ce-mi spui mereu adevărul? Nu vreau să aud adevărul chiar tot timpul.

Scobie îi puse paharul de whisky în mână și-i replică:

— Dragă, ai ghinion. Ești legată de un bărbat de vârstă mijlocie. Nu ne putem forța să tot mințim cum fac cei tineri.

— Dac-ai ști, zise ea, cât mă obosește toată prudența asta a ta. Vii aici pe întuneric și pleci pe întuneric. E atât… atât de înjositor!

— Da.

— Întotdeauna facem dragoste – aici. Înconjurați de mobilierul destinat funcționarilor subalterni. Nu cred c-am ști ce să facem în altă parte.

— Biata de tine, spuse Scobie.

Helen izbucni furioasă:

— N-am nevoie de mila ta.

Dar problema nu era dacă avea sau nu nevoie de mila lui – el i-o dăruise de la bun început. Mila ardea în inima lui mocnit ca putregaiul. Nu va scăpa de ea nicicând. Știa din experiență cum se stinge pasiunea și cum dispare dragostea, dar mila rămânea întotdeauna. Nimic nu micșora vreodată mila. Împrejurările vieții o alimentau. Există doar o singură persoană pe lume care nu merită milă: tu însuți.

— Nu poți să riști niciodată nimic? întrebă ea. Nu-mi scrii nici măcar un rând uneori. Pleci în deplasare cu zilele și nu lași nicio amintire în urma ta. Nu pot avea nici măcar o fotografie ca să fac locuința asta mai omenească.

— Dar n-am nicio fotografie.

— Cred că-ți închipui c-aș folosi scrisorile împotriva ta.

Scobie își spuse: „Dacă aș închide ochii, aș zice că vorbește Louise” – vocea era mai tânără, asta era toată deosebirea, și poate mai puțin capabilă de a provoca suferință. Stând așa cu paharul de whisky în mână își aminti de o altă seară – petrecută la vreo cincizeci de metri depărtare – paharul conținuse gin atunci. Spuse cu blândețe:

— Vorbești prostii.

— Mă crezi copil. Vii în vârful picioarelor – și mi-aduci timbre.

— Încerc să te apăr.

— Nu-mi pasă, a naibii să fiu, dacă lumea vorbește.

Scobie recunoscu limbajul echipei de baschet. Spuse:

— Dacă ar vorbi prea mult, legătura noastră ar lua sfârșit.

— Nu mă ferești pe mine. O ferești pe soția ta.

— E același lucru.

— Oh, exclamă ea, mă asociezi pe mine cu femeia aia.

Scobie nu reuși să evite tresărirea. Îi subestimase puterea de a provoca suferință. Înțelegea bine cum își reperase ținta: se predase singur în mâinile ei. Acum o să știe de fiecare dată cum să înfigă pumnalul cel mai ascuțit. Helen era ca un copil cu un compas în mână conștient de puterea lui de a răni. Nu te puteai încrede niciodată că un copil n-o să profite de avantajul pe care-l are.

— Dragă, spuse el, e prea curând ca să ne certăm.

— Femeia aia, repetă ea, privindu-l în ochi. N-ai părăsi-o niciodată, nu-i așa?

— Suntem căsătoriți.

— Dac-ar afla despre noi, te-ai întoarce la ea ca un câine bătut. Scobie reflectă cu tandrețe: „Helen n-a citit cărți alese, ca Louise."

— Nu știu.

— N-o să te însori niciodată cu mine.

— Nu pot. Știi bine.

— E o scuză minunată faptul că ești catolic, replică ea. Nu te împiedică să te culci cu mine – te împiedică doar să te însori cu mine.

— Da, admise el. Gândi: „Ce mult s-a maturizat față de acum o lună!" Atunci n-ar fi fost capabilă să-i facă o scenă, dar iubirea și fereala o formaseră: el începuse s-o formeze. Se întrebă dacă în ipoteza că legătura ar continua destul de mult timp, Helen s-ar mai deosebi de Louise. „La școala mea, reflectă el, ele învață amărăciunea și frustrarea și cum să îmbătrânească!"

— Dă-i drumul, spuse Helen, justifică-te.

— Ar dura prea mult timp. Ar trebui să încep cu justificarea existenței unui singur Dumnezeu.

— Cum te mai pricepi să le-ntorci.

Scobie se simțea dezamăgit. Așteptase seara cu nerăbdare. În tot cursul zilei, la birou, ocupându-se de un caz de închiriere și un caz de delicvență juvenilă așteptase cu nerăbdare să ajungă în cabana Nissen, în încăperea fără ornamente, printre mobilierul destinat funcționarilor subalterni exact ca în tinerețea lui, la tot ceea ce Helen defăimase acum.

Rosti:

— Am fost bine intenționat. Am vrut să-ți fiu prieten. Să-ți port de grijă. Să te fac mai fericită decât erai.

— Nu eram fericită? întrebă ea de parcă se referea la o perioadă de mult trecută.

Scobie spuse:

— Erai zdruncinată, singură…

— Nu cred că eram mai singură ca acum, spuse ea. Când stă ploaia, mă duc pe plajă cu doamna Carter. Bagster îmi face curte, toți cred că sunt frigidă. Mă întorc aici înainte să înceapă din nou ploaia și te aștept… bem un pahar de whisky… îmi dai niște timbre de parc-aș fi fetița ta…

— Îmi pare rău, spuse Scobie. Întinse mâna și-o așeză peste a ei: îi simțea sub palmă articulațiile degetelor ca pe o mică coloană vertebrală ruptă. Continuă să vorbească încet și precaut, alegându-și cuvintele cu grijă, ca și când ar fi urmat o potecă printr-un ținut evacuat, presărat cu mine: la fiecare pas pe care-l făcea se aștepta la o explozie.

— Aș face orice – aproape orice – ca să te simți fericită. Aș renunța să mai vin aici. Aș pleca de-aici – m-aș pensiona…

— Ți-ar conveni să scapi de mine, spuse ea.

— Ar fi ca sfârșitul vieții.

— Pleacă, dacă asta vrei.

— Nu vreau să plec. Vreau să fac ce vrei tu.

— Poți să pleci dacă vrei – sau poți să rămâi, făcu ea cu dispreț. Eu nu mă pot mișca, știi bine.

— Dacă dorești, aranjez eu cumva să te îmbarci pe primul vapor.

— Oh, ce încântat ai fi dacă toată povestea asta s-ar sfârși, spuse ea și începu să plângă. Când Scobie întinse mâna s-o atingă, începu să urle la el: Du-te dracului! Du-te dracului! Piei din ochii mei!

Afară, cu ploaia răcorindu-i fața și prelingându-i-se pe mâini, îl străfulgeră gândul că viața ar putea fi mult mai ușoară dacă ar lua în serios cuvintele lui Helen. Ar intra la el în casă și-ar închide ușa și ar fi din nou singur; i-ar scrie o scrisoare Louisei fără sentimentul că o înșală, și-ar dormi cum nu mai dormise de săptămâni întregi, fără vise. A doua zi, biroul, întoarcerea liniștită acasă, cina, ușa zăvorâtă… Dar mai la vale, dincolo de autobază, unde camioanele se ghemuiau sub prelatele șiroinde, ploaia picura ca lacrimile. Se gândi la Helen, singură în cabană,

întrebându-se dacă vorbele irevocabile fuseseră într-adevăr rostite, dacă toate zilele de mâine vor consta din doamna Carter și Bagster, până când va sosi vaporul și se va înapoia acasă la ea, fără nicio altă amintire decât nefericirea. Inexorabil, punctul de vedere al altcuiva i se ivi în cale, precum cadavrul unui nevinovat ucis.

Când deschise ușa casei, un șobolan care adulmecase pe la dulăpiorul cu alimente se retrase fără grabă pe scări în sus. De așa ceva îi fusese teamă și scârbă Louisei; cel puțin reușise s-o scape și s-o facă fericită, iar acum, cântărind bine, cu o nepăsare intenționată și atentă, se puse pe treabă în dorința de a o mulțumi pe Helen. Se așeză la masă și, luând o foaie de hârtie de scris oficială cu timbrul sec al guvernului, se apucă să compună o scrisoare.

Scrise: – *Iubita mea* – voia să se predea cu totul în mâinile ei, dar ea să rămână anonimă. Se uită la ceas și adăugă în colțul din dreapta, de parcă ar fi întocmit un raport de poliție, *12 și 3*5 *Burnside, 5 septembrie.* Scrise mai departe cu grijă: *Te iubesc mai mult decât pe mine însumi, mai mult decât pe soția mea, mai mult decât pe Dumnezeu. Încerc din răsputeri să spun adevărul. Doresc mai mult decât orice pe lume să te fac fericită...* Banalitatea frazelor îl întristă; nu păreau să conțină adevăruri anume pentru ea; fuseseră prea des folosite. „Dac-aș fi tânăr, reflectă el, aș fi în stare să găsesc cuvintele potrivite, cuvinte noi, dar toate astea mi s-au mai întâmplat și altă dată”. Scrise mai departe, *Te iubesc, iartă-mă,* semnă și împături hârtia.

Își îmbrăcă impermeabilul și ieși din nou afara în ploaie. Rănile supurează la umezeală, nu se vindecă niciodată. Zgârie-te la deget și în câteva ore zgârietura o să se acopere cu o mică pieliță verzuie. Cără cu sine la deal o senzație de putreziciune. Un soldat din autobază strigă ceva prin ploaie – un singur cuvânt, ca o hieroglifă pe un perete, pe care Scobie nu se pricepea s-o descifreze. Soldații erau nigerieni. Ploaia răpăia pe acoperișurile cabanelor Nissen și Scobie se întrebă: „De ce oare am scris ce-am scris? De ce-am scris «mai mult decât pe Dumnezeu»? Ar fi fost mulțumită cu «mai mult decât pe soția mea»”. Chiar dacă e adevărul, de ce am scris asta? Cerul plângea fără încetare în jurul lui; avea senzația rănilor care nu se vindecă niciodată. Șopti: „Oh, Doamne, te-am părăsit. Tu nu

mă părăsi”. Când ajunse la ușa ei, vârî scrisoarea pe dedesubt; auzi fâșâitul hârtiei pe pardoseala de ciment, dar altceva nimic. Amintindu-și silueta ei de copil, transportată pe lângă el pe targă, se întristă gândind câte se întâmplaseră de atunci, și cât de inutil, pentru ca să ajungă acum să-și spună cu ciudă: „N-o să mă mai poată acuza vreodată de prudență”.

2

— Treceam pe-aici, spuse părintele Rank, așa că m-am gândit să intru. Ploaia de seară cădea în falduri cenușii, ecleziastice, și un camion își croia huruind drum spre dealuri.

— Intră, îl invită Scobie. Sunt în pană de whisky. Dar am bere – sau gin.

— Te-am văzut pe sus, pe la cabane, așa că mi-am zis să te urmez. Ești ocupat?

— Iau masa cu comisarul șef, dar abia peste o oră.

Părintele Rank se plimba de colo-colo, fără astâmpăr, prin cameră, în timp ce Scobie scoase berea din răcitor.

— Ai vești mai recente de la Louise?

— N-am primit nimic de două săptămâni, răspunse Scobie, dar iar au fost scufundate niște vapoare în sud.

Părintele Rank se cufundă într-un fotoliu tip guvernamental ținând paharul între genunchi. Nu se auzea nimic altceva decât răpăitul ploii pe acoperiș. Scobie își drese glasul apoi se așternu din nou tăcerea. Avea ciudata impresie că părintele Rank, întocmai ca vreunul din subalternii lui de la poliție, stătea acolo așteptând ordine.

— Sezonul ploilor se sfârșește curând.

— Cred că sunt șase luni de când a plecat soția dumitale?

— Șapte.

— O să-ți petreci concediul în Africa de Sud? întrebă părintele Rank ferindu-și privirea și sorbind o înghițitură de bere.

— Mi-am amânat concediul. Cei tineri au mai multă nevoie.

— Toată lumea are nevoie de concediu.

— Dumneata ești aici de doisprezece ani și nu ți-ai luat niciodată concediu, părinte.

— Oh, asta-i altceva, replică părintele Rank. Se ridică iarăși și o porni, agitat, în lungul unui perete, apoi al altuia. Se întoarse spre Scobie cu o expresie de rugăminte inefabilă.

— Uneori, rosti el, mă simt ca și cum n-aș munci deloc.

Se opri, privi țintă și ridică mâinile pe jumătate, iar Scobie își aduse aminte de părintele Clay ferindu-se din calea unei persoane invizibile în timp ce măsura neîncetat camera. Simțea

că i se adresează o rugăminte la care nu poate găsi răspuns. Spuse moale:

— Nu muncește nimeni mai mult ca dumneata, părinte.

Părintele Rank se întoarse greoi la fotoliul lui.

— Are să fie bine când s-or termina ploile, spuse el.

— Ce face negresa de lângă Congo Creek? Am auzit că e pe moarte.

— Săptămâna asta se prăpădește. E o femeie de treabă.

Mai luă o sorbitură de bere și se îndoi de mijloc, cu mâna la stomac.

— Vântul, făcu el. Suport rău vântul.

— N-ar trebui să bei bere conservată, părinte.

— Muribunzii, reluă părintele Rank, pentru asta mă aflu aici. Trimit după mine când sunt pe moarte. Înălță niște ochi încețoșați de prea multă chinină și rosti răgușit și cu disperare: N-am fost niciodată de vreun folos celor în viață, Scobie.

— Spui lucruri fără sens, părinte.

— Când eram novice credeam că oamenii stau de vorbă cu preoții lor și mai credeam că Dumnezeu îți transmite cumva cuvintele nimerite. Nu te sinchisi de mine, Scobie, nu mă asculta. Sunt ploile – întotdeauna mă doboară la vremea asta. Dumnezeu nu transmite cuvintele nimerite, Scobie. Am avut odată o parohie în Northampton. Făceau încălțăminte acolo. Mă invitau la ceai și eu stăteam și le urmăream mâinile în timp ce turnau ceaiul și stăteau de vorbă despre copiii Mariei și despre reparații la acoperișul bisericii. Erau foarte generoși, cei din Northampton. N-aveam decât să cer și ei dădeau. N-am fost de vreun folos nici unui singur suflet, Scobie. Mi-am spus că în Africa lucrurile vor fi altfel. Vezi, Scobie, eu nu sunt un om învățat. N-am avut niciodată cine știe ce aptitudini de a-l iubi pe Dumnezeu, cum au alții. Mi-am dorit să fiu de folos, asta-i tot. Nu mă asculta! Ploile sunt de vină. N-am mai vorbit în felul ăsta de cinci ani. Doar în fața oglinzii. Dacă oamenii au necazuri, vin la dumneata, Scobie, nu la mine. Mă invită la masă, ca să afle bârfa. Și dacă dumneata ai avea un necaz, unde te-ai duce? Și Scobie remarcă din nou ochii aceia încețoșați și rugători, așteptând în tot lungul anotimpurilor de secetă ori de ploaie ceva ce nu se întâmpla niciodată. „Oare aș putea să-mi descarc povara, se întrebă Scobie, aș putea să-i spun că iubesc două femei: că nu știu ce să fac? La ce-ar folosi? Cunosc răspunsurile

la fel de bine ca și el. Trebuie să te îngrijești de propriul tău suflet, indiferent cu ce preț față de altul, și asta e ce nu pot face eu, ce n-o să fiu niciodată în stare să fac”. Nu el avea nevoie de cuvântul magic, ci preotul, iar el nu-l putea rosti.

— Nu sunt eu omul care dă de necazuri, părinte. Sunt neinteresant și de vârstă mijlocie și, ferindu-și ochii ca să nu vadă suferință, auzi clopoțelul părintelui răsunând jalnic: ho! ho! ho!

3

În drum spre bungaloul comisarului șef, Scobie trecu pe la birou. Pe mapă găsi un bilet scris cu creionul – *Am trecut să vă văd. Nimic important. Wilson.* I se păru ciudat: nu-l văzuse pe Wilson de câteva săptămâni și dacă vizita lui nu avea importanță de ce o consemnase cu atâta grijă? Deschise sertarul biroului să caute un pachet de țigări și observă pe dată că ceva nu era în ordine; cercetă conținutul cu atenție: lipsea creionul chimic. Fără îndoială, Wilson căutase un creion ca să scrie biletul și uitase să-l pună la loc. Dar de ce biletul?

În camera de audiență, sergentul raportă:

— Domnul Wilson a venit să vă vadă, domnule.

— Da, mi-a lăsat un bilet.

Așadar asta era, își spuse el: aș fi aflat oricum, de aceea a socotit că e mai bine să mă încunoștințeze chiar el. Scobie se întoarse în birou și se uită din nou pe masa lui de scris. Avea impresia că un dosar fusese mutat de la locul lui, dar nu exista nimic acolo care ar fi putut stârni interesul cuiva. Doar mătăniile rupte îi atraseră atenția – ceva ce-ar fi trebuit reparat de mult timp. Le scoase și le puse în buzunar.

— Whisky? întrebă comisarul șef.

— Mulțumesc, spuse Scobie, ținând paharul ridicat între el și comisarul șef. *Dumneavoastră* aveți încredere în mine?

— Da.

— Oare eu sunt singurul care nu știe despre Wilson?

Comisarul șef zâmbi, rezemându-se comod de spătarul scaunului, fără urmă de stânjeneală.

— Nimeni nu știe în mod oficial – în afară de mine și de directorul U.A.C.-ului – asta era esențial, bineînțeles. Și guvernatorul și cel care triază telegramele cu mențiunea „Ultra secret”. Mă bucur că în fine ți-ai dat seama și tu.

— Aș vrea să știți că – până la ora asta, desigur – am fost demn de încredere.

— Nu e nevoie să mi-o spui, Scobie.

— În cazul vărului lui Tallit n-am fi putut proceda altfel.

— Bineînțeles că nu.

Scobie spuse:

— Totuși, există ceva ce nu știți. Am împrumutat două sute de lire de la Yusef ca s-o pot trimite pe Louise în Africa de Sud. Îi plătesc patru la sută dobândă. Tranzacția e pur financiară, dar dacă vreți să-mi tăiați capul pentru asta…

— Îmi pare bine că mi-ai spus, declară comisarul șef. Vezi, lui Wilson i-a intrat în cap ideea că ești șantajat. Trebuie c-a dat el cumva de ratele acelea de plată.

— Yusef n-ar șantaja pentru bani.

— I-am explicat asta lui Wilson.

— Vreți să-mi tăiați capul?

— Am nevoie de capul tău, Scobie. Ești singurul ofițer în care am într-adevăr încredere.

Scobie întinse mâna cu paharul gol: semăna cu o strângere de mână:

— O.K.

— O.K.

Cu vârsta, oamenii devin gemeni. Trecutul era pântecele comun, cele șase luni de ploaie și cele șase luni de soare erau perioada lor comună de gestație. N-aveau nevoie decât de puține cuvinte și de puține gesturi ca să-și transmită gândurile. Își luaseră certificatul de absolvire trecând prin aceleași friguri, aceleași sentimente de iubire și dispreț îi puneau în mișcare.

— Derry raportează că s-au comis niște furturi mari în mine.

— Diamante comerciale?

— Pietre prețioase. E Yusef – sau Tallit?

— S-ar putea să fie Yusef, spuse Scobie. Nu cred că-l interesează diamantele industriale. Le zice pietriș. Dar, evident, nu poți fi sigur.

— *Esperança* va sosi peste câteva zile. Va trebui să fim foarte atenți.

— Ce zice Wilson?

— El își pune mâna în foc pentru Tallit. În piesa lui nemernicul e Yusef – și tu, Scobie.

— Nu l-am mai văzut pe Yusef de mult timp.

— Știu.

— Încep să înțeleg ce simt sirienii de pe-aici – urmăriți și reclamați tot timpul.

— Wilson face rapoarte despre noi toți, Scobie. Despre Fraser, Tod, Thimblerigg, chiar și despre mine. E de părere că sunt prea

indulgent. Dar nu contează. Colonelul Wright rupe rapoartele lui Wilson și, bineînțeles, Wilson face rapoarte și despre el.

— Îmi închipui.

La miezul nopții, Scobie urcă spre cabanele Nissen. Învăluit de camuflaj se simți pentru moment în siguranță, nesupravegheat, nereclamat; prin pământul îmbibat de apă, pașii lui abia se auzeau, dar când trecu pe lângă cabana lui Wilson își dădu din nou seama de necesitatea acută a prudenței. Îl cuprinse o oboseală apăsătoare și-și spuse: „Am să mă duc acasă; n-am să mă furișez la ea în noaptea asta.” Ultimele ei cuvinte fuseseră: „Piei din ochii mei!” Nu s-ar putea măcar o dată, să iei spusele cuiva drept bune? Rămase pe loc la vreo zece metri de cabana lui Wilson, uitându-se la dunga de lumină dintre perdele. O voce de om beat strigă ceva mai sus pe deal, și primii stropi de ploaie îi atinseră fața. Gândi: Am să mă întorc acasă și-am să mă culc; de dimineață am să-i scriu Louisei, și seara am să mă duc la spovedanie, și după asta, a doua zi, Dumnezeu se va întoarce iar spre mine prin mâinile preotului; viața va fi iarăși simplă. Virtutea, viața morală îl tentau din întuneric, ca păcatul. Ploaia îi încețoșa privirea, iar pământul îi trăgea picioarele care călcau în silă, îndreptându-se spre cabana Helenei.

Bătu de două ori și ușa se deschise imediat. Între cele două bătăi se rugase ca mânia din spatele ușii să nu se fi potolit, ca în continuare să nu fie dorit. Nu era în stare să închidă ochii și să-și astupe urechile când o ființă omenească avea nevoie de el; nu era centurionul, ci oșteanul care trebuia să execute ordinele a sute de centurioni și, când ușa se deschise, înțelese că porunca va fi dată din nou – porunca de a rămâne, de a iubi, de a accepta răspunderea, de a minți.

— Oh, iubitule, spuse ea, am crezut că n-ai să mai vii. M-am purtat groaznic cu tine.

— Am să vin întotdeauna dacă ai nevoie de mine.

— Zău?

— Întotdeauna. Cât timp o să trăiesc.

„Dumnezeu poate să aștepte, își spuse Scobie; cum poate cineva să-l iubească pe Dumnezeu în detrimentul uneia din creaturile sale? O femeie ar accepta oare dragostea pentru care ar trebui sacrificat un copil?”

Traseră perdelele cu grijă înainte de a aprinde lumina.

Helen spuse:

— Mi-a fost toată ziua teamă că n-o să vii.

— Bineînțeles că am venit.

— Ți-am spus să pleci. Să nu-mi dai niciodată ascultare când îți spun să pleci. Promite!

— Promit.

— Dacă nu te-ai fi întors… începu ea și rămase pierdută pe gânduri între cele două lămpi. Scobie o vedea cum se adâncește în sine, încruntându-se din cauza efortului de a se lămuri… Nu știu. Poate că m-aș fi încurcat cu Bagster sau m-aș fi sinucis sau și una și alta. Cred că și una și alta.

Scobie îi vorbi cu solicitudine.

— Nu trebuie să gândești așa. Am să fiu întotdeauna lângă tine dacă o să ai nevoie de mine, cât timp o să trăiesc.

— De ce spui mereu, cât timp o să trăiesc?

— Sunt treizeci de ani între noi.

Se sărutară pentru prima oară în noaptea aceea. Ea spuse:

— Nu simt diferența de ani.

— De ce-ai crezut că n-o să vin? întrebă Scobie. Doar ai primit scrisoarea mea.

— Scrisoarea ta?

— Cea pe care am vârât-o pe sub ușă ieri noapte.

Helen spuse cu teamă:

— N-am văzut nicio scrisoare. Ce spuneai în ea?

Scobie o mângâie ușor pe față și-i zâmbi.

— Totul. Am vrut să nu mai fiu deloc prudent. Am așternut totul pe hârtie.

— Chiar și semnătura ta?

— Cred că da. Oricum scrisoarea e semnată prin faptul că e scrisul meu.

— E un preș lângă ușă. Trebuie să fie sub el.

Dar știau amândoi că n-o s-o găsească acolo. Parcă ar fi fost siguri dinainte că dezastrul va intra pe ușa aceea anume.

— Cine o fi luat-o?

Scobie încercă să-și potolească neliniștea.

— Probabil că servitorul tău a aruncat-o, o fi crezut că e nefolositoare. Nu era în plic. Nimeni nu-și poate da seama cui i-am scris-o.

— Parcă asta contează, iubitule, făcu ea. Mi s-a făcut cu adevărat rău. Cineva te are acum la mână. Mai bine muream în barca aia.

— Nu-ți face griji. Probabil că n-am împins biletul destul de mult sub ușă. De dimineață, când servitorul tău a deschis ușa a zburat de-acolo și, călcată în picioare, s-a înfundat în noroi.

Vorbea cu toată convingerea pe care și-o putea aduna: în definitiv nu era chiar imposibil.

— Nu mă lăsa să-ți mai fac niciodată rău, îl imploră ea.

Și fiecare cuvânt pe care-l rostea fixa cătușele și mai strâns în jurul încheieturilor lui. Își întinse mâinile spre ea și minți sfruntat:

— Tu n-ai să-mi faci niciodată vreun rău. Nu-ți face griji pentru o scrisoare rătăcită. Nu conținea nimic grav – nimic din ce-ar înțelege un străin. Nu-ți face griji.

— Ascultă, dragul meu. Nu rămâne aici în noaptea asta. Sunt nervoasă. Mă simt urmărită. Spune-mi noapte bună acum și du-te. Dar revino, oh, dragul meu, revino!

Lumina ardea încă în cabana lui Wilson când Scobie trecu pe acolo. Deschizând ușa casei lui cufundată în întuneric, văzu o bucată de hârtie pe jos. Îi provocă un șoc ciudat, ca și când scrisoarea rătăcită se întorsese ca o pisică, la vechea ei adresă. Dar când o ridică de jos, văzu că nu e scrisoarea lui, deși era tot un mesaj de dragoste. Era o telegramă adresată lui la sediul poliției și semnătura, scrisă în întregime pentru motive de cenzură, Louise Scobie, avu efectul unei lovituri administrate de un boxer, cu o alonjă mai mare decât a lui. *Sunt în drum spre casă am fost o proastă stop dragoste* – și apoi numele la fel de oficial ca o ștampilă.

Se așeză. Capul i se învârtea de greață. Gândi: „Dacă n-aș fi scris cealaltă scrisoare, dacă aș fi luat drept bune spusele Helenei și aș fi plecat, cât de ușor s-ar fi putut aranja lucrurile!” Dar își aduse aminte de cuvintele rostite de el cu zece minute înainte: „Am să fiu întotdeauna lângă tine dacă o să ai nevoie de mine, cât timp o să trăiesc” – asta însemna un jurământ tot atât de imposibil de uitat ca și legământul de la altarul din Ealing. Se stârnea vântul dinspre mare – ploile sfârșeau la fel cum începeau, cu taifunuri. Perdelele se umflară spre interior și Scobie alergă la ferestre să le închidă. La etaj, ferestrele din dormitor se zgâlțâiau, smucindu-se din țâțâni. Întorcându-se cu fața, după ce le închise, dădu cu ochii de măsuța de toaletă, goală, unde curând se vor afla din nou fotografiile și borcănașele – în special o anume fotografie. „Preafericitul Scobie, își spuse

el, unicul meu succes!” Un copil dintr-un spital spusese „tată” când umbra unui iepuraș se mișcase pe pernă; o fată trecuse pe o targă ținând strâns un album de timbre. „De ce eu, se întrebă, de ce au nevoie de mine, un ofițer de poliție neinteresant și vârstnic, care n-a fost promovat? N-am nimic de dat ce n-ar putea găsi și în altă parte; de ce nu mă lasă în pace?” La alții ar putea găsi o iubire mai tânără și mai bună, mai multă siguranță. Avea uneori impresia că tot ce putea împărți cu ele era propria lui deznădejde.

Rezemându-se de măsuța de toaletă, încercă să se roage. Rugăciunea nu se lăsa rostită de limba lui, întocmai ca un document legal; nu de pâinea cea de toate zilele avea el nevoie ci de mult mai mult. Dorea fericire pentru alții și singurătate și pace pentru sine însuși.

— Nu mai vreau să mă ocup de viețile altora, rosti el deodată cu glas tare. N-ar avea nevoie de mine dac-aș fi mort. Nimeni n-are nevoie de morți. Morții pot fi uitați. Oh, Doamne, hărăzește-mi moartea înainte de a le da eu nefericirea!

Dar cuvintele îi sunară melodramatic în urechi. Își spuse că nu trebuie să-și piardă mințile: erau mult prea multe lucruri de pus la punct pentru ca să-și permită nevricale și, coborând din nou la parter, se gândi că trei sau poate patru aspirine era exact ceea ce-i trebuia în această situație – în această banală situație. Luă o sticlă de apă filtrată din răcitor și dizolvă aspirina. Se întrebă cum ar fi să soarbă moartea la fel de simplu ca pe aceste aspirine, care i se opriseră cu gustul lor amar în gâtlej. Preoții spun că acesta e păcatul de neiertat, expresia finală a unei disperări fără leac și, bineînțeles, accepți învățătura bisericii. Dar ei propovăduiesc totodată că Dumnezeu a încălcat uneori propriile-i legi; oare – ar fi mai greu să întindă o mână a iertării în bezna sinucigașă, decât i-a fost să se trezească în mormânt, sub lespede? Cristos n-a fost omorât – Dumnezeu nu poate fi omorât. Cristos s-a omorât: s-a atârnat pe cruce, la fel de neîndoios ca Pemberton de cârligul tabloului.

Puse paharul pe masă și-și spuse iarăși: „Nu trebuie să-mi pierd mințile”. Fericirea a două persoane se afla în mâinile lui și trebuia să învețe să jongleze, cu nervii tari. Calmul era totul. Scoase jurnalul său intim și începu să scrie, după ce trecu data, miercuri, 6 septembrie: *Cină cu comisarul șef. Discuție satisfăcătoare despre W. Am trecut câteva momente pe la*

Helen. Telegramă de la Louise că e în drum spre casă. Ezită o clipă apoi scrise: *Înainte de cină a venit pe-aici părintele Rank. Pare cam surmenat. Are nevoie de concediu.* Reciti ce scrisese și șterse ultimele două propoziții. Arareori își permitea să exprime în aceste consemnări o părere personală.

CAPITOLUL DOI

1

Telegrama îl persecută toată ziua; viața obișnuită – cele două ore de anchetă a unui caz de sperjur – părea la fel de ireală ca o țară pe care o părăsești pentru totdeauna. Te gândești: „La ora asta, în satul acela, oamenii aceia pe care i-am cunoscut odată, stau la masă exact ca acum un an când eram și eu acolo!” Dar nu ești convins că orice formă de viață se scurge la fel ca întotdeauna, în afara stării tale de conștiență! Întreaga stare de conștiență a lui Scobie era concentrată asupra telegramei, asupra vaporului al cărui nume nu-l știa, care își croia chiar acum drum de-a lungul coastei africane venind dinspre sud. „Doamne, iartă-mă!” își spuse, când pentru o clipă îi trecu prin minte gândul că ar fi o posibilitate să nu sosească niciodată. În inimile noastre există un dictator nemilos, gata să admită nenorocirea a o mie de străini dacă aceasta va asigura fericirea celor câțiva pe care îi iubim.

Când se termină ancheta cazului de sperjur, Fellowes, inspectorul sanitar, îl opri la plecare:

— Vino diseară la un grătar, Scobie. Am făcut rost de o bucată de carne de vacă din Argentina. În lumea aceasta ireală, ar fi fost un efort mult prea mare să refuze o invitație. Vine și Wilson, adăugă Fellowes. Ca să-ți spun drept, el mi-a procurat carnea. Ți-e simpatic, nu?

— Da. Credeam că ție nu ți-e.

— Oh, clubul nostru trebuie să țină pasul cu vremurile, și tot felul de oameni intră azi în comerț. Recunosc că m-am pripit atunci. Oi fi fost un pic afumat, nu m-aș mira. Wilson a fost la Downham: jucam în contra lor când eram la Lancing.

Îndreptându-se cu mașina spre casa familiară de pe dealuri, în care locuise și el odată, Scobie își spuse apatic: „În curând va trebui să vorbesc cu Helen. Nu trebuie să afle vestea de la altcineva”. Viața repeta mereu același tipar: existau mereu, mai devreme sau mai târziu, vești proaste care trebuiau împărtășite,

minciuni de îmbărbătare care trebuiau rostite, ginuri roz care trebuiau consumate pentru a îndepărta nefericirea.

Intră în *living-room*-ul mare al bungaloului și acolo, în fund, se afla Helen. Cu un șoc, realiză că până atunci n-o mai văzuse niciodată ca pe o străină în casa altcuiva, și niciodată până atunci îmbrăcată de seară.

— O cunoști pe doamna Rolt, nu-i așa? întrebă Fellowes.

Nu era nici urmă de ironie în vocea lui. Scobie reflectă cu un fior de dezgust de sine, cât de abili fuseseră; cât de bine reușiseră să-i păcălească pe amatorii de bârfă dintr-o mică colonie. Nu se cuvine ca niște amanți să poată înșela atât de bine. Dragostea nu trebuie oare să fie spontană, nechibzuită…?

— Da, răspunse Scobie. Sunt un vechi prieten al doamnei Rolt. Eram la Pende când a fost transportată de pe celălalt mal.

Rămase în picioare lângă masă, la vreo câțiva metri depărtare de Helen, în timp ce Fellowes pregătea băuturile și o urmări stând de vorbă cu doamna Fellowes, firesc și degajat. „Dac-aș fi intrat aici în astă seară, se întrebă Scobie, și-aș fi văzut-o pentru prima dată, aș fi simțit vreun pic de dragoste pentru ea?”

— Care era paharul dumitale, doamnă Rolt?

— Un gin roz.

— Tare-aș vrea s-o pot convinge pe soția mea să bea gin roz. Nu pot să sufăr când o văd bând gin cu suc de portocale.

Scobie i se adresă lui Helen:

— Dac-aș fi știut că o să veniți aici, aș fi trecut să vă iau.

— Mi-ar fi făcut plăcere, replică Helen. Nu mă vizitați niciodată. Se întoarse spre Fellowes și-i spuse cu o degajare care-l înfioră pe Scobie: A fost așa de drăguț cu mine la spital la Pende, dar cred că-i plac doar bolnavii.

Fellowes își mângâie mustăcioara roșcată, își mai turnă niște gin și spuse:

— Îi e teamă de dumneata, doamnă Rolt. Ca de altfel tuturor bărbaților însurați de aici.

Helen întrebă cu prefăcută politețe:

— Credeți c-aș mai putea bea un gin fără să mi se urce la cap?

— A, iată-l pe Wilson, făcu Fellowes și, într-adevăr, acesta își făcuse apariția, cu fața lui trandafirie inocentă, neîncrezătoare în sine și cu brâul său prost înfășurat. Cunoști pe toată lumea, nu? Ești vecin cu doamna Rolt.

— Totuși n-am făcut cunoștință, replică Wilson și începu să se înroșească ca la comandă.

— Nu știu ce se întâmplă cu bărbații din colonia noastră, spuse Fellowes. Dumneata și Scobie, amândoi vecini și totuși nici unul nu vă duceți în vizită pe la doamna Rolt, și Scobie simți imediat privirea bănuitoare a lui Wilson îndreptată asupra lui. Eu n-aș fi așa de sfios, declară Fellowes, turnând ginul roz în pahare.

— Doctorița Sykes întârzie ca de obicei, comentă doamna Fellowes din celălalt capăt al încăperii, dar în clipa aceea, pășind apăsat pe treptele de afară, reperabilă în rochia ei de culoare închisă și cizmele de protecție contra țânțarilor, apăru doctorița Sykes.

— Chiar la țanc pentru un pahar de băutură, Jessie, i se adresă Fellowes. Ce dorești?

— Un scotch dublu, răspunse doctorița. Aruncă de jur împrejur o privire severă, prin sticlele groase ale ochelarilor, și adăugă:

— ’Năseara la toată lumea.

Pe când se îndreptau spre sufragerie, Scobie îi spuse lui Helen:

— Trebuie să te văd, dar interceptând privirea lui Wilson, adăugă: în legătură cu mobilierul dumitale.

— Mobilierul meu?

— Cred c-aș putea să-ți mai procur câteva scaune.

Erau încă prea începători în rolul de conspiratori; memoria lor nu absorbise încă întreaga listă de coduri și Scobie nu avea certitudinea că Helen înțelesese formularea voalată. În tot timpul mesei rămase tăcut, gândindu-se cu groază la clipa când va fi singur cu ea, și cu teama de a nu scăpa cea mai mică ocazie favorabilă; când băgă mâna în buzunar după batistă, telegrama i se făcu ghem între degete… „am fost o proastă stop dragoste”.

— Desigur ai mai multe informații decât noi, domnule maior Scobie, zicea doctorița Sykes.

— Scuzați-mă, n-am fost atent…

— Vorbeam despre cazul Pemberton.

Așadar, în câteva luni devenise un caz. Când ceva devine un caz parcă n-ar mai fi vorba de o ființă omenească: nu există nici rușine nici suferință într-un caz. Tânărul întins pe pat fusese curățat și pus la punct, expus pentru manualul de psihologie.

— Ziceam, spuse Wilson, că Pemberton și-a ales un mijloc ciudat de sinucidere. Eu aș fi ales un somnifer.

— N-ar fi ușor de procurat un somnifer la Bamba, interveni doctorița Sykes. A fost probabil o hotărâre de moment.

— În locul lui, n-aș fi provocat atâta agitație, își dădu Fellowes cu părerea. Omul are bineînțeles dreptul să-și ia propria-i viață, dar nu e nevoie de agitație. O doză mai mare de somnifer – sunt de acord cu Wilson – asta-i calea.

— Dar îți trebuie mai întâi o rețetă, spuse doctorița.

Cu degetele pe telegrama din buzunar, Scobie își reaminti de scrisoarea semnată „Dicky”, de scrisul neformat, de arsurile de țigară pe scaune, de romanele lui Edgar Wallace, de stigmatul singurătății. „De două mii de ani, reflectă el, discutăm despre agonia lui Cristos, exact în același mod indiferent”.

— Pemberton a fost întotdeauna un pic cam prostănac, spuse Fellowes.

— Somniferele sunt întotdeauna înșelătoare, spuse doctorița Sykes. Lentilele mari ale ochelarilor ei reflectară globul electric când le îndreptă ca pe niște faruri în direcția lui Scobie.

Știm din experiență cât sunt de înșelătoare. Societățile de asigurare nu agreează somniferele și niciun medic legist nu s-ar lăsa păcălit de o înșelătorie premeditată.

— Cum pot să-și dea seama? întrebă Wilson.

— Să luăm de exemplu luminalul. Nimeni n-ar putea lua din greșeală atâta luminal încât…

Scobie privi peste masă spre Helen. Mânca încet, fără poftă, cu ochii în farfurie. Tăcerea lor comună părea să-i izoleze: acesta era un subiect pe care cei nefericiți nu-l pot discuta nicicând la modul impersonal. Din nou simți că Wilson se uită la ei, de la unul la altul, și Scobie își răscoli cu disperare mintea ca să găsească ceva de spus pentru a pune capăt tăcerii lor periculoase. Nici tăcuți nu puteau fi împreună în siguranță. Scobie întrebă:

— Ce modalitate ați recomanda, doamnă doctor?

— Ei, ar fi accidentele de înot – dar chiar și atunci e nevoie de multe explicații. Dacă omul are destul curaj să se arunce în fața unei mașini, dar nu e prea sigur…

— Și atunci ar mai fi și altul implicat, observă Scobie.

— Eu personal, continuă doctorița Sykes, rânjind pe sub lentilele ei, n-aș avea dificultăți. În situația mea, mi-aș pune un

diagnostic de angină și l-aș ruga pe unul din colegi să-mi prescrie…

Helen izbucni furioasă:

— Ce conversație înfiorătoare! N-aveți dreptul să spuneți…

— Draga mea, o întrerupse doctorița Sykes, rotindu-și farurile răuvoitoare, dac-ai fi fost medic aici de-atâta timp de când sunt eu, i-ai fi cunoscut mai bine pe cei din jur. Nu cred ca vreunul din noi să fie înclinat să…

Doamna Fellowes interveni:

— Mai ia o porție de salată de fructe, doamnă Rolt.

— Sunteți catolică, doamnă Rolt? o întrebă Fellowes. Catolicii au concepții foarte drastice în privința asta.

— Nu, nu sunt catolică.

— Dar așa e, nu, Scobie?

— Religia catolică ne învață, explică Scobie, că sinuciderea e un păcat de neiertat.

— Dar dumneata, domnule maior, crezi serios și cu adevărat în iad?

— Oh, da, cred.

— În flăcări și chinuri?

— Poate că nu chiar așa. Dar, după cum ni se explică, s-ar putea să fie o eternă senzație de pierdere.

— Pe mine genul ăsta de iad nu m-ar speria, spuse Fellowes.

— Poate că n-ai pierdut niciodată ceva care să aibă importanță, replică Scobie.

Scopul propriu-zis al invitației fusese carnea de vacă argentiniană. Odată consumată, nu mai exista nimic care să-i țină adunați laolaltă (doamna Fellowes nu juca cărți). Fellowes își făcu de lucru cu berea, iar Wilson rămase prins între tăcerea acră a doamnei Fellowes și logoreea doctoriței Sykes.

— Hai să luăm aer, propuse Scobie.

— Crezi că e bine?

— Ar părea curios dacă n-am face-o, spuse Scobie.

— Ieșiți să priviți stelele? le strigă Fellowes, care turna berea în pahare. Vrei să recuperezi timpul pierdut, Scobie? Luați-vă și paharele cu voi.

Își așezară paharele în echilibru pe balustrada verandei. Helen îi șopti:

— N-am găsit scrisoarea.

— Nu te mai gândi.

— Nu în legătură cu asta voiai să mă vezi?

— Nu.

Îi distingea conturul feței pe fundalul cerului sortit să se întunece pe măsură ce se adunau norii de ploaie.

— A aflat cineva?

— Oh, nu. N-a aflat nimeni. Scobie continuă: Aseară am primit o telegramă de la soția mea. Se întoarce acasă.

Unul dintre pahare căzu de pe balustradă și se făcu țăndări în curte.

Buzele ei repetau chinuitor cuvântul „acasă”, de pare-ar fi fost singurul pe care-l înțelesese. Scobie spuse repede în timp ce mâna lui, bâjbâind de-a lungul balustradei, nu reuși să ajungă până la Helen:

— Acasă la ea. Nu va mai fi casa mea, de acum înainte.

— Oh, ba da, o să fie. Acum o să fie.

Scobie jură cu prudență:

— N-o să-mi doresc niciodată de acum înainte vreo casă în care să nu fii și tu.

Norii de ploaie ajunseseră în dreptul lunii și fața lui Helen se stinse ca o lumânare la o bruscă suflare a vântului. Scobie avu sentimentul că acum se îmbarcă pentru o călătorie mai lungă decât avusese intenția. Deodată, o lumină îi învălui pe amândoi când se deschise o ușă. Strigă tăios:

— Atenție la camuflaj, și gândi: „Bine că cel puțin nu stăteam prea aproape unul de altul, dar oare cum arată fețele noastre?” Vocea lui Wilson spuse:

— Am crezut că se dă o luptă. Am auzit spărgându-se un pahar.

— Doamna Rolt a rămas fără bere.

— Pentru Dumnezeu, domnule maior, zise ea posacă, spune-mi Helen cum îmi spun toți ceilalți.

— Am întrerupt ceva?

— O scenă de pasiune nestăpânită, răspunse Helen. M-a zdruncinat cu totul! Vreau să mă duc acasă.

— Te duc eu cu mașina, se oferi Scobie. S-a făcut târziu.

— Nu-mi inspiri încredere și, oricum, doctorița Sykes moare să-ți mai vorbească de sinucidere. Nu vreau să stric distracția. Dumneata nu ai mașină, Wilson?

— Desigur, aș fi încântat,

— Ai putea să mă conduci și să te întorci imediat.

— Și eu obișnuiesc să mă culc devreme, replică Wilson.

— Atunci mă duc înăuntru să spun noapte bună.

Când îi văzu din nou fața în lumină, Scobie se întrebă: „Oare nu-mi fac prea multe griji? Poate pentru ea nu înseamnă decât sfârșitul unui episod.” O auzi spunându-i doamnei Fellowes:

— Grătarul a fost într-adevăr minunat.

— Trebuie să-i mulțumim domnului Wilson pentru asta.

Cuvintele de politețe zburau de colo-colo ca o minge la badminton. Cineva râse (Fellowes sau Wilson) și spuse: „Aici ai dreptate”, iar ochelarii doctoriței Sykes semnalizau punct linie punct pe tavan. Nu putea urmări plecarea mașinii fără a încălca strictețea camuflajului; ascultă demarorul bolborosind iarăși și iarăși, accelerarea motorului și apoi treptata reinstaurare a liniștii.

Doctorița Sykes spuse:

— Ar fi trebuit s-o mai țină un timp la spital pe doamna Rolt.

— De ce?

— Nervii. Mi-am dat seama când mi-a strâns mâna la plecare.

Scobie mai rămase o jumătate de oră și abia după aceea plecă acasă. Ca de obicei, Ali îl aștepta, moțăind chinuit pe treptele bucătăriei, îi lumină calea cu lanterna spre ușa casei.

— Doamna lăsat scrisoare, spuse el și scoase un plic din sân.

— De ce nu mi-ai lăsat-o pe masă?

— Domnu înăuntru acolo.

— Ce domn?

Dar între timp Ali deschisese ușa și Scobie îl văzu pe Yusef întins într-un fotoliu, adormit și respirând atât de ușor încât părul de pe piept nici nu se clintea.

— Îi spun pleacă, explică Ali cu dispreț, dar el stă.

— E-n regulă. Du-te la culcare.

Scobie încercă sentimentul că viața se strânge în jurul lui ca o capcană. Yusef nu-i mai călcase pragul din seara când venise să se intereseze de Louise și încercase să-l acuze pe Tallit. Cu grijă, ca să nu-l trezească pe cel ce dormea și astfel să mai amâne *acea* problemă, deschise biletul de la Helen. Citi:

„Iubitul meu, de astă dată e ceva *serius.* Nu pot să-ți spun direct așa că prefer să aștern totul pe hârtie. Am să-i dau biletul lui Ali. Știu că ai încredere în el. Când am auzit că soția ta se întoarce…”

Yusef deschise ochii și spuse:

— Scuzați-mă, domnule maior Scobie, că mi-am permis să intru așa nepoftit.

— Vrei să bei ceva? Bere, gin? Whisky-ul s-a terminat.

— Vreți să vă trimit o ladă? reacționă Yusef automat, apoi râse: Uit mereu că nu am voie să vă trimit nimic.

Scobie se așeză la masă și așternu biletul deschis în fața lui. Nimic nu putea fi mai important ca propozițiile ce urmau. Spuse:

— Ce dorești, Yusef? și continuă să citească:

„Când am auzit că soția ta se întoarce, m-am lăsat cuprinsă de furie și de răutate. A fost stupid din partea mea. Nimic nu e din vina ta”.

— Terminați de citit, domnule maior Scobie. Pot s-aștept.

— Nu e ceva important, spuse Scobie desprinzându-și cu greu ochii de la scrisul mare, neformat, de la greșelile de ortografie.

— Spune-mi ce dorești, Yusef, și ochii i se întoarseră la bilet.

„De aceea îți scriu. Pentru că ieri noapte mi-ai făcut promisiuni că n-ai să mă mai părăsești și eu nu vreau să te simți legat de mine prin promisiuni. Dragul meu, toate promisiunile tale…”

— Domnule maior Scobie, când v-am împrumutat banii, vă jur, am făcut-o din prietenie, numai din prietenie. N-am avut nicio intenție să vă cer ceva, nici măcar cei patru la sută. N-aș fi cerut nici măcar prietenia dumneavoastră… eu eram prietenul dumneavoastră… toate astea sunt foarte încurcate, vorbele sunt tare complicate, domnule maior Scobie.

— Ai respectat convenția, Yusef. Nu mă plâng de povestea cu vărul lui Tallit.

Citi mai departe:

„… aparțin soției tale. Nimic din ce-mi spui mie nu e o promisiune. Te rog, te rog, nu uita acest lucru. Dacă nu vrei să mă mai vezi, nu-mi mai scrie, nu-mi mai vorbi. Dar, dragul meu, dacă totuși, uneori, vrei să mă vezi, poți s-o faci. O să spun orice minciună dorești tu.”

— Vă rog terminați în liniște ce aveți de citit. Pentru că eu trebuie să vă spun ceva foarte, foarte important.

„Dragul meu, dragul meu, părăsește-mă dacă vrei sau păstrează-mă ca pe târfa ta, dacă vrei.”

Scobie își spuse:

„Cuvântul ăsta probabil că l-a auzit numai, fără să-l vadă scris vreodată; e evitat în edițiile școlare din Shakespeare.” „Noapte bună. Nu-ți face griji, iubitul meu.”

Scobie vorbi cu brutalitate:

— Foarte bine, Yusef. Ce e așa de important?

— Domnule maior Scobie, trebuie totuși să vă cer un serviciu. N-are nicio legătură cu banii pe care vi i-am împrumutat. Dacă puteți să mi-l faceți va însemna prietenie, doar prietenie, nimic altceva.

— E târziu, Yusef. Spune-mi despre ce e vorba.

— *Esperança* va sosi în port poimâine. Vreau ca un pachețel din partea mea să ajungă pe vas și să-i fie dat căpitanului.

— Ce e în pachet?

— Domnule maior Scobie, nu puneți întrebări. Sunt prietenul dumneavoastră. Aș prefera ca lucrul ăsta să rămână secret. Nu va pricinui niciun rău nimănui.

— Yusef, bineînțeles că nu pot face așa ceva. O știi bine.

— Vă asigur, domnule maior Scobie, pe cuvântul meu – se aplecă înainte și-și duse mâna la blana neagră de pe piept – pe cuvântul meu de prieten că pachetul nu conține nimic, nimic pentru nemți. Niciun diamant industrial, domnule maior Scobie.

— Pietre prețioase?

— Nimic pentru nemți. Nimic ce-ar putea prejudicia țara dumneavoastră.

— Yusef, sper că nu crezi cu adevărat c-aș putea fi de acord?

Pantalonii subțiri de dril se strânseră în cute la marginea fotoliului – pentru o clipă Scobie crezu că Yusef are de gând să-i cadă în genunchi. Zise:

— Domnule maior Scobie, vă implor… E important atât pentru dumneavoastră cât și pentru mine. Vocea i se sparse de emoție sinceră: Vreau să mă port ca un prieten.

Scobie răspunse:

— Yusef, ar fi bine să te anunț înainte de a mai spune ceva că l-am informat cu adevărat pe comisar despre tranzacția noastră.

— Vă cred, vă cred, dar asta e ceva cu mult mai grav. Domnule maior Scobie, pe cuvântul meu de onoare, nimeni nu va avea nimic de suferit. Faceți acest unic gest de prietenie și n-am să vă mai cer niciodată nimic. Faceți-l din voință proprie, nesilit. Nu e vorba de mită. Nu vă ofer mită.

Privirea lui Scobie se întoarse la scrisoare: „Iubitul meu, de astă dată e ceva serius.” Serius – de data aceasta ochii citiră „servus” – sclav, un slujitor al slujitorilor lui Dumnezeu. Era ca o poruncă nechibzuită căreia trebuia cu toate acestea să i se supună. Se simțea de parcă i-ar fi întors liniștii sale sufletești pentru totdeauna spatele. Cu ochii deschiși, cunoscând consecințele, pătrundea în teritoriul minciunii fără pașaport de întoarcere.

— Ce spuneai, Yusef? N-am înțeles.

— Vă mai rog încă o dată.

— Nu, Yusef.

— Domnule maior Scobie, spuse Yusef șezând drept în capul oaselor și vorbind deodată cu un ton ciudat de ceremonios ca și cum ar fi apărut un străin în preajma lor și n-ar fi fost singuri, vă amintiți de Pemberton?

— Desigur.

— Servitorul lui a intrat în slujba mea.

— Servitorul lui Pemberton? „Nimic din ce-mi spui mie nu e o promisiune.”

— Servitorul lui Pemberton e acum servitorul doamnei Rolt.

Ochii lui Scobie rămaseră fixați asupra scrisorii, dar nu mai citea ceea ce avea în față.

— Servitorul ei mi-a adus o scrisoare. Vedeți, eu i-am cerut să stea cu ochii-căscați – ăsta e cuvântul potrivit?

— Stăpânești foarte bine limba engleză, Yusef. Cine ți-a citit scrisoarea?

— Asta n-are importanță.

Vocea ceremonioasă dispăru și vechiul Yusef imploră din nou.

— Oh, domnule maior Scobie, ce v-a împins să scrieți o astfel de scrisoare? Ați căutat necazul cu luminarea.

— Nu poți fi mereu înțelept, Yusef. Ai muri de dezgust.

— Vedeți, cu scrisoarea asta vă am la mână.

— Eu personal nu m-aș sinchisi prea tare. Dar ca trei persoane să fie în mâinile dumitale…

— Dac-ați vrea să faceți un gest prietenesc…

— Dă-i drumul, Yusef. Trebuie să-ți desăvârșești șantajul. Nu poți să te mulțumești doar cu o jumătate de amenințare.

— Tare-aș vrea să pot săpa o gaură și să ascund pachetul înăuntru. Dar războiul merge prost, domnule maior Scobie. Nu fac asta pentru mine, ci pentru tatăl și mama mea, pentru

fratele meu vitreg, pentru cele trei surori ale mele – și mai am și veri.

— Familie numeroasă, nu glumă.

— Vedeți, dacă englezii pierd războiul, toate prăvăliile mele n-or să mai aibă nicio valoare.

— Ce intenționezi să faci cu scrisoarea, Yusef?

— Am aflat de la un funcționar care lucrează la telegrame că soția dumneavoastră e în drum spre casă. Scrisoarea o să-i fie înmânată îndată ce debarcă.

Scobie își aminti de conținutul telegramei semnată Louise Scobie: „am fost o proastă stop dragoste."

„Ar fi o primire rece", gândi el.

— Și dacă îi dau căpitanului de pe *Esperança* pachetul dumitale?

— Servitorul meu vă așteaptă pe chei. În schimbul recipisei de la căpitan, o să vă dea un plic conținând scrisoarea dumneavoastră.

— Ai încredere în servitor?

— Așa cum aveți dumneavoastră în Ali.

— Să zicem că ți-aș cere întâi scrisoarea și ți-aș da cuvântul meu că…

— Pedeapsa șantajistului e că nu are datorii de onoare. Ați avea perfectă dreptate dacă m-ați înșela.

— Dar dacă mă înșeli dumneata pe mine?

— Asta n-ar fi corect. Și pe urmă, eu am fost cândva prietenul dumneavoastră.

— Era cât p-aci să fii, recunoscu Scobie cu năduf.

— Eu sunt indianul cel mârșav.

— Indianul cel mârșav?

— Cel care a aruncat o perlă, explică trist Yusef. Asta era într-o piesă de Shakespeare pe care au prezentat-o cei din corpul de artilerie la Memorial Hall. Mi-am adus adeseori aminte de piesă.

2

— Bun, zise Druce, acum mă tem că trebuie să ne-apucăm de treabă.

— Încă un pahar, îl îmbie căpitanul vaporului *Esperança.*

— Nu, dacă vreți să vă dăm liber înainte de închiderea estacadei. Ne vedem mai târziu, Scobie.

Când ușa cabinei se închise căpitanul spuse pe nerăsuflate:

— Sunt încă în funcție.

— Așa văd. Ți-am spus că se mai fac greșeli – procese verbale care nu ajung unde trebuie, dosare care se rătăcesc.

— Nu cred nimic din astea, spuse căpitanul. Cred că dumneavoastră m-ați ajutat. Picuri de transpirație i se prelingeau ușor pe față în cabina înăbușitoare. Adăugă: M-am rugat pentru dumneavoastră la biserică și v-am adus ceva. E tot ce-am putut găsi pentru dumneavoastră la Lobito. E o sfântă foarte neînsemnată, și întinse peste masa dintre ei o iconiță de mărimea unui bănuț. Santa... nu-mi amintesc numele ei. O sfântă de prin Angola, mi se pare, explică el.

— Mulțumesc, zise Scobie.

Se părea că pachetul din buzunarul lui cântărește cât o armă lipită de coapsă. Lăsă ultimele picături de vin să se depună pe fundul paharului apoi le dădu pe gât. Spuse:

— De data aceasta am eu ceva pentru dumneata. O repulsie îngrozitoare îl crispă degetele.

— Pentru mine?

— Da.

Cât de puțin cântărea în realitate pachetul acum că se afla pe masă între ei. Ceea ce atârnase ca o armă în buzunarul lui ar fi putut conține nu mai mult de cincizeci de țigări. Spuse:

— Cineva care o să se urce pe vas împreună cu pilotul la Lisabona o să te întrebe dacă ai țigări americane. Îi vei da pachetul acesta.

— E o chestiune oficială?

— Nu. Guvernul n-ar plăti niciodată așa de bine. Scobie puse un teanc de bancnote pe masă.

— Sunt uimit, spuse căpitanul cu o ciudată notă de dezamăgire în glas. V-ați dat în mâinile mele.

— Și dumneata ai fost în mâinile mele, zise Scobie.

— N-am uitat. Și nici fiica mea nu va uita. E căsătorită în afara bisericii, dar e credincioasă. Se roagă și pentru dumneavoastră.

— În cazul acesta rugăciunile pe care le spunem nu contează, nu-i așa?

— Nu, dar ele se înalță – căpitanul își ridică brațele groase într-un gest absurd și emoționant – „toate odată laolaltă ca un stol de păsări”.

— O să-îmi prindă bine, spuse Scobie.

— Puteți s-aveți încredere în mine, bineînțeles.

— Bineînțeles. Acum trebuie să-ți percheziționez cabina.

— Încrederea ce-o aveți în mine nu merge prea departe.

— Pachetul ăla, spuse Scobie, n-are nicio legătură cu războiul.

— Sunteți sigur?

— Sunt aproape sigur.

Își începu percheziția. O dată, oprindu-se în dreptul unei oglinzi, întrezări peste umăr chipul unui străin, o față grasă, nădușită, care nu inspira încredere. Pentru o clipă se întrebă: „Oare cine o fi?” înainte de a-și da seama că nu era decât o expresie nouă, necunoscută, de milă, care făcea ca fața căpitanului să-i pară străină. Gândi: „Oare am ajuns chiar vrednic de milă?”

CARTEA A TREIA

CAPITOLUL ÎNTÂI

1

Anotimpul ploilor luase sfârșit și pământul aburea. Muștele se așezau peste tot în roiuri și spitalul era plin de bolnavi de malarie. Mai la nord, pe coastă, oamenii mureau de friguri negre și, cu toate acestea, pentru o vreme domni o senzație de ușurare. Parcă întreaga lume s-ar fi liniștit din nou, acum că darabana de pe acoperișurile de tablă încetase. În oraș mireasma intensă a florilor atenua mirosul de grădină zoologică din coridoarele secției de poliție. La o oră după deschiderea estacadei, pachebotul care venea din sud, neescortat, intră în port.

Scobie ieși cu barca poliției de îndată ce pachebotul ancoră. Își simțea gura încleștată la gândul urărilor de bun venit; făcu exerciții de rostire a unor formule care să pară calde și sincere, și reflectă: „Ce lungă cale am parcurs ca să fie nevoie de repetiții pentru a ura bun venit!” Speră s-o găsească pe Louise într-una din sălile comune; ar fi mai ușor s-o salute în fața străinilor, dar nu era nici urmă de ea nicăieri. Trebui să întrebe la birouri de numărul cabinei ei.

Chiar și așa, desigur, exista speranța să nu fie singură în cabină. Astăzi nicio cabină nu poate avea mai puțin de șase locuri.

Dar când ciocăni și ușa se deschise, nu era nimeni înăuntru afară de Louise. Se simți ca un comis voiajor care sună la o casă străină, vrând să vândă ceva. Vocea lui se sfârși într-un ton interogativ, când strigă:

— Louise?

— Henry! Și adăugă: Vino înăuntru.

Odată intrat în cabină, nu mai rămase nimic de făcut decât să se sărute. Îi evită gura – gura trădează cel mai ușor – dar Louise

nu se lăsă până nu-l întoarse cu fața spre ea și aplică ștampila revenirii pe buzele lui.

— Oh, dragul meu, iată-mă aici!

— Iată-te aici, făcu el, căutând cu disperare formulele pe care le repetase.

— Au fost așa de drăguți cu toții, explică ea. S-au retras ca să te pot revedea singură.

— Ai călătorit bine?

— Cred c-am fost urmăriți o dată.

— Am fost foarte îngrijorat, spuse el și gândi: „Asta e prima minciună. Mai bine să fac botezul chiar acum.” Urmă: Mi-ai lipsit așa de mult!

— A fost o prostie din partea mea să plec, dragul meu. Prin hublou, casele scânteiau ca mica, în pâcla arșiței. Cabina mirosea puternic a prezențe feminine, a pudră, lac de unghii și cămăși de noapte.

Scobie spuse:

— Hai să coborâm pe țărm.

Dar ea îl mai reținu puțin.

— Dragul meu, am luat o mulțime de hotărâri cât timp am fost plecată. Totul o să fie altfel acum. N-am să te mai bat la cap. Și repetă: Totul va fi altfel; iar Scobie reflectă cu amărăciune că acesta era în orice caz adevărul, tristul adevăr.

Stând la fereastra casei sale, în timp ce Ali și ajutorul lui aduceau cuferele înăuntru, se uită spre cabanele Nissen, mai sus pe deal. Părea că o alunecare de teren așternuse o distanță nemăsurată între el și acele cabane. Erau atât de îndepărtate, încât la început nu simți nicio durere, nu mai profundă decât pentru un episod din tinerețe reamintit cu cea mai vagă melancolie. „Nu cumva minciunile mele au început cu adevărat atunci când am scris scrisoarea aceea? se întrebă el. E oare posibil s-o iubesc mai mult decât pe Louise? Oare, în fundul sufletului meu, le iubesc și pe una și pe cealaltă, sau e doar mila care se declanșează automat la orice suferință umană – și apoi o înrăutățește? Orice victimă pretinde devoțiune.”

La etaj, liniștea și singurătatea erau alungate cu zgomot, se băteau cuie, greutăți cădeau pe podea și zgâlțâiau tavanul. Vocea Louisei răsuna dând porunci voioase, energice. Se auzi un zornăit de obiecte pe măsuța de toaletă. Scobie urcă și, din ușă, zări fața cu vălul alb al primei comuniuni privindu-l din nou țintă:

și morții se întorseseră. Viața nu e aceeași fără morți. Plasa de țânțari atârna ca o ectoplasmă cenușie peste patul dublu.

— Ei, Ali, spuse el cu o umbră de zâmbet care reprezenta tot ce era capabil să ofere pentru această ocazie, conița s-a întors. Suntem iarăși cu toții împreună.

Șiragul ei de mătănii zăcea pe măsuța de toaletă și Scobie se gândi la cel rupt din buzunarul lui. Mereu avusese intenția să-l dea la reparat, acum nu părea că mai merită osteneală.

— Dragule, spuse Louise, am terminat aici sus. Ali se poate descurca singur cu restul. Sunt atâtea lucruri despre care vreau să vorbesc cu tine… Coborî în urma lui la parter și imediat urmă: Trebuie să dau perdelele la spălat.

— Nu se vede că sunt murdare.

— Bietul de tine drag, tu n-ai cum să observi, dar eu am fost plecată. Continuă: Am acum într-adevăr nevoie de o bibliotecă mai mare. Mi-am adus o mulțime de cărți.

— Încă nu mi-ai spus ce te-a determinat să…

— Dragul meu, ai râde de mine. A fost ceva stupid. Dar mi-am dat seama ce proastă am fost să mă necăjească așa de mult faptul că n-ai să fii avansat comisar șef. Am să-ți povestesc într-o zi, când n-o să-mi pese că râzi de mine. Louise întinse mâna și-i atinse brațul, parcă vrând să verifice. Îți pare bine că…

— Foarte bine, răspunse Scobie.

— Să-ți spun unul dintre lucrurile care m-au frământat? Mi-era teamă că n-ai să fii un catolic prea conștiincios fără mine alături ca să te îmboldesc, dragul de tine.

— Cred că n-am prea fost.

— Ai lipsit de multe ori de la liturghie?

Scobie răspunse cu umor forțat:

— N-am fost aproape deloc.

— Oh, Ticki! Se opri brusc și reluă: Henry, dragul meu, o să zici că sunt foarte sentimentală, dar mâine e duminică și-aș vrea să mergem împreună la împărtășanie. Un semn că am luat-o de la început – în alt fel, cel bun.

E extraordinar cum unele aspecte ale unei situații pot fi neglijate – pe acesta, Scobie nu-l avusese în vedere. Răspunse:

— Desigur; dar pentru moment creierul lui refuza să lucreze.

— Va trebui să te duci la spovedit, *azi* după masă.

— N-am făcut nicio faptă prea rea.

— Să lipsești de la liturghia de duminică e un păcat îngrozitor, la fel de grav ca și adulterul.

— Adulterul e mai amuzant, replică el cu ușurință intenționată.

— Era timpul să mă-ntorc.

— O să mă duc după-masă, după ce luăm prânzul. Nu pot să mă spovedesc pe stomacul gol, spuse el.

— Dragul meu, tu te-ai schimbat mult, știi.

— Glumeam doar.

— Nu mă supără că glumești. Îmi place. Totuși nu prea glumeai înainte.

— Nu te întorci în fiecare zi, draga mea.

Buna dispoziție forțată, glumele cu buzele strânse se ținură lanț: la masă lăsa furculița din mână, ca să mai debiteze câte o vorbă de duh.

— Dragă Henry, spuse ea, nu te-am văzut niciodată așa de vesel.

Pământul parcă-i fugea de sub picioare, și în tot timpul mesei avu senzația de cădere, de stomac gol, de respirație tăiată, de disperare – pentru că nu era posibil să cazi atât de jos și totuși să supraviețuiești. Ilaritatea lui era ca un țipăt dintr-o prăpastie.

Când terminară masa (Scobie n-ar fi putut spune ce-a mâncat) zise:

— Trebuie să plec.

— La părintele Rank?

— Mai întâi trebuie să trec pe la Wilson. Acum locuiește într-una din cabanele Nissen. Ne e vecin.

— Nu e în oraș la ora asta?

— Cred că vine acasă la prânz.

În timp ce urca dealul, se întrebă oare de câte ori de-acum înainte va trebui să spună că trece pe la Wilson. Dar nu – acesta nu era un alibi sigur. O să meargă doar de data aceasta, pentru că știa bine că Wilson ia prânzul în oraș. Chiar și așa, ca să fie sigur, ciocăni la ușa lui și, pentru o clipă, rămase descumpănit când Harris îi deschise.

— Nu m-am așteptat să dau de dumneata.

— Am avut o criză de friguri, explică Harris.

— Mă întrebam dacă Wilson e acasă.

— El ia întotdeauna masa de prânz în oraș.

— Voiam doar să-i spun că e oricând binevenit la noi acasă. Soția mea s-a întors, știi.

— Mi s-a părut mie, uitându-mă pe fereastră, că văd agitație.

— Trebuie să treci și dumneata pe la noi.

— Nu prea sunt genul de om care face vizite, replică Harris, stând în pragul ușii, cu capul plecat. Ca să spun drept, femeile mă sperie.

— Asta din cauză că nu le frecventezi destul, Harris.

— Nu sunt genul paj al cuconițelor, se apără Harris, făcând o încercare jalnică de a-și salva mândria; apoi Scobie simți cum Harris îl urmărește cu privirea pe când se îndrepta șovăielnic spre casa unei femei, cum îl urmărește cu ascetismul vrednic de milă al bărbatului nedorit.

Ciocăni la ușă și simți privirea aceea dezaprobatoare sfredelindu-i spinarea. Își spuse: „Uite cum se alege praful de alibiul meu: Harris o să-i povestească lui Wilson și Wilson... Am să-i explic Louisei că tot eram prin preajmă, așa că am intrat...” Și-și simți întreaga personalitate dezagregându-se sub efectul lentei acțiuni a minciunilor.

— De ce ai ciocănit? îl întrebă Helen. Stătea întinsă pe pat în penumbra perdelelor trase.

— Harris mă supraveghea.

— Nu mi-am închipuit c-o să vii azi.

— Cum de-ai aflat?

— Aici toată lumea știe totul – în afară de un singur lucru. Ce abil ai fost în privința asta! Probabil pentru că ești ofițer de poliție.

— Da. Se așeză pe pat și-și puse mâna pe brațul ei; pe loc nădușeala începu să apară în locul unde pielea lor se atinse. O întrebă: De ce stai așa? Nu te simți bine?

— Doar o durere de cap.

Vorbi mecanic, fără măcar să-și audă propriile-i cuvinte:

— Ai grijă de tine.

— Ceva te frământă, constată ea. Lucrurile au mers – rău?

— Nimic de felul ăsta.

— Ți-amintești de prima noapte când ai rămas aici? Nu ne-am făcut griji în legătură cu nimic. Ți-ai uitat chiar și umbrela aici. Eram fericiți. Nu sună ciudat? – Eram fericiți.

— Da.

— De ce suntem acum atât de... nefericiți?

— E o greșeală să confunzi ideea de fericire cu cea de dragoste, spuse Scobie cu pedanterie deznădăjduită, ca și cum, dacă ar fi preschimbat întreaga situație într-un caz teoretic, așa cum se procedase cu Pemberton, ar fi redobândit amândoi liniștea sufletească, un fel de resemnare.

— Uneori ești atât de înfiorător de bătrân, se plânse Helen, dar imediat, cu o mișcare a mâinii spre el, încercă să arate că nu vorbește serios.

„Astăzi, gândi Scobie, nu-și poate permite să ne certăm – sau cel puțin așa își închipuie."

— Dragul meu, adăugă ea, la ce te gândești?

„N-ar trebui să minți două persoane deodată dacă poți să eviți – o astfel de cale duce la haos total". Dar Scobie se simți grozav de tentat să mintă, la vederea chipului ei pe pernă. I se păru ca o plantă din acelea pe care le urmărești ofilindu-se sub ochii tăi în filmele documentare. Căpătase înfățișarea caracteristică celor de pe coastă. Avea acum ceva comun cu Louise. Răspunse:

— E o problemă pe care va trebui s-o rezolv eu singur. Ceva ce-am scăpat din vedere.

— Spune-mi, dragul meu. Două capete fac…

Închise ochii și Scobie observă cum gura ei se crispează în așteptarea loviturii.

— Louise ține să mă duc cu ea la liturghie, la împărtășanie. Acum sunt chipurile în drum spre spovedanie.

— Oh, asta-i tot? întrebă ea cu o imensă ușurare și iritarea față de ignoranța ei își croia, pe nedrept, drum în mintea lui, întocmai ca ura.

— Tot? făcu el. Tot? Apoi spiritul de dreptate îl îmblânzi. Adăugă domol: Dacă nu mă duc la împărtășanie, Louise o să-și dea seama că s-a întâmplat ceva grav – foarte grav, înțelegi?

— Dar nu poți să nu te duci, pur și simplu?

Răspunse:

— Pentru mine asta înseamnă – vezi tu, cel mai mare păcat.

— Doar nu crezi într-adevăr în iad?

— Asta m-a întrebat și Fellowes.

— Pur și simplu nu înțeleg. Dacă crezi în iad, de ce ești cu mine acum?

„Cât de adesea, reflectă el, lipsa de credință te face să vezi mai clar decât credința". Spuse:

— Ai desigur dreptate; credința ar trebui să mă oprească. Dar locuitorii de pe coastele Vezuviului continuă să… Și apoi, în ciuda învățăturilor predicate de biserică, ai convingerea că dragostea – orice fel de dragoste – merită totuși o fărâmă de iertare. Păcătosul va plăti, desigur, va plăti îngrozitor, dar nu cred că va plăti veșnic. Poate că i se lasă timp înainte de-a muri…

— Căință pe patul de moarte, spuse ea cu dispreț.

— N-ar fi lucru ușor să te căiești de așa ceva. Îi sărută mâna transpirată. Adăugă: Pot regreta minciunile, încurcăturile, nefericirea, dar dac-ar fi să mor acum n-aș ști cum să mă căiesc de iubire.

— Ei bine, rosti ea cu aceeași nuanță de dispreț care părea s-o situeze departe de el, pe un țărm sigur, nu poți să te duci și să mărturisești totul acum? În definitiv asta nu înseamnă că n-ai să mai păcătuiești.

— Nu e de mare folos să mărturisești dacă n-ai de gând să încerci…

— Ei bine, atunci, făcu ea triumfător, lasă-te spânzurat pentru o nimica toată. Acum ai înfăptuit – cum îi ziceți – păcatul mortal? Ce importanță mai are?

Scobie gândi: „Oamenii evlavioși ar spune probabil că așa vorbește diavolul”, dar el știa bine că răul nu vorbește niciodată în acești termeni simpli la care se poate replica: Aceasta e pură inocență.” Spuse:

— Are importanță – o mare importanță. Nu e ușor de explicat. *Acum* eu pun dragostea noastră deasupra… siguranței mele. Dar celălalt lucru… celălalt e într-adevăr un păcat.

Helen își întoarse plictisită capul și spuse:

— Nu înțeleg o iotă din ce vorbești. Toate astea mie mi se par povești.

— Aș vrea să mi se pară și mie la fel. Dar eu cred în lucrurile astea.

Helen replică tăios:

— Presupun că da. Sau e doar un truc? Parcă nu te-am auzit vorbind atât de mult despre Dumnezeu la început, nu-i așa? Sper că nu faci pe evlaviosul cu mine ca să-ți găsești o scuză…?

— Draga mea, răspunse Scobie, n-am să te părăsesc niciodată. Trebuie să reflectez, asta-i tot.

2

A doua zi dimineața, Ali îi trezi la șase și un sfert. Scobie se deșteptă imediat, dar Louise rămase adormită – avusese o zi lungă și grea. Scobie o privi – aceasta era fața pe care o iubise – aceasta era fața pe care o iubea. O înspăimântase ideea de a muri pe mare și totuși se întorsese, ca să se îngrijească de el. Dăduse naștere, în chinuri, copilului său și, în alte chinuri, îl veghease pe patul de moarte. Iar el fusese scutit de toate astea. „Dacă măcar aș izbuti să fac în așa fel încât să nu mai sufere niciodată!” își spuse el, dar știa că-și propune o sarcină imposibil de realizat. I-ar putea amâna suferința, atâta tot, dar el o purta asupra lui, o infecție de care mai devreme sau mai târziu se va molipsi și ea. Poate că o contracta chiar acum pentru că se răsuci și scânci în somn. Scobie își lipi mâna de obrazul ei ca s-o liniștească. Gândi: „De-ar dormi mai departe, atunci aș adormi și eu din nou, nu ne-am trezi la timp, am pierde slujba, religioasă, și o problemă ar fi amânată”.

Dar, gândurile lui, de parcă ar fi fost un ceas deșteptător, o treziră pe Louise

— Cât e ceasul, dragă?

— Aproape șase și jumătate.

— Trebuie să ne grăbim!

Scobie se simți ca și cum un călău binevoitor, dar neîndurător, l-ar fi zorit să se îmbrace pentru execuție. Totuși mai amână minciuna salvatoare: rămânea încă posibilitatea unui miracol. Louise își mai aplică un ultim strat de pudră (dar pudra se năclăi de îndată ce atinse pielea) și spuse:

— Acum putem pleca.

Exista oare în vocea ei o foarte ușoară notă de triumf? Cu ani și ani în urmă, în cealaltă viață a copilăriei, cineva cu numele de Henry Scobie jucase într-o piesă la școală, jucase rolul lui Hotspur. Fusese ales pentru fizicul și vârsta lui mai mare, dar toți căzuseră de acord că își jucase bine rolul. Acum trebuia să joace iarăși – oare va fi la fel de ușor ca și simpla minciună verbală?

Brusc, Scobie se rezemă de perete și-și duse mâna la piept. Nu le putea comanda mușchilor să imite durerea fizică, așa că închise pur și simplu ochii. Louise, privindu-se în oglindă, spuse:

— Adu-mi aminte să-ți povestesc despre părintele Davis din Durban. Era un preot foarte reușit, mult mai intelectual decât părintele Rank.

Lui Scobie i se părea că n-o să mai întoarcă niciodată capul să-l vadă. Louise continuă:

— Ei, acum chiar că trebuie să plecăm, și zăbovi la oglindă.

Niște șuvițe de păr lipite de transpirație nu erau în regulă. Prin perdeaua genelor o văzu întorcându-se în sfârșit și privindu-l.

— Haide, dragul meu, pari somnoros.

Își ținu mai departe ochii închiși și rămase nemișcat. Louise întrebă ascuțit:

— Ticki, ce s-a întâmplat?

— Un strop de coniac.

— Nu te simți bine?

— Un strop de coniac, repetă el răgușit și, când i-l aduse și-i simți gustul pe limbă, încercă o nemăsurată senzație de ușurare. Suspină și se destinse.

— Acum e mai bine.

— Ce-ai simțit, Ticki?

— O durere în piept, doar atât. Acum mi-a trecut.

— Ai mai avut-o?

— O dată sau de două ori cât ai fost plecată.

— Trebuie să te vadă un doctor.

— Oh, nu merită osteneala. O să zică pur și simplu că e surmenaj.

— N-ar fi trebuit să te smulg din pat la ora asta, dar voiam să ne împărtășim împreună.

— Mă tem că nu mai sunt apt pentru asta – din cauza coniacului.

— Nu face nimic, Ticki. Cu nepăsare, Louise îl condamna la moarte veșnică. Putem să ne ducem în orice altă zi, adăugă ea.

CAPITOLUL DOI

1

Wilson desprinse cu grijă pagina din revista școlii Downham și, pe dosul poeziei, lipi o foaie groasă din hârtia de scris a Biroului colonial. O ridică în lumină: rezultatele sportive de pe cealaltă parte a versurilor erau imposibil de citit. Apoi împături frumos pagina și-o puse în buzunar: probabil că acolo va rămâne, dar nu se știe niciodată.

Văzuse pe Scobie plecând cu mașina spre oraș și, cu inima bătându-i și o senzație de respirație tăiată, într-o stare foarte asemănătoare celei pe care o resimțise când pătrunsese în bordel, chiar și cu aceeași repulsie – căci cine e dispus așa, dintr-o dată, să-și modifice rutina vieții? – porni la vale spre casa lui Scobie.

Începu să repete ceea ce-și închipuia că ar face alt bărbat în locul lui: să reînnoade pe dată firele; s-o sărute absolut firesc, pe gură dacă era posibil, să-i spună „mi-ai lipsit” fără urmă de nesiguranță. Dar inima-i, bătând puternic, transmitea mesaje de spaimă care înăbușeau gândirea.

— Iată-l pe Wilson, în sfârșit, exclamă Louise. Am crezut că m-ai uitat, și-i întinse mâna. Wilson o primi ca pe o înfrângere.

— Vrei să bei ceva?

— Mă întrebam dacă nu ți-ar face plăcere să ne plimbăm.

— E prea cald, Wilson.

— N-am mai fost acolo sus, știi, de când…

— Acolo sus?

Wilson își dădu seama că pentru cei care nu iubesc, timpul nu stă niciodată pe loc.

— Sus, la vechea gară.

Louise răspunse vag cu o nemiloasă lipsă de interes.

— Oh, da da, nici eu n-am fost încă pe-acolo.

— În seara aceea când m-am întors de acolo, Wilson simțea cum îl cuprinde tot mai mult acea îngrozitoare roșeață juvenilă, am încercat să scriu niște versuri.

— Versuri, tu, Wilson?

Răspunse înfuriat:

— Da, eu, Wilson. De ce nu? Și-au fost publicate.

— N-am râs. Am fost doar surprinsă. Cine le-a publicat?

— O revistă nouă, intitulată „Cercul”. Bineînțeles, nu plătesc cine știe cât.

— Pot să le văd?

Wilson răspunse sufocat:

— Le am la mine. Apoi explică: Pe partea cealaltă era ceva ce n-am putut suporta. Prea modern pentru mine.

Cu o aviditate jenată o urmări citind.

— E o poezie destul de reușită, spuse ea fără convingere.

— Ai văzut inițialele?

— E prima poezie care mi-a fost dedicată.

Wilson simți că i se face rău, ar fi vrut să se așeze jos. „De ce oare, se întrebă el, se angajează omul pe calea aceasta umilitoare: de ce își închipuie că e îndrăgostit?” Citise undeva că dragostea fusese inventată în secolul al unsprezecelea, de trubaduri. „De ce nu ne-au lăsat numai cu desfătările trupești?” Rosti cu venin deznădăjduit:

— Te iubesc. Gândi: „E o minciună, cuvântul nu mai are niciun sens când e desprins de pe pagina tipărită.” Așteptă să o audă râzând:

— Ba nu, Wilson, zise ea, nu. Nu mă iubești. E doar febra coastei africane.

Wilson se aruncă orbește cu capul înainte:

— Mai mult decât orice pe lume.

Louise replică cu blândețe:

— Nimeni nu iubește așa, Wilson.

Wilson se plimba încolo și încoace, fără astâmpăr, cu șortul fâlfâind, agitând în mână fâșia de hârtie decupată din revistă.

— Ar trebui să crezi în dragoste. Ești catolică. Oare Dumnezeu nu iubește lumea?

— Oh, da, spuse ea. Lui îi stă în putere s-o facă. Dar nu și nouă, celor mai mulți dintre muritori.

— Îl iubești pe soțul tău. Așa mi-ai spus. Și asta te-a făcut să te întorci.

Louise spuse cu tristețe:

— Cred că da. Atât cât sunt în stare. Dar nu e genul de iubire pe care vrei tu să-ți închipui c-o simți. Fără potire otrăvite,

condamnare veșnică, văluri cernite. Nu se *moare* din dragoste, Wilson – decât, bineînțeles, în cărți. Și, uneori, câte un băiat care joacă teatru. Wilson, hai să nu jucăm teatru. N-are haz la vârsta noastră.

— Eu nu joc teatru, replică cu o furie în care el însuși putea distinge prea ușor accentul histrionic. Se întoarse cu fața spre rafturile de cărți ale bibliotecii ei, ele parcă ar fi fost niște martori pe care ea îi uitase: Joacă teatru toți aceștia?

— Nu chiar, admise ea. De aceea îmi și plac mai mult decât poeții tăi.

— Totuși, te-ai întors. Fața lui se aprinse de o inspirație răutăcioasă. Sau cauza a fost gelozia?

Louise întrebă:

— Gelozia? Pentru ce adică ar trebui să fiu geloasă?

— Au fost prudenți, spuse Wilson, dar nu chiar cât trebuia.

— Nu știu despre ce vorbești.

— Ticki al tău și Helen Rolt.

Louise îi trase o palmă dar, în loc de obraz, îi atinse nasul care porni să sângereze abundent. Zise:

— Asta pentru că i-ai spus Ticki. Nimeni nu are dreptul să-i spună așa în afară de mine. Știi bine că detestă numele ăsta. Poftim, ia batista mea dacă nu ai una proprie.

Wilson zise:

— Îmi curge teribil de ușor sânge din nas. Te deranjează dacă stau culcat puțin pe spate?

Se întinse pe jos între masă și dulăpiorul de alimente, printre furnici. Întâi Scobie îi văzuse lacrimile la Pende iar acum – asta.

— N-ai vrea să-ți pun o cheie sub spate? întrebă Louise.

— Nu. Nu, mulțumesc. Sângele pătase pagina din revista școlii Downham.

— Îmi pare sincer rău. Am o fire păcătoasă. Asta o să te vindece, Wilson. Dar dacă idila este cea care-l ajută pe om să trăiască ar fi de dorit să nu se vindece de asta niciodată.

În lume există prea mulți preoți ratați, propovăduind o credință sau alta: mai bine, în orice caz, să invoci un crez decât să colinzi la întâmplare în acel vid nesănătos de cinism și disperare. Spuse cu încăpățânare:

— Nimic n-o să mă vindece, Louise. Te iubesc. Nimic! Și continuă să sângereze în batista ei.

— Ciudat ar mai fi să fie adevărat, făcu Louise.

De pe jos, Wilson mormăi ceva a nedumerire.

— Vreau să zic, explică ea, dacă ai face parte din acei oameni care iubesc cu adevărat. Am crezut că Henry e așa. Ar fi ciudat dacă de fapt tu ai fost acela în tot acest timp.

Wilson simți o teamă bizară că, până la urmă, avea să fie acceptat potrivit propriei sale evaluări; se simțea cam în felul în care s-ar simți un neînsemnat ofițer de stat major constatând, în timpul unei retrageri, că fanfaronada lui privind cunoașterea manevrării tancurilor este crezută. E prea târziu pentru a mărturisi că nu știe nimic în afară de ceea ce a citit în revistele tehnice – „O iubire poetică, jumătate înger, jumătate pasăre”. Sângerând în batistă, își modelă cu grijă buzele în jurul unei fraze generoase.

— Cred că e în stare să iubească – în felul lui.

— Pe cine? întrebă Louise. Pe mine? Pe Helen Rolt asta de care vorbești? Sau doar pe sine însuși?

— N-ar fi trebuit să spun ce-am spus.

— Nu e adevărat? Hai să dăm un pic lucrurile pe față, Wilson. Nici nu știi ce sătulă sunt de minciuni încurajatoare. E frumoasă?

— Oh, nu, nu. Nimic în genul ăsta.

— E tânără, bineînțeles, iar eu, de vârstă mijlocie. Dar fără îndoială c-o fi un pic uzată după ce a trecut prin ce-a trecut.

— E foarte uzată.

— Dar nu e catolică. Are noroc. E liberă, Wilson.

Wilson se rezemă cu spatele de piciorul mesei. Rosti cu sinceră înflăcărare:

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi mai spune Wilson.

— Edward, Eddie, Ted, Teddy.

— Iar îmi curge sânge, constată el jalnic și se întinse la loc pe jos.

— Ce știi despre toată povestea asta, Teddie?

— Cred c-aș prefera să fiu Edward, Louise. L-am văzut venind dinspre cabana ei la ora două noaptea. Acolo a fost și ieri după masă.

— A fost la biserică.

— L-a văzut Harris.

— Dar știu că-l supravegheați!

— Convingerea mea e că Yusef se folosește de el.

— Asta e fantastic. Mergi prea departe.

Louise stătea aplecată deasupra lui de parcă era un cadavru: batista pătată de sânge zăcea în palma lui. Niciunul din ei nu auzi mașina oprindu-se și pașii apropiindu-se de pragul ușii.

Li se păru ciudat amândurora auzind o a treia voce dintr-o lume din afară, răsunând în această încăpere care devenise tot atât de închisă și intimă și sufocantă ca o criptă.

— S-a întâmplat ceva? întrebă vocea lui Scobie.

— Nimic decât că… zise Louise și făcu un gest de uluire – parcă ar fi încercat să spună: „De unde să încep explicația?” Wilson se ridică anevoie în picioare și, pe dată, sângele începu să-i curgă iarăși din nas.

— Uite, făcu Scobie, și scoțând legătura lui de chei i le strecură pe sub guler în cămașă. O să vezi, îl liniști el, remediile astea băbești sunt întotdeauna cele mai bune; și, într-adevăr, sângerarea se opri de-a binelea în câteva secunde.

— Nu trebuie să stai niciodată culcat pe spate, continuă Scobie să-i dea sfaturi. La box, managerii folosesc un burete cu apă rece, iar dumneata chiar așa arăți, de parcă ai luat parte la o luptă, Wilson.

— Eu stau întotdeauna culcat pe spate, replică Wilson. Sângele îmi face greață.

— Vrei să bei ceva?

— Nu, zise Wilson, nu. Trebuie să plec.

Își scoase cheile de sub guler cu oarecare dificultate, și pulpana cămășii îi rămase atârnând pe dinafară. Descoperi asta numai când, întors în cabana lor, Harris îi atrase atenția, și își spuse: „Așa arătam în timp ce mă îndepărtam, iar ei stăteau unul lângă altul petrecându-mă cu privirea.”

2

— Ce a vrut? întrebă Scobie.

— Mi-a făcut propuneri.

— Te iubește?

— El așa crede. Nu poți să-i ceri unui om mai mult de-atât, nu?

— S-ar părea că l-ai lovit cam tare în nas, spuse Scobie.

— M-a înfuriat. Ți-a zis Ticki. Dragul meu, să știi că te spionează.

— O știu.

— E un om periculos?

— Ar putea fi în anumite împrejurări. Dar atunci ar fi din vina mea.

— Henry, tu nu te înfurii niciodată pe nimeni? Nu te supără că mi-a făcut propuneri?

— Aș fi un ipocrit dacă m-aș înfuria din cauza asta. Oricui i se poate întâmpla un lucru ca ăsta. Știi, oamenii la locul lor, absolut normali, se pot îndrăgosti foarte serios.

— Tu te-ai îndrăgostit vreodată?

— Oh, desigur. O privi atent în timp ce se forța să aducă la suprafață un zâmbet. Tu știi bine că da.

— Henry, te-ai simțit într-adevăr rău azi dimineață?

— Da.

— N-a fost doar un pretext?

— Nu.

— Atunci, dragul meu, hai să mergem mâine dimineață împreună să ne împărtășim.

— Dacă vrei tu, zise el. Era clipa de care știuse că o să vină. Bravând, ca să demonstreze că nu-i tremura mâna, luă un pahar din bufet. Bei ceva? o întrebă.

— E prea devreme, dragă, spuse Louise; știa că-l urmărește îndeaproape ca toți ceilalți.

Scobie puse paharul jos și zise:

— Trebuie să dau o fugă până la secție după niște hârtii. Până când mă-ntorc, se face timpul potrivit pentru băutură.

Conduse nesigur mașina pe drum în jos, cu ochii împăienjeniți de o stare de rău fizic. „Oh, Doamne, își spuse el, ce hotărâri le impui oamenilor să ia așa, pe neașteptate, fără timp de gândire! Sunt prea epuizat ca să gândesc: așa ceva ar trebui așternut pe hârtie, ca o problemă de matematică și răspunsul ar trebui obținut fără chin. Dar chinul îl făcea să se simtă fizic rău, încât vomită peste volan. Cumplit e, gândi el, că noi catolicii, cunoaștem răspunsul – suntem osândiți de propria noastră cunoaștere. Nu am deloc nevoie să chibzuiesc – există doar un singur răspuns: să îngenunchez la confesional și să spun. „De ultima dată când m-am spovedit am comis păcatul adulterului de atâtea și atâtea ori, etcetera, etcetera”, să-l aud pe părintele Rank spunându-mi să evit situația, să n-o mai văd pe femeie singură (folosind termenii aceia îngrozitori, abstracți: Helen – femeia – situația, și nu copilul strângând la piept albumul de timbre, și ascultând cum Bagster urlă afară la ușă; clipa aceea de pace, de întuneric, – de tandrețe și de compasiune: „adulter”!). Iar eu să-mi rostesc rugile de căință, promisiunea: „nicicând să nu mai păcătuiesc împotriva ta, Doamne”, și apoi mâine, împărtășania. „Acesta e răspunsul corect – nu există alt răspuns: să-mi salvez sufletul și s-o abandonez pe Helen lui Bagster și disperării. Trebuie să fii rațional, își spuse, și să recunoști că disperarea nu durează (o fi adevărat?) că iubirea nu durează (dar nu e chiar acesta motivul pentru care disperarea durează?) că peste câteva săptămâni sau luni Helen o să-și revină. Supraviețuise după patruzeci de zile într-o barcă de salvare și după moartea soțului ei și n-o să poată supraviețui la o nimica toată ca simpla moarte a unei iubiri? Așa cum pot și eu, așa cum știu bine că pot”.

Opri mașina în fața bisericii și rămase la volan deznădăjduit. Moartea nu vine niciodată când o dorești mai mult. Reflectă: „Desigur ar exista și obișnuitul, cinstitul răspuns greșit s-o părăsesc pe Louise, să-mi calc legământul, să-mi dau demisia. S-o abandonez pe Helen lui Bagster sau pe Louise, ca să înfrunte ce? Sunt prins în capcană, își spuse, întrezărind fața inexpresivă a unui străin în oglinda retrovizoare, prins în capcană!” Totuși coborî din mașină și intră în biserică. Așteptând ca părintele Rank să intre în confesional, îngenunche și se rugă: singura rugăciune pe care izbuti s-o gândească. Se rugă pentru o minune. „Oh, Doamne, convinge-mă, ajută-mă,

convinge-mă! Fă-mă să simt că sunt mai important decât fata aceea”. Nu fața Helenei o văzu el în timp ce se ruga, ci copilul muribund care îi spusese „tată”; o față dintr-o fotografie ațintindu-l cu privirea de pe măsuța de toaletă; fața unei mici negrese de doisprezece ani pe care un marinar o violase și-o omorâse îl ardea cu privirea fixă într-o lumină galbenă, de parafină. „Fă-mă să țin seama în primul rând de sufletul meu. Dă-mi încredere în îndurarea ta față de cea pe care o părăsesc”. Îl auzi pe părintele Rank închizând ușița confesionalului și din nou îl cuprinse greața, frângându-l în două. „Oh, Doamne, dacă ar fi să te părăsesc pe tine, pedepsește-mă dar îngăduie celorlalți să aibă parte de puțină fericire!” Intră în confesional. Gândi: „S-ar mai putea produce o minune! Chiar și părintele Rank s-ar putea, pentru o dată, să găsească cuvântul, cuvântul potrivit…” îngenunchind în spațiul cât al unui coșciug pus în picioare, spuse:

— De ultima dată când m-am spovedit am comis adulter.

— De câte ori?

— Nu știu, părinte. De multe ori.

— Ești însurat?

— Da.

Scobie își aminti de seara aceea când părintele Rank aproape se prăbușise în fața lui, mărturisindu-i eșecul de a nu putea fi de ajutor… Oare, în timp ce se străduia să mențină anonimatul total al confesionalului, își aducea și el aminte? Ar fi vrut să-i spună: „Ajută-mă, părinte! Convinge-mă că aș face bine s-o abandonez lui Bagster. Fă-mă să cred în mila Domnului”, dar continuă să rămână îngenuncheat, așteptând în tăcere; nu simțea nici cea mai vagă licărire de speranță. Părintele Rank întrebă:

— E vorba de o singură femeie?

— Da.

— Trebuie să eviți s-o mai vezi. E posibil?

Scobie clătină din cap.

— Dacă trebuie totuși s-o întâlnești, nu trebuie să rămâi niciodată singur cu ea. Promite să faci asta, îi promiți lui Dumnezeu, nu mie.

Scobie își spuse: „Ce prostie din partea mea că am sperat în cuvântul magic! Aceasta e formula folosită de nenumărate ori pentru nenumărați oameni. Probabil oamenii promit și pleacă și

apoi se întorc și-și mărturisesc din nou păcatul. Oare chiar își închipuie o clipă că vor încerca? În fiecare zi a vieții mele, amăgesc ființe omenești, dar n-am de gând să încerc să mă amăgesc pe mine sau pe Dumnezeu.” Răspunse:

— N-ar avea niciun rost să fac o asemenea promisiune, părinte.

— Trebuie să promiți. Nu poți să dorești scopul fără a dori mijloacele.

„Oh, dar se poate, reflectă el, se poate! Poți să dorești o pace victorioasă fără să dorești orașe pustiite.

Părintele Rank spuse:

— Nu e nevoie, desigur, să-ți spun că în mărturisirea și iertarea păcatelor nu există nimic mecanic. Iertarea depinde de starea de spirit a fiecăruia. N-ajută la nimic să vii aici și să îngenunchezi nepregătit. Înainte de-a veni aici, trebuie să-ți dai seama de gravitatea păcatului comis.

— Îmi dau seama foarte bine.

— Trebuie să ai cu adevărat intenția de a te îndrepta. Ni se spune să-l iertăm pe aproapele nostru de șapte ori câte șaptezeci, deci nu trebuie să ne temem că Domnul va fi mai puțin iertător decât noi, dar nimeni nu-l poate ierta pe cel ce nu se pocăiește. E mai bine să păcătuiești de șaptezeci de ori și să te căiești de fiecare dată, decât să păcătuiești o dată și să nu te căiești niciodată.

Scobie îl văzu pe părintele Rank ducându-și mâna la ochi ca să-și șteargă broboanele de transpirație: era ca un gest de oboseală. Își spuse: „Ce rost are să-l rețin aici în condiții atât de neconfortabile? Are dreptate, bineînțeles, are dreptate. Am fost un prost crezând că cineva, într-o cutie sufocantă ca asta, ar putea găsi forță de convingere”… Zise:

— Cred c-am greșit venind, părinte.

— Nu vreau să-ți refuz dezlegarea de păcat, dar cred că dac-ai pleca acum și ai întoarce lucrurile pe toate fețele, s-ar putea să revii într-o dispoziție sufletească mai bună.

— Da, părinte.

— Am să mă rog pentru tine.

Când ieși din confesional, Scobie avu impresia pentru prima dată că pașii îl abătuseră din calea speranței. Nu era nici urmă de speranță ori încotro își îndrepta ochii: chipul mort al lui Cristos pe cruce, Fecioara din ghips – imaginile hidoase

reprezentând o serie de întâmplări petrecute de mult de tot. I se părea că nu-i mai rămăsese altceva de explorat decât tărâmul disperării.

Se duse cu mașina până la poliție. Luă un dosar și se întoarse acasă.

— Ai stat mult, constată Louise.

Nici prin cap nu-i trecuse minciuna pe care avea s-o spună, înainte de a-i țâșni de pe buze.

— Durerea aia m-a apucat iar, zise, așa că am stat puțin pe loc.

— Crezi că e bine să bei?

— Da, până mi-o spune cineva că nu e bine.

— Și o să te duci la un doctor?

— Desigur.

În noaptea aceea visă că se afla într-o barcă purtată de curent pe un râu subteran ca acela care-l dusese pe Allan Quatermain, eroul copilăriei sale, spre Milosis, cetatea pierdută. Dar Quatermain avusese tovarăși de drum pe când el era singur, deoarece cadavrul întins pe o targă nu putea fi socotit un tovarăș de drum. Avea senzația a ceva presant, căci își spunea că în clima aceasta morții rezistă un timp foarte scurt, iar duhoarea putreziciunii îi și pătrunsese în nări. Apoi, șezând astfel și cârmindu-și barca prin mijlocul curentului, își dădu seama că nu trupul mort mirosea ci propriul său trup viu. Se simți de parcă sângele încetase să-i curgă: când încercă să-și ridice brațul, acesta i se bălăbăni din umăr fără rost. Se trezi. Louise era cea care-i ridicase brațul. Îi spunea:

— Dragul meu, e timpul să plecăm.

— Să plecăm? întrebă el.

— Ne ducem la slujbă, și din nou își dădu seama cât de atent îl urmărea.

La ce bun să mai amâne cu încă o minciună? Se întrebă ce i-o fi spus Wilson Louisei. Putea să tot mintă așa, săptămână de săptămână, găsind câte o scuză: ba munca, ba sănătatea, ba că a uitat, pentru a scăpa de deznodământul din fața altarului? Își spuse deznădăjduit: „Sunt condamnat – e totuna dacă merg până la capăt”.

— Da, răspunse el, desigur. Mă scol imediat. Și rămase cu totul surprins când ea îi servi scuza pe tavă, oferindu-i o șansă.

— Dragul meu, dacă nu te simți bine, rămâi în pat. Nu vreau să te duc cu forța la slujbă.

Dar scuza i se păru a fi în același timp și o cursă. Izbutea să vadă locul unde gazonul fusese potrivit la loc ca să ascundă țărușii. Dacă accepta scuza ce i-o oferea, ar fi fost totuna cu a-și mărturisi vina. Odată pentru totdeauna, acum, indiferent la ce preț plătibil pe vecie, era hotărât să apară în afara oricărei bănuieli în ochii ei și să-i redea certitudinea de care avea nevoie. Zise:

— Nu, nu. Am să vin cu tine.

Când intră alături de ea în biserică, avu senzația că intră pentru prima dată în această clădire – un străin. O imensă distanță îl despărțea de oamenii aceștia care stăteau îngenuncheați și se rugau și care curând vor primi împărtășania în pace. Îngenunche și el, prefăcându-se că se roagă.

Louise îi atinse mâna.

— Dragă, te simți bine? Scobie își spuse: „Iată, a doua șansă. Mi-a revenit durerea. Pot ieși.” Dar dacă ieșea din biserică acum, știa bine că nu-i va mai rămâne decât un singur lucru de făcut – să urmeze sfatul părintelui Rank, să-și pună viața în ordine, s-o părăsească pe Helen, să se întoarcă peste câteva zile și să primească împărtășania cu conștiința curată și certitudinea că împinsese nevinovăția acolo unde-i era locul – sub talazurile Atlanticului. Nevinovăția trebuie omorâtă în fașă dacă nu vrem să distrugă sufletele oamenilor…

— Mă simt foarte bine, răspunse el.

Închise ochii și lăsă întunericul să-l pătrundă.

Liturghia se apropia de sfârșit…

— Nu vii, dragă? îl întrebă Louise și din nou mâna ei îl atinse: o mână prietenoasă, fermă, bănuitoare.

Se ridică și o urmă, îngenunchind lângă ea ca un spion într-o țară străină, pregătit să-i deprindă obiceiurile și să vorbească limba ca un băștinaș. „Numai un miracol m-ar putea salva acum”, își spuse Scobie, urmărindu-l pe părintele Rank pe când cobora treptele dinspre altar, purtând anafura. Saliva se uscase în gura lui Scobie: parcă i s-ar fi uscat vinele. Nu-și putu ridica privirile: nu văzu decât poala veșmântului preoțesc, asemenea celui al unui cal de luptă medieval, năpustindu-se asupra lui. Cu gura deschisă (clipa sosise) făcu o ultimă încercare de a se ruga: „Oh, Doamne, îți închin ție osânda mea veșnică. Ia-o. Folosește-

o pentru ele”, și simți pe limbă gustul fad ca de hârtie al unei eterne condamnări.

CAPITOLUL TREI

1

Directorul băncii sorbi din apa la gheață și exclamă cu o căldură care depășea tonul profesional:

— Ce bucuros trebuie să fi că doamna Scobie s-a întors la timp pentru sărbătorile Crăciunului.

— Crăciunul e încă departe, remarcă Scobie.

— Timpul zboară, după ce a trecut sezonul ploilor, continuă directorul băncii, cu neobișnuita lui voioșie.

Scobie nu mai auzise în vocea lui această notă de optimism. Își aminti silueta de barză, care măsura încăperea de colo până colo, oprindu-se la cărțile medicale, de atâtea sute de ori pe zi.

— Am trecut pe-aici… începu Scobie.

— E vorba poate de asigurarea pe viață – sau de vreun cont neacoperit?

— Păi, de data asta nu e vorba nici de una nici de alta.

— Știi, Scobie, voi fi întotdeauna bucuros să te ajut, orice ar fi.

Cât de liniștit ședea Robinson la biroul lui! Scobie își exprimă mirarea:

— Ai renunțat la gimnastica zilnică?

— A, au fost toate numai prostii și mofturi, răspunse directorul băncii. Citisem prea multe cărți.

— Aș fi vrut să mă uit puțin prin enciclopedia dumitale medicală.

— Ai face mai bine să consulți un doctor, îl sfătui Robinson în mod surprinzător. Ce m-a lecuit pe mine a fost un doctor, nu cărțile. Cât timp aș fi pierdut… Ascultă-mă pe mine, Scobie, tânărul acela care a venit de curând la spitalul Argyll e cel mai bun specialist trimis în această colonie de când a fost descoperită.

— Și te-a făcut bine?

— Du-te și consultă-l. Îl cheamă Travis. Spune-i că te-am trimis eu.

— Totuși, dacă s-ar putea s-arunc o privire…

— O găsești acolo pe raft. Mai țin cărțile pe-aici, pentru că fac impresie. Un director de bancă trebuie să fie un om citit. Lumea se așteaptă să-l vadă înconjurat de cărți serioase.

— Mă bucur că stomacul dumitale s-a vindecat.

Directorul mai luă o sorbitură de apă. Spuse:

— Nu mă mai sinchisesc deloc de el. Adevărul e că eu…

Scobie răsfoi enciclopedia în căutarea cuvântului „anghină” și se apucă să citească. CARACTERISTICA DURERII. Ac*easta e de obicei descrisă ca o „gheară”, ca și cum pieptul ar fi strâns într-o menghine. Durerea e localizată în mijlocul pieptului și sub stern. E posibil să se întindă pe fiecare braț în jos, mai frecvent pe cel stâng, sau în sus spre gât sau în jos spre abdomen. Durează câteva secunde sau cel mult vreun minut. COMPORTAMENTUL BOLNAVULUI: Acesta e tipic. Rămâne absolut nemișcat în orice fel de împrejurări s-ar afla… S*cobie trecu cu ochii la repezeală peste subtitlurile CAUZA DURERII, TRATAMENT, VINDECAREA BOLII, apoi puse cartea înapoi pe raft.

— Ei bine, spuse Scobie, poate c-am să trec pe la doctorul Travis al dumitale. Aș prefera să-l consult pe el decât pe doctorița Sykes. Sper să mă înzdrăvenească la fel ca pe dumneata.

— Păi, cazul meu, spuse directorul evaziv, avea niște caracteristici speciale.

— Al meu pare destul de simplu.

— Arăți destul de sănătos.

— Oh, mă simt bine – afară de câte o durere când și când, și de insomnii.

— Răspunderile pe care le ai sunt de vină.

— Posibil.

Scobie își spuse că semănase destul – în vederea cărei recolte? Nici el n-ar fi știut să spună. Își luă la revedere de la Robinson și ieși în strada orbitoare. Nu-și puse casca, lăsând soarele să-l izbească vertical pe părul cărunt și rar. Se oferi pe sine pentru pedepsire, tot drumul până la poliție, dar fu respins. În aceste ultime trei săptămâni crezuse că osândiții fac parte dintr-o categorie specială, întocmai ca tinerii destinați vreunui post nesănătos dintr-o țară străină, de o firmă comercială, și care erau ținuți la o parte de tovarășii lor stupizi, feriți de truda zilnică, păstrați cu grijă în birouri speciale, așa ca mai târziu tot ce e mai rău să li se poată întâmpla. Nimic nu părea să meargă

rău acum. Soarele nu-l săgeta, secretarul colonial îl invita la masă… Se simțea ocolit de nenorociri.

Comisarul șef îi spuse:

— Intră, Scobie. Am vești bune pentru dumneata. Scobie se pregăti pentru a fi încă o dată ocolit.

— Baker nu mai vine aici. Au nevoie de el în Palestina. Până la urmă s-au decis să-l lase în locul meu pe omul cel mai îndreptățit.

Scobie se așeză pe bordura ferestrei și-și privi mâna care-i tremura pe genunchi. Își spuse: „Așadar, nu era nevoie să se întâmple toate astea. Dacă Louise ar fi rămas acasă nu m-aș fi îndrăgostit niciodată de Helen. N-aș fi fost nicicând șantajat de Yusef, n-aș fi comis niciodată acel act de disperare. Aș fi continuat să fiu eu însumi – același eu care zăcea strivit între filele a cincisprezece ani de jurnal zilnic, nu această matriță sfărâmată. Dar, bineînțeles, reflectă el, succesul s-a ivit numai pentru că am făcut toate aceste lucruri. Eu fac parte din tabăra diavolului. El le poartă de grijă alor săi din lumea asta. O să trec acum dintr-o blestemată de reușită într-alta”, își spuse el cu dezgust.

— Cred că factorul decisiv a fost cuvântul colonelului Wright. I-ai făcut impresie, Scobie.

— Se întâmplă prea târziu, domnule.

— De ce prea târziu.

— Sunt prea bătrân pentru postul ăsta. E nevoie de un om mai tânăr.

— Prostii. Ai abia cincizeci de ani.

— Nu stau bine cu sănătatea.

— E prima dată când aflu asta.

— I-am spus și lui Robinson, astăzi, la bancă. În ultima vreme am dureri și dorm prost. Vorbea repede, bătând tactul pe genunchi. Robinson are multă încredere în Travis. Se pare c-a făcut minuni pentru el.

— Bietul Robinson.

— De ce?

— I s-au mai dat doar doi ani de viață. E confidențial, Scobie.

Ființele omenești nu încetează să surprindă: deci sentința la moarte fusese cea care-l lecuise pe Robinson de suferințele lui imaginare, de cărțile medicale, de plimbările zilnice din perete în perete. „Probabil că așa se întâmplă când cunoști tot ce poate

fi mai rău”, gândi Scobie – rămâi singur cu ideea asta și e ca o împăcare sufletească. Și-l închipui pe Robinson stând de vorbă peste birou cu tovarășul său solitar.

— Sper ca toți să murim la fel de calm, spuse el. Pleacă acasă?

— Nu cred. Presupun că pentru moment va trebui să intre în spital, la Argyll.

Scobie își zise: „Tare-aș fi vrut să fi știut atunci ce spectacol mi-era dat să văd. Robinson etala cea mai de invidiat posesiune pe care o poate deține un om: o moarte fericită. Perioada aceasta de ședere în colonie va înregistra un număr ridicat de morți – sau poate nu chiar așa de ridicat dacă îi numărai și țineai seama de Europa. Întâi Pemberton, apoi copilul de la Pende, acum Robinson... nu, nu erau mulți, dar desigur nu pusese la socoteală cazurile de friguri negre din spitalul militar.

— Așa stau deci lucrurile, spuse comisarul. În viitorul apropiat vei fi comisar șef. Soția dumitale va fi încântată.

„Trebuie să-i îndur încântarea, gândi el, fără mânie. Eu sunt cel vinovat și n-am niciun drept să critic, să mă mai arăt vreodată contrariat”. Spuse:

— Am să plec spre casă.

Ali stătea lângă mașină de vorbă cu un alt servitor, care o luă din loc tiptil când îl văzu pe Scobie apropiindu-se.

— Cine era ăla, Ali?

— Fratele meu mic, *sahib.*

— Nu-l cunosc, nu? Aceeași mamă?

— Nu, *sahib,* același tată.

— Cu ce se ocupă?

Ali se opintea la manivelă, cu fața șiroindu-i de nădușeală, fără să scoată un cuvânt.

— La cine lucrează, Ali?

— Sahib?

— Am întrebat la cine lucrează?

— La *sahib* Wilson, *sahib.*

Motorul porni și Ali se urcă pe bancheta din spate.

— Ți-a făcut vreo propunere, Ali? Adică ți-a cerut să raportezi ceva despre mine – pentru bani? Prin oglinda retrovizoare nu-i putea vedea fața, nemișcată, îndărătnică, închisă, împietrită ca o gură de peșteră.

— Nu, *sahib.*

— Pe foarte multă lume îi interesează persoana mea și plătesc o grămadă de bani pentru a obține informații despre mine. Ei cred că sunt om rău, Ali.

— Eu sunt servitorul dumneavoastră, spuse Ali, răspunzând privirii lui Scobie prin intermediul oglinzii.

Scobie își spuse că una din trăsăturile înșelăciunii este aceea de a-ți pierde simțul încrederii. Dacă eu sunt în stare să mint și să înșel, la fel sunt și alții. Mulți ar paria pe cinstea mea și și-ar pierde miza. De ce n-aș pierde și eu mizând pe Ali? N-am fost prins și nici Ali n-a fost prins, asta-i tot. O deprimare îngrozitoare îi apăsă capul spre volan. Reflectă: „Știu că Ali e cinstit; o știu de cincisprezece ani; încerc doar să-mi regăsesc un tovarăș, în acest tărâm al minciunii. Oare următoarea etapă va fi etapa coruperii altora?”

Când sosiră, Louise nu era acasă. Probabil venise cineva și-o scosese la plimbare – poate pe plajă. Nu se așteptase ca el să se întoarcă înainte de asfințit. Îi scrise un bilet: „M-am dus cu niște mobilă până la Helen. Mă întorc devreme cu vești bune pentru tine”, și apoi porni singur cu mașina spre cabanele Nissen, prin pustietatea deprimantă a miezului de zi. Numai vulturii erau prin preajmă – adunați în jurul unui pui mort la marginea drumului, întinzându-și gâturile de om bătrân spre stârv, cu aripile ca niște umbrele zdrențuite fâlfâind ba într-o parte, ba într-alta.

— Ți-am adus o masă și niște scaune. Servitorul tău e aici?

— Nu, e la piață.

Acum, când se întâlneau, se sărutau la fel de formal ca fratele cu sora. Când vătămarea s-a produs, adulterul devine la fel de lipsit de importanță ca și prietenia. Flacăra se stinsese și trecuse apoi mai departe prin luminiș: nu lăsase nimic în urmă decât un simț de responsabilitate și un sentiment de singurătate. Doar dacă umblai desculț simțeai dogoarea din iarbă. Scobie spuse:

— Te-am întrerupt de la masă.

— Oh, nu. Eram aproape gata. Numai niște salată de fructe.

— Era timpul să ai o masă nouă. Asta se bălăbănea. Adăugă: O să fiu avansat comisar șef până la urmă.

— Soția ta o să se bucure.

— Pentru mine n-are nicio valoare.

— Oh, ba cu siguranță că are, spuse ea cu asprime în glas.

Asta era încă una din ideile ei – că numai ea suferă. El avea să se înfrâneze mult timp, asemeni lui Coriolanus, pentru a nu-și

etala propriile-i răni, dar mai curând sau mai târziu va ceda; își va dramatiza suferința în cuvinte, până când i se va părea chiar lui însuși ireală. „Poate, își zise, are în definitiv dreptate: poate că eu nu sufăr”.

— Bineînțeles comisarul șef trebuie să fie mai presus de orice bănuială, nu-i așa, ca un Cezar. (Vorbirea ei, ca și ortografia, nu erau prea corecte). Asta va fi sfârșitul nostru, presupun.

— Știi bine că nu există un sfârșit pentru noi.

— Vai, dar comisarul șef nu poate ține o amantă dosită într-o cabană Nissen.

Înțepătura, bineînțeles, era în cuvântul „dosită”, dar cum ar fi putut el să-și îngăduie să resimtă și cea mai neînsemnată iritare, amintindu-și de scrisoarea ei în care se oferea pe sine ca jertfă, la dispoziția lui, pentru a fi păstrată sau aruncată? Făpturile omenești nu pot avea tot timpul un comportament eroic; cei dispuși să sacrifice totul – lui Dumnezeu sau iubirii – trebuie priviți cu îngăduință dacă uneori vor să renunțe, numai cu gândul. Cei mai mulți n-au înfăptuit niciodată vreo faptă eroică, nici chiar în gând. Ori, fapta contează. Zise:

— Dacă viitorul comisar șef nu te poate păstra, atunci nu voi fi comisar șef.

— Nu fi prost. În definitiv, rosti ea cu falsă înțelepciune, și Scobie își dădu seama că era într-una din zilele ei proaste, ce câștigăm noi din toată povestea asta a noastră?

— Eu câștig mult, replică el, și se întrebă: „Oare e o minciună de dragul liniștii?”

Se adunaseră atâtea minciuni acum, încât nu le mai putea ține socoteala celor mărunte, lipsite de importanță.

— Da, ai să-mi dăruiești o oră, două, la câteva zile, când ai să poți scăpa. Niciodată o noapte.

Scobie spuse pierdut:

— Oh, am un plan.

— Ce plan?

— E prea vag, încă.

Helen răspunse cu toată aciditatea pe care reuși s-o stoarcă:

— Ei bine, anunță-mă din timp. Ca să mă pot conforma dorințelor tale.

— Draga mea, n-am venit aici ca să ne certăm.

— Mă întreb uneori de ce vii de fapt aici.

— Păi, azi am adus niște mobilă.

— A, da, mobila.
— Sunt cu mașina. Dă-mi voie să te conduc la plajă.
— Oh, dar nu putem fi văzuți acolo împreună.
— Asta-i o prostie. Cred că și Louise e acum acolo.
— Pentru numele lui Dumnezeu, exclamă Helen, să n-o văd în ochi pe femeia asta țâfnoasă.
— Foarte bine atunci. Te invit la o plimbare cu mașina.
— Prezintă mai puține riscuri, nu?
Scobie o luă de umeri și spuse:
— Nu mă gândesc întotdeauna să evit riscurile.
— Așa credeam.
Deodată simți că nu se mai poate abține și strigă la ea:
— Să știi că nu deții monopolul sacrificiului.
Cu disperare vedea, ca de la distanță, scena care îi pândea pe amândoi: asemenea ciclonului dinaintea ploilor, coloana aceea rotitoare de întuneric care curând avea să acopere tot cerul.
— Bineînțeles, munca ta suferă, rosti ea cu sarcasm copilăresc. Toate jumătățile astea de oră smulse.
— Am renunțat la speranță, zise el.
— Ce vrei să spui?
— Am renunțat la viitor. M-am osândit pe mine însumi.
— Mai lasă, te rog, melodrama. Nici măcar nu pricep ce vrei să spui. Oricum, parcă abia mi-ai vorbit despre viitor – postul de comisar șef.
— Mă refer la adevăratul viitor – viitorul care n-are sfârșit.
Helen replică:
— Dacă există ceva ce urăsc, e catolicismul tău. Bănuiesc că aici se ajunge când ai o nevastă bigotă. Totul sună atât de fals! Dacă ai crede cu adevărat, nu te-ai afla aici.
— Dar cred cu adevărat și mă aflu totuși aici. Scobie continuă tulburat: Nu pot să explic, dar așa e. Văd limpede. Sunt conștient de ceea ce fac. Când părintele Rank a venit spre mine cu anafura…
Helen îl întrerupse cu dispreț și nerăbdare:
— Mi-ai mai îndrugat toate poveștile astea! Încerci să mă impresionezi. Nu crezi în iad mai mult decât cred eu.
O apucă de încheieturile mâinilor și i le încleștă furios. Spuse:
— Să nu-ți închipui că scapi în felul ăsta. Eu cred, ascultă-mă ce-ți spun. Cred că sunt osândit pentru vecie – doar dacă nu se întâmplă un miracol. Sunt polițist. Știu ce spun. Ce am făcut eu

e mult mai rău decât o crimă – crima e un act, o lovitură, o înjunghiere, o împușcătură – s-a comis, și gata; dar eu îmi port stricăciunea peste tot cu mine. E învelișul meu. Îi aruncă mâinile în lături, ca pe niște coji de semințe pe pardoseala de piatră. Sper că nu pretinzi că nu ți-am dat destule dovezi de iubire.

— Iubire pentru soția ta, vrei să spui. Tremurai de frică că o să afle.

Mânia lui se mai potoli. Zise:

— Iubire pentru voi amândouă. Dac-ar fi doar pentru ea, ar exista o cale ușoară, dreaptă. Își acoperi ochii cu mâinile, simțind cum furia îl cuprinde din nou. Nu pot suporta să văd numai suferință în jurul meu și, totuși, eu sunt cel care o provoacă de fiecare dată. Vreau să scap, să scap!

— Cum?

Furia și cinstea se retraseră: viclenia se strecură, trecând pragul ca un câine vagabond. Spuse:

— Oh, tare mi-aș lua un concediu. Adăugă: Nu dorm bine. Și am de la o vreme o durere ciudată.

— Dragul meu, ești bolnav? Ciclonul trecuse de ei; furtuna îi amenința pe alții acum. Dragul meu, iartă-mă. Sunt o rea! Mi se umple uneori paharul – dar n-are nicio importanță. Te-a văzut un doctor?

— Am să mă duc zilele astea la doctorul Travis de la Argyll.

— Toată lumea zice că doctorița Sykes e mai bună.

— Nu, nu vreau să mă duc la doctorița Sykes. Acum că iritarea și furia trecuseră, o vedea exact cum fusese în acea primă seară când urlaseră sirenele. Gândi: „Oh, Doamne, nu pot s-o părăsesc! Și nici pe Louise. Tu n-ai nevoie de mine așa cum au ele. Tu îi ai pe oamenii buni, pe sfinții tăi, toată suflarea celor binecuvântați. Te poți descurca și fără mine”. Zise cu glas tare: Am să te iau acum la o mică plimbare cu mașina. O să ne prindă bine la amândoi.

În penumbra garajului, o luă din nou de mâini și-o sărută. Spuse:

— Nu sunt ochi aici… Wilson nu ne poate vedea. Harris nu stă la pândă. Servitorii lui Yusef…

— Dragul meu, chiar mâine te-aș lăsa în pace dacă ar fi de vreun folos.

— N-ar fi de niciun folos. Ții minte când ți-am scris o scrisoare – care s-a pierdut. Am încercat să aștern pe hârtie totul, fățiș,

negru pe alb. Așa ca să nu mai poți zice că sunt prudent. Ți-am scris atunci că te iubesc mai mult decât pe soția mea… Pe când vorbea, simți respirația cuiva chiar în spatele lui, lângă mașină. Întrebă sec:

— Cine-i acolo?

— Ce spui, dragă?

— E cineva aici. Dădu ocol mașinii și întrebă încă o dată:

— Cine-i acolo? Ieși la vedere!

— E Ali, spuse Helen.

— Ce faci aici, Ali?

— Doamna trimis pe mine, explică Ali. Eu așteptat aici ca să spun doamna întors acasă. Abia se distingea în umbră.

— De ce-ai așteptat aici?

— Capul meu durut pe mine, răspunse Ali. Am dormit somn mic, mic.

— Nu-l speria, îl rugă Helen pe Scobie. Spune adevărul.

— Du-te acasă acum, Ali, și spune-i doamnei că vin imediat.

Îl urmări ieșind tiptil afară, în lumina crudă a soarelui dintre cabane. Nu întoarse capul nicio dată.

— Nu-ți face griji din cauza lui, zise Helen. N-a priceput nimic din ce-am vorbit noi.

— Îl am pe Ali de cincisprezece ani, rosti Scobie.

Era prima dată că se simțise rușinat în fața lui, în toți anii aceștia. Și-l aminti pe Ali, în noaptea după moartea lui Pemberton, cu ceașca de ceai într-o mână și ținându-l cu cealaltă pentru a-l feri de zgâlțâielile camionetei și apoi își aminti de servitorul lui Wilson furișându-se pe lângă zidul secției de poliție.

— Poți avea încredere în el, orice-ar fi.

— Nu știu cum, spuse Scobie, dar am pierdut facultatea de a avea încredere.

2

Louise dormea sus, iar Scobie ședea la masă, cu jurnalul său deschis în față. În dreptul datei, 31 octombrie, scrisese: *Comisarul șef mi-a spus azi dimineață că voi fi numit în locul lui după pensionarea sa. Am dus niște mobilă la H.R. I-am spus Louisei vestea și s-a bucurat.* Viața lui oficială – stearpă și netulburată și clădită din fapte, – zăcea, ca temeliile unor construcții romane, sub mâna lui. Aceasta era viața pe care se presupunea c-o trăiește; nimeni, citind aceste însemnări, nu și-ar fi putut reprezenta scena neștiută, rușinoasă, din garaj, întrevederea cu căpitanul portughez, pe Louise lovind orbește cu adevărul dureros, pe Helen, acuzându-l de ipocrizie… Reflectă: „Așa ar trebui să fie! Sunt prea bătrân pentru emoții. Sunt prea bătrân ca să înșel. Minciunile sunt pentru tineri. Ei au o viață întreagă înainte ca să regăsească adevărul.” Se uită la ceas și notă: *Temperatura la ora 2 p.m. 92°.* O șopârlă țâșni pe perete, clănțănind cu maxilarele ei minuscule un fluture de noapte. Ceva zgârie afară la ușă – poate vreun câine vagabond? Scobie lăsă din nou tocul din mână și singurătatea se instală în fața lui la masă. Niciun om, categoric, nu putea fi atât de singur, cu nevasta dormind la etaj și amanta la mai puțin de două sute de metri, încolo la deal; și totuși singurătatea luă loc ca un interlocutor ce n-avea nevoie să vorbească. I se păru că nu mai fusese nicicând așa de singur. Acum nu mai exista nimeni căruia să-i poată spune adevărul. Erau lucruri pe care nu trebuia să le știe comisarul șef, altele pe care nu trebuia să le știe Louise, existau limite chiar și în ce-i putea spune lui Helen, fiindcă nu avea rost, când se sacrificase atâta pentru a nu provoca altora suferință, s-o pricinuiască în mod inutil. Cât despre Dumnezeu, cu el putea vorbi doar așa cum se vorbește cu un dușman – între ei se așternuse amărăciunea. Își mișcă mâna pe masă și părea că singurătatea lui se mișca și ea și-i atingea vârfurile degetelor: „Tu și cu mine”, îi spunea singurătatea, „Tu și cu mine”. Îi străfulgeră prin minte că lumea din afară, dacă ar cunoaște situația, l-ar putea invidia: Bagster pentru Helen, Wilson pentru Louise. „Al naibii cotoi!” ar exclama Fraser,

lingându-și buzele. Și-ar închipui, cugetă el uimit, că am o mulțime de avantaje dar, după părerea mea, nimeni n-a fost vreodată mai dezavantajat. Până și autocompătimirea îi era refuzată, fiindcă își cunoștea prea bine propria viață. Se simțea ca și când s-ar fi exilat singur atât de adânc în deșert, încât pielea lui împrumutase culoarea nisipului.

Ușa se deschise în spatele lui cu un scârțâit ușor. Scobie nu se clinti. „Spionii, își spuse el, se furișează până și în casă. O fi Wilson, Harris, servitorul lui Pemberton, Ali…?”

— *Sahib,* șopti o voce și o pereche de tălpi goale lipăiră pe pardoseala de beton.

— Cine ești? întrebă Scobie fără să se întoarcă.

O palmă roz lăsă să cadă pe masă un ghemotoc de hârtie și apoi se făcu nevăzută. Vocea spuse:

— Yusef zice vin foarte încet nimeni nu vadă.

— Ce mai vrea Yusef?

— El trimite ceva – mic, mic ceva.

Apoi ușa se închise la loc și liniștea se așternu din nou. Singurătatea i se adresă: „Hai să desfacem pachețelul împreună, tu și cu mine”.

Scobie luă de pe masă ghemul de hârtie: era ușor dar avea un mic miez tare. La început nu-și dădu seama ce era: se gândi că poate fi o pietricică pusă înăuntru pentru a menține hârtia, și se uită să găsească scrisul care, bineînțeles, nu exista, căci în cine ar fi avut Yusef încredere ca să scrie în locul lui? Apoi înțelese – era un diamant, o piatră prețioasă. Nu se pricepea la diamante dar îi făcea impresia că valorează cel puțin cât datoria pe care o avea față de Yusef. Probabil Yusef primise vești că pietrele pe care le trimisese cu *Esperança* ajunseseră cu bine la destinație. Acesta era un semn de recunoștință – nu mită, îi va explica Yusef, cu mâna sa grasă pe inima lui sinceră, lipsită de profunzime.

Ușa se deschise de perete și Ali se ivi în prag. Târa de braț un băiat care scâncea. Ali spuse:

— Împuțitul ăsta de băiat Mende merge în jurul casei. El încearcă uși.

— Cine ești? întrebă Scobie.

Băiatul izbucni cu o furie amestecată cu teamă:

— Eu servitor la Yusef. Eu aduc scrisoare la *sahib,* și arătă spre masă unde piatra se cuibărea în sulul de hârtie.

Ali urmări gestul cu privirea. Scobie se adresă singurătății lui: „Tu și cu mine trebuie să gândim repede”. Se întoarse spre băiat și-l întrebă:

— Tu de ce nu venit aici cum trebuie și bătut la ușă? De ce venit ca un hoț?

Băiatul avea trupul subțire și ochii blânzi, melancolici, ai celor din neamul Mende. Răspunse:

— Eu nu hoț, cu un accent atât de imperceptibil pe primul cuvânt, încât era foarte posibil să nu fie impertinență. Continuă: Stăpânul spus eu vin foarte încet.

Scobie zise:

— Du-i asta înapoi lui Yusef și spune-i vreau să știu de unde are piatră ca asta. Eu cred el fură pietre și eu descopăr curând-curând. Haide! Ia-o! Ali, acum dă-l afară!

Ali îl îmbrânci pe băiat spre ușă și Scobie auzi foșnetul pașilor pe potecă. Oare vorbeau împreună în șoaptă? Se duse până la ușă și-strigă după ei:

— Spune-i lui Yusef că viu la el curând într-o seară și fac mare tărăboi.

Trânti ușa și gândi: „Ce multe lucruri știe Ali”, și simți neîncrederea în servitorul lui crescând iarăși ca o febră, odată cu pulsația sângelui. „M-ar putea distruge, gândi el; le-ar putea distruge și pe ele!”

Își turnă un pahar de whisky și scoase din răcitor o sticlă de sifon. Louise îl strigă de sus:

— Henry.

— Poftim, dragă.

— E douăsprezece?

— Pe-aproape, cred.

— N-ai să mai bei nimic după douăsprezece, îmi promiți? N-ai uitat de mâine?

Își goli paharul. Bineînțeles că-și amintea foarte bine: era întâi noiembrie – ziua tuturor sfinților, iar acum era noaptea tuturor spiritelor. Ce duh o să treacă peste suprafața whiskyului?

— Dragă, mergi la împărtășanie, nu?

Scobie reflectă zdrobit: „Situația n-are ieșire: de ce să trag o linie acum? N-am decât să mă tot osândesc așa pe mine însumi până la capăt.” Singurătatea lui era singurul duh pe care whiskyul îl putea invoca, făcându-i semn cu capul din cealaltă parte a mesei, luând câte o sorbitură din paharul lui. „Data

viitoare, îi spuse singurătatea, va fi Crăciunul – liturghia de la miezul nopții – n-o să poți scăpa atunci, știi bine, și nicio scuză n-o să-ți ajute în noaptea aceea sau după aceea...” Lanțul interminabil al sărbătorilor, al liturghiilor din zorii zilei, primăvara și vara, se desfășura ca un calendar perpetuu.

— Ticki, ai să vii, nu-i așa? strigă Louise cu o notă în glas care îi păru lui Scobie că trădează o subită îngrijorare, ca și cum bănuiala ar fi cuprins-o din nou pentru o clipă – și se întrebă încă o dată: „Oare pot avea într-adevăr încredere în Ali?”

Și toată înțelepciunea răsuflată a negustorilor și aventurierilor de pe coastă îl dăscălea: „Să nu te încrezi niciodată într-un servitor. Până la urmă te trădează. Am avut un servitor timp de cincisprezece ani și...” Duhurile neîncrederii se iviră în acea noapte a tuturor spiritelor și se adunară în jurul paharului său.

— Da, draga mea, sigur că am să vin. Apoi strigă pe scări în sus: Ce-ai spus, dragă?

— Oh, doar că mâine avem o mulțime de evenimente de sărbătorit. Că suntem din nou împreună, și avansarea ta la gradul de comisar șef. Viața e așa de frumoasă, Ticki!

„Și asta, se adresă Scobie sfidător singurătății lui, e răsplata mea.” Vărsând whiskyul pe masă, provocă duhurile să se dezlănțuie.

CAPITOLUL PATRU

1

Scobie era sigur că Yusef lucrează până târziu în biroul său de pe chei. Mica clădire de două etaje se înălța lângă debarcaderul de lemn la limita Africii, chiar dincolo de depozitele de benzină ale armatei. O dungă de lumină se zărea pe sub perdelele ferestrei dinspre țărm. Un polițist îl salută pe Scobie care își căuta drumul printre lăzi.

— Liniște peste tot, *sahib.*

— Ai patrulat până la capăt la Kru Town?

— Oh, da, *sahib.* Liniște peste tot, *sahib.*

Scobie își dădu seama, după promptitudinea răspunsului, cât de neadevărat era.

— Șobolanii au ieșit pe chei?

— Oh, nu, *sahib.* Peste tot liniște de mormânt.

Expresia livrescă, răsuflată, dovedea că omul învățase la o școală condusă de misionari.

— Bine atunci, noapte bună.

— Noapte bună, *sahib.*

Scobie își continuă drumul. Trecuseră multe săptămâni de când nu-l mai întâlnise pe Yusef – din seara șantajului, și acum simțea o ciudată dorință de a-și vedea călăul. Micuța clădire albă îl atrăgea ca un magnet, de parcă ascunsă acolo se afla singurul lui prieten, singura ființă în care putea avea încredere. Cel puțin șantajistul lui îl cunoștea ca nimeni altul: se putea așeza în fața acelei absurde siluete obeze și-i putea spune tot adevărul. În acest univers de minciuni, nou pentru Scobie, șantajistul său se simțea în largul lui: cunoștea potecile: putea să dea sfaturi, chiar și ajutor... De după o ladă, apăru Wilson. Lanterna lui Scobie îi lumină fața ca pe o hartă.

— Ei, Wilson, exclamă Scobie, așa de târziu la plimbare?

— Da, replică Wilson, iar Scobie tulburat își spuse: „Ce tare mă urăște!”

— Ai permis pentru chei?

— Da.

— Ferește-te de fundătura Kru Town. E periculos să mergi acolo de unul singur. Nasul n-a mai sângerat?

— Nu, răspunse Wilson. Nu se clintea din loc; părea un obicei al lui – să blocheze calea; un om căruia erai nevoit să-i dai ocol.

— Ei, acum am să-ți spun noapte bună, Wilson. Treci pe la noi oricând, Louise...

Wilson spuse:

— Scobie, o iubesc pe Louise.

— Mi-am dat seama, zise Scobie. Louise te simpatizează, Wilson.

— Eu o iubesc, repetă Wilson. Trase de prelata care acoperea lada și adăugă: Habar n-ai ce înseamnă asta.

— Ce înseamnă ce?

— Iubirea. Nu iubești pe nimeni în afară de propria-ți persoană, de eul dumitale murdar.

— Ești surmenat, Wilson. Clima e de vină. Du-te și odihnește-te.

— Nu te-ai comporta cum te comporți dac-ai iubi.

Dinspre marea întunecată, de pe un vapor invizibil, răzbătea sunetul unui gramofon câre cânta o melodie sfâșietoare, la modă. O santinelă de la postul Securității Teritoriale somă pe cineva care îi dădu parola. Scobie înclină lanterna până când lumina căzu doar pe cizmele de protecție contra țânțarilor ale lui Wilson. Spuse:

— Iubirea nu e ceva atât de simplu cum îți închipui tu, Wilson. Citești prea multe poezii.

— Ce-ai face dacă i-aș spune totul – despre doamna Rolt?

— I-ai și spus, Wilson. Dar ea preferă versiunea mea.

— Într-o zi am să te distrug, Scobie.

— Asta o s-o ajute pe Louise?

— Aș putea s-o fac fericită, pretinse Wilson candid, cu o voce tremurătoare care îl purta pe Scobie în urmă cu cincisprezece ani – spre un bărbat mult mai tânăr decât acest specimen corupt care îl asculta pe Wilson la țărmul mării, deslușind în spatele cuvintelor plescăitul ușor al apei izbindu-se de lemnul debarcaderului.

Spuse domol:

— Ți-ai da osteneala, sunt convins că ți-ai da osteneala. Poate... dar n-avea el însuși habar cum trebuie să termine

propoziția, ce vagă consolare sortită lui Wilson îi trecuse o clipă prin minte și dispăruse apoi imediat.

În schimb îl cuprinse o furie împotriva slăbănoagei siluete romantice de lângă ladă, care era atât de ignorant și totuși știa atât de multe. Zise:

— Aș dori ca între timp să încetezi să mă tot spionezi.

— Asta e ocupația mea, recunoscu Wilson și cizmele lui se mișcară în lumina lanternei.

— Lucrurile pe care le afli sunt așa de lipsite de importanță.

Îl lăsă pe Wilson lângă depozitul de benzină și trecu mai departe. Pe când urca treptele spre biroul lui Yusef putea distinge, privind înapoi, o pată mai compactă de întuneric, acolo unde Wilson stătea și pândea și ura.

„Se va întoarce acasă și va întocmi un raport: «La ora 11,45 l-am văzut pe maiorul Scobie ducându-se fără îndoială la o întâlnire stabilită..»

Scobie ciocăni și intră direct în încăperea unde Yusef stătea pe jumătate lungit, cu picioarele pe birou, dictând unui secretar negru. Fără să-și întrerupă propoziția – „cinci sute de suluri imprimeu cu cutii de chibrituri, șapte sute cincizeci cu găleți de nisip, șase sute din mătase artificială cu cărți de joc” – ridică spre Scobie o privire plină de speranță și neliniște. Apoi i se adresă tăios secretarului:

— Ieși afară. Dar să nu pleci. Spune-i servitorului meu că nu vreau să văd pe nimeni.

Își dădu jos picioarele de pe birou, se ridică și întinse o mână puhavă.

— Bun venit, domnule maior Scobie, apoi lăsă mâna să cadă ca pe o bucată nedorită de material. E pentru prima dată că îmi onorați biroul, domnule maior Scobie.

— Nu prea știu nici eu de ce-am venit aici, acum, Yusef.

— A trecut mult timp de când nu ne-am mai văzut. Yusef se așeză, sprijinindu-și ostenit capul său mare pe o palmă cât o farfurie. Timpul trece atât de diferit pentru doi oameni – repede sau încet. După cum merge prietenia lor.

— Probabil că există un poem sirian despre asta.

— Există, domnule maior Scobie, răspunse Yusef prompt.

— Ar trebui să fii prieten cu Wilson, nu cu mine, Yusef. El citește versuri. Eu pricep numai proza.

— Un whisky, domnule maior Scobie?

— N-aș zice nu. Se așeză de cealaltă parte a biroului și inevitabilul sifon albastru apăru între ei.

— Și ce mai face doamna Scobie?

— De ce mi-ai trimis diamantul acela, Yusef?

— Vă eram dator, domnule maior Scobie.

— Ba nu, nu-mi erai. Te-ai achitat complet cu un petec de hârtie.

— Mă străduiesc atâta să uit că ăsta a fost mijlocul. Îmi tot spun c-a fast de fapt din prietenie – că la bază a fost prietenia.

— N-ajută niciodată la nimic să te minți singur, Yusef. Minciuna iese la suprafață ca untdelemnul.

— Domnule maior Soobie, dacă v-aș vedea mai mult, aș deveni un om mai bun.

Sifonul sâsâi în pahare și Yusef bău cu lăcomie. Spuse:

— Simt în inima mea, domnule maior Scobie, că sunteți îngrijorat, abătut… întotdeauna mi-am dorit să veniți la mine la necaz.

Scobie replică:

— Râdeam de ideea asta – c-aș putea ajunge vreodată la dumneata.

— În Siria avem o poveste despre un leu și un șoarece.

— Și noi avem aceeași poveste, Yusef. Dar nu mi te-am închipuit niciodată ca șoarece și nici eu nu sunt defel un leu. Nici gând!

— Sunteți necăjit din cauza doamnei Rolt și a soției dumneavoastră, domnule maior Scobie?

— Da.

— Nu trebuie să vă rușinați de mine. Am avut multe necazuri cu femeile în viața mea. Acum e mai bine pentru că am învățat lecția. Nu trebuie să-ți pese nici cât negru sub unghie. Le spui la fiecare: „Nu-mi pasă de tine nici cât negru sub unghie! Mă culc cu cine poftesc. Ia-mă așa cum sunt sau du-te învârtindu-te. Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie”. Domnule maior Scobie, femeile întotdeauna acceptă. Oftă în paharul cu whisky. Uneori mi-am dorit să nu mă accepte.

— Yusef, am mers foarte departe ca să-i pot ascunde soției mele situația.

— Știu cât de departe ați mers, domnule maior Scobie.

— Nu în întregime. Treaba cu diamantele a fost un fleac în comparație cu…

— Da?

— N-ai putea înțelege. Oricum, mai e încă o persoană care știe acum – Ali.

— Dar aveți încredere în Ali?

— Cred că da. Dar știe și despre dumneata. A intrat în cameră aseară și a văzut diamantul. Servitorul dumitale a fost foarte indiscret.

Mâna mare, lată se mișcă pe masă.

— Am să mă ocup de el foarte curând.

— Fratele vitreg al lui Ali e în serviciul lui Wilson. Se întâlnesc des.

— Asta e desigur rău, remarcă Yusef.

Acum spusese tot ce-l frământa – totul afară de ce era mai rău. Încerca simțământul ciudat de a-și fi trecut, pentru prima dată în viață, povara pe umerii altcuiva și Yusef o purta – o purta în mod vizibil. Se ridică de pe scaun și-și deplasă șoldurile mari spre fereastră, privind țintă la perdeaua verde de camuflaj, ca la un peisaj. Duse o mână la gură și începu să-și muște unghiile – țac, țac, țac, dinții lui apucau fiecare unghie pe rând. Apoi începu la mâna cealaltă.

— Nu cred că e vreun motiv serios de îngrijorare, spuse Scobie. Se simțea cuprins de neliniște, ca și când ar fi declanșat din greșeală o mașinărie puternică pe care n-o putea stăpâni.

— E foarte rău să nu poți avea încredere, spuse Yusef. Trebuie să ai întotdeauna servitori de încredere. Trebuie să știi întotdeauna mai mult despre ei decât știu ei despre tine. Aceasta părea să fie concepția lui despre încredere. Scobie spuse:

— Aveam încredere în Ali.

Yusef își privi unghiile retezate și-și mai mușcă una. Zise:

— Nu vă faceți griji. Nu vreau să vă faceți griji. Lăsați totul în seama mea, domnule maior Scobie. Am să aflu eu pentru dumneavoastră dacă puteți avea încredere în el. Și enunță uluitoarea pretenție: Am să vă port eu de grijă.

— Cum?

„Nu încerc niciun resentiment, își spuse Scobie cu uimire obosită. Mi se poartă de grijă.” Și asupra lui coborî un fel de tihnă ca în copilărie.

— Nu trebuie să-mi puneți întrebări, domnule maior Scobie. Trebuie să lăsați totul în seama mea măcar de data asta. Știu ce

am de făcut. Îndepărtându-se de la fereastră, Yusef își aținti spre Scobie ochii ca niște telescoape neclintite, oarbe, metalice. Însoțindu-și vorba cu un gest al palmei sale mari, umede, gest liniștitor, ca de infirmieră, spuse: O să-i scrieți un bilețel servitorului dumneavoastră, domnule maior Scobie, cerându-i să vină aici. O să i-l ducă servitorul meu.

— Dar Ali nu știe să citească.

— Și mai bine atunci. O să-i trimiteți un obiect de-al dumneavoastră prin servitorul meu ca să știe că vine din partea dumneavoastră. Inelul cu sigiliu.

— Ce-ai de gând să faci, Yusef?

— Am de gând să vă ajut, domnule maior Scobie. Atâta tot.

Încet, ezitând, Scobie încercă să-și scoată inelul. Spuse:

— E în serviciul meu de cincisprezece ani. Până acum am avut întotdeauna încredere în el.

— O să vedeți, îl liniști Yusef. Totul o să fie bine. Întinse palma spre el ca să primească inelul și mâinile li se atinseră: era ca un legământ între conspiratori. Adăugă: Doar câteva cuvinte.

— Inelul nu vrea să iasă, spuse Scobie. Simțea un impuls ciudat de a se împotrivi. Oricum, nu e necesar. O să vină dacă servitorul dumitale îi spune că îl chem eu.

— Nu prea cred. Nu le place să vină noaptea pe chei.

— N-are de ce se teme. N-o să fie singur. Servitorul dumitale o să vină cu el.

— Oh, da, da desigur. Dar eu totuși cred – dac-ați vrea să-i trimiteți ceva ca să fie sigur – știți, că nu e o cursă. Înțelegeți. Servitorul lui Yusef nu se bucură de mai multă încredere decât Yusef însuși.

— Atunci lasă-l să vină mâine.

— Astă seară e mai bine, insistă Yusef.

Scobie se pipăi prin buzunare: șiragul rupt de mătănii îi zgârie unghiile. Spuse:

— Să-i ducă astea, dar nu e necesar… și amuți, dând din nou cu ochii de privirea aceea lipsită de expresie.

— Mulțumesc, zise Yusef. E un obiect foarte potrivit. Din ușă, adăugă: Simțiți-vă ca acasă, domnule maior Scobie. Mai turnați-vă ceva de băut. Eu trebuie să-i dau instrucțiuni servitorului meu…

Lipsi foarte mult timp. Scobie își turnă un al treilea pahar de whisky și apoi, pentru că micul birou devenise sufocant, dădu

deoparte perdelele ferestrei dinspre mare după ce stinse lumina și lăsă să pătrundă înăuntru puținul vânt care adia dinspre golf. Luna se înălța și sub razele ei gara maritimă plutitoare scânteia ca gheața cenușie. Cuprins de neastâmpăr, se îndreptă către cealaltă fereastră care dădea pe chei înspre barăcile și grămezile de vechituri ale orașului indigen. Îl văzu pe secretarul lui Yusef venind din partea aceea, și se gândi că Yusef îi ținea, probabil, strânși în frâu pe șobolanii cheiurilor, dacă secretarul lui se încumeta să treacă singur prin domeniul lor. „Am venit să cer ajutor, își spuse, și mi se poartă de grijă – cum, și cu sacrificiul cui?” Era ziua tuturor sfinților și-și aminti cum, cu această ocazie, îngenunchease automat pentru a doua oară, aproape fără teamă sau rușine, urmărindu-l pe preot care se apropia cu anafura. Până și actul damnării veșnice putea deveni la fel de lipsit de importanță ca orice obișnuință. Reflectă: „Inima mi s-a împietrit”, și-și reprezentă cochiliile fosilizate de pe o plajă: spiralele pietrificate asemenea unor artere. I se părea că putreziciunea lui e atât de avansată încât era inutil să mai facă vreun efort. Dumnezeu sălășluia în trupul lui, iar trupul lui se descompunea dinspre interior pornind din acel germene.

— E prea cald? întrebă vocea lui Yusef. Să lăsăm camera în întuneric. Când ești cu un prieten, întunericul e plăcut.

— Ai lipsit foarte mult.

Yusef explică cu o imprecizie voită:

— Au fost multe de aranjat.

Scobie simți că acum ori niciodată trebuie să-l întrebe pe Yusef ce plan are, dar oboseala decăderii lui îi împletici limba.

— Da, e foarte cald, spuse Scobie, să încercăm să facem curent, și deschise fereastra laterală dinspre chei. Mă întreb dacă Wilson s-a dus acasă.

— Wilson?

— M-a văzut venind aici.

— Nu trebuie să fiți îngrijorat, domnule maior Scobie. Cred că servitorul dumneavoastră poate deveni foarte demn de încredere.

Ușurat și plin de speranță, Scobie întrebă:

— Vrei să spui că-l ai în puterea ta?

— Nu puneți întrebări. O să vedeți.

Speranța și ușurarea păliră deopotrivă.

Spuse:

— Yusef, *trebuie* să știu…

Dar Yusef continuă:

— Întotdeauna am visat o seară exact ca asta, cu două pahare alături, și întuneric, și răgaz să stăm de vorbă despre lucruri importante, domnule maior Scobie. Despre religie, familie, poezie. Am o mare stimă pentru Shakespeare. Regimentul regal de artilerie are actori excelenți, ei m-au făcut să prețuiesc nestematele literaturii engleze. Sunt nebun după Shakespeare. Uneori, din cauza lui Shakespeare, mi-ar plăcea să pot citi, dar sunt prea bătrân ca să mai învăț. Și mă gândesc că atunci s-ar putea să-mi pierd memoria. Asta ar dăuna afacerilor mele și, deși nu trăiesc pentru afaceri, trebuie să fac afaceri pentru ca să trăiesc. Sunt atâtea subiecte despre care mi-ar plăcea să stăm de vorbă. Aș vrea să cunosc filosofia dumneavoastră asupra vieții.

— N-am niciuna.

— Făclia care vă luminează pașii prin pădure.

— M-am rătăcit.

— Nu un om ca dumneavoastră, domnule maior Scobie. Am atâta admirație pentru caracterul dumneavoastră. Sunteți un om drept.

— N-am fost niciodată, Yusef. Nu m-am cunoscut pe mine însumi, asta-i tot. Există o vorbă, știi, „urma alege…” M-am născut stând aici cu dumneata și bând whisky, știind…

— Știind ce, domnule maior Scobie?

Scobie își goli paharul. Spuse:

— Servitorul dumitale desigur că trebuie să fi ajuns acum la mine acasă.

— Are bicicletă.

— Atunci ar trebui să fie pe drum încoace.

— Nu trebuie să fim nerăbdători. S-ar putea să avem de așteptat încă mult. Știți cum sunt băieții ăștia, domnule maior Scobie.

— Am crezut că știu.

Observă că îi tremură mâna stângă așezată pe birou și și-o strânse între genunchi ca s-o țină nemișcată. Își aminti de deplasările lungi pe lângă graniță, de nenumăratele prânzuri în umbra pădurii cu Ali pregătind mâncarea într-o cutie veche de sardele și din nou îi veni în minte ultimul drum la Bamba – așteptarea îndelungată la bac, criza de malarie și Ali mereu la

dispoziție. Își șterse nădușeala de pe frunte și se gândi o clipă: „E doar o stare de rău, o febră, curând am să-mi revin”. Dosarul ultimelor șase luni – prima noapte în cabana Nissen, scrisoarea care spunea prea multe, diamantele lui Yusef trecute prin contrabandă, minciunile, împărtășania luată pentru a liniști bănuielile unei femei – păreau la fel de lipsite de substanță ca și umbrele proiectate pe pat de un felinar de vânt. Își spuse: „Acum îmi revin”, și auzi sirenele vestind alarma întocmai ca în acea noapte, noaptea aceea... Clătină din cap și se trezi la realitate: Yusef șezând în întuneric de cealaltă parte a biroului, gustul de whisky și conștiința că totul era neschimbat. Vorbi anevoie:

— Ar fi trebuit să fi sosit până acum.

Yusef spuse:

— Știți cum sunt băieții ăștia. Se sperie din cauza sirenelor și fug la adăpost. Noi să stăm aici și să discutăm amândoi, domnule maior Scobie. E o ocazie rară pentru mine... Aș vrea să nu mai vină niciodată dimineața.

— Dimineața? N-am de gând să-l aștept pe Ali până dimineață.

— Se prea poate să-i fie frică. Să știe că l-ați dibuit și să fugă. Uneori servitorii ăștia se întorc în hățiș...

— Vorbești prostii, Yusef.

— Încă un whisky, domnule maior Scobie?

— Bine. În regulă. Se întrebă: „Oare mă dedau și la băutură?” Îi făcea impresia că nu mai are nicio formă, că nu mai poate fi atins și definit: „Acesta e Scobie”.

— Domnule maior Scobie, circulă zvonuri că până la urmă se va face dreptate și că veți fi avansat comisar șef.

Scobie își formulă cu grijă răspunsul:

— Nu cred că se va ajunge vreodată până acolo.

— Am vrut doar să vă spun, domnule maior Scobie, că nu trebuie să vă faceți griji în privința mea. Vă doresc numai binele, nu-mi doresc nimic mai mult. Am să dispar din viața dumneavoastră. Nu vreau să fiu o piatră de moară. Pentru mine e destul că mi-a fost dat să am această noapte – această lungă conversație despre tot felul de subiecte. Am să-mi amintesc mereu de noaptea asta. Nu trebuie să vă faceți probleme. O să am eu grijă.

Prin fereastra din spatele capului lui Yusef, de undeva din aglomerarea de colibe și magazii, izbucni un țipăt: durere și teamă: se înălța ca un animal care, înecându-se, se zbate după aer – apoi se prăvăli din nou în bezna camerei, în whisky, sub birou, în coșul de hârtii, un țipăt terminat, aruncat.

Yusef spuse prea grăbit:

— Vreun bețiv. Apoi, neliniștit izbucni, scurt ca un lătrat: Unde vă duceți, domnule maior Scobie? E riscant – singur.

Aceasta a fost ultima dată când Scobie l-a mai văzut pe Yusef, o siluetă proiectată țeapăn și încovoiat pe perete, lumina lunii lucind pe sifon și pe cele două pahare golite. La baza scărilor stătea secretarul privind țintă spre chei. Razele lunii îi jucară în ochi: ca niște borne rutiere fosforescente indicau direcția de luat.

Nu mișca nimic prin depozitele goale de o parte sau cealaltă, nici printre saci sau lăzi când Scobie își plimbă lanterna. Dacă haimanalele cheiurilor fuseseră pe acolo, țipătul desigur îi gonise înapoi în ascunzătorile lor. Pașii lui răsunau cu ecou printre magazii și, undeva, un câine vagabond urla jalnic la lună. S-ar fi putut foarte bine să caute în van până în zori prin acest talmeș-balmeș de gunoaie: ce oare l-a mânat atât de iute și fără șovăire spre cadavru de parcă chiar el ar fi ales locul crimei? Învârtindu-se încolo și încoace pe cărările formate de prelate și lemn, simțea un nerv pe frunte semnalizând spre locul unde se afla Ali.

Corpul zăcea încovrigat și neînsemnat, ca un arc de ceas, stricat, sub un morman de canistre de benzină goale: arăta ca și cum ar fi fost împins acolo cu o lopată în așteptarea dimineții și a păsărilor care se hrănesc cu hoituri. Scobie trăi o clipă de speranță înainte de a întoarce corpul cu fața în sus, fiindcă în definitiv fuseseră doi băieți pe drum, împreună. Gâtul cenușiu ca de focă fusese crestat de mai multe ori. „Da, reflectă, acum pot avea încredere în el!” Globurile galbene, injectate, ale ochilor se holbau la el ca ale unui străin, de parcă acest corp l-ar fi izgonit, l-ar fi renegat: „Nu te cunosc, omule!”. Scobie jură cu glas tare, isteric:

— Pe Dumnezeul meu, am să pun mâna pe ucigaș!

Dar sub ținta acelei priviri anonime, nesinceritatea pieri. Își spuse: „Eu sunt ăla. N-am știut eu tot timpul în biroul lui Yusef

că se pune ceva la cale? N-aș fi putut insista să capăt un răspuns?” O voce zise:

— *Sahib?*

— Cine ești?

— Caporalul Laminah, să trăiți.

— Vezi pe-aici prin jur un șirag de mătănii rupt? Caută atent.

— Nu văd nimic, *sahib.*

Scobie își spuse: „Măcar de-aș putea plânge, de-aș putea măcar simți durere; oare m-am înrăit chiar până într-atâta?” Fără voie își plecă privirea spre cadavru. Vapori de benzină pluteau de jur împrejur prin noaptea grea și, pentru o clipă, văzu corpul ca pe ceva foarte mic și negru situat la mare depărtare – ca o fărâmă din șiragul de mătănii pe care-l căuta: câteva mărgele negre și chipul lui Dumnezeu înfășurat la capătul lor. „Oh, Doamne, cugetă el, te-am ucis: m-ai slujit în toți acești ani și te-am ucis cu mâna mea după atâta amar de vreme!”

Scobie simți lacrimi în gură, gust de sare în crăpăturile buzelor.

— Ce s-a întâmplat, *sahib?* șopti caporalul, îngenunchind lângă cadavru.

— L-am iubit pe omul ăsta, spuse Scobie.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL ÎNTÂI

1

De ÎNDATĂ ce-i predă lui Fraser serviciul și-și închise biroul pe ziua aceea, Scobie o porni spre cabanele Nissen. Conducea cu ochii pe jumătate închiși, privind drept înainte: își spunea: „Acum, azi, am să fac ordine, cu orice preț! Viața o să înceapă din nou: acest coșmar al iubirii a luat sfârșit!” Simțea că pentru el murise pentru totdeauna, în noaptea precedentă, sub canistrele de benzină. Soarele îi dogorea mâinile care se lipiseră de nădușeală pe volan.

Mintea lui era atât de concentrată la ce urma să se întâmple – deschisul unei uși, câteva cuvinte și apoi închisul unei uși pentru totdeauna – încât aproape trecu pe lângă Helen fără s-o observe. Cobora dealul spre el, fără pălărie pe cap. Nici nu văzu mașina. Scobie trebui să întoarcă după ea și s-o ajungă din urmă. Când se întoarse, îndreptă spre el fața pe care o văzuse la Pende trecând pe targă – învinsă, epuizată, la fel de lipsită de vârstă ca un ciob de sticlă.

— Ce faci aici, în soare, fără pălărie?

— Te căutam pe tine, răspunse Helen vag, stând acolo și tremurând.

— Vino în mașină. Să nu faci insolație.

O expresie de șiretenie se aprinse în ochii ei.

— E chiar așa de simplu? întrebă ea, dar se supuse.

Ședeau alături în mașină. Nu mai avea niciun rost să plece mai departe: puteau să-și ia adio aici, la fel de bine ca și dincolo. Helen zise:

— Am aflat despre Ali azi dimineață. E fapta ta?

— Nu i-am tăiat chiar eu gâtlejul. Dar a murit pentru că exist eu.

— Știi cine?

— Nu știu cine a mânuit cuțitul. O haimana de pe cheiuri, bănuiesc. Servitorul lui Yusef, care era cu el, a dispărut. Poate că el l-a omorât sau poate e mort și el. N-o să putem dovedi niciodată nimic. Mă îndoiesc că Yusef a pus la cale chiar totul.

— Știi, spuse ea. Ăsta-i sfârșitul pentru noi. Nu pot continua să te distrug. Nu spune nimic. Lasă-mă pe mine să vorbesc. Nu mi-aș fi închipuit niciodată că va fi așa. Alții se pare că au legături amoroase care încep și se sfârșesc, și sunt fericiți, dar cu noi e altfel. Pare să fie totul sau nimic. Așa că va trebui să fie nimic. Te rog nu vorbi. Mă gândesc la asta de săptămâni întregi. Am să plec de aici – curând, curând.

— Unde?

— Ți-am spus să nu vorbești. Nu pune întrebări. În parbriz putea să deslușească o palidă reflecție a disperării ei. Se simțea ca și cum ar fi fost sfâșiat în bucățele. Dragul meu, să nu crezi că e ușor. N-am făcut în viața mea ceva atât de greu. Mi-ar fi mult mai ușor să mor. Tu ești prezent în toate. N-o să mai pot vedea o cabană Nissen – sau o mașină Morris. Sau să gust un gin roz. Să văd o față de negru. Chiar și un pat… totuși trebuie să dorm într-un pat. Nu știu unde am să pot scăpa de tine. N-ajută la nimic să-mi spun că peste un an totul va fi uitat. E un an pe care va trebui să-l parcurg. Știind tot timpul că exiști undeva. Aș putea trimite o telegramă sau o scrisoare și tu va trebui s-o citești, chiar dacă n-ai răspunde. Scobie reflectă: „Mult mai ușor i-ar fi dacă aș fi mort”. Dar nu trebuie să scriu, continuă ea. Nu plângea: când Scobie aruncă o privire furișă, ochii ei erau uscați și roșii, așa cum și-i amintea că fuseseră la spital, obosiți. Trezirea din somn va fi lucrul cel mai cumplit, urmă Helen. Există întotdeauna o clipă când uiți că totul e altfel.

Scobie spuse:

— Și eu am venit aici ca să ne despărțim. Dar sunt lucruri pe care nu le pot face.

— Nu vorbi, dragul meu. Încerc să fiu cuminte. Nu vezi că sunt cuminte? Nu e nevoie să mă părăsești tu – eu am să te părăsesc pe tine. N-ai să știi niciodată încotro am apucat-o. Sper să n-ajung chiar o târfă.

— Nu, zise el, nu!

— Taci, dragul meu. Totul o să fie bine pentru tine. O să vezi. O să poți face ordine în viața ta. O să fii din nou un bun catolic –

asta-i ce-ți dorești cu adevărat, nu-i așa, și nu o colecție de femei?

— Doresc să nu mai provoc suferințe, spuse el.

— Dorești liniște, dragul meu. O să ai liniște, vei vedea. Totul se va aranja. Își așeză mâna pe genunchiul lui și se porni în cele din urmă să plângă, după efortul făcut pentru a-l consola. Scobie se întrebă: „De unde îi vine tandrețea asta sfâșietoare? Unde învață tinerii să se maturizeze așa de repede”?

— Uite ce, dragul meu. Nu veni cu mine până la cabană. Deschide-mi portiera mașinii. E înțepenită. O să ne luăm adio aici, și-ai să te duci acasă – sau la birou dacă preferi. E mult mai ușor așa. Nu-ți face griji în privința mea. O să mă descurc.

Scobie reflectă: „Am fost scutit o dată de a fi prezent la o moarte și acum în schimb le trăiesc pe toate celelalte”. Se aplecă peste ea și se opinti în ușa mașinii: lacrimile ei îi atinseră obrazul. Simți urma lor ca pe o arsură. Helen urmă:

— Nu văd de ce nu ne-am săruta de adio. Nu ne-am certat. N-a avut loc nicio scenă. Nu rămâne niciun gust amar.

Pe când se sărutau, Scobie simți prezența durerii zbătându-se ca inima unei păsări pe buzele lui. Rămaseră nemișcați, tăcuți, cu portiera deschisă. Câțiva muncitori negri ce coborau la vale, se uitară curioși înăuntru.

Helen spuse:

— Nu-mi vine să cred că asta e ultima dată: c-am să mă dau jos și tu ai să pleci și n-o să ne mai vedem niciodată. N-am să mai ies până la plecarea mea de-aici, decât atât cât va fi absolut necesar. Eu voi fi aici sus și tu acolo jos. – Oh, Doamne, aș vrea să nu fi avut mobila pe care mi-ai adus-o tu.

— E o mobilă tip, nimic altceva.

— La unul din scaune, împletitura de trestie e ruptă, acolo unde te-ai așezat tu prea brusc.

— Draga mea, draga mea, așa nu se poate!

— Nu vorbi, iubitule. Încerc să fiu foarte cuminte, zău, dar nu pot spune lucrurile astea nimănui pe lume. În cărți există întotdeauna o confidentă. Dar eu n-am o confidentă. Trebuie să le spun pe toate odată.

Scobie reflectă din nou: „Dac-aș fi mort, s-ar simți eliberată de mine. Morții sunt dați uitării foarte repede; despre morți nu te întrebi: «Oare ce face acum, cu cine e?» Pentru ea, asta e partea grea.”

— Acum, iubitule, voi trece la fapte. Închide ochii. Numără încet până la trei sute, și eu am să mă fac nevăzută. După aceea întoarce mașina repede și pornește ca trăsnetul. Nu vreau să te văd plecând. Și-am să-mi astup urechile. Nu vreau să aud cum schimbi viteza la poalele dealului. De-o sută de ori pe zi aud mașinile făcând asta. Nu vreau să te aud pe tine schimbând viteza.

— Oh, Doamne, se rugă el, cu mâinile șiroind de nădușeală pe volan, ia-mi zilele acum, în clipa asta! Doamne, nu vei primi niciodată o căință mai deplină. Sunt o adevărată nenorocire. Port suferința cu mine cum își poartă un cadavru mirosul. Ia-mi zilele. Omoară-mă! Putregaiul nu se stârpește singur. Ia-mi zilele. Acum, Acum, Acum!

— Închide ochii, iubitule. Acesta e sfârșitul. Cu adevărat sfârșitul. Adăugă cu deznădejde: Și totuși, pare o prostie.

Scobie spuse:

— N-am să închid ochii. N-am să te părăsesc. Ți-am promis.

— Nu tu mă părăsești. Eu te părăsesc pe tine.

— Nu e cu putință Ne iubim. Nu e cu putință. Aș veni diseară să văd cum te simți. Nu voi fi în stare să dorm...

— Întotdeauna dormi. N-am cunoscut niciodată pe cineva care să doarmă așa de bine. Oh, dragul meu, ia te uită. Încep să râd iar de tine de parcă nici n-ar fi vorba să ne despărțim.

— Nici nu ne despărțim. Nu încă.

— Dar nu-ți provoc decât neajunsuri. Nu-ți pot oferi niciun dram de fericire.

— Fericirea nu e totul.

— Luasem hotărârea.

— Și eu.

— Dar, iubitule, ce ne facem? Capitularea ei era totală. În definitiv, nu-mi pasă dacă situația continuă așa cum este. Nu-mi pasă de minciuni. De nimic.

— Lasă totul pe seama mea. Trebuie să reflectez.

Se aplecă peste ea și trase portiera. Înainte ca închizătoarea să fi țăcănit, Scobie luase hotărârea.

2

Scobie îl urmărea cu privirea pe ajutorul de servitor în timp ce strângea masa de seară, îl urmărea intrând și ieșind, urmărea tălpile goale lipăind pe pardoseală. Louise spuse:

— Știu că e un lucru îngrozitor, dragul meu, dar trebuie să-l dai uitării. Nu-l mai poți ajuta cu nimic acum pe Ali.

Un nou pachet de cărți sosise din Anglia și Scobie o privea cum taie foile unui volum de versuri. În părul ei se zăreau mai multe fire cărunte decât avusese înaintea plecării în Africa de Sud, dar arăta, după părerea lui, mai tânără cu câțiva ani pentru că acum acorda mai multă atenție fardării: măsuța ei de toaletă era înțesată cu borcănașele și sticluțele și tuburile pe care le adusese cu ea din sud. Moartea lui Ali nu însemna prea mare lucru pentru Louise, și de ce-ar fi însemnat? În cazul lui, sentimentul vinovăției o făcea atât de importantă. Altminteri, o moarte oarecare nu te mâhnește. Când ești tânăr îți închipui că dragostea presupune și înțelegere, dar odată cu vârsta pricepi că nicio ființă omenească n-o poate înțelege pe alta. Dragostea înseamnă și dorința de a înțelege, dar curând eșecul constant omoară dorința și dragostea moare și ea probabil, sau se preschimbă în această afecțiune istovitoare, în realitate, compasiune… Louise se afla acolo lângă el și citea versuri, dar era la o mie de mile depărtare de chinul care făcea ca mâna lui să tremure și gura să i se usuce. „Ar înțelege, își spuse Scobie, dacă aș fi un caz descris într-o carte, dar oare eu aș înțelege-o dac-ar fi doar un personaj de roman? Eu unul nu citesc genul ăsta de cărți”.

— N-ai nimic de citit, dragă?

— Îmi pare rău. Nu prea am chef de citit.

Louise închise cartea și lui Scobie îi trecu prin minte gândul că, în definitiv, avea și ea de făcut propriul ei efort: se străduia să-i fie de ajutor. Uneori se întreba îngrozit dacă nu cumva știa totul, dacă expresia aceea de mulțumire pe care o afișa de când se întorsese nu masca suferința. Louise spuse:

— Hai să vorbim despre Crăciun.

— Mai e mult până atunci, replică el grabnic.

— Nici n-apuci să-ți dai bine seama, c-a și venit vremea. Mă gândeam dacă să nu organizăm și noi o petrecere. Întotdeauna am fost invitați la masa de seară; ar fi plăcut să chemăm lumea la noi. Poate în seara de ajun.

— Cum vrei tu.

— Am putea să ne ducem apoi cu toții la slujba de la miezul nopții. Desigur că tu și cu mine va trebui să nu bem nimic după ora zece – dar ceilalți pot face cum le place.

Își înălță ochii spre ea și o clipă o dușmăni când o văzu stând acolo atât de voioasă și punând la cale cu atâta automulțumire, după impresia lui, viitoarea lui osândă veșnică. Avea să fie avansat comisar șef. Louise obținuse ceea ce-și dorise – genul ei de succes, totul era acum în perfectă regulă pentru ea. Scobie reflectă: „Cea pe care am iubit-o era femeia înnebunită că lumea râde de ea în spate. Eu iubesc eșecul; nu pot iubi succesul. Și cât de plină de succes arată așa cum stă acolo, o ființă salvată!” Și pe fața aceea lată, Scobie văzu – ca pe un ecran cinematografic jurnalul de actualități – corpul lui Ali zăcând sub canistrele negre, ochii încercănați ai lui Helen și toate chipurile celor pierduți, partenerii lui de exil. Cugetând la ceea ce făcuse și la ce avea de gând să facă, își spuse: „Chiar și Dumnezeu e un eșec”.

— Ce e, Tick? Tot te mai frământi?

Dar nu putea să-i adreseze rugămintea care-i stătea pe buze: „Îngăduie-mi să-mi fie iarăși milă de tine, fii dezamăgită, neatrăgătoare, fii un eșec, așa ca să te pot iubi iar fără această prăpastie între noi. Timpul zboară. Vreau să te iubesc și eu acum, la sfârșit.” Răspunse vlăguit:

— E durerea aia a mea. Acum m-a lăsat. Când mă apucă – își aminti expresia din tratatul de medicină – simt ca o menghină.

— Trebuie să te duci la doctor, Ticki.

— Am să mă duc mâine. Intenționam să mă duc în orice caz din cauza insomniei.

— Insomniei? Dar, Ticki, tu dormi buștean.

— Nu prea, în ultima săptămână.

— Ți se pare.

— Nu. Mă trezesc pe la două și nu mai reușesc să readorm – decât cu puțin înainte să vină să ne scoale. Nu-ți face griji. Am să iau niște tablete.

— Nu pot să sufăr somniferele.

— N-am să iau atâta cât să devină o obișnuință.

— Trebuie să te facem bine până la Crăciun, Ticki.

— Am să mă fac bine până la Crăciun. Se îndreptă spre ea cu mișcări țepene imitând ținuta omului care se teme că durerea i-ar putea reveni, și-și așeză mâna pe pieptul ei. Nu-ți face griji.

De îndată ce o atinse, dușmănia pieri – nu era chiar atât de plină de succes: n-o să fie nicicând soția comisarului șef al poliției.

După ce Louise se duse la culcare, Scobie își scoase jurnalul intim. Cel puțin aici nu mințise niciodată. În cel mai rău caz, omisese. Înregistrase temperaturile cu aceeași grijă pe care o vădea un căpitan de vas când își completează jurnalul de bord. Nici nu exagerase nici nu minimalizase vreodată ceva și nu se lăsase antrenat în speculații. Tot ce scrisese acolo erau fapte concrete: *1 noiembrie. Liturghia matinală cu Louise. Petrecut dimineața cu un caz de furt acasă la doamna Onoko. Temperatura la ora paisprezece, 91°. Vizitat pe Y la el la birou. Ali găsit ucis.* Acest enunț era la fel de direct și de simplu ca și cel scris altă dată când consemnase: C. *a murit. 2 noiembrie.* Rămase mult timp cu această dată în fața ochilor, așa de mult încât, în cele din urmă, Louise îl strigă de sus.

— Culcă-te liniștită, dragă. Dacă stau treaz până mai târziu, poate reușesc să dorm cum trebuie.

Dar, epuizat de ziua care trecuse și de toate planurile care trebuiau puse la punct, aproape că picotea la masă. Se duse la răcitor și, înfășurând o bucată de gheață în batistă, și-o lipi de frunte până când somnul dispăru.

2 noiembrie. Puse din nou mâna pe toc: acesta era propriul său certificat de deces pe care îl semna acum. Scrise: *Am văzut-o pe Helen câteva minute.* (E întotdeauna mai prudent să nu lași în urma ta niciun detaliu pe care altcineva l-ar putea dezgropa). *Temperatura la ora paisprezece, 92°. Seara, reapariția durerii. Mă tem de angină.* Se întoarse la paginile din urmă, cu însemnările din ultima săptămână, și adăugă ici și colo: *Dormit foarte prost. Noapte albă. Insomnia persistă.* Reciti însemnările cu atenție: mai târziu vor fi examinate de judecătorul de instrucție, de inspectorii de la asigurări. Îi părură a fi în stilul lui obișnuit. Apoi își duse din nou gheața la frunte ca să alunge somnul. Nu era decât douăsprezece și jumătate; ar fi mai bine să nu se ducă la culcare înainte de ora două.

CAPITOLUL DOI

1

— Mă strânge, explică Scobie, ca o menghină.

— Și ce faceți atunci?

— Păi, nimic. Stau cât pot de liniștit până când îmi trece durerea.

— Cât durează?

— E greu de precizat, dar nu cred că mai mult de un minut.

Stetoscopul executa parcă un ritual. Într-adevăr, în tot ce făcea doctorul Travis era ceva sacru: o gravitate, aproape o venerație. Poate pentru că era tânăr, trata corpul omenesc cu adânc respect; când ciocănea pieptul, o făcea domol, precaut, cu urechea aplecată, de parcă s-ar fi așteptat ca la ciocănitul lui să răspundă într-adevăr cineva sau ceva. Cuvinte latinești susurau liniștitor pe buzele lui, ca la slujbă – *sternum* în loc de *pacem.*

— Și apoi, spuse Scobie, mai e și insomnia.

Tânărul doctor ședea la biroul lui și ciocănea ușor cu un creion chimic; la colțul gurii avea o pată albăstrie, care părea să arate că uneori sugea creionul fără să-și dea seama.

— Asta e probabil o stare nervoasă, teama de durere. Nimic important.

— Pentru mine e important. Nu puteți să-mi dați ceva? După ce adorm e-n regulă, dar stau treaz ore întregi, așteptând… Uneori nu prea sunt în formă la treabă. Și un polițist, știți, are nevoie de o minte limpede.

— Desigur, încuviință doctorul Travis. Am să vă pun curând pe roate. *Evipan* e leacul care vă trebuie. „Cât de ușor mergea!” Acum în privința durerii – și se porni pe toc, toc, toc cu creionul lui – o certitudine e, bineînțeles, imposibilă… aș vrea să notați cu grijă împrejurările fiecărui atac… ce anume pare să-l declanșeze. Atunci ne va fi mai ușor să reglementăm situația, s-o evităm aproape cu desăvârșire.

— Dar care o fi cauza?

Doctorul Travis răspunse:

— Sunt unele cuvinte care îi șochează întotdeauna pe profani. Dacă aș putea să mă refer la cancer folosind un simbol ca H_2O, oamenii n-ar mai fi chiar așa de înspăimântați. Același lucru se întâmplă cu angina.

— Credeți că e angină?

— Prezintă toate caracteristicile. Dar oamenii trăiesc ani de zile cu angină – muncesc chiar satisfăcător. Trebuie să vedem exact cât puteți să activați.

— Să-i spun soției mele?

— Nu e niciun motiv să nu-i spuneți. Mă tem că s-ar putea să însemne – pensionarea.

— Asta e tot?

— Dacă vă îngrijiți cum trebuie, serios, angina ar putea fi ultima din cauzele care să vă răpună.

— Pe de altă parte presupun că se poate întâmpla oricând?

— Nu pot garanta nimic, domnule maior Scobie. Nu sunt nici măcar pe de-a-ntregul satisfăcut cu diagnosticul de angină.

— Atunci am. să-l înștiințez discret pe comisarul-șef. Nu vreau s-o alarmez pe soția mea până când nu știu ceva sigur.

— În locul dumneavoastră i-aș spune exact ce v-am spus eu. E bine să fie pregătită. Dar spuneți-i că puteți trăi ani de zile dacă vă îngrijiți.

— Și insomnia?

— Asta o să v-ajute să dormiți.

Așezat în mașină cu pachețelul de medicamente pe locul de alături, reflectă: „Acum nu-mi rămâne decât să aleg data”. Nu porni mașina un timp destul de îndelungat; încerca un sentiment de groază de parcă doctorul i-ar fi pronunțat de fapt sentința de moarte. Ochii lui stăruiau asupra punctului de ceară, neted ca o rană uscată, care sigila pachețelul. Își spuse: „Trebuie să fiu în continuare foarte atent, deosebit de atent. Pe cât posibil, nimeni nu trebuie să aibă nici măcar o vagă bănuială”. Nu era vorba numai de polița lui de asigurare pe viață; dar fericirea celorlalți trebuia asigurată. Era mult mai greu să uiți o sinucidere, decât moartea unui om de vârstă mijlocie suferind de angină.

Desfăcu pachețelul și studie instrucțiunile. N-avea idee cât putea fi doza fatală, dar fără îndoială că dacă ar lua de zece ori cantitatea prescrisă ar merge la sigur. Asta însemna dosirea câte unei doze în fiecare seară, timp de nouă seri, pentru a fi

luate toate odată într-a zecea. Era necesar să inventeze noi dovezi în jurnalul său, care trebuia să continue neîntrerupt până la sfârșit – 12 noiembrie. Trebuia să-și fixeze treburi pentru săptămână următoare. În comportarea lui, nu trebuia să apară nici cel mai mic indiciu al unui eventual adio. Era cea mai cumplită crimă pe care o putea comite un catolic – trebuia să fie deci perfectă.

Mai întâi comisarul șef… Se îndreptă cu mașina spre sediul poliției, dar opri în fața bisericii. Solemnitatea crimei îi apăsa cugetul aproape ca fericirea: în sfârșit, acționa – bâjbâise și șovăise prea mult timp. Puse pachețelul la păstrare în buzunar și intră în biserică, purtând asupra lui moartea. O negresă bătrână aprindea o lumânare în fața statuii Fecioarei; o alta ședea cu papornița de târguieli alături și cu mâinile împreunate privind țintă la altar. Altfel biserica era goală. Scobie luă loc lângă intrare: nu se simțea în dispoziție să se roage – ce rost mai avea? Dacă erai catolic, cunoșteai toate răspunsurile: nu exista rugăciune care să aibă efect în cazul unui păcat mortal, dar le urmări pe cele două negrese cu tristă invidie. Ele erau încă locuitoare ale acestui tărâm pe care el îl părăsise. Iubirea lui omenească îl privase de cealaltă iubire, iubirea pentru eternitate. N-ajuta la nimic să se amăgească, așa cum ar fi făcut un tânăr, spunându-și că merită prețul.

Dacă nu putea să se roage, putea cel puțin să stea de vorbă cu Dumnezeu, așezat acolo în spate, cât mai departe de Golgota. Spuse: „Oh, Doamne, eu sunt singurul vinovat, pentru că am fost tot timpul conștient de ce fac. Am preferat să-ți pricinuiesc durere ție, decât lui Helen sau soției mele pentru că eu n-am cum să văd suferința ta. Pot numai să mi-o închipui. Dar există limite la ceea ce pot să-ți pricinuiesc și ție – și lor. Nu le pot părăsi pe niciuna din ele cât timp sunt în viață, dar dacă mor pot să mă smulg din șuvoiul sângelui lor. Ele suferă din cauza mea dar îmi stă în putere să le vindec. Și tu suferi, Doamne, din cauza mea. Nu pot continua, lună de lună, să te jignesc. Nu pot face așa ceva. Vei fi mai câștigat dacă mă pierzi o dată pentru totdeauna. Știu bine ce fac. Nu pledez pentru îndurare. Am să mă osândesc eu însumi, oricare ar fi riscul. Am tânjit după pace și n-o să mai am niciodată parte de ea. Dar tu vei fi liniștit când eu n-am să mai fiu sub aripa ta. O să mă poți uita, Doamne, pentru veșnicie!”

Cu o mână apucă strâns pachețelul din buzunar, ca pe o promisiune. Nimeni nu poate susține un monolog timp îndelungat – o altă voce se va face întotdeauna auzită; orice monolog devine până la urmă dialog. La fel și acum nu izbuti să reducă cealaltă voce la tăcere: vorbea din străfundul trupului său: „Spui că mă iubești și totuși ești în stare să-mi faci una ca asta – să mă lipsești de tine pentru totdeauna. Nu te poți încrede în mine așa cum te-ai încrede într-un câine devotat? Nu căința îți lipsește ci doar câteva acțiuni simple: să te duci la cabana Nissen și să-ți iei rămas bun. Sau, dacă nu ești în stare, continuă să mă respingi, dar fără minciuni de acum înainte. Du-te acasă la tine și spune-i adio soției tale și trăiește cu amanta ta. Una dintre ele va suferi, dar de ce n-ai atâta încredere în mine ca să înțelegi că suferința nu va fi prea grea?”

Vocea din străfunduri amuți și propria-i voce replică cu deznădejde: „Nu. N-am încredere în tine. Niciodată n-am avut încredere în tine. Dacă m-ai creat, ai creat totodată și acest simțământ de răspundere pe care l-am purtat mereu cu mine ca pe o piatră de moară. N-am ajuns polițist pe degeaba – să răspund pentru ordine, să răspund pentru dreptate. Nu exista nicio altă profesiune pentru un om de felul meu. Nu pot să trec asupra ta propria mea răspundere. Dacă aș putea, ar însemna că nu mai sunt eu. Nu pot s-o fac pe una din ele să sufere ca să mă salvez pe mine. Port această răspundere și-am să rezolv situația după puterile mele. Moartea unui om bolnav nu le va pricinui decât o scurtă suferință – toată lumea trebuie să moară. Cu toții suntem împăcați cu ideea morții: cu viața nu prea ne împăcăm.”

„Atâta timp cât trăiești, răspunse vocea, nutresc încă speranțe. N-ai putea continua, așa cum faci acum?” pleda vocea, scăzând de fiecare dată prețul, ca un negustor la piață. Îi explică: „Există și fapte mai rele.” „Nu, răspunse el, nu. E imposibil. Nu mai vreau să te jignesc în fața propriului tău altar. Vezi bine că mă aflu într-un impas, Doamne, *un impas,”* zise, strângând pachețelul din buzunar.

Se ridică, întoarse spatele altarului și ieși din biserică. Numai când își zări chipul în oglinda retrovizoare, observă că ochii îi erau congestionați de lacrimi reținute. Își îndreptă mașina spre sediul poliției, la comisarul șef.

CAPITOLUL TREI

1

3 noiembrie. Ieri i-am spus comisarului-șef că mi s-a pus diagnosticul de angină și că va trebui să mă pensionez de îndată ce mi se va găsi un înlocuitor. Temperatura la ora paisprezece: 91°. O noapte mult mai bună ca urmare a Evipanului.

4 noiembrie. Împreună cu Louise am fost la slujba de 7,30 dar cum durerea amenința să revină, n-am așteptat împărtășania. Seara i-am spus Louisei că va trebui să mă pensionez înainte de sfârșitul stagiului. N-am pomenit de angină dar i-am spus că inima mea e suprasolicitată. Încă o noapte bună ca urmare a Evipanului. Temperatura la ora paisprezece 89°.

5 noiembrie. Furtun de felinare în Wellington Street. Petrecut toată dimineața la magazinul lui Azikavoe pentru a verifica povestea incendiului din depozit. Temperatura la ora paisprezece 90°. Am dus-o pe Louise cu mașina la seara de bibliotecă de la Club.

6—10 noiembrie. Pentru prima dată n-am reușit să-mi țin la zi însemnările. Durerea s-a întețit și nu vreau să fac niciun efort suplimentar. Ca o menghină. Durează cam un minut. Posibil să apară dacă merg pe jos mai mult de o jumătate de milă. Ultimele două, trei nopți am dormit prost în ciuda Evipanului, cred din cauza fricii de durere.

11 noiembrie. Am fost din nou la Travis. Acum pare să nu mai existe niciun dubiu că e vorba de angină. I-am spus Louisei astă seară dar și că, îngrijindu-mă, pot trăi ani de zile. Am discutat cu comisarul șef despre o plecare mai timpurie acasă. În orice caz nu pot pleca încă vreo lună pentru că sunt prea multe cazuri pe care vreau să le văd judecate în următoarele săptămâni. Am acceptat să iau masa cu Fellowes pe ziua de 13. Cu comisarul șef pe 14. Temperatura la ora paisprezece 88°.

2

Scobie lăsă tocul și-și șterse de sugativă încheietura mâinii. Era chiar ziua de 12 noiembrie, ora șase, și Louise plecase la plajă. Avea mintea limpede, dar nervii îi zvâcneau din umăr până la încheietura mâinii. Își spuse: „Am ajuns la sfârșit.” Câți ani trecuseră de când urcase prin ploaie spre cabana Nissen, în timp ce sirenele urlau: clipa de fericire. Sosise timpul să moară după atât de mulți ani.

Dar mai erau de pus la punct unele indicii înșelătoare, de parcă avea să trăiască și după această noapte – despărțiri de care numai el singur avea să știe că sunt despărțiri. Urcă dealul foarte încet, pentru cazul că ar fi văzut – era doar un om bolnav – și se îndreptă spre cabane. Nu putea muri așa, fără un cuvânt – dar oare ce cuvânt? „Oh, Doamne, se rugă el, fă să găsesc cuvântul potrivit!” Dar când ciocăni, nu se auzi niciun răspuns, niciun cuvânt. Poate că era la plajă cu Bagster.

Ușa nu era încuiată și Scobie intră. Anii trecuseră în mintea lui, dar aici timpul rămăsese pe loc. Sticla de gin putea să fie aceeași din care băuse pe furiș servitorul – cu cât timp în urmă? Scaunele din mobilierul destinat tinerilor funcționari coloniali stăteau țepene împrejur ca într-un decor de film; nu putea crede că fuseseră urnite vreodată din loc, la fel ca și puful oferit de… doamna Carter, oare? Pe pat, perna nu fusese netezită după siesta de după masă și Scobie atinse cu mâna conturul cald al unui cap. Oh, Doamne, se rugă el, plec de la voi toți pentru totdeauna! Fă să se întoarcă la timp, fă s-o mai văd o dată”. Dar arșița zilei se domolea în jurul lui și nimeni nu venea. La 6.30 Louise se va întoarce de la plajă. Nu putea să mai aștepte.

„Trebuie să-i las un soi de mesaj, gândi el, și poate până îl scriu o să vină”. Simți o apăsare în piept mai cumplită decât toate durerile inventate pentru doctorul Travis. „N-am s-o mai ating niciodată. Gura ei o să rămână altora pentru următorii douăzeci de ani”. Cei mai mulți îndrăgostiți se amăgesc singuri cu ideea unei legături eterne, dincolo de mormânt, dar el cunoștea toate răspunsurile: se îndrepta spre o eternitate de privațiuni. Se uită după niște hârtie de scris dar nu găsi altceva

decât un plic rupt; i se păru că vede o mapă de scrisori, dar nu era decât albumul de timbre și, deschizându-l la întâmplare, fără vreun scop, simți cum destinul își arunca încă o săgeată, fiindcă își aminti de acel timbru anume și cum ajunsese să se păteze cu gin. „Helen va trebui să-l smulgă de acolo”, își zise, dar asta n-o să aibă nicio importanță: îi spusese că un timbru poate fi scos fără să se cunoască. Nici în buzunar nu găsi vreo bucățică de hârtie și, cu o subită pornire de gelozie, luă micul timbru verde cu George al VI-lea și scrise sub imagine: „Te iubesc”. „Asta n-are cum s-o mai îndepărteze, gândi el cu răutate și dezamăgire, asta nu se poate șterge”. Pentru o clipă avu simțământul că a instalat o mină destinată unui dușman, dar Helen nu era un dușman. El se îndepărta din calea ei ca o fărâmă de epavă. Închise ușa în urma lui, și coborî încet dealul – s-ar putea totuși să apară. Tot ceea ce făcea acum era pentru ultima dată – o senzație ciudată. N-o să mai meargă pe drumul ăsta niciodată și, cinci minute mai târziu, scoțând o sticlă nouă de gin din bufetul de acasă, reflectă: „N-am să mai deschid nicio altă sticlă”. Acțiunile care puteau fi repetate se împuținau întruna. În curând, nu va mai rămâne decât o singură acțiune, și aceea nerepetabilă: înghițirea. Cumpănind sticla de gin, reflectă: „Apoi o să înceapă iadul și o să scape de mine și Helen, și Louise, și tu, Doamne”.

La masă vorbi intenționat despre săptămâna ce avea să urmeze; se căină că acceptase invitația lui Fellowes și explică de ce nu putuse refuza invitația la masă a comisarului șef de a doua zi – aveau multe de discutat.

— Nu există nicio speranță, Ticki, ca după un repaus, un repaus îndelungat...?

— N-ar fi corect să continui – nici față de ei nici față de tine. Aș putea claca în orice clipă.

— Înseamnă într-adevăr pensionarea?

— Da.

Louise începu să discute unde ar urma să se stabilească. Scobie se simțea complet sfârșit și trebui să-și adune toată voința ca să manifeste interes pentru o localitate fictivă sau alta, pentru genul de casă în care știa că nu vor locui niciodată.

— N-aș vrea o suburbie, spuse Louise. Ceea ce mi-ar plăcea cu adevărat ar fi o casă cu șindrilă în Kent, de unde să se poată ajunge ușor la oraș.

Scobie spuse:

— Desigur că va depinde de cât ne vom putea permite. Pensia mea nu va fi prea mare.

— O să muncesc și eu, zise Louise. E ușor de găsit de lucru în timp de război.

— Sper să ne descurcăm și fără asta.

— Nu m-ar deranja.

Când sosi ora de culcare, Scobie tare n-ar fi vrut s-o lase să plece. Nu-i mai rămânea nimic altceva de făcut după plecarea ei decât să moară. Nu știa cum s-o rețină – epuizaseră toate subiectele pe care le aveau în comun. Spuse:

— Eu mai rămân aici un pic. Poate c-o să mi se facă somn dacă amân culcarea cu jumătate de oră. N-aș vrea să iau Evipan, dacă pot să evit.

— Mă simt foarte obosită după plajă. Eu mă duc.

„După plecarea ei, am să rămân singur pentru totdeauna”. Inima îi zvâcnea și simți amețeala unei groaznice irealități. „Nu pot să cred că am să fac asemenea faptă. Peste puțin timp am să mă ridic, și-am să mă duc la culcare și viața o să înceapă din nou. Nimic, nimeni, nu mă poate sili să mor!” Deși vocea nu mai vorbea din străfundul trupului său, totuși, parcă-l atingeau niște degete, transmițându-i semnalele lor mute de primejdie, încercând să-l rețină…

— Ce e, Ticki? Pari bolnav. Vino și tu la culcare.

— N-aș putea adormi, răspunse el cu încăpățânare.

— Ce pot să fac pentru tine? îl întrebă Louise. Dragul meu, aș face orice…

Dragostea ei echivala cu o condamnare la moarte.

— N-am nimic, dragă, răspunse el. Nu vreau să te mai rețin. Dar de îndată ce se întoarse spre scări, i se adresă din nou: Citește-mi ceva, ai primit o carte nouă azi. Citește-mi din ea.

— Nu ți-ar place, Ticki. Sunt poezii.

— N-are importanță. Poate m-ajută să-adorm.

Nu prea era atent la ce-i citea. Se spune că nu poți iubi două femei, dar ce însemna oare această emoție dacă nu iubire? Această avidă absorbire a ceea ce n-avea să mai vadă vreodată? Părul care încărunțea, linia nervilor sub pielea feții, corpul care se îngrășa îl atrăgeau cum nu-l atrăsese nicicând frumusețea ei. Nu-și pusese cizmele de protecție contra țânțarilor și papucii ei vădeau o mare nevoie de a fi reparați.

„Nu frumusețea e cea pe care o iubim, cugetă el, ci eșecul – eșecul tentativelor de a rămâne veșnic tânăr, eșecul nervilor, eșecul trupului. Frumusețea e ca succesul: nu poate fi iubită mult timp”. Simți o dorință teribilă de a o apăra. – „Dar asta e ceea ce am de gând să fac. O s-o apăr de mine pentru totdeauna”. Câteva cuvinte pe care le citea îi atraseră deodată atenția:

„Așa cum toți cădem. Și mâna asta cade
Acestei boli nu-i om să-i poată rezista.”

Și totuși Unul este și etern va exista
Din ale cărui mâini nimic nu va să cadă…

Sunau foarte adevărat, dar le respinse – alinarea poate veni prea ușor. Își spuse: „Mâinile acelea nu vor împiedica niciodată căderea mea: alunec printre degete, sunt uns cu minciuni, cu trădare”. Încrederea era un limbaj mort, a cărui gramatică o uitase.

— Dragul meu, ești pe jumătate adormit.

— O clipă doar.

— Am să mă duc sus. Nu sta prea mult. Poate n-o să ai nevoie de Evipan în noaptea asta.

O urmări îndepărtându-se. Șopârla stătea nemișcată pe perete. Înainte ca Louise să ajungă la scări, o strigă din nou:

— Spune-mi noapte bună, Louise, înainte de-a urca. Poate c-ai să adormi până vin eu.

Îl sărută formal pe frunte și el o mângâie neglijent pe mână. Nu trebuia să se întâmple nimic ciudat în această ultimă noapte, nimic de care ea să-și amintească cu regret.

— Noapte bună, Louise. Știi că te iubesc, declară el cu o controlată ușurință.

— Bineînțeles, și eu te iubesc.

— Da. Noapte bună, Louise.

— Noapte bună, Ticki.

Nu putea face mai mult fără riscuri.

De îndată ce auzi ușa închizându-se, scoase cartușul de țigări în care-și strânsese cele zece doze de Evipan. Adăugă încă două doze pentru mai multă siguranță – o depășire de două doze în zece zile, nu putea fi, desigur, considerat un lucru suspect. Apoi

luă o dușcă zdravănă de whisky și rămase nemișcat, cu tabletele în palma mâinii, în așteptarea curajului. „Acum, medită el, sunt absolut singur”. Atinsese punctul zero.

Dar greșea. Și solitudinea are o voce. Îi spunea; „Aruncă încolo tabletele alea. N-o să mai poți strânge destule încă o dată. O să fii la adăpost. Renunță la teatru. Urcă scările la culcare și trage-i un somn bun. De dimineață o să te trezească servitorul și-o să te duci la birou pentru o zi de muncă obișnuită”. Vocea stărui asupra cuvântului „obișnuită” ca și cum ar fi rostit cuvântul „fericită” sau „tihnită”.

— Nu, făcu Scobie cu glas tare, nu.

Vârî tabletele în gură, câte șase o dată, și le înghiți din două sorbituri. Apoi își deschise jurnalul și notă în dreptul datei de 12 noiembrie: *Am trecut pe la H.R., nu era acasă; temperatura la ora paisprezece…* și se întrerupse brusc ca și cum în clipa aceea îl doborâse durerea finală. După aceea rămase drept ca o lumânare așteptând, un răstimp care i se păru îndelung, un semn cât de mic de apropiere a morții; n-avea nici cea mai vagă idee de felul în care avea să survină. Încercă să se roage, dar rugăciunile îi pieriseră din memorie și era conștient de bătăile inimii ca de un ceas bătând orele. Încercă o rugă de pocăință, dar când ajunse la „mă căiesc și implor iertarea”, deasupra ușii se formă un nor care se lăsă în jos peste întreaga cameră și nu-și mai putu aminti pentru ce anume trebuia să se căiască. Trebuia să se țină drept, sprijinit cu amândouă mâinile, dar uitase motivul pentru care se ținea așa. Undeva, foarte departe, i se păru că aude zgomotele suferinței.

— O furtună, se pornește o furtună, zise cu glas tare în timp ce norii se îndeseau, iar el încerca să se ridice ca să închidă ferestrele. Ali, strigă el, Ali!

I se părea că cineva de afară îl caută, îl strigă, și făcu un ultim efort pentru a arăta că se află în cameră. Se sculă în picioare și auzi ciocanul inimii răspunzându-i. Avea un mesaj de transmis, dar întunericul și furtuna îl alungară înapoi înlăuntrul cutiei sale toracice, în timp ce în afara casei, în afara lumii care bubuia ca un ciocan în urechea lui, cineva dădea târcoale, încercând să intre, cineva care cerea ajutor, cineva care avea nevoie de el. Și, automat, la strigătul de ajutor, la strigătul unei victime, Scobie se încordă ca să acționeze. Își aduse conștiența la

suprafață, de la o distanță infinită, pentru a da un răspuns. Spuse tare:

— Oh, Doamne, iubesc… dar efortul prea mare îl făcu să nu-și mai simtă trupul atunci când se izbi de pardoseală și nici nu mai auzi clinchetul ușor al medalionului, în timp ce se rostogolea ca un bănuț până sub răcitor – sfântul al cărui nume nimeni nu izbutea să și-l amintească.

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL ÎNTÂI

1

Wilson spuse:

— Am stat la distanță cât am putut de mult, dar m-am gândit că aș putea fi totuși de vreun ajutor.

— Toată lumea, replică Louise, a fost foarte drăguță.

— N-am avut nici cea mai vagă idee că era așa de bolnav.

— Spionajul tău nu ți-a fost de niciun folos în privința asta, nu-i așa?

— Asta mi-e meseria, zise Wilson, și te iubesc.

— Cu câtă ușurință folosești cuvântul ăsta, Wilson.

— Nu mă crezi?

— Nu am încredere în nimeni care zice mereu iubire, iubire, iubire. Vrea să spună de fapt eu însumi, eu însumi, eu însumi.

— Deci n-o să te măriți cu mine?

— Nu prea cred! Dar cine știe, cu timpul… N-am idee la ce te poate duce singurătatea. Dar hai să nu mai vorbim niciodată despre iubire. Era minciuna lui preferată.

— Față de amândouă.

— Ea cum a reacționat, Wilson?

— Am văzut-o pe plajă azi după masă, cu Bagster. Și-am auzit că se cam cherchelise aseară la club.

— N-are niciun pic de demnitate.

— N-am înțeles niciodată ce-a găsit la ea. Eu nu te-aș înșela pentru nimic în lume, Louise.

— Știi că a fost la ea acasă în ziua când a murit.

— Cum ai aflat?

— Totul e notat aici. În jurnalul lui. N-a mințit niciodată în jurnalul lui. N-a spus niciodată lucruri pe care nu le credea – ca iubirea.

Trecuseră trei zile de când Scobie fusese înmormântat în grabă. Doctorul Travis semnase certificatul de deces – *angina pectoris.* Autopsia era o operație dificilă în clima aceea și, în orice caz, fără rost, deși doctorul Travis își luase precauțiunea de a controla cantitatea de Evipan.

— Știi, spuse Wilson, când servitorul meu mi-a spus că Scobie a murit subit în timpul nopții, am crezut că s-a sinucis.

— E ciudat cu câtă ușurință pot să vorbesc de el, acum că s-a dus. Și totuși l-am iubit, Wilson. L-am iubit cu adevărat, dar acum e atât de departe, foarte departe.

În casă parcă n-ar fi lăsat nimic în urma lui în afară de câteva costume de haine și o gramatică Mende; iar la secția de poliție, un sertar plin de mărunțișuri și o pereche de cătușe ruginite. Și totuși casa nu arăta altfel: rafturile erau tot așa de pline de cărți ca întotdeauna: Wilson avea impresia că trebuie să fi fost mereu doar casa ei, nu și a lui. Atunci oare numai imaginația făcea ca vocile lor să sune un pic cam dogite, ca și cum casa ar fi fost goală?

— Ai știut tot timpul… de existența ei? întrebă Wilson.

— De-aia m-am întors acasă. Doamna Carter mi-a scris. Zicea că toată lumea vorbește. Bineînțeles că el nu și-a dat niciodată seama. Era convins că e foarte abil. Și mai-mai mă convinsese și pe mine – că se terminase. Mergând la împărtășanie, așa cum a făcut.

— Cum s-a împăcat asta cu conștiința lui?

— Unii catolici reușesc, cred. Se duc la spovedit și apoi o iau de la capăt. L-am crezut totuși mai cinstit. După ce moare omul, multe încep să iasă la iveală.

— A primit bani de la Yusef.

— Acum pot să cred.

Wilson puse mâna pe umărul Louisei și-i declară:

— Poți să ai încredere în mine, Louise. Te iubesc.

— Cred într-adevăr că mă iubești. Nu se sărutară. Era prea devreme pentru asta, dar rămaseră așezați, în camera care suna a gol, ținându-se de mână și ascultând vulturii pe acoperișul de tablă.

— Deci ăsta e jurnalul lui, făcu Wilson!

— Scria în el când a murit – o, nimic interesant, doar temperaturile. Nota întotdeauna temperatura zilei. Nu era un

romantic. Numai Dumnezeu știe ce-a găsit fata aia la el ca să merite.

— Ai avea ceva împotrivă dacă m-aș uita prin el?

— Dacă ții, zise ea. Bietul Ticki, nu i-a rămas niciun secret.

— Secretele lui n-au fost niciodată prea secrete. Întoarse o pagină, citi, mai întoarse o pagină. O întrebă:

— Suferea de mult timp de insomnie?

— Eu am fost întotdeauna convinsă că doarme buștean, orice s-ar fi întâmplat.

Wilson întrebă:

— Ai observat că însemnările despre insomnie au fost adăugate mai târziu, ici și colo?

— Cum poți să știi?

— E destul să compari culoarea cernelii și toate însemnările astea despre Evipan – totul e calculat cu multă prudență. Dar în primul rând culoarea cernelii. Adăugă: Te pune pe gânduri.

Louise îl întrerupse îngrozită:

— Oh, nu, n-ar fi putut face una ca asta! La urma urmei, orice s-ar spune, *era* catolic.

2

— Lasă-mă să intru o clipă, doar pentru un păhărel, pledă Bagster.

— Dar am băut patru împreună pe plajă.

— Numai unul mic de tot.

— Fie, se învoi Helen. În definitiv nu exista niciun motiv, după câte putea să-și dea seama, pentru care ar fi refuzat cuiva ceva de acum înainte.

Bagster remarcă:

— Știi că e prima dată când mă lași să intru. Ce locșor încântător ai reușit să-ți aranjezi. Cine și-ar fi închipuit că o cabană Nissen poate deveni atât de plăcută?

„Îmbujorați și mirosind a gin roz, suntem o pereche strașnică!” își spuse Helen. Bagster o sărută umed pe buza de sus și căută din nou cu privirea prin jur.

— Ha, ha, exclamă el, buna și bătrâna sticlă!

După ce mai băură niște gin, el își scoase vestonul uniformei, și îl atârnă cu grijă pe spătarul unui scaun. Zise:

— Hai să lăsăm fasoanele și să vorbim de dragoste.

— E necesar? spuse Helen. Atât de repede?

— E ora când se-aprind luminile. Asfințitul. Așa c-o să-l lăsăm pe George să preia comanda…

— Cine-i George?

— Pilotul automat, bineînțeles. Mai ai o mulțime de învățat.

— Pentru Dumnezeu, învață-mă altă dată.

— Nu există niciodată o clipă mai potrivită decât cea prezentă, spuse Bagster, împingând-o spre pat.

„De ce nu? gândi Helen, de ce nu… dacă ține morțiș? Bagster e la fel de bun ca oricare altul. Nu există nimeni pe lumea asta pe care să-l iubesc și cei de pe lumea cealaltă, nu contează, așa că de ce nu l-aș lăsa… dacă ține așa de mult?” Se întinse în tăcere pe pat, închise ochii și nu-și mai dădu seama de absolut nimic, așa pe întuneric. „Sunt singură”, își spuse ea fără urmă de autocompătimire constatând pur și simplu faptul, așa cum ar face un explorator după ce partenerii lui ar fi murit de epuizare.

— Ce naiba, nu pari de loc entuziasmată. Nu mă iubești măcar un pic, Helen?

Și răsuflarea lui cu parfum de gin trecu asemeni unei unde prin întunericul ei.

— Nu, zise ea, nu iubesc pe nimeni.

— L-ai iubit pe Scobie, se înfurie el, dar adăugă repede: Scuză-mă. E urât ce-am spus.

— Nu iubesc pe nimeni, repetă ea. Morții nu pot fi iubiți, nu? Ei nu există, nu? Ar fi ca și cum l-aș iubi pe bau-bau, nu?

Îl chestiona de parcă ar fi așteptat un răspuns chiar și de la Bagster. Helen stătea cu ochii închiși pentru că pe întuneric se simțea mai aproape de moarte, de moartea care îl răpise. Patul scârțâi în timp ce Bagster își ridica greutatea de pe el și scaunul trosni când își luă haina de pe spătar. Spuse:

— Nu sunt chiar atât de nesimțit, Helen. N-ai chef. Te văd mâine?

— Cred că da.

Nu exista niciun motiv pentru a refuza nimănui nimic, dar se simți nespus de ușurată când constată că, până la urmă, nu i se ceruse nimic.

— Noapte bună, măi fată, zise Bagster. Pe curând.

Deschise ochii și văzu un străin în uniformă albăstrie bâjbâind pe la ușă. Unui străin îi poți spune orice – străinii trec mai departe și uită, ca niște ființe din altă lume. Îl întrebă:

— Crezi în Dumnezeu?

— Păi, cred că da, răspunse Bagster, pipăindu-și mustața.

— Tare-aș vrea să cred și eu, murmură ea, tare-aș vrea să cred.

— Ei, știi, există mulți care cred. Trebuie s-o iau din loc acum… Noapte bună.

Rămase din nou singură în întunericul dindărătul pleoapelor, cu dorința care se zbătea în trupul ei ca un prunc: buzele i se mișcară dar nu-i veni altceva în minte decât: „În vecii vecilor, amin…” Restul îl uitase. Întinse mâna și atinse cealaltă pernă de lângă ea, ca și cum poate că, la urma urmei, exista o șansă la o mie ca totuși să nu fie singură și, dacă de data asta n-ar fi fost singură, atunci n-ar mai fi fost niciodată singură.

3

— Eu n-aș fi observat niciodată, doamnă Scobie, zise părintele Rank.

— Wilson a observat.

— Nu știu cum, dar mie nu-mi plac oamenii care le observă chiar așa de bine pe toate.

— Asta-i meseria lui.

Părintele Rank o fulgeră cu privirea:

— În calitate de contabil?

Louise replică posomorâtă:

— Părinte, nu ai niciun cuvânt de încurajare pentru mine?

„Of, conversațiile astea care se poartă într-o casă după un deces, cugetă el, întoarse pe toate fețele, discuțiile, semnele de întrebare, pretențiile – atâta zgomot la hotarul tăcerii!”

— Ați beneficiat de foarte multă încurajare în viața dumneavoastră, doamnă Scobie. Dacă bănuiala lui Wilson e adevărată, Scobie e cel care are nevoie de încurajarea noastră.

— Știți atât cât știu eu despre el?

— Fără îndoială că nu, doamnă Scobie. Dumneavoastră ați fost soția lui timp de cincisprezece ani, nu-i așa? Preotul nu cunoaște decât lucrurile lipsite de importanță.

— Lipsite de importanță?

— Oh, vreau să spun păcatele lui, făcu părintele iritat. Omul nu vine la noi să-și mărturisească virtuțile.

— Bănuiesc că știți despre doamna Rolt. Toată lumea știe.

— Biata femeie.

— Nu văd de ce.

— Îmi pare rău de orice om lipsit de griji și neștiutor care ajunge să-și complice viața în felul acesta cu unul de-ai noștri.

— Dar soțul meu n-a fost un bun catolic.

— Bun catolic! aceasta e cea mai stupidă expresie de largă circulație, remarcă părintele Rank.

— Și la sfârșit această – oroare. Cred că a știut că se osândește pe vecie.

— Da, a știut perfect de bine. N-a avut niciodată nicio încredere în milă – decât pentru alții.

— N-au rost nici măcar rugăciunile…

Părintele Rank trânti cu zgomot coperta jurnalului lui Scobie și izbucni înfuriat:

— Pentru numele lui Dumnezeu, doamnă Scobie, să nu vă închipuiți că dumneavoastră – sau eu – știm cât de cât ceva despre ce înseamnă mila lui Dumnezeu.

— Dar biserica ne învață…

— Știu ce ne învață biserica. Biserica le știe pe toate. Dar nu știe ce se petrece nici măcar în inima unui singur om.

— Atunci credeți că poate exista vreo speranță? întrebă ea posomorâtă.

— Sunteți chiar atât de pornită împotriva lui?

— Nu; mi-a trecut de tot.

— Și credeți că Dumnezeu ar putea fi mai înverșunat decât o femeie? întrebă el cu nemiloasă insistență, dar ea respinse crispată argumentele dătătoare de speranță.

— De ce, de ce a trebuit să facă una ca asta?

Părintele Rank spuse:

— Ar putea părea ciudat – când un om a păcătuit în măsura în care a păcătuit el – dar eu cred, așa cum l-am cunoscut, că l-a iubit cu adevărat pe Dumnezeu.

Chiar adineauri, Louise negase c-ar mai fi avut vreun strop de pornire împotriva lui, dar încă un strop se prelinse acum ca o lacrimă din canale secătuite:

— Cu siguranță că n-a iubit pe nimeni altcineva, zise ea.

— Și aici s-ar putea să aveți dreptate, replică părintele Rank.

Sfârșit

